

КНИЖКАРИК

ІНДЕКС

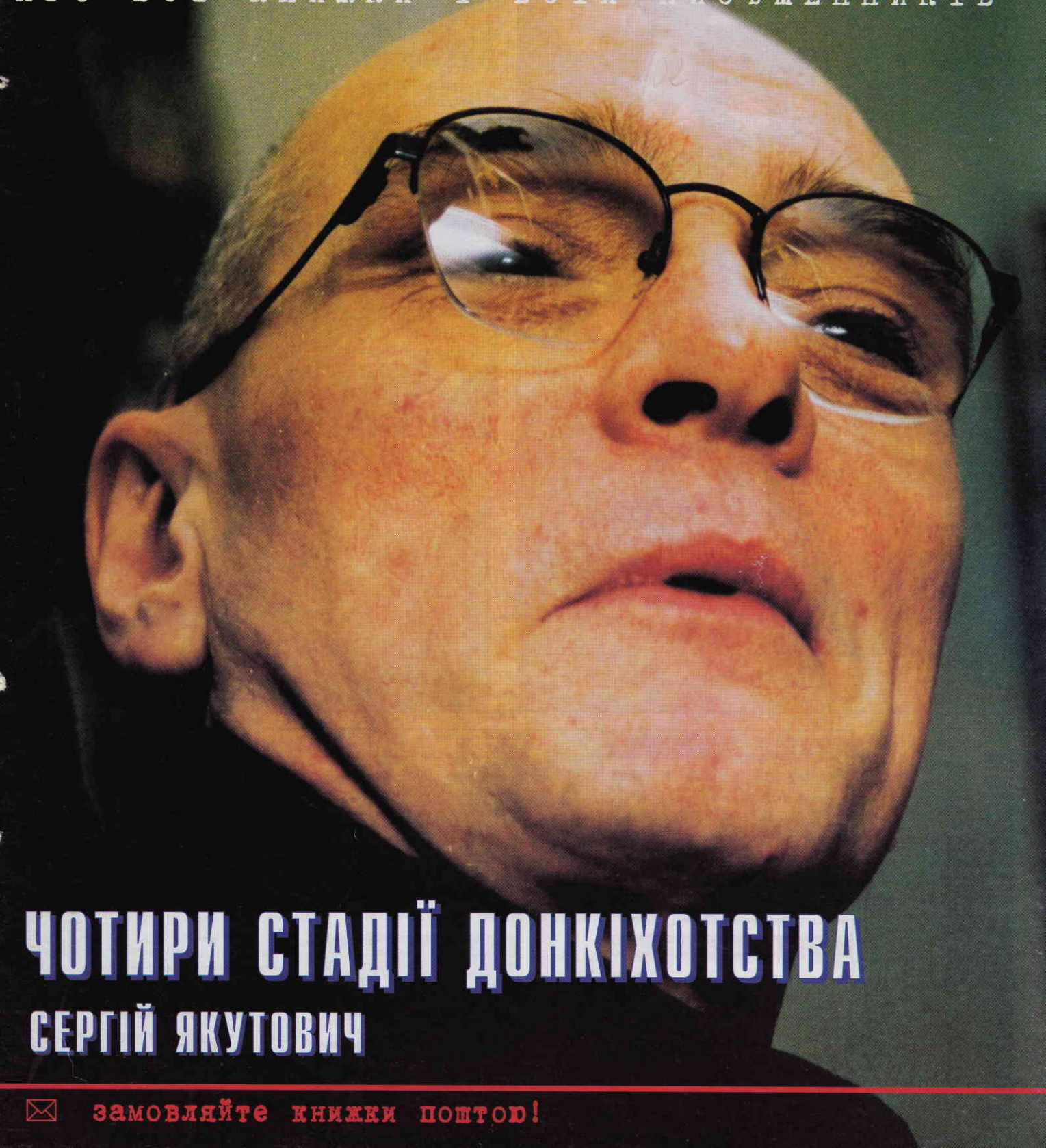
21644

review

#05/06

2004

ПРО ВСІ КНИЖКИ І ВСІХ ПИСЬМЕННИКІВ

ЧОТИРИ СТАДІЇ ДОНКІХОТСТВА

СЕРГІЙ ЯКУТОВИЧ

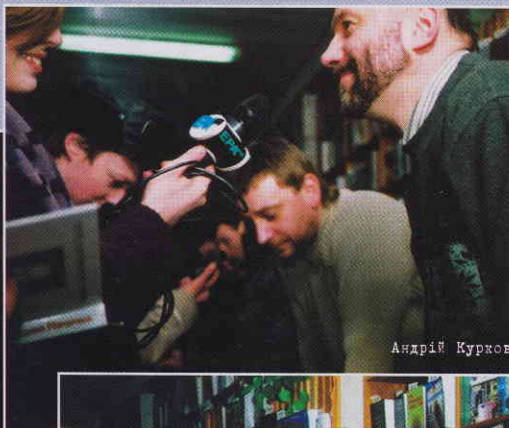
✉ замовляйте книжки поштою!

ЛІТЕРАТИ ЗА ПРИЛАВКОМ

Андрій КУРКОВ організував уже третю акцію «Письменники продають книжки» у столичній книгарні «Наукова думка» (Кг писав про це раніше — див. ч.2'2004). Продаючи свої новинки (вельми успішно!), літерати устигали й давати інтерв'ю численним представникам медій.

Сергій Жадан

Андрій Курков

Антоніна Цвид

Макс БОНДоренко

Брік Полячук

Директор видавництва «Наукова думка»
Ігор Алексєнко

Олександр Ірванець

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОСТ.

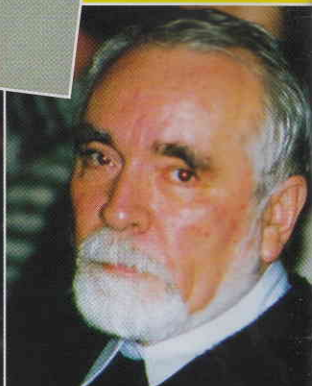
Одна з найяскравіших книжкових імпрез останнього часу — інтелектуальний карнавал-презентація **Енциклопедії постмодернізму** (К.: Основи) у Києво-Могилянській академії, де зібралися найкрутіші українські «постмодерністи».

Перекладач «Енциклопедії постмодернізму»
Віктор Шовку

Дмитро Павличко та Марта Богачевська-Хом'як

Галина Родіна,
Данило Ячевський,
Сергій Пожарков

«Книжник-Review» передплатують
276 провідних книгарень країни
Реклама у нас —
шлях до прилавків.

»» Кольорові шпальти	
1-ша сторона обкладинки кутова реклама	1500
2-га сторона обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
3-тя сторона обкладинки	1000
1/2 шпальти	600
4-та сторона обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
Внутрішні шпальти	900
1/2 шпальти	500
1/4 шпальти	300
Центральний розгорт (дві шпальти)	1850
»» Двоколірні шпальти	
1 шпальта	550
1/2 шпальти	350
1/4 шпальти	200
»» Блок (1/6 кольорової шпальти)	
Вихідні дані на одне видання з анотацією, ціною і сканованою обкладинкою, адресою і телефоном видавця або реалізатора	200
»» Блок (1/6 двоколірної шпальти)	
	120

Вартість (грн.) з ПДВ*

ЦІНИ НА РЕКЛАМУ В КР — ЗМЕНШЕНО!

ПЕРЕВАГИ

Кольорова реклама на обкладинці і вклейках формує репутаційний імідж фірми, свідчить про її готовність до співпраці з новими клієнтами, робить ваші книжки улюбленими для продавців, покупців і читачів.

ЗНИЖКИ З ОПЛАТИ

2-х публікацій - 5%
3-х публікацій - 10%
4-х - 5-ти публікацій - 15%
6-ти й більше - 20%

ПЕРЕВАГИ

Уможливіть розміщення більшого обсягу інформації про книжки, автора, фірму (інформаційні статті, інтерв'ю)

ПЕРЕВАГИ

Комерційно найраціональніше за показником ціна/якість

Розміщення зображення обкладинки книги з короткою анотацією на сторінці «Книга-поштою» — 200грн.

Тел./факс: 416-05-57
e-mail: galina@elitprofi.com.ua

* Ціни вказано без урахування податку на рекламу.

ЗМІСТ

6-7 НЕПЕВНЕ МІСЦЕ В
НЕПЕВНИЙ ЧАС14-16 ХРОНІКИ
«КНИЖКИ РОКУ»24-25 ДВІ УКРАЇНИ
РЯБЧУКА

44-45 СЛІПІ ДОЩІ

46- 49, 58
ПЕРІОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА50-51 НЕЗНИЩЕННИЙ
ПОЯРКОВ

НЕБУЛЬВАРНА НАЦІЯ

Жоден рецензент цієї книжки нічого не додасть її змісту, контексту та значенню, як і нічого не відніме. Цільність роману жодного українського виміру, окрім хисткого, особливого виміру достовірності. Так звані актуальність, гострота, майстерність, мода обходять його, як обходять довшену квітку спроби флориста. Тим паче, коли то ружа, навіть — трояка. «Трояка ружа» — перша назва твору, який уже мали можливість прочитати прихильники журналу «Сучасність».

Тетяна
ЩЕРБАЧЕНКО

Якби була на те моя воля, газетну площу всіх видань, що вміщуватимуть згадку про цю книжку (а що писатимуть — сумнівів немає), я би залишила незайманою, аби на тлі метушних дрібнозерняткових повідомлень про початок посівних чи кінець виборів просто написати: розгорніть книжку **Марії МАТІОС Солодка Даруся**.

Втім, такої розкоші чекати годі. Тому доводиться продовжувати.

По прочитанні драми, певне, багато хто повторить за Анатолієм Дімаровим: «заздрю тим читачам, які вперше відкриють сторінки цієї небуденної прози», можливо — навіть невинувачливих «підколювачів» ІБТ та Ол.Бойченко. Пані Марії, яка тривало й болісно відхворювала романом (власна недуга вслід за Дарусею, кількарізкові інциденти з накладом), «пробачать» фуршет та бульварний роман і нарешті знову згадають про націю.

Що воно таке — величине, жакне, нещадне — «нація»? Каламутне, трагічне, бентежне: нація?.. Солодке, щемне, звияжне: нація?.. Палкі вояки з мужніми лицями й лагідними серцями? Тонкошанні калинові юнки? Маленькі чепурні жінки з мудрими втомленими очима? Веселі дітлахи з квітами в прозорих тоненьких пальчиках? Нація вчора, сьогодні, завтра — що то?

Батьки й діти — на своїй споконвічній землі. Їхні на ній життя та смерті, кавалки божевілля та цурпалки щастя, ясні зради й боязкі усмішки, хтивість ворогів і щедроти друзів... Юродива монолітна суміш людської обмеженості й велич буденної доброти...

Насправді все це — славні абстракції, гідні публічних вуст поетів та політиків, що наповнюються значеннями лиш тоді, коли чиясь рука розкручує стару шерехату нитку клубка життя.

Маленька Даруся народилася в люблячих батьків, чия шляхетність втілю-

валася в природній єдності з землею та всім світом, поза тим, який такий лідер прийде сьогодні впорядковувати їхнє життя. Румуни, німці, совіти, упівці, москалі, сусіди, куми, друзі, вороги, але в центрі — єдино домірна єдність: чоловік — жінка — дитина. Коли в цю єдність втручається стороння скалка, порушується заведений лад речей і котрийсь мусить сплачувати данину, віддавати борг долі власною німотою, розумом, фамілією.

Одна дрібненька людинка на сотні людей, що творить її тло, — то

не обов'язково легенда чи харизма.

«Божевілля» солодка Даруся, яка мусить мовчати, якій голова росте болем невинувачливих думок, яка своєю істотою сплачує за минулину багатьох поколінь, отримує хисткий, невеличкий шанс відбутися — бути рідною комусь і зрозумілою, повірити в тепло й ласку, зрештою — позбавитися свого болю. Однак втрачає його, адже в житті нічого не снується без допомоги людей.

Гостроязичкі сусідоньки й одержимі служки, хаповиті амеби й мимовільно сліпі посередники — усі вони завжди поруч, завжди готові допомогти зробити правильний, давно обумовлений невідомим диригентом, вибір.

Життя Дарусі — то життя всієї нації: наївно чисте й велично абсурдне зовнішньою алогічністю, некероване, трагічне, загнане в рамці обставин і чихіхось амбіцій.

«...ти думаєш, що ружа ружевий колір має. А воно ні. На то вона трояка ся називає. Так і життя. То чорне тобі покажеться, то жовте, а там, дивися, загориться червоним. Ніколи не знаєш, яку барву завтра уздриш. Чекаєш одної, а воно тобі показує другу. Ох, довго думав Бог, аби людям усякі карти попридумувати».

Kr

Марія МАТІОС. Солодка Даруся. —
Л.: Піраміда, 173 с. (п)

САМ НА САМ ІЗ ПЕРЕМОЖЦЕМ

СЕРГІЙ ЯКУТОВИЧ: ЧОТИРИ СТАДІЇ ДОНКІХОТСТВА

Розмірковуючи над феноменом мистецтва Сергія ЯКУТОВИЧА, один із найінтелектуальніших сучасних українських художників Тиберій Сільваші писав: «Якутович — людина книжна, отже — людина Культури». Така характеристика книжкового графіка, автора численних ілюстрацій до творів вітчизняних та зарубіжних класиків (Шекспір, Чехов, Достоевський, Гоголь), сімнадцяти томів серії «Українська модерна література XX століття» на перший погляд очевидна й навіть банальна. Утім, за кожною банальністю стоїть досвід — той, наявність якого, власне, і робить банальність банальністю. Час від часу корисно замислюватись над очевидним; інколи такі роздуми можуть по-новому розкрити навіть давно відоме...

Отже, Сергій Якутович. Книжковий графік. Художник-постановник фільму «Молитва за гетьмана Мазепу». Роботи зберігаються в музеях та приватних збірках України, Росії, Німеччини, Франції, Італії, Іспанії. Цьогорічний лавреат Національної премії імені Тараса Шевченка.

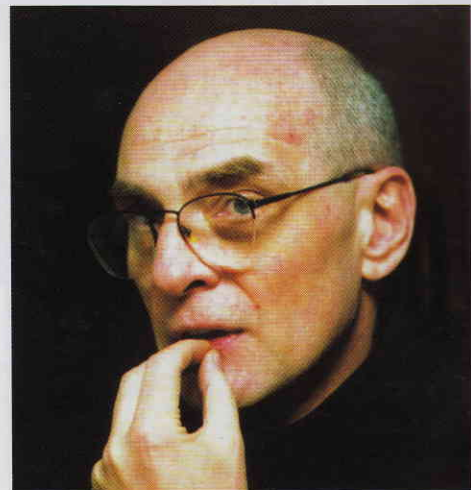
Кр: — Пане Сергію, серед Ваших героїв — літературні та історичні персонажі: Тарас Бульба, Роланд, Мазепа, три мушкетери... Чому саме вони? Наскільки актуальні вони для сьогодення?

С.Я.: — Почну з останнього. «Три мушкетери» — видатна книга, що виховала у величезної кількості людей абсолютно фантастичні почуття — чистоту, наївність, друж-

бу, любов. У кожного, хто згадає «Трьох мушкетерів», на обличчі з'являється добра посмішка. Тим-то художник мусить створити особливу емоційну авру, атмосферу накопичення прекрасних подій. Прекрасних — як ті мильні бульбашки, що потім лопаються, лишаючи по собі захоплення. Нинішня мушкетерська серія називається «Двадцять років потому». Це своєрідний коментар, 87 сюжетних ситуацій роману.

Кр: — Отже, ледве не комікс за мотивами Дюма?

С.Я.: — Нехай би й комікс — але все-редині класичної книжки. Виходячи з того, що Дюма писав 150 років тому, а я працюю сьогодні, хотілося б додати ди-

Світлана Костянтина Родина

наміки, драйву. Найголовніше для сучасної людини — оживити в близькій їй формі ті важливі речі, про які й написано цю велику книгу.

Кр: — Але ж такий «комікс» вступає до діалогу з текстом?

С.Я.: — Саме до діалогу. Ілюстрація існує паралельно, даючи текстові можливості звучати, демонструючи нинішнім читачам їх самих. Сучасні люди на екранах комп'ютерів або телевізорів бачать тільки сліпу сторінку тексту й не бачать там себе. А треба частіше повертатися до себе. Всютуючи інформацію, ми часто забуваємо про це. Але, попри все, лишаються часи мушкетерів — часи наївності й чести.

РЕЗОНАНС-РЕЙТИНГ НОВИНОК

ЧУДОВА СІМКА

за версій експертів «Книжник-Review»

1. Українські приказки, прислів'я і таке інше. Збірники О.В.Марковича та інших. Уклав М.Номис / Упорядкув., прим. та вступна стаття М.М.Пазяка; Михайло МАКСИМОВИЧ. У пошуках омріяної України.

Вибрані українознавчі твори. Сер. «Пам'ятки історичної думки України». — К.: Либідь, 352 + 360 с.(п)

Перші видання пам'яток історичної думки справді вийшли вражаючі: що розмаїття українських приказок, що зібрання праць Максимовича не лише спонукають вириватися з попсово-ЗМієвської ментальності буднів, у якій часто сіра «підніжка» прагне докопати великих, але й радують око книжкових естетів. Але коли зібрані під однією обкладинкою статті Максимовича лише відкриють неофітам масштаб феномену «старого українця» (так Максимович часом підписував свої листи), то намістинки народної мудрості допоможуть збагнути, що «дурному синові й батьківське багатство не в поміч».

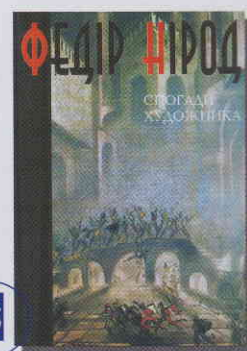

2. Родинне вогнище Зерових / Упорядкув. М.Зерової, Р.Корогодського, С.Попель. Сер. «Українська модерна література». — К.: Гелікон, 428 с.(о)

Мізерний 1000-ний наклад книжки засвідчує зневіру видавців у спромогах донести до читача навіть блискуче видану річ. А вона справді вийшла небуденна, адже за спогадами про долю й статтями про творчість Миколи, Михайла, Дмитра, Костя, Герої, Олени та Валерії Зерових видно пульс життя й трагедію родини на тлі буремних подій минулого. Маємо, так би мовити, дослідження за долею визначної родини в інтер'єрі жорстокої доби, де мистецтво бути собою важило більше за будь-який мистецький чи науковий хист.

3. Федір НІРОД. Спогади художника, або Записки щасливої людини / Упорядкув. Н.Михайлової, В.Томасова. — К.: Либідь, 180 с.(п)

Художник театру — один із тих, хто своєю попередньою підготовчою роботою формує настрої як акторів, так і глядачів. І в шерезі цих непомітних глядачів «богів» лаштунків, ім'я Нірода — знакове. Він був учнем таких корифеїв, як Ф.Кричевський та В.Пальмов, а працював із такими видатними майстрами, як А.Петрицький і І.Молодцова. Двадцять століття нікому не дарувало спокійного життя, але навіть за тих часів Нірод прожив життя «щасливої» людини. Як і чому йому це вдалося — у книзі спогадів, яку відкриває «Фрагмент змішаного висхідного родоводу». А серед його предків — Петро Дорошенко, Семен Лизогуб, Федір

Кр: — Серед найвідоміших Ваших ілюстрацій — Гоголів «Тарас Бульба»...

С.Я.: — «Тарас Бульба» — книга, до якої я готувався все життя, від дитинства. На реалізацію цього проекту мав лише місяць. Я вжахнувся, місяць не спав — але встиг. Уперше в житті зробив абсолютно реалістичну штуку, повністю довірившись Гоголеві й зрозумівши, що вишукувати що-небудь у Гоголя немає сенсу. Шукати треба в собі.

Як і «Три мушкетери», «Тарас Бульба» — річ заїжджена. Утім, Гоголеві, який потрапив до Петербурга, довелося-таки відчувати себе провінціалом. Йому ж хотілося героїчності, шляхетності, дворянства. Звідси, як на мене, — надлишковий гоголівський патос.

Кр: — Патос? Чи можна передати його засобами графіки, адже тут існує обмеження тільки двома кольорами?

С.Я.: — Я буквально кінчиками пальців відчув, що можу тільки за допомогою чорного й білого створити не тільки кольорову й не тільки просторову, але й звукову партитуру. Побачити звук. Гоголь багатовимірний і багатослівний; та разом із цим кожна його фраза має колір. Мені хотілося цього досягнути — тож така важлива білизна паперу, таке значення має напрям штриха. Із точки зору графічної, це досить велике досягнення. Це я розумію як професіонал.

Кожен мій малюнок є результатом довгих роздумів. У кожен порух, у найменшу

крапку я вкладаю багато — і виникає особлива енергетика створення цілого світу.

Кр: — А ось у «Пісні про Роланда», яка зайняла досить високе місце в рейтингу «Книжка року'2003», Ви використовуєте ще й пурпур...

С.Я.: — Так. Річ у тім, що сучасні видавці чомусь дуже бояться чорно-білої гами. Мене постійно просять: давайте що-небудь кольорове. У «Роланда» я додав пурпуровий колір. Біле й пурпурове — кольори шляхетності. Біле як тіло і пурпур як кров. Крім того, у книзі має бути ще й візуальна інтрига. Для мене найважливіше — літературний текст. Первинно в «Пісні про Роланда» він архайчний (адже йдеться про часи Карла Великого). Найпростіші рішення — піти шляхом умовних костюмів або створення довшої архайки. Але ж у наш час треба ще змусити прочитати книжку! Цей переказ українською зі старофранцузької вимагав внутрішньої сучасної динаміки. Я пішов за текстом, не першоджерелом, а саме за переказом — і додав пурпур...

Кр: — Книжка вийшла дуже ошатною. Думаю, серед її потенційних читачів — люди різного віку: малеча може розглядати малюнки, старші — занурюватись у деталі...

С.Я.: — Це, власне, чи не найголовніше моє завдання. Підштовхнути до сімейного читання, коли вся родина, різні покоління за великим круглим столом біля книжки. Коли твориться й передається культура. Тоді я зможу

донести свої ідеї, зробити моїх героїв героями інших.

Є кілька героїв, з якими особисто я прожив усе своє життя. Дон Кіхот, д'Артаньян, Мазепа... І мій батько. Фактично це чотири стадії донкіхотства. Нині я розумію, що до певної міри я їм відповідаю. «Не можу бути першим, а другим — не хочу: я — Якутович» — ось мій девіз.

Кр: — Нагадує відомий напис на ризарському гербі: «Королем бути не можу, герцогом — не бажаю; я — Роган».

С.Я.: — Можливо. Коли з віком виникло абсолютне відчуття себе, з'явився фантастичний тягар відповідальності, яку відчуваєш. Ти тримаєш цю вагу. Ти можеш. Атлант пішов — а ти став на його місце. Це не бравада — це моя відповідальність за те, що в мене вкладали...

Раніше вчився на помилках власного батька. Тепер за мною йде мій син. Так твориться культура. Згодом, тільки згодом з'являється цивілізація — коли виникає внутрішня відповідальність людини за свою справу, за якість цієї справи, за професіоналізм.

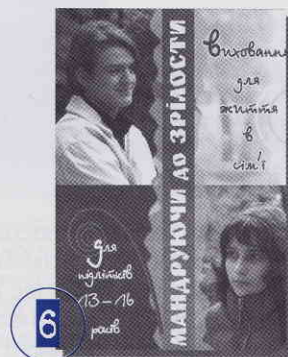
Розмову підтримував Юрій ЧЕКАН **Кр**

4

5

6

7

Трепов і ще чимало відомих аристократичних фамілій.

4. Рослини; Динозаври / Авт.-упорядники В.Мирошнікова, Д.Мирошнікова, М.Панкова. Сер. «Дитяча енциклопедія». — Х.: Фоліо, 318 + 301 с. (п)

Колір планети — зелений. Так було, так є, і маємо надію, що буде й далі. Енциклопедія **Рослини** покликана розпочати мандрівку в безмежний світ царства рослин, їх внутрішньої будови та символіки. Натомість **Динозаври** — захоплююча мандрівка парком Юрського періоду, що обіцяє зустрічі з трав'ядами й «м'ясо-заврами», морськими чудовиськами й драконами.

5. Карен АРМСТРОНГ. Історія Бога. Тисячелетніе иска-

ния в иудаизме, христианстве и исламе. — К.: София, 496 с. (с)

Розповідати про складні речі простою мовою — дар рідкісний. Британка Карен Армстронг під цим оглядом витворила справжнє диво: не лише охопила в одній книжці всю історію однобожжя, але й зробила це по-справжньому захоплююче й цікаво. Читач має нагоду дізнатися, як співіснує й впливає одне на одного Бог християн, мусульман та іудеїв, бог містиків і бог філософів. Останні розділи книжки присвячено розгляду впливів сучасного скептицизму на ідеї існування Бога.

6. Мандруючи до зрілості. Виховання для життя в сім'ї, для підлітків 13—16 років / За ре-

дакцією Терези Круль. — Л.: Свічадо, 224 с. (о)

Наш світ добрий, але не вибачає безвідповідальності й вседозволеності, а тому один легковажний крок часто змінює все життя, і то так кардинально й безповоротно, що потім ніякі надзусилля не дають можливості виправити наслідки того кроку. Проте хоча життя — то мандрівка «по-справжньому», де за все доводиться платити, однак коли ти готовий до мандрів життєвою стежкою, коли розумієш, що статево й психологічне, моральне й суспільне зав'язане в одне ціле, то маєш шанс уникнути не потрібного болю й не обов'яз-

кових трагедій, зустріти й втримати добрих друзів і навіть виторжувати щасливу родину.

7. Дмитро ЧИЖЕВСЬКИЙ. Українське літературне бароко / Видання підготував Олександр Мишанич. Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАНУ. Сер. «Київська бібліотека давнього українського письменства». Том IV. — К.: Обереги, 576 с. (п)

До книги увійшли наукові праці Д.Чижевського, які заклали основи сучасної української медієвістики: «Український літературний барок. Нариси», «По за межами краси (До естетики барокової літератури)», а також праці, присвячені окремим проблемам барокової культури. **Кр**

КОН'ЮНК-ТУРИЗМ

Феномен андруховичевої відомості — феномен абсолютно західний. Явище, характерне для світу необмежених можливостей, де за книжку може засісти малописьменна кухарка, і книжка стане бестселером. Головне — написати на обкладинці, що це бестселер. Якого всі чекали довгих сім років після виходу останнього роману Юрія АНДРУХОВИЧА.

Ігор БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО

Свого часу, повіривши чуткам про власну популярність, Ю.Андрухович пустився берега, кинувши писати вірші та прозу й продовжуючи тинятися світами з читанням українських текстів по муринських гетто. Навіть намагався видавати під грант «центрально-європейський літературний часопис» «Потяг 76», пропонуючи читачеві писання своїх троюрідних знайомих із Боснії й Герцеговини. Але вчасно схаменувся, підсвідомо відчувши, що чесними шляхами популярність не підтримується. І тут увімкнувся суто тваринний інстинкт кон'юнктура, відбулась перебудова свідомості, і Ю.Андрухович знову почав писати те, що треба. Ну, бестселер

же! Записав кон'юнктурно, спекулятивно, але... чесно.

У якому сенсі чесно? А в такому, що навіть собі не зізнається у власній кон'юнктурності. Настільки їй комфортно на підсвідомому рівні! «Від роману і до роману я просто все більше відкриваюся і все більше говорю про себе самого», — запевняє всіх знесилений Ю.Андрухович у «Коментарях». Розумієте?! Людина займається перед нами садо-нарцисизмом, але все одно не визнає себе ханжею. «Практично майже увесь я зосереджений в Артурі Пепі, а решта — оте «майже», і воно важливіше — в Цумбруннені», — ще більш розкривається Ю.Андрухович, коментуючи свої **Дванадцять обручів**. І хапаючись за рятівні миліції марки «автор-герой», визнає: «Щой-

но на тридцять сьомому році життя Артур Пепі відчув, що він не любить писати».

А може, даремно ми не довіряємо Ю.Андруховичу? Скидаючись на героя-заїку з анекдоту, в якому він не вірить такому ж заїкуватому бідаці, котрий гу-гу-кає з річки на допомогу. «Ди-ди-віться, — показує пальцем, — то-тоне, а дра-дражниться!». Може, Ю.Андрухович просто не дуже вдалий прозаїк? «З усіх його романних передчуттів вимальовувався Маркес», — підказує визнаний alter ego, себто Артур Пепі. Може, він перейшов у есеїстику заради вищих міркувань і вигідніших позицій літерата-трибуна? «Яка там в біса література з її надутою цеховою дріб'язковістю? — не вгадується його двійник у романі. — Яке там в пизду служіння слову?». Ну, прям не знаю.

Здається, Ю.Андрухович усе-таки залишається поетом. Його роман «Дванадцять обручів» названий ліричним рядком не випадково, адже це і є лірична проза. І невеличка вставна новела з фіктивною біографією І.-Б.Антонича свідчить про цей метафоро-стилістичний зв'язок. Її обсяг не встигає втомити читача черговою інкарнацією андруховичевої поезії. Сила автора й полягає в напрохуд чіткому, явно поетич-

СУПРЕМА, СПЕРМА І СКВЕРНА

За кільканадцять років, поїздивши далеко, побачивши багато, Юрій АНДРУХОВИЧ врешті повернувся zum Bunnep — до джерела, до Поток-Ріки, до колодязя — в Україну. Щоправда, його Цумбруннен, Карл-Йозеф, яко німець, знайшов тут свою Смерть, що також не може не радувати, хоча й варт було б за такої okazji обізвати його Цугундером. Але — що знайшов чи загубив в Україні сам Андрухович? Мова, звісно ж, про його черговий роман «Дванадцять обручів».

Михалко СКАЛІЦЬКІ
Миколаїв

Автор повертається майже туди ж, відкіля відбув, — і це ти розумієш навіть без його підказки: «...о, ні, перепрошую, це з мене раптом поперли «Рекреації». Для нашого аналізу стає центральним саме слово «майже». У силу цього «майже» (майже «Рекреації», майже Свято Воскресajúчого Духу, майже Чортопіль) ти годен судити не тільки про те, що відбувається, але і як. Для розуміння ж самого цього «майже», яке раптом зробилося понятійним, варто зупинитися на його програмовості, позаяк, зводячи своїх героїв до купи, Андрухович спершу обіцяє тобі, що все буде ОК, all right, як те було у «Рекреаціях», бо ж усіх героїв «скликано у цю ніч з якоюсь єдиною великою метою, раз і на все життя, і ця ніч настане, і вона змінить їхнє життя, бо тільки цієї ночі з кожним з них відбудеться щось...» І раптом оце: «...о, ні...!» — і всю програму: «...пишемо ще раз і спочатку: бо всіх їх привезено до одного й того самого місця». І весь цей писаний «ще

раз і спочатку» пасаж виглядає навіть гірше програми — як пізніша вставка, як констатація того факту, що оте необачно обіцяне щось чомусь так і не сталося, як спроба переконати, що нічого ти не тямиш ані в авторському задумі, ані в скоєнні того; що автор годен диктувати свою волю не лише текстові, але й станові речей; що раз те щось у романі не сталося, значить так йому й треба, і взагалі автори не вельми й боліло те, поготів, автор і не обіцяв тобі нічого такого, тож усі твої читацькі претензії — саме до того самого стану речей.

У кожному разі: навряд чи повіриш, що Андрухович повертається категорично не до «Рекреацій», бо оте «одне й те саме місце» виявляється місцем у «рекреаційному» Чортопільському районі Карпатенської області. І хоча воно не зовсім протилежне Чортополю географічно, зате гео-семантично антонімічне, адже відомо з «Рекреацій»: «Чортопіль зусібіч оточений горами», натомість «Корчма «На Місяці» розташована на гірському хребті. Сам собою це ще не вельми поважний факт. Зате

коли «рекреаційний», локалізований на Заході України Чортопіль усе можна було локалізувати трохи ширше — як десь в Україні, то гірський хребет над «стратегічно важливою полониною Дзиндзул», згадана «Корчма» і все місце дії локалізовані цілком певно: «...бо ми хоч і перебуваємо майже в центрі Європи, однак усе в нас чомусь упирається в Трансильванію, звідусіль нам світить лише вона, Трансильванія, ну, хіба що іноді зогнила Варшава».

Ще одне. У «Рекреаціях» на означення непевності, нечистоти місця (та й часу) дії доволі було просто обізвати його Чортополем. У «Дванадцяти обручах» Андруховичу видалося замало помістити дію в Чортопільський район. Він вдається до аргументації, викладеної у трьох нецікавих «передісторіях». Усі ці, користуючись лексикою «Обручів», навороти мають на меті переконати тебе, що «Дванадцять обручів» — НЕ «Рекреації». Зрештою, ти вже й сам починаєш щось таке підозрювати. Хоча й не годен утнути: для чого це все тобі? Питання, проте, варто ставити інакше: для чого це все знадобилося авторові?

Дійсно, для чого? Може, щоб задурити тобі голову, щоб ти не помітив тих ключових моментів, що їх я обізвав (без пояснень) смисловими значеннями романної композиції, або — композиційними ідеями? У такому разі варто б подивитися на це діло

ному доборі деталей, епітетів і метафор до чергового цирку Вагабундо. «Опис б'ючких пияцьких дискусій і нічних збіговиськ у пролетарсько-бандитських кублах». Неабиякі одкровення, але в тому й краса, що виникає по висхідній, повз слова, поза словами. Так вистрілює часом найнепомітніша, але й незамінна у власній гордині рима.

«Дванадцять обручів» написані впродовж останніх семи-восьми років», — свідчить їхній автор. Тобто після виїзду Ю. Андруховича з України на творчі вакації, коли сподади вже притлумилися і точність епітетів — це нормальна реакція організму на фінал «перебудови» нульового циклу. Себто на «незалежність». Словом, «и вот мне приснилось, что сердце мое не болит». Прокинувшись, автор вирішив перевірити, чи так це насправді, і чи відпустив його совок. «Не так давно тут знову почали надовго вимикати світло», — звітує герой роману Карл-Йозеф Цумбруннен, приїхавши в Україну.

Насправді тонкий естет Ю. Андрухович губить відчуття стилю й міри, коли починає описувати жахіття пострадянського режиму, безпробудність «незалежного» життя тощо. Тоді він скочується на лубок, агітку, на якісь усереднені мітингові пристрасті й

пильніше та й порівняти ці ідеї в «Рекреаціях» і «Обручах».

Овва! Та вони ж однаковіснікні (за певним винятком)! Осьо.

1. Дія обох романів відбувається в якомусь непевному місці у непевний час.

2. У непевних місцях за непевних часів водиться, як же, непевна й так само ритуально нечиста Сила. У «Рекреаціях» вона двоскладова (так можна сказати). Це — такий собі швейцарський українець Франц Попель, спонсор Свята Воскресаючого Духу, та ОРГКОМІТЕТ і «старий пройдисвіт Мацапура». У «Дванадцяти обручах» також виступає якийсь Варцабич І.І. Аналогічність обох композиційних моментів здається самоочевидною.

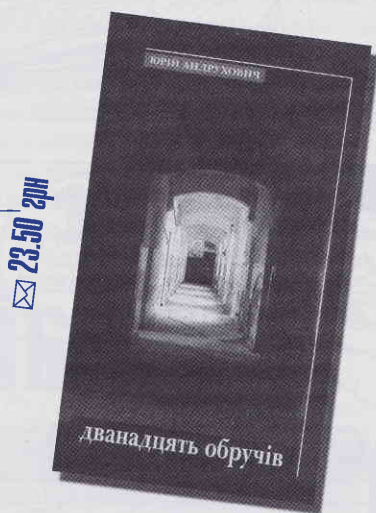
3. «Презентація трупа». Тут уже йдеться про розвиток, удосконалення, натуралізацію, навіть, так би мовити, «анголізацію» «рекреаційної» ідеї в «Обручах»: «Уявімо собі, що все сталося саме так, — пропонує тобі Андрухович насамкінець «вознесіння Цумбруннена». — Бо що залишається нам? Тло на докупти зсунутих письмових столах?». На останнє питання ти ще можеш відказати, що з тебе було доволі того австрійсько-європейського тіла в Потоці. Але — кого твоя відповідь цікавить.

4. Поети. Вони є героями обох романів. Щоправда, якщо, на мою гадку дванадцятирічної давнини, у першому був хіба один герой, кого я міг собі дозволити вважати поетом у «Обручах» один поет присутній безсумнівно й беззаперечно. Це, звісно ж, Антонич, котрий або просто Богдан-Ігор, або «старий Антонич». Хоча Артур Пепа, мабуть, також поет,

дешеву дисидентчину. Ну, побили одного його героя в міліції. Ну, вбили другого в лісі. Ну то й що? Сиди вдома, не гуляй. «А якщо життя нема!» — заступається Валер за Андруховича. А в кого воно є в Україні?..

Цілоком може бути, що опис «б'ючких» подробиць у «Дванадцяти обручах» пов'язаний зі специфікою західної авдиторії, на яку розраховує автор. Адже кажуть, що туристи звідти приїждять в Україну із томиком Ю. Андруховича в руках. Наче з путівником. І тут уже звичайна ідеологічна риторика, протиставлення фірмових джинсів і напоїв вітчизняним лякейським радощам, слугують тим туристам за історичні свідоцтва.

Прикметне, що чудово грає в такій «туристській» прозі розповсюджений у тоталітарному суспільстві постбулгаківський мотив літаючих людей. Таким даром наприкінці оповіди Ю. Андруховича ово-

23.50 грн

принаймні «впродовж кількох минулих років він сподобився рекордній кількості негативних рецензій на кожен опублікований жист».

5. «Як його там — Біба, Буба?». Бурлеск-Балаган-Буфонада, якщо тямиш розкодувати це діло й самотуж.

Можливо, творча метода Бу-Ба-Бу не є композиційною ідеєю. Але й чотирьох досконалох відношень (аналогій) достатньо, аби говорити про вторинність, навіть про схематичність композиції «Обручів». Звідки можна зробити висновок: Андрухович намагається навіяти тобі думку про те, що «Дванадцять обручів» — не «Рекреації» саме через цю композиційну неоригінальність «Обручів», через SCHEMA, за якою писався його четвертий роман.

Дещо про Поезію. У «Рекреаціях» її за 10 у.е. відкупив у поета Немирича отой нечислтий, Франц Попель, і знищив. Ув «Обручах» нічого такого: маємо не лише когось, хто заявляє претензію обзиватися поетом (Артур Пепа), але й справдешнього, хоча й покійного, поета Богдана-Ігоря Антонича, позаяк маємо разки його поезій. Але він тут не для того, щоб, як гадає собі пан Богдан

лодіває один із її героїв. Саме тоді, нагадаємо, як його вбивають у лісі. Себто цей дар проявляється лише в закритому суспільстві — символом внутрішньої свободи — і пересихає в суспільстві відкритому. Згаданий герой-мазохіст і любов, і бо-явся «незалежної» України. Виходить, що саме відкрите суспільство з його істинними свободами може викликати також істинний страх перед цією свободою. І пострадянська репресивна машина насправді є джерелом неабияких переживань. Але не жахливого, а як бачимо, креативного характеру.

Таким чином, Юрій Андрухович може собою пишатися — він і в огні УРСР не горить, і в ситуації буржуазної дегуманізації не тоне. Єдине, що може зрушити цю мужню людину, — це небезпека недовілення. Саме вона штовхає його на шлях екскурсовода центрально-східними теренами, викидаючи геть із затишних родових плям. І він намагається виправити заблуканий хронотоп і перевести в Україну всіх туристів-прочан, затіваючи поезію органічного письма, себто «розмірено-жагуче карпатен-ска», — і тут він, слава Богу, не гід, але господар.

Кр

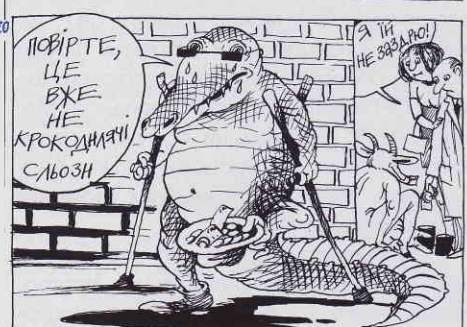
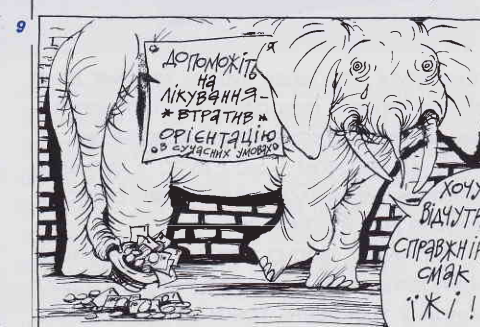
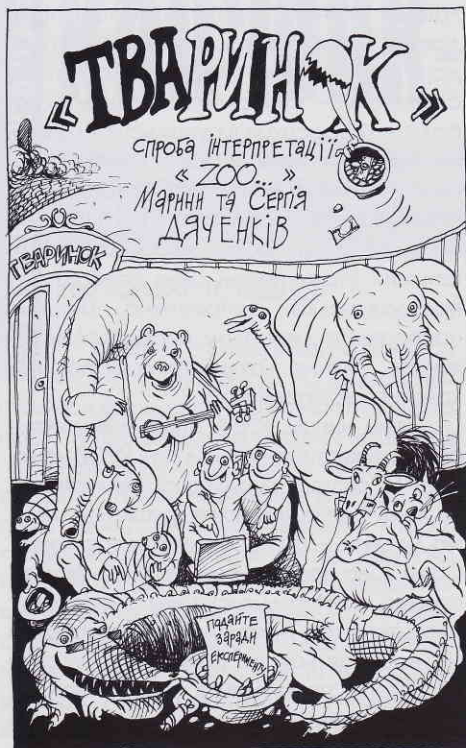
Бойчук, його «белетризувати», і вже ж не для того, щоб Антонича «оплювати», «знищити його, стягнути в болото». Насправді з Антоничем у «Дванадцяти обручах» пов'язаний хоч не вельми оригінальний, зате далекосяжний генетичний задум: Поет, запліднивши своїм духом цнотливу Колю-Коломею, має віродитися. Саме для цього втягнута у весь цей бубабістський безлад Коля. Саме для цього виписана амбівалентність+висока потентність «старого Антонича», котрий таким чином обожнюється в сенсі архаїчного, язичницького божества (духа, демона?).

Схоже на те, що, підмінивши інтуїтивну композиційну ідею «Рекреацій», яку я обізвав «актом творіння», ідеєю продуманою, ідеєю «відродження Поезії (чи принаймні Поета)» в усе ще імперфектних «наступних поколіннях» нації, Андрухович перетворив її на стрижень композиції свого нового роману. Тож замість сподіватися на Воскресіння Христове (яке, здавалося б, просто неминуче), на постання Світу й Часів, доводиться вдовольнитися хіба надією на постання (чи то пак, нап'яття) нашого старечого та все ще, здається, дітородного органа, на те, що разом з номінальним поетом Артуром Пепою таки не прослимо ранкову ерекцію. Ну, бодай «цього разу», інакше-бо відкіля тим нещасним «наступним поколінням», якого ми виявляємось не гідні, взятися? Решта — сміття. З якого мала би, та так і не спромоглася, постати Поезія.

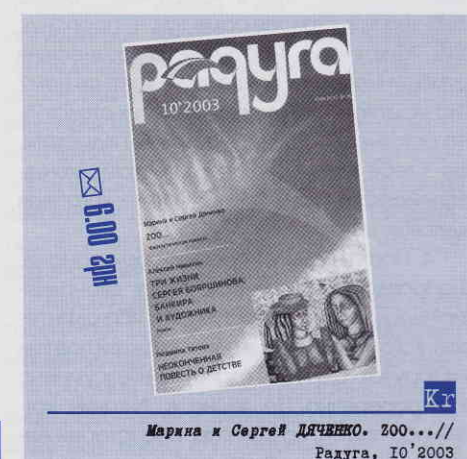
Кр

Юрій АНДРУХОВИЧ. Дванадцять обручів. Сер. «Критичні тексти». — К.: Критика, 320 с. (о)
(Рецензії див. також:
Кр чч. 18, 20, 22 '03; 2, 3 '04)

ПЕРІОДИЧНЕ ЖИТТЯ

КІНЕЦЬ. ПОДАЙТЕ ЗАРЯДАН ЕКСПЕРИМЕНТУ

МІЖ ВІДВЕРТІСТЮ Й ЩИРІСТЮ

Дивна молодь пішла нині. Інтимне перестало бути для неї недозвальною зоною й набуває публічності, аж подекуди не розбереш — чи то літерат пише про власний досвід, рішуче викидаючи огарки болю, чи майстерно імітує. Ця гіперболізована відвертість — непоганий засіб привертання уваги, однак надто швидко стає зрозумілим епатаж і окреслюється межа між відвертістю й щирістю.

Тетяна ЩЕРБАЧЕНКО

Справа «з оголюванням» у цього новітнього покоління взагалі дійшла краю: молода творча панянка Ірена Карпа зізналася якось на прес-конференції у Львові, що тут-таки може перед усіма присутніми помастурбувати. А й справді, чому ні — не саме лиш суспільство, а й ринок диктує правила поведінки: виділитися з натовпу «таких» і показати, що ти «не такий»... Значно скромнішою виглядала в ранковому радіоетері «брехунця» така собі **Татіана КОМАРОВА** — поет, композитор і співачка, та й пісня її, попри загальновідомі ресторани смаки Першого національного, пролунала незлецька.

Назва поетичної книжки Татіани — **Вершники амальгами** — віддзеркалює зміст одкровенень авторки, роздуми про стосунки

жінки й чоловіка і — жодних абстракцій. Повна конкретика (усуміш із метафізикою) про стосунки двох. Амальга — коштовний сплав, яким, власне, є гармонія інь та янь, якими мусять бути земні стосунки статей. *Вершники*, на жаль, постають в де-що прозаїчному контексті (більш вирашною була б назва «Амальгама»), бо Татіана (яку почуттєву ціну вона сплатила за цю відвертість?) із якоюсь дитячою цікавістю розповідає про жіноче. Не між нами, жінками. І не між нами, поетами.

Своєрідний лікнеп для допитливих хлопчиків-неофітів, які від «чистоти душевної» впевнені, що жінці достатньо одного лиш фізичного задоволення: «...взагалі, цікаво бути порушником чужого кровообігу / в позитивному сенсі і не тільки... /

...сумісність між ніг важлива, але не проміння злиття / внутрішніх світів на блискучий сексодром, на 33 оргазми...» Татіана не як прозорливий поет, а як навчена сумнівами й пошуками жінка зіткає двох «вершників», у кожного з яких — своя правда чуттєвого й власний шлях розчарувань, визначений психічно й фізіологічно («Спосіб мислення — то доля», Т.Прохасько). Тексти Татіани Комарової — дзеркало вічних протиріч між чоловіком і жінкою, автентичних і водночас банальних, бо їх проживає кожен із нас.

Втім, не кожен вміє їх назвати...

«Любити. А сенс? ... Не ідеалістка, але ієрархія кохання не є іменним списком / брудної білизни... Це філософський роздум про єдність / чи трактат про моногамію...»

Kr

Татіана КОМАРОВА. *Вершники амальгами*. — К.: Факт, 128 с. (п)

УКЛІН ПОСЕЙБІЧЧЮ...

Хто віршує, врешті-решт здогадується, що поезія — то погамований відчай. На мент, правда, родження вірша, бо як тільки середина його відчає — у ній знову ячить біль. За тим, що ще не відійшло, але обов'язково відійде, промине, згасне. А то й назавше помре.

Григорій ШТОНЬ

Мар'яна САВКА належить до тих, хто про це знає, але до останнього тримається за незнання. А радше — перебування по сей бік життя, де не воно, а кожен із нас мужньо вдає, що час — то лише ми. А коли так, то й печалитись особливо нічим. Радіти, щоправда, теж. А от жити...

За певних правил господарювання в собі можна довго й бути, і чутиш щасливим усім тим, що є зараз і тут. А відтак і собою у «тут», котре подовжується як на спогади, так і на зазирання вперед, де ми не стаємо ні молодшими, ані старшими. Уже не кажу — інакшими. Зостаємося такими, як є. У випадку з Мар'яною Савкою — непослушливо мужніми у відстоюванні тьми-тмущої подумкових, зорових, дотикових і, звісно ж, почуттєвих радощів від наявності світу саме таким, яким він вдихається й видихається. Спершу як світ, а наостанок — як вірш. Спасенна короткість цього процесу напрацювала в поетці здатність сповна висловитись у шкідливих здебільшого віршоформах, де той чи інший мислєпочаток готує емоцію, ба й образ

надзвичайної сугестивної сили.

Який (образ) нічого не викінчує, але чи й не все пояснює. Як, скажімо, у десятий духопозиції «Книги речей»: «мокрими травами / йти до старої колії / намочити сандали / відшукати в траві / загублені кимось / ще свіжі / перлишки конвалій / не торкатись плечима / не братись за руки / сісти на камінь / і довго чекати / може цятка на обрії / потяг / що знов повертається».

Слід принагідно сказати, що вільний вірш для авторки цього мікрошедевра є лише товаришем, а не нею самою, Мар'яною Савкою, що звичніше чується в структурах строфічних і римованих. Щоправда, і тут якихось певних сталих уподобань ця книжка не пропонує, хоч можна все ж припустити, що найкраще поетці «ведеться» в цезурованих дольниках («Вже зима, Маргарито, і ходять дерева чорні / У блакитну мечеть чи у церкву небесну — хто зна / Ми чекаємо снігу, і грає на білій волторні / Порцеляновий янгол на столику біля вікна...») Але й тут майстриня з уселюдиною радше гармонійно співіснують. А сама Савка — чи тільки Савка — перебуває десь осторонь. Не вірша, а результатів поезовислову, котрі нале-

жать тою ж мірою літературі, як і їй самій. Нічого, звісно, осудливого в цьому нема, хоч культ авторів-смертників, що прагнуть «згоріти» чи не в кожному своєму витворі, здається, минає. Та й нащо обов'язково згорати за можли-

вості поетично відбуватися безліч разів. От тільки заради чого? **Гіркою мандрагорою** нам кажуть: заради поезії, що прикрашає життя, і заради життя, яке повне поезії... До певних, нагадаємо, меж, за якими — різне. У тім числі й т.зв. «вічні питання», про які Мар'яна Савка пам'ятає повсякчас, проте вирішувати їх не береться. Ця суто жіноча мудрість у ставленні до проблем, що з нами й зникають, безперечно, гірчить. Стоїчим прощенням Небу, котре забирає не менше, анік дає. До того ж дає з надлишком. У вигляді кожного з нас. Чи — кожним із нас, де чого тільки не роїться. Але з обов'язковими вивищеннями над усіляким дріб'язком тих, кому дано про все суще думати терпляче, безслізно: «І день воскресає, і гостро нам хочеться жити. / На вітру віолу покладено музику Божу. / І ми урочисті, як дивні слова санскриту, / Вітаємо сонце, обличчям до нього схожі». Це заключний акорд книжки, набагато за сказане багатшою. На добрість, на віру... Власне — на живе життя.

Kr

Мар'яна САВКА. *Гірка мандрагора*. — Л.: В-во Старого Лева, 186 с. (о)

ТАЄМНИЧЕ ПЛЕТИВО
СХІДНОГО ОРНАМЕНТУ

Антологія «Самотній пілігрим» уперше знайомить українських читачів із прозою сучасних кримськотатарських письменників. Упорядник та автор передмови Володимир Даниленко підкреслює, що тут «ви мало знайдете звичних для європейських літератур ефектів, динаміки, ознак авангарду чи постмодернізму». Проте саме цим книга й приваблює.

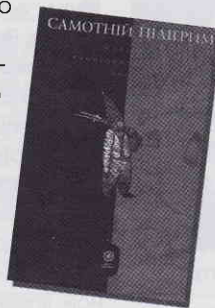
Наталка ЛИСЕНКО

Якщо ви втомилися від напружених сюжетів, карколомних подій, базікання, різних дозволених і не дуже прийомів, «Самотній пілігрим» запрошує відпочити від отого всього, згадати дитинство, наблизитися до розуміння сенсу життя, зануритися у медитацію, дозволити собі таку розкіш, як просто помірковувати з приводу суфійської філософії, доісламського тенгріанського світогляду.

Татарські міти, повір'я, коранічні легенди зачаровують плінністю сюжету, неквапливістю, а своєю химерністю нагадують дивне плетиво східного орнаменту. Вони характеризуються метафоричним мисленням і сповідають принцип «від малого до великого, від простого до складного»: кількома реченнями передати розмаїття всесвіту, в коротких одкровеннях вмістити багатомірність буття. Кримськотатарська література (як і східна загалом) має давні традиції філософування, споглядання (загаль-

новідомо, що татарські хани були освіченими особами й навіть листувалися зі славетними європейськими мислителями — тож було їм про що поговорити).

«Ковток джерельної води» — то дуже банальна й відверто смішна метафора, яку б і не годилося тут згадувати. І те письмо, яке комусь може здатися наївним, примітивним, дитячим, насправді щире, світле, цнотливе, незаймане, яким є кохання Тюркан та Тобо. Недаремно згадала повість Лейлі Алядінової «Тюркан — донька великого кагана». Авторка звернулася до історичної тематики: занурилась у доісламський період тюрків, а сюжетна лінія розгортається на тлі постійних міжосібних війн Тюркського каганату. Тюркан та Тобо, які палко кохали один одного, стали заручниками цих подій і постали перед вибором: кохання чи патріотичний обов'язок перед родом.

У «Довідці про авторів» підкреслюється, що художній стиль Л.Алядінової «сформувало захоплення східною історією та культурою». І це відчувається в кожному рядку повісті. Побутові деталі, звичаї, менталітет, спільні для тюркських народів, але досі невідомі сучасному читачеві, виписано майстерно й достовірно. Читач дізнається про те, що наприкінці VI ст. тюрки користувалися ложками та виделками, на відміну від візантійців, «що їли руками, намагалися освоїти незвичне столове причандаля»; серед віднайдених ученими кам'яних плит із рунічними записами — одна з книг древніх тюрків з оповідями «про битви й походи, в яких брав участь Ішбаркаган, про його військовий хист і звиятугу».

Л.Алядінова детально описує воїнські обладунки, одяг, зброю, а мова її колоритна та влучна (військо, наприклад, було «барвисте: переливались атлас і шовки, палала на сонці парча, м'яко виблискувало хутро»; «Ніжки ложка були зроблені у вигляді павичів, розпушені хвости яких прикрашали рубіни, смарагди, сапфіри»). Повість «Тюркан — донька великого кагана» відтворює історію та культуру тюркомовних народів, серед яких — і кримські татари.

Чи відкриє нам самотній пілігрим — мандрівний філософ — літературу східного світу, яка має «щось невовлимо близьке українській душі, щось давно забуте і ледь впізнаване, але так і не усвідомлене розумом, наче кам'яні баби з Дикого поля»? **Kr**

Самотній пілігрим. Сер. «Цвіт Граната» — К.: Видавець В.Даниленко, 420 с.(п)

ІМІТАЦІЇ ШАЛЕНЦІВ

Лінійний нині пішов читач, далекі. І оце його розважливе всезнайство чи втома життям тягучим, прісним та вельми важким, либонь, і стали першовитоком появи пригодницького жанру. Жага пригод і хіть інтриг. Саме цього потребує розбещений читач. Щоб можна було «ковтати» сторінка за сторінкою в потязі, літаку, в метрі, і ...у ліжку з жінкою.

Микола ЧУБУК

Як в охолоту зимову хату приходять весна, так іноді свіжий струмінь повітря подає імпульсу новому на ниві творчості. Двоє героїв двох повістей **Василя ТУРКЕВИЧА** *Тіара скіфського царя* й «Посмішка Джоконди» (як до речі, і їхній автор), безумовно, романтики, котрі приречені химерною ідеєю вписатися в цей божевільний світ.

У чому інтрига повістей? Геніальна підробка й геніальна крадіжка, що струснули світ. Роками не вщухали про це розмови, народжувалися найхимерніші вигадки, й найрізноманітніші

плітки, сенсації... Як у першій, так і в другій пригодницькій повісті автор приготував пастки. Пролонговані в часі, то й більш інтригованіші. Бо що можна сказати більше, аніж те, що недовомлене. Правда, Василь Туркевич дає також «рецепти» виготовлення геніальних підробок і викрадення шедеврів для шахраїв від мистецтва й крадігів.

Автор бачить історичне минуле під сучасним оглядом: таке ж самісіньке панує шахрайство, спекуляція — лише із застосуванням сучасних технологій. Але нинішні апетити значно більші, сягають часом і державних масштабів і розраховані

14.00 грн

на миттєве збагачення. Час до часу спалахують повідомлення про зникнення полотен Ван Гога, Дега, Рубенса чи Пікассо... Та на сучасному тлі це вже звучить як інформація з інтелектуальної хроніки.

Пригодницький жанр в українській літературі, попри видані в різні часи сотні книжок, лишень починає писати свою нову сторінку. Але таке її відгалуження, як пригодницька історико-мистецька повість, власне, започатковує книга Василя Туркевича. І це дуже цікаво, бо, як каже автор, «Не одне покоління французів вивчало і нині вивчає свою історію завдяки саме художній, до того ж — пригодницькій літературі. Більшість французів знають минуле своєї країни не з грубих томів класичних історичних праць, а з динамічних, хвацько закручених сюжетів Олександра Дюма». **І в цьому є сенс.** **Kr**

Василь ТУРКЕВИЧ. *Тіара скіфського царя*. Сер. «Проза ХХІ». — К.: Український письменник, 160 с.(о)

ЗАВИВАННЯ САМОТНЬОГО ВОВКА

Назва цього роману може збити з пантелику, особливо — шанувальників містичних трилерів. Відразу згадуються історії про перевертнів, вовулаків, боляників та іншу нечисть, що лякає мешканців переважно глухих містечок та сіл. Наприклад, у селян графства Девоншир мороз ішов шкірою, коли вони чули виття собаки Баскервілів.

Андрій
КОКОТУХА

Але **Анатолій РОСИЧ** пропонує читачам не «роман жажів», хоча саме ця ніша в сучасній українській літературі зовсім не заповнена. І головний герой роману **Вой** не перетворюється з повнею на вовка. Та щось від вовка-самітника в ньому є.

Власне, історія побудована за класичною схемою. Сергій Грохов від дитинства уражений хронічною хворобою серця. Тому в радянській школі маленького українського містечка однолітки вважають його слабаком, відводячи хлопцеві роль автсайдера. Він починає, попри заборону лікарів, займатися спортом і самовдосконалюється настільки, що може натовкти пику кривдникові. Далі — трудова біографія, некваліфікована робота на заводі, п'ятики зі старшими товаришами, п'яна бійка, стаття за розбійний напад, чотири роки в зоні, далі — вир

політичного життя під час перебудови та в перші роки незалежності, опанування політехнологій, нарешті — закулісна гра в політично-кримінальні шахи, кінцева мета якої — усунути за замовлення певних структур одного політика й посадити в парламент іншого.

Наскрізно проходить любовна лінія. Стосунки Грохова з жінками (сексу немає) займають половину роману. Він волею автора віддає їм дуже багато уваги, хоча щастя свого так і не знаходить. Словом, доля Грохова — доля справжнього самотнього вовка.

Якому лишається хіба що вити від смутку.

Попри стандартну й удячну схему, сюжетові роману бракує гостроти. Адже саме вона здатна перетворити банальність на історію, від якої не можна відірватися. Попри всі життєві перипетії — школа, робітничий гуртожиток, зона, парламент, — із героєм нібито нічого не відбувається. Узявшись освоювати благодатний ґрунт сучасного «роману звичайв», ко-

ли історія життя людини одночасно є складовою частиною новітньої історії нашої держави, автор зупинився на півдорозі й не доклав зусиль для витворення атмосфери, у якій опиняється герой. Школа, гуртожиток, таємні зібрання в молитовному домі, супермен-каратист у зоні, продажні політики, будуари коханок — це лише картинки, до того ж часто — на рівні лубків. За сюжетними перипетіями стежиш відсторонено, а постать головного героя, що має всі підстави виглядати досить симпатичною та навіть трагічною, не викликає ані симпатій, ані антипатій.

Але це не означає, що роман Анатолія Росича не буде мати вдячної аудиторії. Читачі «за 50», звиклі до радянського виробничого роману, які не хочуть надто обтяжувати себе хвилюваннями та переживаннями, із задоволенням приймуть правила гри автора. Можливо, дехто навіть згадає свої шкільні та пролетарські роки. І головне — саме ті, кому за 50, активно цікавляться політичним життям України. І свято переконані: усі політики — лише шахові фігури, котрі рухають вовки-самітники на зразок Сергея Грохова. **Кр**

Анатолій РОСИЧ. **Вой**. — К.: Літера ЛТД, 416 с. (о)

ФОТОІСТОРІЯ УПА

Відомий англійський історик Норман Дейвіс у солідній праці «Європа. Історія» зауважує: «...реалізм фотографії оманливий. Сумної слави набуло, наприклад, мистецтво ретуші в офіційній радянській фотографії... Але навіть найчесніший фотограф довільно обирає ракурс, мить, освітлення, тон, текстуру, а передусім — сам об'єкт, залишаючи не менше прихованого, аніж розкритого. Фотоапарат, як і історик, завжди бреше».

Марічка НАБОКА

Та гортаючи альбом повстанських світлин **Армія безсмертних**, хочеться заперечити авторитетному вченому прийамні його твердження про фотоапарат. Бо зі старих, часом неякісних, пошкоджених світлин до нас промовляє сама героїчна історія УПА. Можливо, на чийсь смак звучить це надто патосно, та навіть у наш прагматично-нігілістський час існують речі, які вимагають високого стилю.

Молоді, красиві, натхненні обличчя, вишиванки під розмаїтими одностроями, зброя всіх воюючих країн. Застиглі миттєвості боїв, урочистих подій, відпочинку, що їх зафіксували камери повстанських фо-

тореporterів. «Ми бачимо людей, які знали, чого хочуть і жертвували заради цього всім, навіть своїм життям», — зазначають упорядники книжки. Імена одних нам уже добре відомі, інші мають лише псевдо або короткочасний підпис: «невідомий повстанець».

Фотоальбом є першою спробою розповісти мовою світлин про боротьбу УПА й збройного підпілля ОУН. Значна частина світлин походить із Яворівського архіву, який було віднайдено 1999 року в селі Яворів Косівського району Івано-Франківщини. Архів містив понад дві сотні негативів, знятих протягом 1945—51 років на Гуцульщині. Шкода лишень, що в книзі не подано історію цієї знахідки.

На світлинах із Яворівського архіву ґрун-

тується розвідка про озброєння повстанців. Окремі розділи видання присвячено нагородам, однострою та символіці УПА. Уміщено також деякі документи, зокрема, «Присяга вояка УПА», декларація «За що бореться УПА». З цими текстами, гадаю, дуже корисно познайомитися й нашим сучасникам, бо вони й досі звучать цілком актуально.

Звичайно, не надто вдячна справа — розповідати про те, що потрібно бачити. Але хотілося б привернути увагу й до унікальних світлин, і до тих надзвичайних людей і подій, пам'ять про які ці світлинки зберігають понад півстоліття. І тут уже мова не лише про книжки... **Кр**

Армія безсмертних. Повстанські світлинки. — Л.: Вид-во Мс, 220 с. (с)

ТЕКСТИ В КОНТЕКСТАХ

Говорити цікаво про відоме — велике мистецтво. Стирати з класиків горезвісний «хрестоматійний полиск» — важка праця. Не кидати цього заняття — інтелектуальне героїство. Такі якості з успіхом демонструє читачеві проект «Текст + Контекст», який просувається вперед, бо, даруйте парафраз, «Факт» — річ уперта.

Тетяна РЯЗАНЦЕВА

Одразу хочеться подякувати всім тим, хто брав участь у роботі дизайну серії й кожного тому зокрема. Ошатне, проте не надто яскраве оформлення цілком пасує серйозності змісту. Обкладинка теж творить своєрідний контекст, «підтримуючи» цілісний задум книги, але не відволікає від процесу читання. Загальне враження — хрестоматійне: «красиве й корисне».

2003 року вийшли друком вісім книжок, які подають у новому світлі твори дуже різних авторів. Реактуалізація неоднозначних класиків (М.Гоголь, Марко Вовчок, Кнут Гамсун, М.Рильський, В.Винниченко та ін.), очевидна «фішка» всього проекту, співіснує на цьому етапі з

висвітленням призабутих творів, а то й імен майже зовсім невідомих широкому читачьому загалові (В.Свідзінський). Утім, попри розмаїтість самих текстів і контекстів (а вони можуть бути: історико-географічними, гендерно-психоаналітичними, національно-постмодерністичними, нарешті, лірико-екологічними) засади контексту в усіх книжках серії залишаються незмінними: твори доповнюють ґрунтовні фахові розвідки, дібрані не тільки з огляду на наукову цінність, але й на хронологію. Тобто, майже в кожній книзі зустрічемо як статті науковців-сучасників, так і праці нинішніх дослідників, що, безперечно, поглиблює аналітичну перспективу.

Листи й спогади, подані в деяких томах, увиразнюють постаті письменників, невимучено переводячи їх з касти «класиків» до

гурту звичайних людей, які, крім літератури, любили, наприклад рибальство, а це теж,

погодьтеся, сприяє розумінню творчості. Корисні в тому сенсі й наведені разом з оригінальними текстами думки «письменників», як-от стаття В.Підмогильного про творчість І.Нечуя-Левицького з погляду психоаналізу або нарис М.Семенка про К.Гамсуна чи «Книжки, що на мене вплинули» Р.Л.Стівенсона.

У категорії «цікаво про відоме» перед веде, думається, «Сорочинський ярмарок на Невському проспекті: Українська рецепція Гоголя» (упоряд. В.Агеєва), де «Вій», «Сорочинський ярмарок», «Страшна помста» та інші твори славетного класика подано в супроводі досі актуальних праць дослідників першої половини ХХ ст. (Д.Чижевського, С.Єфремова, В.Петрова та ін.).

Оригінальною знахідкою видається контекст, що його змайструвала Ю.Ємець-Доброносова довкола «Голоду» й «Пана» К.Гамсуна у «Відлуннях самотності». До академічного базису упорядника додала ліричну надбудову з творів вітчизняної літератури,

19.00 грн

27.00 грн

ЧАСИ «КСЕРОКСНОЇ АРХЕОГРАФІЇ»
ЗАЛИШАЮТЬСЯ В МИНУЛОМУ

Видавництво «Критика» започаткувало нову серію — «Відкритий архів», яка має на меті досліджувати та поповнювати джерельну базу української гуманітаристики. Як слушно зазначив у передмові до першого видання серії Г.Грабович, «нормальна, повноцінна наука не може розвиватися без постійного осмислення та розширення джерельної бази».

**Наталка
ЛИСЕНКО**

Вивчення джерел (у найширшому значенні цього слова), наукова репрезентація та науково-критичне використання їх набувають сьогодні дедалі більшого значення. Сучасний стан вивчення історії, літератури та інших гуманітарних наук актуалізує дослідження саме архівних джерел, кваліфікований аналіз фактологічного матеріалу. Чи не основним завданням джерелознавства є ефективно використання джерельної бази. У цьому розумінні перша книга серії «Відкритий архів» — збірник документальних матеріалів про життя та наукову діяльність історика літератури Ієремії Айзенштока (1900-1980) — макси-

мально відповідає сучасним вимогам літературного джерелознавства та на найвищому рівні презентує новоутворену серію.

Видання містить автобіографію та вибране листування вченого (публікація яких уже сама є самодостатньою і, безперечно, цінною); додаток — листи російських кореспондентів І.Айзенштока та досить якісний ілюстративний матеріал. Проте, як на мене, найцінніше у виданні — зібраний упорядником (С.Захаркіним) фактологічний коментар з численними посиланнями на інші відомі, маловідомі, а почасти й зовсім незнайомі широкому загалу документи.

Робота упорядника відзначається суттєво новим підходом до комплексного аналізу джерельної бази: максимально можливе охоплення документального масиву (що сприяє цілісному розумінню літе-

ратурних, суспільних процесів) та глибина, ґрунтовність, вичерпність поданого дослідження. Слід звернути увагу хоча б на те, що публікація документів займає лише четверту частину обсягу книги, усе ж інше — глибокі наукові розвідки зі скромною назвою «Коментарі» (скажімо, «Автобіографія» на 16 сторінок містить 86 коментаторських нотаток). Кожна примітка в збірнику — невеличке, але вичерпне дослідження певної проблеми. У своїх висококваліфікованих коментарях С.Захаркін не зупиняється на загальновідомих фактах, не обмежується стислими довідками енциклопедичного стибу, а заглиблюється у проблему, відтворює різні версії й підтверджує власні роздуми численними друкowanymi або ж архівними джерелами настільки переконливо, що не залишається жодного сумніву в їх достовірності.

Широкий спектр опрацьованих документів свідчить про ерудицію упорядника, пошукова робота вражає глибиною наукового мислення. Для якнайповнішого коментування залучено інші автобіографічні матеріали І.Айзенштока, документи різних

де зустрічаються образи, мотиви, ідеї норвезького класика. Результат: переконливо й небуденно. Єдине: власного матеріалу в книзі вийшло трохи забагато, але зрозуміти можна — важко не поділитися думками про вочевидь улюбленого автора.

Інші упорядники ощадливіше ставляться до себе на користь поліфонії дослідницьких поглядів. Приміром, В.Агеєва й О.Галета у збірках, присвячених, відповідно, творчості Марка Вовчка та В.Підмогильного, обмежують власну присутність лише вступом і однією розвідкою. Спільний для обох книжок елемент гендерної критики вкотре доводить, що справжню літературу не можна витлумачити раз і назавжди, вона вічно вабить безліччю інтерпретацій.

Одним із можливих шляхів інтерпретації поезії стає вкладання антологій, особливо коли йдеться про антології улюблених віршів, а таких цього року в серії маємо дві: зібрання творів англійських поетів (здебільшого, у власних перекладах) М.Стріхи і тематична збірка «Природа у творчості В.Свідзінського і М.Рильського», укладена І.Андрусюком. Як на мене, наголос улюбленості в обох антологіях є рисою надзвичайно теплою. Збірки, інтимні за своїм звучанням, мають на меті не

просто «ознайомити з творчістю» певних поетів, а «закохати в неї», бо тільки небайдужість — умова справжнього розуміння, коли не «вчиш напам'ять», але «карбується в пам'яті», бо відчуваєш це своїм.

Власне, збірка, впорядкована І.Андрусюком, від канонічної антології стоїть трохи далі за книжку М.Стріхи (бо містить, окрім віршів і розвідок про поезію й поетів, ще спогади, листи та й поетів «екстрапоетичні» мисливсько-рибальські начерки М.Рильського), а втім, обидві чудово вписуються до контекстуальних вимог серії. Щоправда, коли йдеться про творчість В.Свідзінського, мені незрозуміло,

як можна обмежитися лише короткими посиланням на дослідження вчених, котрі невтомно працюють, аби вивести спадщину цього письменника із забуття.

Утім, планування антології улюблених віршів — справа особистого смаку, а не помиляється лише той, хто не бажає нічого робити. Уже сам факт (!) існування і поступового розвитку такого видавничого проекту сповне моєю філологічною душею вдячністю й приємним хвилюванням у очікуванні нових «текстів у контекстах».

Kr

Сорочинський ярмарок на Невському проспекті. Українська реценсія Гоголя. Упорядник Віра Агеєва (Рецензії див. також: Kr чч.18,22,24'03)

Три долі. Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі. Упорядник Віра Агеєва (Рецензії див. також: Kr чч.12,19,24'02)

Відкриття самотності: Кнут Гамсун та контекст українського модернізму. Упорядник Ілія Смедь-Добронососа (Рецензії див. також: Kr чч.23'03,3'04)

Мандаринки і рибалов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського. Упорядник Іван Андрусюк (Рецензії див. також: Kr чч.4,22'03)

Капризні сюжети: Італійська проза Михайла Коцюбинського та Володимира Виявиченка.

Упорядник Володимир Панченко. (Рецензії див. також: Kr чч.23'03, 3'04)

Досвід кохання і критика чистого розуму. Вахер'я Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій. Упорядник Олена Галета.

(Рецензії див. також: Kr чч.4,22'03)

Літ. проект «Текст + контекст». — К.: Факт, 352 + 368 + 472 + 352 + 496 + 432 с.(п)

архівосховищ України та Росії, спеціальні довідники й стислі нотатки, інші публікації в періодичних виданнях, монографічні дослідження. Це дозволило публікатору переконливо аргументувати висновки, звернути увагу на деякі неточності в дослідженнях попередників, з'ясувати дискусійні питання та, нарешті, заповнити лакуни у висвітленні життя та наукової діяльності І.Айзенштока.

Літературознавчі розвідки С.Захаркіна починає вже з першого рядка автобіографії: уточнює дату народження вченого; подає вичерпну інформацію про родовід матері Єлизавети Володимирівни Шкловської; знайомить і з долею рекомендаційного листа М.Сумцова до С.Венгєрова (приїхавши з ним до Петрограда, І.Айзеншток потрапив на похорон С.Венгєрова)... Приклади таких «цікавинок», низка додаткових подробиць про життя, наукову діяльність, оточення історика літератури можна продовжувати. Переконана, що представлений фактологічний матеріал задовольнить навіть найвибагливіших фахівців.

Епістолярна спадщина І.Айзенштока, на жаль, розпорошена і досі не зібрана, не систематизована. Упорядник інформує про втрачені листи, раніше опубліковані (а їх лише п'ять) та збережені документи. Тож шість листів ученого до П.Зайцева, М.Могилянського та М.Зєрова, які вперше запроваджуються до наукового обігу, наразі

мають на меті ознайомити читачів із тими питаннями, які цікавили вченого в 1910—1920 роки — «періоду його найінтенсивнішої присутності в українській науці». Листи окреслюють коло наукових інтересів автора, його літературознавчі плани, містять характеристику різних видань та публікацій, опис «літературних подій».

У додатку вперше опубліковано листи 1920-х років М.Алексєєва, Б.Модзалевського, М.Горького, М.Лєрнера до І.Айзенштока з обговоренням підготовленого ним видання щоденника Т.Г.Шевченка. І знову — не скільки біографічні відомості про кореспондентів (на що в кращому випадку міг би розраховувати читач), а детальна інформація про життя, творчість, світогляд, навіть

культурологічну чи політичну позиції авторів. У листах російські кореспонденти висловлюють захоплення редагованим І.Айзенштоком виданням, насолоду від прочитання щоденника, дещо уточнюють і зазначають помилки.

Інформаційний потенціал залучених документальних свідчень, можливо, викличе дискусію — чи варто підтверджувати висновки «усними повідомленнями», якими так захоплюється коментатор. Проте незаперечним є те, що ці повідомлення

варто фіксувати в будь-якому разі, особливо зароз, коли «дійові особи» ще мають змогу підтвердити, спростувати або ж уточнити дещо.

Відчувається азарт молодого дослідника Степана Захаркіна та прагнення сказати якомога більше, донести до читача не просто текст документа, а і його суть, розкрити контекст тощо. І це йому, безперечно, вдалося. Автобіографію та листування І.Айзенштока в супроводі коментарів публікатора читати надзвичайно цікаво. Науково осмислені документальні матеріали сприяють об'єктивному аналізу літературного й наукового процесу в Україні початку ХХ ст.

Загальновідомо, що глибина будь-якого дослідження в царині гуманітарних наук безпосередньо залежить від розширення фактологічної основи. Тож перша книга серії «Відкритий архів», сподіваюся, отримає найвищу оцінку фахівців, бо не лише вперше запроваджує до наукового, культурологічного та суспільного обігу цінні документальні матеріали, а й подає приклад серйозного та відповідального коментування, яке в сучасних виданнях дуже часто просто ігнорується публікаторами. Епоха «ксероксної археографії» (коли документальні джерела відтворювалися без будь-якого дослідницького супроводу) минають. І це тішить.

Kr

Ієремія АЙЗЕНШТОК. Автобіографія. Вибрані листи. Сер. «Відкритий архів». Упорядкування та коментарі Степана Захаркіна. — К.: Критика, 216 с.(о)

П'ЯТЬ РОКІВ ІЗ ВАМИ

церемонія вшанування переможців
V Всеукраїнського рейтингу
«Книжка року'2003»

Ведучі церемонії — експерт «Книжки року»
Дмитро Стус та Галина Стефанова

Резонанс '2004

«Без сумніву, рейтинг «Книжка року» — найбільш очікувана подія в літературному житті України» (Книжковий клуб плюс, 2004, ч.2).

«Це не єдина книжкова номінація в Україні, але саме «Книжка року» намагається помітити видання українською мовою й надати іміджеву підтримку українському книговидавцеві» (День, 02.03.2004).

«Держава не уповноважувала організаторів «Книжки року» проводити рейтинг — на відміну від Росії, де це покладено на виконавчу гілку влади» (Вечірній Київ, 03.03.2004).

«На «Книжці року'2003»... питома маса поважних джентльменів у костюмах і краватках значно збільшилась... Українські книжкові «Оскари» роздані, напевне, так чи інакше вони стануть орієнтирами для читацької аудиторії» (Україна молода, 28.02.2004).

«Сергій Дяченко: «Я дуже люблю цей форум «Книжка року», бо це високопрофесійне дійство... Немає ніяких інсинуацій, змов, кланів, як це буває на інших форумах» (Панорама новин, 27.02.2004).

«Книжка року», як одноосібний офіційний представник цілісного поняття «українська книга»... Показово, що про існування української книги дехто серйозно замислюється лише тоді, коли настає час заключного етапу «Книжки року»... Тож необхідність і важливість премій на кшталт «Книжки року» сьогодні навіть не обговорюється» (Пік, 09.03.2004).

«Форум видавців у Львові — це спонтанність та експресія, «Книжка року» — виваженість та продуманість» (Ратуша, 04.03.2004).

«Навіть саме повідомлення про книжки-переможці спонукає нас їх читати, щоб самим переконатися у якості. І в цьому одне з досягнень конкурсу» (Шлях перемоги, 10.03.2004).

Звучить гімн «Книжки року»

У фойє Національної філармонії

«Поза сумнівом, «Книжка року'2003» — найбільш очікувана подія в нашому літературному житті, на яку з нетерпінням чекає не тільки вся причетна до цього письменницька громада, а й численні читачі» (Урядовий кур'єр, 05.03.2004).

«Те, чого із затамованим підходом усе літературно-спрямоване українське товариство чекало впродовж кількох місяців, нарешті відбулося. 26 лютого було оприлюднено результати п'ятої акції «Книжка року'2003». Інтриги додавали численні плітки, які стрімко ширилися реальним і віртуальним простором...

Видавець, який береться в Україні за видання, приміром, гарного роману, може навіть не мріяти про перемогу на «Книжці року», якщо він по-справжньому не постарався як ремісник» (Дзеркало тижня, 06.03.2004).

«Цей всеукраїнський конкурс наразі являється єдиним в Україні заходом, покликаним діагностувати протягом року напівхворе вітчизняне книговидавство... Від часу заснування премії у неї не було аналогів в українській книжковій практиці, втім, вона й досьогодні залишається найавторитетнішою та найгучнішою у своєму сегменті. Відбувається це, поперше, через брак інших, бодай скільки-небудь значущих, українських альтернатив... «Книжка року» — поки що одноосібний український «Оскар» у галузі книжкового бізнесу» (Пік, 13.02.2004).

2003

«Книжка року», вже авторитетна й респектабельна, приходять собі й далі у перші дні весни, завершуючи китайський рік видавничого світу. Між іншим, усього лише вчетверте — навіть не віриться!» (Дзеркало тижня, 08.03.2003).

«Найцікавіший і, безперечно, найпопулярніший поміж різноманітних книжкових конкурсів — «Книжка року»... Красиво обставлений і, що прикметно, безфуршетний. Останнє, вочевидь, засвідчує, що реноме «Книжки року» вже й так доволі високе, й організатори можуть собі дозволити не поїти стада ласих на халяву журналюг — нікуди не дінуться, й так напишуть...» (Книжковий огляд, 2003, ч.3).

«Книжковий «Оскар» показав, що хочемо і вміємо творити навіть через «неможу» (Київ сьогодні, 06.03.2003).

«Существующий у нас антагонизм между интеллектом и капиталом уже четвертый год подряд пытаются преодолеть устроители Всеукраинской акции рейтинговых опросов «Книжка року» (Киевский телеграф, 10.03.2003).

«Поскольку украинские книгоиздатели по-прежнему довольно слабо рекламируют и пиарят собственную продукцию, отрадно, когда кто-либо помогает людям получать сведения об издаваемой в стране литературе. Это — рейтинг «Книга года» (Деловая неделя, 06.03.2003).

«...і таки визнати тезу про відсутність своїх пророків як хибну і не на часі. Принаймні якби це було не так, то така імпреза, як щорічна акція рейтингового опитування «Книжка року» просто не змогла б відбутися» (Пік, 08.03.2003).

«Рейтинги — вещь весьма своеобразная. Есть такие, которым доверять нельзя. Есть и другие — авторитетные, опирающиеся на прозрачную процедуру оценки, на мнения солидных экспертов и имеющие солидный стаж. Именно к последним относится Всеукраинская акция «Книжка года» (Киевский телеграф, 24.11.2003).

Інтерв'ю експерта Тараса Федька

Книжка-лауреат від «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-Ги»

Експерти Марина та Сергій Дяченки

Серед гостей — Марія Матіос

Експерти Софія Майданська та Людмила Таран

Експерт номінації «Постаті»

Роман Веретельник оголошує переможців

«...Вот и рейтинг популярности (не авторов даже – издательств!) — событие национального масштаба» (Власть и политика, 08.03.2002).

«Аналогічних акцій в Україні поки не спостерігається, і це головний аргумент на користь «Книжки року» (Дзеркало тижня, 08.03.2002).

«Найкращий та найбільший книжковий конкурс України — це, безумовно, «Книжка року»... Контора «Книжки року» («Еліт-Профі»+«Книжник-ревію»+Фонд сприяння розвитку мистецтв+К.Родик), звичайно, не Книжкова палата України, але охоплює чи не все варте уваги. Маргінальні конкурси не можуть собі цього дозволити як із фінансових, так і з організаційських та мас-медійних міркувань... Деяким неофітам здається, що «Книжка року» була завжди» (Книжковий клуб плюс, 2002, ч.2).

«Дистанціювання» на межі фолу, зокрема в «Книжнику-revieu», сприяє появі так званої креативної критики, спроможної творити літературу... За цією тезою стоїть визнання прав критики безпосередньо керувати літературною реальністю — хоч би через комерційний проект К.Родика «Книжка року» (Літературна Україна, 01.07.2002).

«Імена письменників, вишикуваних поважним журі цієї імпрези, складається в контур хвилі актуальної літератури. І такий «гамбурзький рахунок» — ніщо інше як ієрархічно створена піраміда репутацій» (Дзеркало тижня, 25.05.2002).

«Книжка року», «Український бестселер», «Уроки Ситіна» — ці проекти круто загвинтили український читаючий соціум» (Література плюс, 2002, ч.2).

«І ще одну фестивальну подію варто відзначити особливо: Костянтин Родик передав для бібліотек Харкова й області 100 комплектів книжок-переможців «Книжки року'2001». Нагадаємо: цього року вагомим заохоченням для переможців акції стало те, що по 500 примірників усіх лавреатів та дипломантів викупив Фонд сприяння розвитку мистецтв із метою розподілити по бібліотеках країни» (Книжковий клуб плюс, 2002, ч.5).

«В последние год-два наш книжный рынок заметно оживился. Лучшие из тех, кто... научился формировать вкусы читателей... престиж организованного Константином Родиком и агентством «Элит-профи» конкурса «Книга года»; успех первой серьезной газеты для издателей и читателей «Книжник-revieu» (Власть и политика, 22.02.2002).

2002

Експерт Дімі Махаров

Головний редактор «Видавництва Старого Лева»
Мар'яна Савва з нагородою

2001

«Родик ініціював і сам же, створивши «команду», проводить книжкові рейтинги, які відразу ж стали помітними подіями книговидавничого й літературного життя. Та навіть започаткована Родиком газета «Книжник-revieu» — більш ніж авторитетна справа» (Народна газета, 05.04.2001).

«Оксана Забужко: «Хорошу справу робить часопис «Книжник-revieu»: я відкриваю і дістаю інформацію про те, що вийшло й існує фізично. Тому вкрай важливі такі акції, як «Книжка року'2000» (Україна і світ сьогодні, 13.01.2001).

«Дмитро Стус: «Ми протестуємо проти експансії російської книги, але самі не робимо нічого. Ми лаємо Бузину, а видання Шевченка тим часом зупинилося на третьому томі. А Родик серед цих балачок визначив систему координат: чого ми хочемо, і як цього досягти. Кажуть, книгу має опікувати держава. Наша держава або заважає справі, або, в кращому разі, присвоює собі славу тих, хто щось робить. А Родик декларує самостійність і сам втілює свої декларації. Нові покоління наших видавців вчитимуться у Родика» (Голос України, 27.01.2001).

ГРУПА В ГРУБІ

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ГОЛОСИ»

Сподіваємося, що в тій грубі, куди потрапила сьогодні діяспорна поезія, буятиме колір нестримних палахкотін, відбиваючи читацьке захоплення й офіційне визнання. Адже донедавна ті буржуазні націоналісти лише кпили з нашої юної, ніжної та бистрокрилої республіки, а тепер ось, видрукувані в першій столиці УРСР, входять до серії «Програма з літератури». І виходить же!

Ігор БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО

Легалізація поетів «Нью Йоркської групи» в Україні відбулась, як знати, на початку 1990-х, коли під час київського фестивалю «Золотий гомін» кожному з них видали по радписівській книжці, ну, і благополучно забули. Богдан Бойчук заходився редагувати «Світо-Вид» на пару з В.Кордуном, був ніби другом молодих, а тепер ось Андруховича в «Кур'єрі Кривбасу» паплюжить. Юрій Тарнавський проїхався Україною, не ризикнувши зазирнути до запланованого Харкова, де ІБТ йому вже й афішку спартолив: веселій індіанець — поет же з Гамерики, ні? — вигукує своє «нігде крім, як в Моссельпроме». Словом, гайда на Тарнавського. Богдана Рубчака... взагалі постійно плутали з Богданом Бойчуком, але книжка його називалася «Третя осінь».

Вихід же друком антології «Поети Нью-Йоркської групи» (НІГ — як лагідно називає її Тарнавський) і зовсім сплутав усі карти. З ґрунтовної передмови О.Астаф'єва довідуємося, що мушкетерів, виявляється, було значно більше. Окрім згаданих, існували ще й неоковирні маркітантки на кшталт Жені Васильківської, Патриції Килини і навіть

Марії Ревакович. Які теж належали до «Нью Йоркської групи»! Ну, те, що відому світами Емму Андіївську свого часу не видали в згаданому «Радянському письменнику» разом із визнаними в УРСР ньюоркцями, ще можна зрозуміти. Її поезія мала, як значить упорядник антології, «своєрідний поетичний ідіолект», то що ж ви хочете? Проте, вона все одно дісталася до нашого читача в якості учасниці буржуйського гурту. Але решта його членів, хто ці люди?

Певно, не було свого часу побіля «Нью Йоркської групи» мудрого імпресаріо, який би підказав їм, наче легендарним бітам, що слава краще ділиться на чотириох. А ще лише — на трюх. Бо ось харківська «Червона Фіра» колись радилась була з ІБТ, чи не включити їм до свого тріо ще одного учасника. Ні, не Валера. Слава Богу, вдалося вимовити...

Утім, хоча б числом, а не умінням, але здобути всеукраїнську любов у читача в Україні ньюоркці так і не змогли. А від нелюбоби до ненависти, як знати, один крок. Від нудьги до НІГ — і того менше. «Ми будемо / довго / підкидьками», — журиться з нещас-

ливої долі своєї групи один із її учасників, Юрій Коломієць. Спитаймося, чому?

По-перше, страшенно далекі були наші заморські друзі від народу: «відбивалися від традицій, особливо українських» (І.Коселівець) і «категорично відпихалися від концепції служіння народові» (Ю.Тарнавський). А по-друге... були ж українцями! І тоді, як інші народи, згадаймо, вершка ся дохажували, потенційний нобеліант Василь Барка, як свідчить І.Костецький, ходив Централ Парком босий, засунувши подерті шкарпетки в кишеню. І в порожнечу світової слави, яка з'являла й ждала, не здогадався яко українець встрибнути. Мовляв, замість нього встрибнув Ален Гінсберг, і всі діла.

Ось і маємо, що Барка ходив босий світами, Осьмачка — ходив, Лишега — також. Хлебніков, щоправда, теж свого часу ходив, але з нього хоч вийшов Маяковський, а з наших? З «Нью Йоркської групи» ніхто не вийшов. Хоч і могли мати чудово «взутого» імпресаріо типу Костецького. А як не схотіли, то й пропагував він серед діяспори не їх, а молодого київського лікаря Віталія Коротича та інших авангардистів на зразок Павличка з Драчем. Але які ж то були авангардисти? «Моя нога у моднім черевнику / Свій босий слід не може віднайти», — підтверджував Драч тяглість згаданої босяцької, чи пак української, традиції. Себто з сільського хама не вийшло авангардного пана. «У що б українець / не взувся / слід завжди босий / лишається», — підсумовує вже сьогодні Василь Слупчук. Ось така от виходить дружба народів і новий мир.

Кр

Поети «Нью-Йоркської групи». Антологія. Сер. «Програма з літератури». — Х.: Ранок, 288 с. (п)

РЕФЛЕКСІЇ

SI VIS PACEM — PARA BELLUM

Скільки існує людство — стільки веде війни. А від виникнення писемності ще й пише про це. В українській літературі тема піднімалася неодноразово, проте майже скрізь війна розглядалася лише як сукупність смерті-звитяги-руйнувань-патріотизму-болю-праці-втрат, і навіть новітні тексти Кононовича або Шкляра тут не виняток. Проте для Дмитра КОРЧИНСЬКОГО, учасника кількох збройних конфліктів, війна — це просто інший світ, інші відчуття та інші цінності.

Сергій ПАЛІЄНКО

Війна — це світ справжніший і нормальніший за наш так званий мир. Там немає дебілізуючого одноманіття повсякденності, немає жлобів із їхніми меркантильними проблемами та інтересами, там значно швидше й, так би мовити, точніше можна збагнути сенс свого перебування на цьому світі — коли ти покладаєшся лише на його величність Випадок та на свого «калашнікова».

На відміну від мемуарно-публіцистичної «Війни у натові», у новій книжці **Філософія смуту** Дмитро оспівує війну у формі «римо-

ваної шифровки» — у віршах, що гіпотизують, впливаючи на підсвідомість. Аж моторошно стає, наскільки владно й невникнено переносишся разом з автором до Придністров'я, Абхазії або Чечні, наскільки реально відчуваєш запах пороху й тліючих трупів, чуєш кулеметні черги й передсмертні крики, біжиш або лежиш на суміші землі й крові. Зазираєш в очі Смерті, а відтак зовсім інакше розумієш Життя.

Даруйте банальність, але по прочитанні «Філософії смуту» руки самі починають шукати автомат. Відновлюється гене-

тична пам'ять далеких козацьких предків. Не просто краще розумієш обмеженість і недосконалість світу, а й прагнеш до повної революційної зміни наявних порядків шляхом нищення — руйнації зсередини. Вірші Дмитра Корчинського — унікальна агітація за бунт «бессмысленный и беспощадный». Утім, політичних, соціальних, культурницьких гасел і мотивів нині й без нього багатько, а ось героїчних імпульсів до втілення цих гасел бракує (звісно, якщо не рахувати Едуарда Лімонова з його «Анатомією героя»).

Говорячи про Корчинського, не можна не згадати Лімонова — надто в обох професійних революціонерів схожі долі, надто подібні світосприйняття, надто близькі життєві установки: «Прагнемо миру, тому готуємось до війни!».

Кр

Дмитро КОРЧИНСЬКИЙ. Філософія смуту. — К.: Джерела М, 78 с. (с)

ПОЛІТИКА,
ЯКА ПОСТІЙНО
ВИРОБЛЯЄТЬСЯ

Аналітичні записки, звичайно, відображають далеко не весь спектр державної політики, бо для цього знадобився б не один том. Проте варто відзначити: усі записки зроблено за єдиним шаблоном, на високому професійному рівні, з належною культурою політичного мислення та з урахуванням певного міжнародного досвіду.

Леся
ГЕРАСИМЧУК

Тепер усе стало на свої місця. Просто ніхто раніше не знав, що

громадськість треба питати взагалі про щось або принаймні чесно інформувати. Треба її залучати до вирішення бодай якихось проблем, що стосуються її безпосередньо. Виявляється, чиновництво має якось взаємодіяти з народом та інколи перед ним звітувати. Тобто Національна академія державного управління при Президентові України та Центр дослідження адміністративної реформи нарешті пояснили собі й нам, що треба робити й що буде, якщо не робити.

На жаль, деякі записки просто застаріли ще до появи друком, як от питання євроінтеграції, розвитку ЗМІ, які тепер переважно закривають, про охорону пам'яток, на яку гроші не виділяються, про міське середовище, котре спалили до непізнання.

Медицину вважають безкоштовною тільки ті, хто належить до панівних кланів або хто в житті не переступав порогу лікарні. Освіту вважають безкоштовною тільки ті, чий діти не ходили ніколи до школи, не кажучи вже — до гарної школи. А хіба роботу транспорту хтось насправді відстежує? Ви пробували дзвонити до якоїсь адміністрації? Що вам там сказали призначенці або обранці?

Тому чудово написані аналітичні записки нагадують мені колишні матеріали партійних з'їздів, котрі теж до реального життя на планеті «Україна» ніякісного стосунку не мали. Бо прекрасний ідеал — він усе життя тільки на обрії, а дійсність схожа більше на твори забутого Жванецького. Він чудово оповів про стосунки громадянина й держави. Як письменник-аналітик. Просто аналітик так ніколи не напише.

Kr

Вироблення державної політики.
Аналітичні записки. — К.: К.І.С., 344 с.(о)

ЯК СТАТИ НАЦІЄЮ

Бездержавна нація одночасно робить декілька важливих справ: будує власну національну державу, безпосередньо саму себе та добробут кожного. Без національної культури й національної держави вхід до модерного світу закритий, за нього, до речі, потрібно платити. Плата зменшується, якщо нація багата на вмілих провідників і її таланиті; і збільшується, якщо бракує здорового глузду чи відданості справі. Однак безкоштовного входу не існує взагалі.

КОСТЯНТИН
ДИКАНЬ

Нація потрапляє в історію лише тоді, коли має власну державу.

Г.Гегель

Еволюціоністи XIX століття ламали спити щодо того, хто виник першим — яйце чи курка? Відповідь дала генетика. Історики і філософи обмірковують іншу дилему: нація будує власну державу чи держава творить націю? Варіант відповіді дав **Ернест ГЕЛНЕР** у книзі **Нації та націоналізм. Націоналізм**.

Не симпатизуючи націоналізму, скептично ставлячися до його мислителів, критикуючи націоналістичні теорії, Ернест Гелнер пропонує власну систему соціальної антропології. Він поділив розвиток людства на три стадії: мисливсько-збиральницьку, аграрну та індустріальну. Націоналізм притаманний лише останній, котра є епохою націоналізму.

Націоналізм — це політичний принцип, згідно якого етнічні та культурні кордони мають збігатися з політичними, тобто державними. Його передумовою є розподіл праці, дуже складний і надзвичайно мінливий. «Розшарування населення в індустріальних суспільствах пом'якшені, затінені м'якістю переходів між ступенями добробуту й становища, відсутністю соціальної дистанції, зближенням способів життя, певною неформальністю і випадковістю відмінностей на противагу жорстким абсолютизованим і непереборним відмінностям аграрного суспільства, їх нейтралізовано людією чи реальністю соціальної мобільності».

Націю творять плавильні котли міст. Саме тут вчорашні «селоки» стають... ні, не «міщучами», а членами модерної нації. «Етнічна свідомість з'являється на історичній арені як «націоналізм» саме тоді, коли економічні основи життя вимагають культурної однорідності (а не безкласовості), а пов'язані з культурою класові відмінності доходять крайньої межі. Якщо класові відмінності не мають етнічного забарвлен-

ня, вони залишаються досить терпимими». Отже і народ, і влада мають говорити однією мовою.

Лише в індустріальному суспільстві людина ототожнює себе за національною ознакою. У доаграрних середовищах вона була членом роду, клану. В аграрному суспільстві людину поглинає культ соціального статусу. Нині ж вона є громадянином національної держави. І величезну роль в цьому відіграє освіта. «Освіта людини є її найціннішою інвестицією, саме вона визначає ідентичність. Сучасна людина віддана не монархові, краєві чи вірі, вона віддана культурі».

Тому, на думку Ернеста Гелнера, націю творять не «філософи сумнівної репутації», а бюрократи. Тож сучасну людину цікавить, «якою мовою розмовляє новий паша в родині». Адаже економіка потребує стабільної й чіткої комунікації між усіма членами суспільства. Мовна й культурна однорідність — економічний імператив, ідеологічна й політична вимога. Формулює її націоналізм, реалізує — національна держава. Людина не може стати людиною без мови, а ширше — без культури.

«Найбільш нестерпним є випадок, коли правителі й підлеглі належать до різних етнічних груп. Культурно однорідне населення почувається найбільш упослідженим, якщо воно не має держави, яку могло б назвати своєю». Вам це нічого не нагадує? Держави України є, але чи багато тубільців із червоною тризубовою книжечкою в кишені вважають її своєю? Та й правителі радше спілкуються ламаним суржилом, аніж українською, про мову на півках майора Мельниченка взагалі краще не згадувати. А ви кажете — Ющенко, харизма, рейтинг...

Одні нації давно побудували власні держави й добре почуваються в модерновому середовищі. Інші — не встигли й домагаються цього на наших очах. Ернест Гелнер не знає або не каже, чому ми спізнилися на свято націоналізму. Він взагалі не дає відповідей на багато питань, але його розуміння епохи націоналізму варте уваги й часу читача.

Kr

Ернест ГЕЛНЕР. Нації та націоналізм.
Націоналізм — К.: Тарсон, 300 с.(о)

ТОТАЛІТАРИЗМ — ЗАСТАРИЛЕ ОПУДАЛО

Читаючи «Роздуми над сплюндрованим сторіччям» Роберта КОНКВЕСТА, згадуєш критику «буржуазних фальсифікацій» брежнєвських часів, де тогочасні «кваліфіковані дослідники» показували «кризу імперіалізму» та демонстрували «переваги радянського способу життя». Тепер ось маємо дзеркальне відображення тієї пізньорадянської «критики». Ки-

дається у вічі заангажованість автора, упереджене ставлення до висвітлюваної проблеми, наявність лише чорних (про СРСР) та білих (про Захід) кольорів.

Сергій
ПАЛІЄНКО

Жахам тоталітаризму протиставляється західне відкрите суспільство. У демократії європейсько-американського зразка автор бачить панацею від усіх лих. Такий підхід перетворює історію XX сторіччя на ідеалістичну утопію — значно утопічнішу за сам критикований автором марксизм. Невже в західному суспільстві немає своїх невіршених болючих проблем економічного й соціального характеру? Власне, п.Конквест і сам звертає увагу на посилення бюрократії та корпоративізму на Заході, вбачаючи причину в кризі духовності. Але чи не породжуються згадані явища самим «суспільством споживачів». Щось штовхало ж паризьку молодь у 1968 році на виступи — і вельми далекі від злиднів студенти поповнювали лави бійців RAF та «Червоних бригад». У тотальній кризі західного світосприйняття

слід шукати й коріння відроджуваного останнім часом культу «тоталітарного терориста» Че Гевари, про яке згадує американський автор.

Хтось за часів «холодної війни» сказав: «Якщо раптом СРСР щезне кудись на місяць, тоді США доведеться вигадати новий СРСР». Холодна війна давно скінчилася, але образ вічнозагрозливого ворога США досі необхідний для обґрунтування своєї імперської експансії. У цьому контексті книжка Р.Конквеста є унікальною за часом свого створення, бо написана після падіння Союзу, але до подій 11 вересня. Тож автор продовжує критикувати розгромлені в «холодному двобої» ідеології, усе ще вбачаючи в їхньому реванші головну загрозу західній цивілізації. А головним потенційним вогнищем протистояння назива-

31.00 грн

ючи (хе-хе!) посилювані Китай та Росію. Будь-яка теорія має витримати перевірку часом — але події наступних (після виходу цієї книжки) років засвідчили зовсім інше, ніж прогнозував п.Конквест.

Адже після 11 вересня для залякування американських платників податків було вигадане нове опудало — світовий тероризм укупі з ісламським фундаменталізмом. І весь світ почав говорити про війну двох цивілізацій: Західної (християнської) та Східної (ісламської). Проте під час підготовки агресії проти Саддама Гусейна нібито монолітний Захід розпався на два табори, протиріччя між якими дедалі гострішають. Найвірогідніше, що причиною майбутніх світових конфліктів стануть не тоталітарні ідеології, а кривава жажлива боротьба між Європою та США.

Так буде чи інакше, але все ж очевидно, що оспіваний Робертом Конквестом мит про єдину західну демократичну цивілізацію та її єдиного ворога у вигляді тоталітаризму радянського кшталту (а цією примітивною діалектикою він описав УСЮ історію проминулого сторіччя) зазнав цілковитого краху.

Кр

Роберт КОНКВЕСТ. Роздуми над сплюндрованим сторіччям. — К.: Основи, 371 с. (о)
(Рецензію див. також: Кр ч.2 '03)

ПІДСУМКИ Й ВИСНОВКИ

Нова книжка письменника, громадсько-політичного діяча й дипломата Юрія ЩЕРБАКА зараховує автора до чоловіків сучасних вітчизняних мислителів. Останнім часом почастишали видання концептуальних творів, присвячених запутаній проблематиці нашої країни в діахронії й синхронії, але дві наріжні риси виокремлюють цю книжку.

Леся
ГЕРАСИМЧУК

Від заможних письменників пан Щербак відрізняється глибшим, тоншим, безпосереднішим розумінням складнощів домашньої ситуації, а від українських авторів — умінням гарним стилем, небайдужо і — наскільки дозволяє дипломатичність — відверто говорити про життя таке, яке є, а не таке, яким його хотілося б бачити лівим, правим і ніяким.

Читач знайде багато цікавих подробиць про творення нової незалежності

України, про антиукраїнські витівки багатьох відомих нині громадсько-політичних акторів (наприклад пана Малинкови́ча), про маловідомі сторінки Другої світової війни, про заляштункові «ігри» США та Росії стосовно нашої державності, про об'єктивні провали вітчизняної економіки, про розрози й переваги глобалізму, про орієнтири країни на майбутнє.

До вад книжки пана Щербака, на мою думку, належить не зовсім чітке уявлення про конфесійне й церковне життя в Україні, роль православ'я та ін. Але тепер — після довшої перерви — він швидко зро-

30.00 грн

зуміє в нашій щоденній ворохобні, бо його невтомний аналітичний розум безумовно розрізняє «ігри» й на цьому полі.

Гадаю, що тверезий погляд пана Щербака на наше гуманітарне життя багатьом буде не до шмиги, особливо найбільш галасливим «панам літератам». І їх, і політичних жальників і жебраків стосується відвертий заклик: «Здіймімо голови вище власних патріотичних пугів, зрозуміймо, що Україна не мала і не матиме пільгового тарифу в світових перегонах, де панує закон безжальної боротьби».

Видавництво «Дух і Літера» зробило велику й потрібну справу саме для теперішньої миті нашої історії. Щоправда, покажчики й тлумачення низки реалій для широкого читача значно полегшили б і розширили б користування книжкою, що відверто претендує на енциклопедичність.

Кр

Юрій ЩЕРБАК. Україна: виклик і вибір. — К.: Дух і Літера, 2003, 574 с. (о)

ДАЙДЖЕСТ

КРАСНОУДІН
НАДКАСКО-
ПІТЕРОВИЙ
КЛЕВІКА

ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЕКСПІЦИЇОНІЗМ

Тарас АНТИПОВИЧ — про новий твір **Павла ВОЛЬВАЧА**: «Роман «Кляса» — це спроба письма за лімонівською формулою, в якій біографія, помножена на вміння бачити, дорівнює літературі... Автор, який пише про своє прожитте, не змінюючи імен, завжди якийсь неприкрито самотній — він маячить, як випрані кальсони на кухні комунальної квартири. Літературний експіціонізм — це непростий вибір... Розкішна картина людської деградації... галерея соціальних почвар... максимум екзистенційного бродіння... по-естетському дозований мат».

ПОНЕДЕЛЬНИК

СМАЧНИЙ ПЕРЕКЛАД

Із рецензії на український переклад (Х.: Фоліо) бестселера **Фредеріка БЕГБЕ-ДЕ 1,499 євро**: «Максим Ільяшенко і Олесь Ногина если і не улучшили оригінал, то однозначно сделали его намного ярче, придав приятную объемность не одной плоской шутке и сделал многие фрагменты языково «вкусными».

РАТУША

ЛІКНЕП ДЛЯ КРИТИКІВ

Самооцінка **Марії МАТЮС**: «Мій вектор — це «Нація» і «Солодка Даруся». Усе решта — релаксація».

КНИЖКИ ПОЗА ПРИЛАВКОМ

Цікава статистика: «За останні 8 років українці витратили 1 млрд. дол. на російські книги, на українські — у 30 разів менше. Всього у 2003 році в Україні видано 28,8 млн. примірників книг, з яких до книгарень надійшло лише 9 млн. Усі решта — підручники (16 млн. прим.), соціально значущі бюджетні видання (1 млн.), видання міністерств, відомств, бюджетних організацій (1,5 млн.). Ще 1 млн. книг видані на кошти спонсорів та місцевих бюджетів».

ПОЛІТИЧНИЙ КОЛІР
ВІТЧИЗНЯНОГО
ПАПЕРУ

Журнал інформує «Фінансово-промислова група Медведчука-Суркіса є найбільш імовірним претендентом на 26-відсотковий держпакет акцій Жидачівського целюлозно-паперового комбінату, яким зараз керує УАХК «Укрпапірпром»... Наразі контрольний пакет підприємства знаходиться у двох інших груп — Чайки-Бродського та Григоришина».

«СОФІЯ»

НЕБЕЗПЕКА ВТОМИ

Назва книги **Жана-Мішеля БЕНЬЄ** «Роздуми про мудрість» спочатку налаштовує на підкреслену «номінаційність» видання і водночас викликає іронічну посмішку. Але з перших сторінок цей розлогий есей викликає бажання дочитати його до кінця. Стиль викладу не нав'язливий і спокійний, без патосу й менторства. Найприродніше, мабуть, у тому, що текст поєднано з негативізмом, із яким автор ставиться до самого поняття мудрості.

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА

Він оголошує її схожою на смерть, загрозовою для молодості та захоплення. Мудрість у його інтерпретації відраджує від життя, веде до конформізму та обертається любов'ю до спокою. Часом автор говорить, що мудреці, які виставляють себе такими, йому вкрай неприємні. Проте не ці зарізки випадів становлять інтригу тексту. Беньє прагне відповісти на питання про те, чи є філософом той, кого не приваблює мудрість. Якщо «Роздуми про мудрість» і назвати вступом до філософії, то скоріше — як до нелюбови до мудрості.

Попри есеїстичне спрямування, праця має гарну структуру. «Доба безумства», «Епоха нудьги», «Досвід поразки», «Уміння жити» — так звучать назви розділів, у яких розглядається співвідно-

шення між мудрістю та ентузіазмом, дією, виною, обережністю тощо. Автор не обмежується тільки західним тлумаченням. Його не задовольняє просте протиставлення культурно-світоглядних особливостей Сходу і Заходу. Східна пасивна мудрість для нього однаково неприйнятною, як і західна. Під критику Беньє неупірно підпадає сама суть споглядання як світовідношення. Він не зловживає ретроспективним методом, тому в тексті майже немає розлогого викладу характерних рис того чи іншого образу мудреців (коротко таку ретроспективну інформацію подано в спеціальному глосарії).

Почавши з розгляду протиставлення мудрості й молодості, Беньє доводить, що мудрість — це визначення нудьги. Але молодь чомусь спрямовує свої пошуки в царину філософії (за загальним уявленням — нібито «любови до мудрості»). Мо-

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «СОФІЯ»

МУДРЕЦЬ У ТЕНЕТАХ
ПОСТ-БУДЕННОСТІ

або ТИ СКАЗАВ «ТАК» СВІТОВІ?

І бачило серце моє всяку мудрість і знання.
І покликав я серце своє,
щоб пізнати премудрість,
і пізнав безумство й глупоту, —
і збагнув я, що й це все —
то ловлення вітру!..
(Екл., 1:17)

Марія ХРУЩАК

Чи варто витратити свій час на читання чийось роздумів про мудрість? Хіба, якщо хочеш перевірити власну думку. Також цікаво, що пишуть і як тлумачать «мудрість» сучасні мудрагелі-мислителі поза високими релігійними аспектами. Майже нічого, каже у вступі Ю.Павленко, хіба у нещодавно виданому «Філософському енциклопедичному словнику», у статті С.Кримського йдеться про мудрість яко єдність «розумового, морального та практичного компонентів». А тут уже можна й засумніватися на

рахунок власних аналітичних здібностей. Іронічно-провокаційний **Жан-Мішель БЕНЬЄ** у **Роздумах про мудрість** пропонує більш «парадоксальні та провокативні» підходи, як то властиво текстам, що прагнуть бути «в контексті постмодерністського дискурсу».

Якось Мішель Фуко обережно висловився, що з часів Декарта очевидність зайняла місце аскези в пошуках істини і ми стали недоступні до ідеалів мудрості. Однак люди пересічні, які не ставлять собі запитання щодо цінності життя та не вивчають усіляких філософій, «виявляють незаперечну здатність до існування», — пише Беньє. Так можна висувати твердження, що прагнення наших сучасників до щастя більш відкрите й потребує високого мистецтва вхопити «своєчасну мить» (kairos — слово, яким позначалась мудрість у Аристотеля). А той, хто шукає мудрість шляхом аскетичних вправ, насправді ніколи не знає, що саме він шукає. Ось чому так часто світ видається йому дратівним і він праг-

лодь дозволяє спокусити себе філософією. Але якщо мудрець хотів би, щоб філософія була любов'ю до спокою, то молодий розум розглядає її як підставу для загострення конфліктів або парадоксів розірваності. Отже, філософія — не завше мудрість. І там, де філософське сум'яття закінчується, приходить мудрість як нудьга й спокій.

Далі — більше: ставши мудрим, філософ зрікається філософії. Мудрість для Бенє схожа на смерть, бо, навчившись її, треба навчитися вмирати. Власні пропозиції Бенє будуються на різкому протиставленні мудрості пасивної та мудрості дієвої. В основі першої лежить розуміння світу як досконалого, другої — світу як хаосу чи бодай чогось незавершеного. Саме в мудрості практичній живе бажання діяти, а традиційна недієва мудрість смертоносна для захоплення й молодості. Отже, у авторів інтерпретації єдино людський мудрець — той, якого визначають за такою чеснотою як обережність.

Хоча автор передмови до твору Бенє наголошує на її постмодерності, не варто шукати надто виразних ознак тої наліпки. (Правда, протиставлення у виданні самого твору та передмови до нього — доволі цікавий хід. Але попри цю оригінальність підходу до

не зректись його, зрікаючись, насправді, свого життя...

«Єдино людям мені видається мінімальний мудрець, якого визначають за такою чеснотою, як обережність». На мою думку, такою чесною може бути швидше уважність (не точність перекладу?), адже лишень уважний до світу може стати обережним. Це той майстер-аматор, який прислухається до найменших знаків, що можуть спрямувати його у власне його рішеннях і прилаштувати його існування до «шерехатостей непевного світу». Це — розраховувати тільки на свої можливості й на свій розум, щоб жити своїм життям.

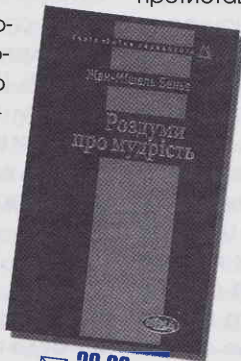
Яка ж позиція автора стосовно «мудрості»? Як справжній достойник-постмодерніст, він ставиться іронічно-скептично до всього — «дійсності, традиції та мудрості» (останню розуміє, спираючись на, якщо бути прискіпливим, «пізньосантично-західнохристиянську-новевропейську» культурну спадщину).

У вступному слові значиться, що в нашій слов'янсько-православній духовній спадщині «мудрість» є чимось безсумнівно позитивним, тим, що варто мати, або тим, ким варто бути і — геть усяке ratio. Якщо для Сковороди пасував би ідеє-образ «життя за мудрість» як життєвий стан чи шлях, то для європейця це — «володіння мудрістю» з метою володіння нею. Проте

структури книги, розлогі цитати з інтерпретаціями християнського розуміння мудрості та посиланнями на Аверинцева в передмові, Бенє, як автор «Роздумів про мудрість», залишається майже не представленим читачеві — така собі деперсоналізація).

Прикметною фішкою «Роздумів про мудрість» є продуктивна парадоксальність, базована на підкресленій пильності до очевидностей. Цим, приміром, сповнено розгляд концепту «поразки» (присвячена йому частина книги має виразне філософсько-антропологічне спрямування). Проте тих, кому до вподоби твердження Камю (мовляв, хочеш бути філософом — пиши романи), Бенє теж потішить. У порівнянні з філософією література, на його думку, виграє, бо «правильно розгортає простір, де можуть втілюватися ідеї та проходити експериментальне випробування оповіддю життєздатність життєвих ідеалів».

Завдяки підкресленій увазі до дії та протиставленню пишномовної мудрості та пересічної людини, переслідуваної страхом поразки, книга Бенє поступово перетворюється з критики мудрості фактично на критику зарозумілості та аморфності. Хоча від гіперболізації це її часом не рятує.

дещо негативістське ставлення Бенє, а часом навіть і саркастичне, стосується саме західного розуміння цього поняття.

...Якось Монтень мудро бовкнув, що «філософувати — це вчитися вмирати». Згадаймо, філософ, котрий любить мудрість, досягає її, коли «навчений» умирати: Сократ випиває цикуту, Сенека перерізає собі вени, Бонза спалює себе на сходах храму... Таке собі останнє випробування мудрості. Відповідно для молодих мудрість несе в собі щось смертоносне: «Там, де є вона, мене ніколи немає і доки я живий, вона не з'явиться».

Для Бенє мудрість — «визначення нудьги, цієї ненависті до часу». Вона запрошує до байдикування (адже праця відволікає від головного) і пропонує повернутися спиною до часу — цього «безжалісного носія ілюзій». Його вибір — не сміх Будди, що є сміхом мертвого до буття, а гнів, що пробуджує бажання діяти, мужність для того, щоб дійти кінця можливого і, зрештою, померти як смертна істота, тобто — опираючись. Якщо й існує мудрість, властива людині, вона має бути схожа на ту, що її вбачає в дитині Геракліт: істота, що каже «так» світові й віддається творчій грі в невинності й забутті.

Ось так, у роздумах про мудрість, можна дійти простих, добре відомих істин.

Жан-Мішель БЕННЄ. Роздуми про мудрість. Сер. «Зміна парадигми». — К.: Ніка-центр, 168 с. (п)

... Музикально обдарована письменниця, чи то пак — літературно обдарована співачка **Ірена КАРПА** зі своєю групою «Фактично Самі» підписала контракт із кіпрською компанією, що зголосилася вкласти в команду **мільйон доларів США**.

... В інтерв'ю газеті «Сьогодні» **Марія МАТІОС** виповіла потаємне бажання: «**утерти своїм волоссям ноги** тому, хто відновить в Україні колишню систему книгорозповсюдження». Але ж раптом знайдеться сміливець?

... Головний редактор «Каравана историй — Украина» **Ірен РОЗДОБУДЬКО** отримала в Національному палаці «Україна» «золоте перо»: журнал визнано «найкращим пізнавальним». «У кожного справжнього журналіста були в житті ситуації, які формулюються так: «Тебе женуть у двері — а ти лізеш у вікно». Тепер відчуваю нарешті: не женуть, а люблять» — подякувала журі пані редактор.

... Стало відомо про міжнародне визнання української мисткині, художниці **Катерини КОСЬЯНЕНКО**. Серед творів 900 учасників «Осіннього Салону» (Париж) — представників провідних світових мистецьких шкіл, їй було присуджено першу премію. За 100 років історії виставка відкрила імена П.Пікассо, П.Гогена, П.Сезанна, А.Руссо.

... Міносвіти разом із відомою цукерковою компанією підвела ризик під «**харчовим**» конкурсом для студентів. Із 70-ти відзначено 12 наукових робіт з питань менеджменту, маркетингу й технологій виробництва продуктів харчування. Дипломо-відзнаки «коштували» організаторам від 400 до 800 гривень.

... На середину квітня заанонсовано **Міжнародну Асамблею фантастики ПОРТАЛ-2004**. Її буде суміщено з фестивалем комп'ютерних ігор, комп'ютерним ярмарком та художньою виставкою: це, на думку організаторів, повинно спричинити діалог між літературою, зображальним мистецтвом, кіном та створювачами ігор.

... На звітно-виборчих зборах Асоціації Українських Письменників обрано нове керівництво: президент — **Ігор РИМАРУК**, віце-президенти — **Юрій ВИННИЧУК**, **Юрій ПОКАЛЬЧУК**, **Дмитро СТУС** та **Тарас ФЕДЮК**.

ДАЙДЖЕСТ

РАТУША
ПОТОЙБІЧНІ ВПЛИВИ

Оксана ЗАБУЖКО повідомляє, що її дописуваний роман **Музей покинутих секретів** — «про те, як минуле, навіть невідоме, тече підсвідомістю, під реальним ніби життям, як воно й далі керує нашими життями». Зізнається, що й сама зазнає цих впливів: «Жити й писати — це не є щільно розмежовані між собою поняття. Текст обов'язково проявляється в житті». А також демонструє масштаби «дороманної» підготовки: «За обсягом тих знань, якими має володіти письменник, щоб написати роман, це десь так на 7—8 дисертацій би потягнуло».

деловая неделя

ІНДЕКСАЦІЯ ПРОЗИ

Ділова газета підходить до книжкових оглядів по-діловому: визначає гіпотетичний «індекс масовості» кожного рецензованого видання. Ось як поціновано літературну серію видавництва «Факт»: **Анатолій ДНІСТРОВИЙ**. Місто уповільненої дії — «індекс масовості — ноль (що, впрочем, обратно пропорціонально індексу літературності)»; **Василь СЛАПЧУК**. Сліпий дощ — «індекс масовості (и шанси на последующую раскрутку автора) довольно высок»; **Юрій МАКАРОВ**. Культурний шар — «індекс масовості высок (не в последнюю очередь благодаря широкой известности автора)»; **Марина СОКОЛЯН**. Кодло — «індекс масовості середний (текст адресован узкої и довольно инфантильной аудитории)». Загальний висновок: «*Excerptis excipiendis* — своеобразное зеркало странностей сучасності, где на одной грядке соседствуют розы и марихуана, но все радуются, что выросли они на одной земле».

№ 24 ПОНЕДЕЛЬНИКЪ

ІЛЮСТРАЦІЇ ПЕРЕМАГАЮТЬ ТЕКСТ

Про лавреата рейтингу «Книжка року 2003» в номінації «Дитяче свято» — **Казки Туманного Альбіону** з ілюстраціями **Владислава ЄРКА** (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА): «Назвать рисунки Славы Ерка иллюстрациями как-то даже неловко. Скорее, текст играет по отношению к ним вспомогательную роль, чуть-чуть заземляя буйную фантазию художника».

ДОСИТЬ ГОВОРИТИ

ДО ЗІР КРІЗЬ ТЕРНЯ

Майбутнім редакторам від Бога — II*

Порядок слів у ідіомах може залежати від різних причин. Іноді це просто стандарт, який закріпився в даній мові, і порушувати цей стандарт, коли треба, щоб читач повірив у написане, (а це потрібно завжди) — не тільки не бажано, але й протипоказано, бо підкутий читач одразу відчує фальш.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ПОДУМАТИ ПРО ВСЕ ТЕ ЧИ
ПОДУМАТИ ПРО ТЕ ВСЕ?

В історичному творі про повстання Довбуша письменник, описуючи хід думок свого героя пише таке: «Досі й подумати про **все те**... не мав часу». Авторів слова тут ніби повторюють думки його героя. Це досить вдалий художній засіб. Але... і тут є своє «але».

В українській питомій мові, якою володіли ватажани Довбуша, існувала пара **се все** або **те все**. Ось цитата зі словника Грінченка (гніздо **помок**): «Як би я **се все** у помку держала!». Такий порядок народ засвоїв тому, що сказати **все се** не звучало через повторення підряд приголосних звуків **С**. Були й інші причини. Відмінювати цю пару було легше саме в порядку **се все** або **те все**, ніж у порядку **все се** або **все те**. Люди говорили «з **того всього** вийшов пшик», і це було легше сказати, ніж «з **усього того** вийшов пшик». Слово **все** в парі **се все** або **те все** ніколи не потребувало чергування **В** з **У**, бо звук **В** у слові **все** вимовлявся після голосівки/голосної **Е** у слові **се** або **те**, і тому не підлягав чергуванню з **У**. Отже наші предки ніколи не казали «Усі ці діти — сироти», а тільки «Ці всі діти — сироти».

Саме такий порядок слів у згаданій парі вживає Г.Барвінок та інші класики XIX ст. «Ти — (каже) — при корцмі состоїс, і **се все** при корцмі» (Г. Барвінок, «Збірник до 170-річчя від дня народження»).

У мові сучасників під впливом ряду причин порядок слів у парі **це все** і **те все** змінився. Сьогодні серед носіїв постсовєтського ніби-українського койне мало хто вживає пару **це все**, здебільшого **все це**. Але письменник, який хоче зберегти солов'їну неповторність нашої мови, а надто у творі на історичну тематику, не має права відходити від цієї неповторності, за чим має стежити і Редактор. Тому, наведена наприпочатку цитата виглядатиме так: «Досі й подумати про **те все**... не мав часу». Читач із Прикарпаття, який практикує незамулену українську

мову, на цій парі слів відчує або фальш або повірить розповіді автора.

ДО НЕ КРАЩОГО МІСЦЯ
ЧИ НЕ ДО КРАЩОГО МІСЦЯ?

У статті критика натрапив я на такий пасаж: «Чи варто...робити її...заручницею чийхось «добрих намірів», якими...викладено дорогу **до не кращого місця**».

Порядок слів у сполучці **до не кращого місця** невдалий: мало того, що він суперечить усталеному порядку слів у таких сполуках, він ще змушує читача затриматись і подумати: «Що це я прочитав?». Щоб уникнути цього, найкраще вживати зрозумілий кожному порядок слів: «Чи варто... робити її... заручницею чийхось «добрих намірів», якими...викладено дорогу **не до кращого місця**».

НІКОЛИ БУЛО
ЧИ НЕ БУЛО КОЛИ?

Звороти **ніколи було** подбати, **нікому буде** передати, **ніде було** сісти, **ні з ким буде** поговорити тощо, поширилися у нас під впливом книжної освіти. У народній же мові мало й має поширення інша модель цих виразів: **не було коли** подбати, **не буде кому** передати, **не було де** сісти, **не буде з ким** поговорити тощо.

Великої різниці між наведеними варіантами нема, але знати про їх наявність мусить, якщо не письменник, то Редактор. І там, де автор починає говорити устами своїх героїв, вживаючи книжні звороти замість живомовних, там Редактор має втрутитися і виправити авторський недогляд.

* * *

Українська мова протягом віків під впливом різних обставин ззнавала змін. Одні зміни були корисні для неї, інші — ні. Ті зміни, які «вилущували» з нашої мови її неповторні лексичні риси, були не на користь мови, а на користь лінгвоциду. Ці зміни обертали нашу мову не псевдо-українське койне. Сучасній українській еліті варто в міру можливостей відроджувати неповторність нашої мовної стихії.

* Зберігаємо правопис автора

ПРАВО НА СПОВІДЬ

Щоденникові записи й листи відомої співачки складають третину книги. До них не подано жодних коментарів. Тобто, контекст одних і тих же записів сприйматиметься на різному рівні щирості, а то й «скандальності». Записи впорядковувалися і, безперечно, самоцензурувалися. До книги не увійшли навіть ті уривки, які вже друкувалися в пресі.

Людмила ТАРАН

Для **Ніни МАТВІЄНКО** народна пісня й народна українська культура — основа світовідчуття, особистісно-інтегральний вимір буття. Її наратив — метафоричний, образний. Виклад, спосіб «інтонування» — переконливо природний. За всіма характеристиками, це «фемінне письмо», виповнене нюансування настроїв, півтонів, особливою «тілесністю», чуттєвістю: «...поки капуста смажиться — я жую, відшпигуючи, чорний хліб. Дивлюся на паланицю і бачу цілу планету в розрізі. Тут і мозаїка Петрусева, і порепана пустеля, і море, і Львів, а там, де лежить хліб на столі, то цілий океан, і купається хліб ніби в його утробі, а те, що общипане мною, то ніби виривані зуби старої людини, а сам рот сміється... Ну, досить богохульствувати над святим хлібом».

Тексти свідчать про виламування особистості жінки з патріархальних структур суспільства, включаючи «неписаний закон» про місце жінки в ньому. Вражаючими є рядки про насильство в родині. Нотатки й листи зафіксували й суб'єктивність, і суб'єктність конкрет-

ного індивідууму, який формувався в часи тоталітаризму. І цей суб'єктивізм так чи інакше протиставлений духові квазі-колективізму, «кучі», як мовить авторка. Постає історія особистості — як історія само-розкриття. А самоусвідомлення й творчість сприяють емансипації, звільненню від стереотипів, зокрема й патріархальних. Утім, можливо, в даному випадку фемінізм, який фактично практикує Ніна Матвієнко, ще не прийнятий нею як свідомо настанова. Тут цікава колізія суперечностей, що виникає, з одного боку, з усвідомлення авторки як християнки, з іншого — як емансипованої жінки.

Перед читачем розгортається передовсім «внутрішня» історія сильної індивідуальності, що чітко бачить власне покликання. Вона прагне самоствердитися в творчості й водночас не пожертвувати задля неї родинним життям. Показовим є лист до чоловіка, де Ніна Матвієнко розмірковує про свою «розполовиненість» між родиною, коханням і піснею.

Автокоментування, самоаналіз, відомо, складають певний сенс як автопсихотерапія. Співачка потребує й *власного дзеркала* (це тексти, тобто фіксація подій життя й роздумів), і кореспондента — своєрідного Іншого, дзеркала, якому звіряється й випробовує власні моделі сприйняття світу. Авторка має вивірену шкалу естетичних і моральних цінностей, що, однак, не витворює з неї пісню ригористку. Навпаки: кожен запис, як і лист, свідчать про постійний пошук істини. Внутрішня свобода, навіть розкутість, аж ніяк не суперечать «чистоті душевній». Її артистизм, особлива «тілесність» — у спостережливості, прискіпливій увазі до деталей (оточення, природа, стосунки, одяг тощо) — це, по суті, прагнення до гармонії в усьому.

Зрештою, фрагменти щоденникових записів та листування змальовують образ сильної й уразливої особистості зі значним запасом не тільки фізичної витривалості, твердого характеру, а й різноманово обдарованої. Її тексти органічно поєднують в одному контексті дискурс ідей і чуттєві враження. Почуття-образ викликає до життя ідею, активізує її. Гадаю, читач отримав добру поживу для роздумів. А публікація текстів саме такого плану, як, приміром, і спогадів та листування Ірини Жиленко «Ното feriens» (у журналі «Сучасність») — вияв симптоматики часу, що виносить на поверхню автобіографізм жінок-авторів.

Кр

Ніна МАТВІЄНКО. Ой вищою нівку широку. — К.: Український центр народної культури «Музей Івана Гончара», 574 с. (п)

ЕМПІРИЧНЕ ЛІПЛЕННЯ ФОРМИ

Чи відомо вам, що таке «та — для — для — та»? Відповідь на це та багато інших, здавалося б, ребусних питань можна знайти в книзі **М.ХАЙ** «Музика Бойківщини».

Габрієлла НАЛИВАЙКО

З наукового боку цікавим є опис інструментарію, ареалів поширення, традицій побутування, стилістики фольклорних творів. Природно, що автор висловлює свою точку зору, але інколи він занадто захоплюється болочою для нього темою народного виконавства, що спричиняє емпіричність викладу. М.Хай «ліпить форму» деяких таблиць виключно інтуїтивно. Як можна науково пояснити, наприклад, при характеристиці голосових даних виконавця такі терміни, як «голос яскравий, але слабо «опертий» чи «несильний, сиплий»? Виникають питання: по-перше — якщо «опертий», то наскільки слабо? А по-друге — у якому сенсі зіставляються слова «яскравий-слабий»? Адже голос належить людині 1912 р.н. (!) і, здається, автор мусить бути вдволенний вже тим, що інформатор взагалі спроможний на більш-менш вдале видобування звуку, не кажучи вже про його «опору» та «яскравість». Те саме стосується й «несильного, си-

плого» голосу інформатора 1917 р.н. Хіба в його віці можна сподіватися на щось більше? Недостатньо коректним є також термін «елегійний», що характеризує голос виконавця. Цікаво було б дізнатися, у якій науковій літературі міститься інформація про таку жанрову класифікацію людських голосів? Якщо є «елегійний» голос, то логічно очікувати наявність «нокторнових», «вальсових», «маршевих», «полькових» тощо...

Однак, попри такі індивідуально-емпіричні й суб'єктивно-авторські риси, не можна не відзначити дуже точні й вагомні додатки до вербального тексту й транскрипцій народної інструментальної музики, які здійснює М.Хай, акцентуючи увагу читача на проблемах виконання, ареалу поширення та побутування народних інструментів, у чому вбачається дійсно наукова значимість книги. З цього боку надзвичайно цінними є відомості про стрій інструментів, історію їх походження (як ансамблів, так і окремих інструментів), виконавські можливості; зачіпаються питання співставлень музичних зразків і сфера їх побутування в різних

куточках Бойківського краю.

Може виникнути питання доцільності інформації у другій частині книги. Ці нотні зразки, безсумнівно, мають архівну та історичну цінність. Однак, чи мають вони знову ж таки наукове підґрунтя і чи не є ця інформація надлишковою? Їх суто прикладне значення — можливість систематичного порівняння одного прикладу з іншим — переважає над мистецьким. Адже, навіть за найскрупульознішої транскрипції видатного фольклориста фактично зберігається половина, якщо не менша частина, дійсного, а все інше трансформується й переходить в імпровізацію... Тож постає майже риторичне питання необхідності цієї частини проробленої праці.

Утім, не все так погано. Книга М.Хая — вагомий внесок і в українську музичну фольклористику, і в культурологію. Хотілося б сподіватися, що не за горами той день, коли ми побачимо подібні дослідження, присвячені іншим регіонам нашої країни.

Кр

Михайло ХАЙ. Музика Бойківщини. — К.: Родовід, 384 с. (о)

ДВІ УКРАЇНИ: РІВНЯННЯ З КІЛЬКОМА НЕВІДОМИМИ

Микола РЯБЧУК — один із небагатьох українських дослідників, який у вивченні культурних (це найперше для нього, і не випадково), політичних та соціальних процесів на посткомуністичних теренах прагне відходити від, так би мовити, «одновимірних» теоретичних схем. Відтак сучасне українське суспільство в його, без перебільшення, інтелектуальних бестселерах «Від Малоросії до України», «Дилеми українського Фауста» та «Дві України» постає одночасно і як постколоніальне, і як постсовєцьке, і як власне посткомуністичне, і як малоросійське, тобто в останньому випадку ґрунтоване на внутрішньоукраїнській 350-літній післяперемиславській історії.

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ

Звичайно, реалізується ця дослідницька програма коли більш, коли менш успішно, проте сама її наявність і оприлюдненість у наукових студіях — річ властиво унікальна. Об'єктивність питома українського погляду на дійсність (сам Рябчук принагідно задекларував себе «ліберальним націоналістом») і одночасна безстрашність у висновках щодо української реальності — ось засади, на яких автор прагнув побудувати книги. Ці тексти просякнуті демонстративною відмовою від тієї методології та стилістики, що її сам Рябчук вважає криптовсовецькою й водночас парадоксальним робом притаманною більшості т. зв. патріотичних українськомовних інтелектуалів.

Проте ці настанови сам Микола Рябчук не завжди реалізує у власних же текстах.

Насамперед ідеться про те, що автор, схоже, часом лякається власних висновків і зупиняється перед найголовнішим. От і остання за часом його книга «Дві України» демонструє таку непослідовність. Скажімо, ще десять років тому Рябчук впровадив до обігу поняття «українське креольство», «українські креоли», «креольський патріотизм». А от у «Двох Українах» автор раптом робить ототожнення «креольського» та «малоросійського», можливо, підсвідомо намагаючись приховати ним же витягнену на світло складну проблему.

Про що ідеться?

«Креольська концепція», за якою в основі реального національно-культурного поділу українських громадян на певні чисельно великі групи або страти лежать не етнічна належність, не вибір тієї чи іншої мо-

ви спілкування, а інші чинники, була створена для виходу за межі традиційних і водночас не надто дієздатних пояснювальних схем етнополітичного розвитку України. Справді: якщо, згідно даним останнього перепису населення, майже 80% населення країни становлять етнічні українці, чому Україна не є культурною цілісністю? Якщо дві третини громадян своєю рідною мовою називають українську, чому в побуті вона не домінує? І чому в такому разі україномовна преса поступається за накладом і назвою російськомовній? Чому провідною естетичною зіркою, «символом» України є Верка Сердючка?

Цих запитань, видається, досить для того, щоб зрозуміти: уже традиційна пояснювальна схема, що ґрунтується на поділі населення на російськомовну й україномовну частини (або ж русофонів та українофонів), не спрацьовує; етнічний чинник «трає» слабо, а мовний виступає похідним від іншого. Від якого саме? У кре-

20.00 грн

ольській концепції на перший план висувається чинник соціокультурний. Іншими словами, те, які цінності, традиції, символи, історичні казання, звичаєві норми та підсвідомі настанови реально закорінені в життя людини й спрямовують її діяльність.

Під цим оглядом виявляється, що переважна частина так званого російськомовного й деяка частина україномовного населення України, без прямої залежності від його етнічного походження, назагал близько третини всіх громадян держави, не лише

КУДИ ТИ ПОДІНЕШСЯ З ПІДВОДНОГО ЧОВНА

Книгу «Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила» **Елвін ТОФЛЕР** називає стрімкою вершиною, на яку він видерся після захоплюючої подорожі.

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА

Після «Футурошоку» та «Третьої хвилі» філософ залишився технократом, футурологом та оптимістом. У його розмислах щодо влади немає приреченості, натомість позитивна впевненість, що новітня «нервова система планети» таки сформується, від чого і всім нам тільки краще стане. Тому шлях до світлого майбуття складний, але можливий. Отже, надшвидкісна інформація, новітня парадигма влади, технократія, тобто — цивілізація форева. Але — ніяких утопічних обіцянок. Із однією лише приміткою — Тофлер мовив про це напередодні XXI століття.

Перше ключове слово — інформація, а друге — влада. Якщо навіть вони не з'являються на тій чи іншій сторінці, то зазвичай мають на увазі. На думку Тофлера, вла-

да не є ані добром, ані злом. Але ми — її продукт. Він пророкує революцію в самій природі влади.

Праця відомого технократа наповнена прогнозами щодо майбутнього в планетарному масштабі, більшість яких починаються словами на кшталт «можна собі уявити». Але уявляє філософ часом речі очевидні, принаймні для нас, сучасних. Тофлер прогнозує, що скоро справжнім жахіттям для технічно розвинених країн стане розкол населення на «інформаційних багатіїв» та «інформаційних злидарів». Він формулює «Закон повсюдності», за яким виникнення потужних комерційних та політичних сполук зробить нову електронну інфраструктуру скоріше «інклюзивною», ніж «ексклюзивною». У майбутньому суспільстві доступ до інформації зумовлений не співчуттям чи політичним здоровим глуздом правлячої

еліти, а саме Законом повсюдності.

Оптиміст Тофлер твердить, що народжується нова нервова система планети. Вона буде значно пристосованішою до потреб людства, розумнішою й складнішою, ніж її могли будь-коли собі уявити. Він прогнозує, що героєм майбутнього виступає не менеджер, фінансист або «синій комірець», а новатор. Новітня прискорена система творення багатства буде скоріше надсимволічною, а земля, праця, сировина й капітал втраять свою вагу, бо їх заступить символічне знання.

Поборник демократії Тофлер застерігає, що існують три сили, які прагнуть потягнути людство в нове Середньовіччя. Особливо небезпечні: новітні ксенофоби, релігійні фанатики та радикальні «зелені». А порятунку людство може демократія та розум.

Тофлер пророкує, що скоро факси почнуть з'являтися в найубогіших оселях, культурні кордони держав стануть такими ж прозорими, як і фінансові.

прихильні до витвореної впродовж 75 років совєцької культури, яка будувалася буквально на кістках усіх національних культур СРСР, включно з російською, але, як не дивно, відтворюють знакові ряди совєцької культури в номінально постсовєцькій Україні. Водночас у цій категорії населення — прибічники ринкової економіки (у її різноманітних модифікаціях) та суверенності України (також трактованої по-різному). А ще для цієї спільноти притаманний і вибір примітивізовано-спрощеної російської мови (її так званого «совєцького» чи «неосовєцького» соціолекту) як мови друкованих видань і телевізійних бойовиків чи шоу. Зазначена категорія населення України і є так званими «креолами».

Це зовсім не означає, що, скажімо, усіх російськомовних українців чи етнічних гебреїв прихильники креольської концепції (а серед них чимало науковців — від київського історика Анатолія Русначенка до львівського культуролога Романа Кіся) вважають креолами. Зовсім ні. Можна розмовляти вдома російською, але бути дистанційованим від неосовєцької культури й вимагати реабілітації УПА. А можна розмовляти щирою українською, але вважати Москву «культурною Меккою» й щороку відзначати 23 лютого — день захисника невідомо якої Вітчизни.

У той же час малоросійство є складовою властиво української культури, якщо йти за Євгеном Маланюком (а його міркування проминути неможливо; будь-який су-

часний автор, ведучи мову про феномен малоросійства, мусить або мовчки погодитися з Маланюком, або заперечити його концепцію й окреслити свою). Малоросійство — це своєрідний і давній різновид українства, коли зберігається властиво етнографічна, «розспівана», «витанцювана», «розкохана» й щедро присмачена галушками складова української культури, натомість заперечується, крім елітарної, «високої» культурної традиції, найважливіша суто політична складова цієї культури, традиційно спрямована на незалежнення України. Тоді як креольство виступає за суверенність України, але здебільшого у вигляді такого собі «государства Україна», всередині якого Україна властиво українська завжди буде на другому місці.

Але досить про креолів — поговоримо про совєччину, яку Микола Рябчук щиро ненавидить і намагається інтелектуально подолати. Але при цьому він не наважується говорити про очевидні синдроми постсовєччини на Заході, коли, наприклад, термін «націоналізм» у текстах багатьох сучасних західних дослідників надає їм такого ж забарвлення, якого свого часу була «лектура» КГБ. Замість того, щоб прямо сказати про це, Микола Рябчук вживає евфемізми — невже лачно назвати деяких європейських та амери-

канських професорів тими словами, на які вони заслуговують?

Варто нагадати, що на початку 90-х навіть такий проникливий знавець Центрально-Східної Європи, як Джордж Сорос, побачив тільки два «небезпечні» для демократії і, зрозуміло, «націоналістичні» режими в посткомуністичному світі — Туджмана в Хорватії та Кравчука в Україні. Що ж говорити про західних криптокомуністів чи лібералів? Наслідком відсутності адекватного розуміння ситуації стали, по-перше, величезні людські жертви на Балканах і на Кавказі, де російським і сербським «демократам» певний час дозволялося все; по-друге, європейські інституції й зараз нав'язують Україні стандарти розвиненої національної держави, тоді як ідеться про державу постколоніальну, у якій позірно «ліберальні цінності» нерідко перетворюються на свою протилежність. Про це (і не тільки про це) варто говорити.

Але наведені зауваження не знецінюють розвідок Миколи Рябчука. Він є одним із найбільш поступових дослідників українських реалій і здатен побачити в них те, чого ніхто ще не бачив. Скажімо, безпеку розбудови двох несумісних України. Отож читайте Рябчука, і його тексти зроблять вільнішою вашу думку.

Kr

Микола РЯБЧУК. Дві України: реальні межі, віртуальні війни (Рецензія д-ра. також: Кр чч.2,3'04); Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення; Дилеми українського Фауста. — К.Критика, 336 + 303 + 271 с.(о)

14.00 грн

Особливості зв'язок між владою та знанням, помічені Мішелем Фуко, Тофлера не цікавлять. Він прагне подати своє тлумачення. Так само Тофлер залишається осторонь і від тлумачень трансформацій влади в Габермаса. Для Фуко важливим було те, що влада не є відношенням домінування суб'єкта над об'єктом, тому вона виступає як комплексна стратегічна ситуація. Її агентами стають не військові чи поліціянти, а вчителі, соціальні працівники та самі громадяни. Габермас також критикував застарілу концепцію влади, але йому не подобалася релятивістська установка Фуко. Тофлер іде іншим шляхом, його суперечки не цікавлять. Він ладен аналізувати факти реального бізнесового, політичного життя чи розвиток масових комунікацій, ніж порпатися в наукових теоретичних дискусіях.

Втішну таємницю перетворення влади Тофлер так і не формулює. Обмежується лише словами про те, що вона є прихованим зрушенням у стосунках між силою, багатством та знанням. Наприкінці книги автор

зізнається, що спочатку в нього сформулювалися тези, на яких і базується текст. Відзначено, наприклад, що владні стосунки перебувають у повсякчасному русі, «система влади» охоплює всіх без винятку, а надмірна концентрація засобів влади небезпечна. Потім ці, позірно банальні, твердження «обросли м'ясом», тобто були проілюстровані фактичним матеріалом — про відомі фірми й конфлікти, забутих і «мейнстрімних» політиків, кремлівські лімузини та безпорадних фермерів, японські компанії та американські ЗМІ, «Ай-Би-Ем» та «Дженерал Моторс», гіпі Ваймарської республіки та зниклі з монітора сенатора листи etc.

Тофлер не накопичує відомості для доведення окремих положень своїх прогнозів, а просто оповідає. Він нагромаджує «стоси» інформації, яка часом дійсно сприймається як майже детективні історії, та інколи — нагадує переказ газетних статей. Справа не в зменшенні ролі таких «екскурсів», бо гарна журналістська «врізка» в книзі футуролога

може й зблизнити. (І тут непогане враження справляє трохи розважальна стилістика й лексика українського тексту). Та коли забагато зблисків...

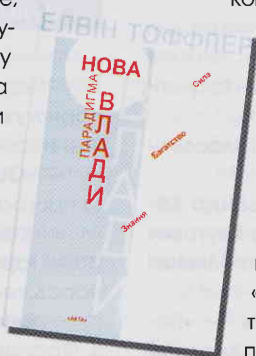
Жодних застережень: читаєш невеликими порціями — все-одно не забудеш, про що йдеться, читаєш великими шматками — зберігається можливість навернення до тофлерового оптимізму. Додайте ще й солідну частку популяризаторства американського зразка — із екскурсами в порівнянний парасольок із чимось ще буденним-речовим, із «веселими» назвами на кшталт «Чорнобиль у виборчій урні» або «Викрадений палець».

Із маленьким коментарем на берегах. Можете відшукати короткі абзаци про зраненого велета, стосунки Європи та США або про арабський світ, котрий (за словами Тофлера) шукає собі нового поліцая. Можете просто прочитати їх і намагатися не думати про це. Разом із новою парадигмою влади.

NB! Куди ти подінешся з того підводного човна, навіть якщо він і жовтий.

Kr

Елвін ТОФЛЕР. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила. — Х.: Ахта, 688 с.(о)

ХРОНІКА
ДЕСЯТЬ РОКІВ СПРИЯННЯ КУЛЬТУРИ

З нагоди 10-річчя діяльності Фонду сприяння розвитку мистецтв відбулося святково-розширене зібрання правління благодійної організації, котру нерідко звать «малим міністерством культури». До об'єктиву *Kr* потрапили відомі фундатори, партнери та симпатки Фонду. Також уміщуємо річний звіт про діяльність ФСРМ, котрий є одним із засновників журналу «Книжник-review».

Голова правління Фонду сприяння розвитку мистецтв Ірина Семко

Директор Фонду Євген Крутьковський

Заслужений діяч мистецтв Міністра культури Леонід Новохатько

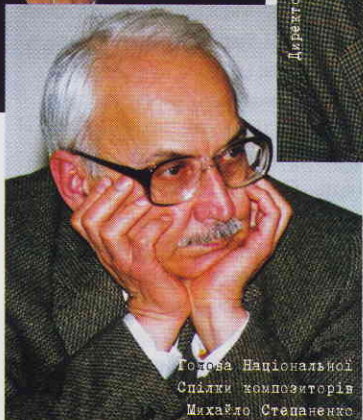
Директор Національного музею Тараса Шевченка Сергій Гальченко

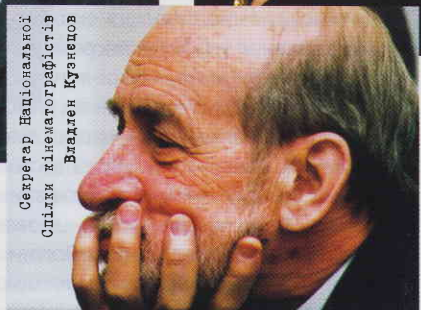
Почесний Президент Фонду сприяння розвитку мистецтв Анатолій Голстоухов

Головний редактор альманаху «Хроніка 2000» Євген Буряк

Голова Національної Спільноти композиторів Михайло Степаненко

Секретар Національної Спільноти кінематографістів Володимир Кузнецов

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ
січень 2003 — лютий 2004 рр.

Образотворче мистецтво

— **Олександр Бабак** (живопис, фото) — на здобуття Національної премії України ім. Тараса Шевченка за 2002 р.

— Художньо-мистецька акція «День Ксенії» — **О.Кірпенко, О.Міловзорова, О.Стратійчук та К.Ходаковська**, 2003 р. (живопис, графіка).

— «День Ксенії» — виставка творів художниць **О.Кірпенко, О.Міловзорової, О.Стратійчук** — «Романтична колекція», 2004 р. (живопис).

— **Василь Гурін** (живопис).

— **Оксана Одайник** — «Посвята Ван Гогу» (живопис).

— **Микола Бабак** — «Микола Бабак. Українська ретроспектива» (живопис).

— **Віктор Козик** — «Київські мотиви» (живопис).

— «Українська вишивка: вчора, сьогодні...» (вишивка).

— **Володимир Люш** — «Пори року» (живопис).

— **Людмила Жоготь** — «Квіти України» (гобелен).

— Виставка творів художників Києва «Митці за вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру» (живопис, графіка).

— **Катерина Гутнікова та Юлія Майстренко-Вакуленко** — «Світ — простір, дарований уяві» (живопис).

— **Давид Шоста** — до 80-річчя від дня народження (живопис).

— **Орест та Михайло Костів** — (скульптура, живопис).

— **Марина Яценко та Олексій Власов** — виставка живопису.

— **Олексій Антонов, Олександр Міловзоров, Антон Шепя, Дмитро Якутович** — колективна художня виставка «Зимові фантазії».

— **Володимир Колесников** — «Балет — любов моя». До 10-річчя Академії танцю та Фонду сприяння розвитку мистецтв.

— **Андрій Котлярчук** (фото) та **Ганна Криволап** (живопис) — «Паралельна реальність».

— **Олександр Мікула** — виставка графічного дизайну «100 знаків Олександра Мікули».

— **Андрій Чебикін** — на здобуття

Національної премії України ім. Т.Г.Шевченка (живопис).

— 100 річний ювілей заслуженого майстра народної творчості **Антон Гнатівича Штепи**.

Музика

— Творчий вечір бандуриста **Ярослава Черногуза** (спільно з Комітетом по преміях імені Тараса Шевченка).

— «Запрошує «Київська камерата» (У програмі — твори С.Рахманінова).

— Концерт заслуженого артиста України **Тараса Штонди**. До 130-річчя від дня народження Фьодора Шаляпіна.

— **Вечір французької музики** (спільно з Французьким культурним центром та Національною музичною академією ім. П.І.Чайковського).

— «Вечір української музики. Мистецтво бандури» за участі лавреатів міжнародних конкурсів **Романа Гринківа, Лариси Дедюх, Андрія Кутасевича, Івана Тараненка, Максима Кочетова, Володимира Копотя, квартету Національного ансамблю солістів «Київська камерата».**

— Презентація диску романсів С.Рахманінова та творчий вечір народної артистки України **Валентини Степової**.

— **«Вечір українського джазу»** — відлуння джазового фестивалю «Дніпрогастроль».

— Концерт студентки Київської дитячої Академії мистецтв **Ксенії Яремич** — «Музика живе в мені».

— Концерт **Стефанії Довгань** (США — Україна).

— Творчий вечір народного артиста України **Валерія Буймистера** (баритон) та його співочої родини.

— **«Міжнародний День Музики у Фонді»** за участі Національного ансамблю солістів «Київська камерата».

— Концерт **Київського квартету саксофоністів** під керівництвом Юрія Василевича.

— Вечір креатив-фьюжн музики у виконанні гурту **«Бряц-BAND»** (балалайки, акордеон).

— **Різдвяний вечір** — привітання ветеранів українського мистецтва з новорічними святами.

— Концерт заслуженого артиста України **Павла Фенюка** (баян).

— Вечір західноєвропейської барокової музики «Tomba d'amore».

— Творчий вечір заслуженого артиста України **Тараса Штонди**.

— Участь у проведенні музичних абонементів **«Мистецтво фортепіанної гри»**, **«Скрипкова музика»** та **«Симфонія XXI століття»** в Національній філармонії України.

— Концерт **«Колокола»** С.Рахманінова в Національній філармонії України за участі хорової капели **«Думка»** (з нагоди відкриття Року Російської Федерації в Україні).

— Концерт Національного ансамблю солістів **«Київська камерата»** з виконанням симфонічного твору **Є.Станковича «Diction...»** в Національній філармонії України.

— Проведення **Міжнародної дитячої весняної хорової асамблеї «Тоніка»** у Національній філармонії України.

— Міжнародний фестиваль Київської організації Національної спілки композиторів **«Музичні прем'єри сезону»**.

— Ювілейний концерт композитора **Александра Морозова** (Росія) «Хрустальные цепи».

— Дев'ятий Міжнародний фестиваль сучасної музики **«Два дні й дві ночі нової музики»**.

— Міжнародний фестиваль родинної творчості **«Мелодія двох сердець»**.

— I Міжнародний конкурс композиторів та піаністів у рамках V Міжнародного фестивалю академічної та сучасної музики **«Фарботони»** (Канів).

— Урочисте відкриття **140-го концертного сезону** Національної філармонії України.

— **«Лунає музика над світом»** — День музики для студентства.

— VII хор-фест **«Золотоверхий Київ»**.

— Ювілейний концерт заслуженого діяча мистецтв, композитора **Ірини Кириліної** в Національній філармонії України.

— Концерт лавреатів міжнародних конкурсів Генрика Свитцера (флейта, Данія) та Дмитра Таванця (фортепіано, Україна). **«Музичні діалоги»: «Україна — Франція»**.

— Концерт народної артистки України, солістки Національної опери **Л.Забілястої** (сопрано) та заслуженої артистки Російської Федерації, професора **Н.Богелава** (фортепіано). **«Музичні діалоги»: «Україна — Росія»** — вшанування пам'яті П.І.Чайковського (спільно з Міжнародним центром наукового та культурного співробітництва при МЗС Російської Федерації).

— Участь у проведенні **Дитячого музичного конкурсу** пам'яті П.І.Чайковського (Кам'янка Черкаської обл.)

— IV Всеукраїнський фестиваль авторської пісні (спільно з благодійним фондом «Ветерани — Молодь — Майбутнє»).

— Концерт **Валентини Матюшенко** (сопрано) та **Олександра Москальця** (фортепіано). **«Музичні діалоги»: «Україна — Франція»**. Вечір французької вокальної музики.

— Молодіжна культурно-мистецька акція, присвячена **Всесвітньому дню боротьби зі СНІДом** за участі групи «Друга ріка».

— Благодійний концерт вихованців Київської дитячої академії мистецтв для дітей-інвалідів в рамках мистецької програми **«Діти — дітям»**.

— Перше виконання **«Українського реквієму»** (пам'яті жертв трагедій XX ст.: Голодомор 33-го, Бабин Яр, Чорнобиль).

Театр

— Вистава **«Но люблю я одно: невозможно...»** з нагоди 111-ї роковини Марини Цветаєвої (за п'єсами «Метель», «Приключение», «Каменный ангел») — цикл «Театр зблизка».

— Моновистава **«Маргарита»** (за романом М.Булгакова «Мастер и Маргарита») у виконанні заслуженої артистки України Валентини Іщенко — цикл «Театр зблизка».

— Поетична замальовка за творами Б.Окуджави, А.Тарковського, А.Вознесенського, Й.Бродського **«Песня невинности, она же — опыта»** — цикл «Театр зблизка».

— Вистава-салон за повістю Патрика Зюскінда **«Контрабас»** у виконанні Ігоря та Єгора Славинських — цикл «Театр зблизка».

— Моновистава **«Про Федота стрельца — удалого молодца»** Леоніда Філатова (пластический фарс на одном выдохе) у

виконанні заслуженого артиста Росії Петра Миронова — цикл «Театр зблизка».

— Міжнародний Незалежний Театральний Фестиваль **«Відлуння»**.

— Прем'єрні покази в Києві вистав **Андрія Жолдака «Місяць кохання»** та **«Один день Івана Денисовича»** в Національному театрі російської драми ім. Лесі Українки.

— Театральний Фестиваль міст-побратимів **«Київ Травневий»**.

— Прем'єра вистави **«Ромео і Джульєтта»** Київського академічного Молодого театру.

— Участь у церемонії нагородження театральної премії **«Київська пектораль»** у Національному академічному драматичному театрі ім. І.Франка (**До Міжнародного Дня Театру**).

Кіно

— Фільм **Луїса Бунюеля «Привід свободи»** (спільно з Міжнародним інститутом глибокої психології, перегляд та обговорення).

— Фільм **Луїса Бунюеля «Етот странный объект желания»** (спільно з Міжнародним інститутом глибокої психології, перегляд та обговорення).

— X Міжнародний фестиваль анімаційних фільмів **«Крок»**. У межах Року Росії в Україні разом із спілками кінематографістів України і Російської Федерації (Київ — Одеса).

— Участь у проведенні свята з нагоди 15 річчя створення Акторської агенції Національної спілки кінематографістів України **«Гільдія кіноакторів»**.

— Український телефестиваль **«Оксимитивний сезон»**.

— Прем'єра документально-публіцистичного фільму **«Ave»**.

Естрадне мистецтво

— Літературно-мистецький фестиваль **«Ярмарок сміху»**, присвячений 95-річчю роковин письменника **Степана Олійника**.

— Свято мистецтв **«Українська родина-2003»** (спільно з Асоціацією діячів естрадного мистецтва України).

— Участь у проведенні VI церемонії нагородження премією **«Територія А»** у галузі кліпмейкерства та музичного телебачення.

— Всеукраїнський фестиваль-конкурс дитячого та юнацького естрадного мистецтва **«Веселі канікули осені-2003»**.

Балет

— Концерти циклу **«Діти та зірки світового балету»**.

— Різдвяний концерт до 10-річчя Академії танцю та Фонду сприяння розвитку мистецтв: **«Академія танцю та Фонд сприяння розвитку мистецтв — десять років»**

разом» (за участі зірок українського балету та студентів Академії танцю).

— Буклет Української Академії танцю «До 10-річчя Академії танцю та Фонду сприяння розвитку мистецтв».

— Монографія «Балетний театр України. 225 років історії національної професійної хореографічної культури. Від джерел до сьогодення».

Підтримка мистецьких та культурно-просвітницьких видань

— культурологічний альманах «Хроніка-2000»

— часопис «Українське мистецтво»

— журнал «Книжник-review»

— науковий збірник мистецтвознавчих досліджень «Міст»

— науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського «Зі спадщини майстрів»

— «Український церковно-історичний календар», 2003, 2004 рр.

— участь у церемонії нагородження переможців щорічної рейтингової акції «Книжка року'2003» (спільно з журналом «Книжник-review»)

— буклети художників: А.Чебикіна, Д.Шостак, А.Валієва, В.Колесникова, М.Рапая, А.Гайдамаки.

Прес-конференції, круглі столи презентації

— Прес-конференція авторів документального-публіцистичного фільму «Аве» із серії «Окаянство. XX век».

— Вечір поезій **Юрія Каплана** (спільно з Комітетом з Національної премії ім. Тараса Шевченка).

— Круглий стіл — «Проблема збереження культурної спадщини 70-х» за участі провідних істориків і критиків Києва, музейних працівників.

— Презентація тематичного культурологічного альманаху «Київ — свята земля».

— Прес-конференція учасників та організаторів довгострокового проекту «Музичний діалог: Україна — США» за участі всесвітньовідомого музиканта-тромбоніста **Кена Шифріна** (США) у Києві (спільно з Посольством США в Україні).

— Презентація культурологічного альманаху «Київ».

— До Всесвітнього Дня захисту дітей. Відкриття благодійної акції — «Аукціон робіт дітей та молоді з функціональними обмеженнями» (спільно з Державним Центром соціальних служб для молоді та Лігою соціальних працівників).

— Проведення майстер-класу з декоративно-прикладного мистецтва та живопису (в рамках закриття Благодійної акції «Виставка-аукціон робіт дітей та молоді з функціональними обмеженнями» (спільно з Державним Центром соціальних

служб для молоді).

— Круглий стіл — презентація першого числа журналу «Українське мистецтво» (спільно з Національною спілкою художників України)

— «Круглий стіл» до 62-ї річниці початку розстрілів у Бабиному Яру (спільно з Громадським Комітетом для вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру).

— Круглий стіл «Меморіальна культура Бабиного Яру» (спільно з Громадським Комітетом для вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру).

— Презентація другого числа щоквартальника «Українське мистецтво».

— Пересувна виставка творів українських художників «Шляхами Тараса» до 190-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка (спільно з Культурним центром «Україна духовна»).

— Прес-конференція з нагоди прем'єри вистави «Ромео і Джульєтта» Київського академічного Молодого театру.

— Презентація та обговорення книги «Театральна вертикаль» заслуженого діяча мистецтв України, професора В.П. Пацунова

— Прес-конференція для ЗМІ «П'ятий Всеукраїнський рейтинг «КНИЖКА РОКУ'2003» — підведення підсумків» (спільно з журналом «Книжник-review»).

— До Міжнародного Дня рідної мови. Мистецький вечір «Слово, що збереже націю...» — виступ провідних українських артистів-читців.

— Презентація книги **Сергій НАБОКА: «Увага №0»** (спільно з журналом «Книжник-review»).

— До Міжнародного дня інвалідів — проект «Текстильні вироби для інвалідів» (Прес-конференція).

Благодійна фінансова підтримка ветеранів українського мистецтва та талановитої молоді

Виплата щомісячної благодійної фінансової допомоги ветеранам українського мистецтва та учням мистецьких навчальних закладів:

— Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського — 2 стипендії.

— Національна спілка кінематографістів України — 16 стипендій.

— Національна спілка майстрів народного мистецтва України — 2 стипендії.

— Національна спілка театральних діячів України — 19 стипендій.

— Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського — 4 стипендії.

— Національний академічний театр опери та балету України — 3 стипендії.

— Національний музей Т.Г.Шевченка — 2 стипендії.

— Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України — 4 стипендії.

— Національна спілка художників України — 17 стипендій.

— Національна спілка композиторів України — 4 стипендії.

— Президентський оркестр Збройних Сил України — 2 стипендії.

— Національна філармонія України — 2 стипендії.

— Музей М.Булгакова — 1 стипендія.

— Національна спілка письменників України — 1 стипендія.

— Національна спілка архітекторів України — 1 стипендія.

— Київський державний університет театру, кіно і телебачення ім. І.К.Карпенка-Карого — 1 стипендія.

— Національний університет «Києво-Могилянська Академія» — 1 стипендія.

— Асоціація діячів естрадного мистецтва України — 1 стипендія.

— Український державний центр служб для молоді — 2 стипендії.

— Музей народного декоративного мистецтва України — 1 стипендія.

— народній артистці України Р.П.Кириченко — 1 стипендія.

— студентам Київського національного університету технологій та дизайну «За творчі досягнення у навчанні» — 5 стипендій.

ФОНД СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВ

березнева програма

23.03-04.04 — Виставка. Молоді художники: монументальний живопис та гутне скло **Н.Кадана** та **В.Мельничука**.

Арт-салон Фонду

24-28 — Всеукраїнський благодійний фестиваль дитячої та юнацької творчості серед дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей «Звичайне диво»

Український дім

V Всеукраїнський фестиваль сучасної української естрадної пісні «Дитячий пісенний вернісаж-2004».

Палац «Україна»

До Міжнародного Дня Театру:

25 — Цикл «Театр зблизка»: театральна вистава «Ревізор» у виконанні заслуженого артиста Росії **Петра Миронова**.

Арт-салон Фонду

27 — Церемонія нагородження театральної премії «Київська пектораль» (номінація «За кращий дебют»).

Національний академічний драматичний театр ім. Л. Українки

31 — Цикл «Музичні середи на Фролівській»: Джаз-тріо «Harmonika and Band».

Арт-салон Фонду

ФІЛОСОФСЬКІ
НАУКИ.
СОЦІОЛОГІЯ.
ПСИХОЛОГІЯ

БАРМАТОВА С.П.

Політична соціологія: Курс лекцій: Навч. посіб. / Аналіт. центр вивч. суспільства. Сер. «Кафедра». — К.: Нора-друк, 2003, 251 с., 3000 пр.(п)

БЕЛИК Эллина

Современная энциклопедия общения: 1000 правил этикета. — Донецк: БАО, 2004, 443 с., 15000 экз.(п)

Вступ до філософії: Навч. посіб. / Л.О.Алексеева, Т.О.Андреева, З.О.Борисова та ін.; Під ред. Л.М.Нікітіна. 2-ге вид. — К.: Донецьк: ДонДУЕТ, 2003, 129 с., 202 пр.(о)

Етика / М.Ф.Шмиголь, О.В.Сулیم, Л.О.Сандюк та ін.; Одес. держ. екон. ун-т. — О.: Астропринт, 2003, 187 с., 300 пр.(о)

ІВАСЬКЕВИЧ І.О.

Організація соціального забезпечення: Курс лекцій / Терноп. акад. нар. госп-ва. — Тернопіль: Екон. думка, 2003, 103 с., 300 пр.(о)

Інтелект. Особистість. Цивілізація: Темат. зб. наук. пр. із соц. філос. пробл. Вип.1. Т.2 / Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського; Голов. ред. О.О.Шубін. — Донецьк: ДонДУЕТ, 2003, 259 с., 300 пр.(о)

КАМІНСЬКИЙ Адам

Естетика: властивості, явища і процеси. — Тернопіль: Екон. думка, 2003, 197 с., 250 пр.(о)

КОРОЛЬЧУК М.С.

Психофізіологія діяльності: Підручник. — К.: Ельга: Ніка-Центр, 2003, 395 с.(п)

КУБРАК О.В.

Етика ділового та повсякденного спілкування: Навч. посіб / 2-ге вид., доповн. — Суми: Унів. кн., 2003, 221 с., 1000 пр.(п)

ЛЕБЕДИК М.П.

Технологія атестації цілісного розвитку особистості на основі оцінок соціальної зрілості учасників педагогічного процесу / Полтав. ун-т спожив. кооперації України. — Полтава: РВВ ПУСКУ, 2003, 305 с., 500 пр.(о)

МАК-ЛЮЭН Маршалл

Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной куль-

туры. Сер. «Сдвиг парадигмы»; Вип.1. — К.: Ельга: Ніка-Центр, 2003, 431 с., 1000 экз.(о) (Рецензія на укр.-мовне видання див.: Кр ч.19,20'02)

МИШКИ Л.І.,

БІЛОУСОВА З.Г.

Соціально-педагогічні та педагогічні проблеми дезаптації дітей і підлітків: Навч. посіб. / Запоріж. держ. ун-т. — Запоріжжя, 2003, 106 с., 200 пр.(о)

Психологія діяльності та навчального менеджменту: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 829 с., 2500 пр.(о)

САВЧИН Марія

Тисяча доріг: Спогади жінки-учасниці підпільно-визвольної боротьби під час і після Другої світової війни. — К.: Смолоскип, 2003, 544 с.(п)

Авторка книжки від 1944 до 1953-го вела підпільну боротьбу з совітами на Львівщині, в Закерзонні, Польщі, Карпатах, на Поділлі, Волині та Поліссі. Як дружина Василя Галаси («Орлана») — заступника провідника ОУН Закерзонського краю, а згодом провідника ОУН Волині й Полісся — зустрічалася з багатьма повстанцями, неодноразово виконувала завдання керівництва українського руху опору. Про побачене й пережите, про долю жінок-підпільниць — книжка Марії Савчин.

ТАТАРИНОВ С.И.,

ФЕДЯЕВ С.В.,

ФЕДОТОВ С.А.

Археология Бахмутского края: 100-летию раскопок В.А.Городцова в Бахмут. уезде посвящается... — Славянск: Печат. двор, 2003, 63 с. 200 экз.(о)

ТАЩУК Дмитро

Не сіймося горохом при дорозі: Думки з приводу недолі. — Чернівці: Прут, 2003, 139 с., 200 пр.(о)

Узбереж Божої ріки: Іст. календар Миколаївщини, 1703—2003

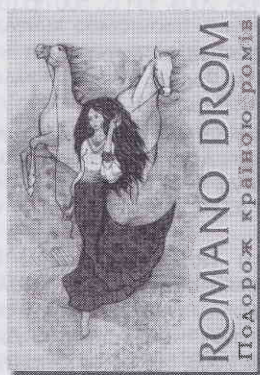
рр. / Авт. проекту, упоряд. і видавець В.О.Жадько. — К.: Видавець СПД Жадько В.О. (ВД «Ін Юре»), 2003, 747 с., 1000 пр.(п)

Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії / В.Євтух, В.Трошинський, А.Попок, О.Швачка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Центр сучас. суспільствознавства. — К.: Фенікс, 2003, 226 с., 1000 пр.(о)

Філософія: Навч. посіб. / М.Ф.Шмиголь, Л.О.Сандюк, С.П.Симоненко, О.В.Сулیم та ін.; За ред. М.Ф.Шмиголя; Одес. держ. екон. ун-т. — О.: Астропринт, 2002, 261 с., 700 пр.(о)

ХАМАГУТІ Есюн

Що таке японська модель переваги та вади в добу глобалізації / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад». — К.: КМ Академія, 2003, 135 с.(о)

ЧЕКАН Олена,

ЧЕКАН Юрій

Romano drom. Подорож країною ромів. — К.: Нора-друк, 2003, 64 с., 1000 пр.(о) (Рецензія див.: Кр ч.16'03)

ШАФАРЕНКО Анатолій

Германівка: від найдавніших часів до сьогодення. — Обухів, 2003, 509 с., 300 пр.(о)

ШЕВЧЕНКО О.В.

PR-технології в міжнародних відносинах (європейський досвід та перспективи України) / Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. — К., 2003, 186 с., 1000 пр.(о)

РЕЛІГІЯ.

ТЕОЛОГІЯ. АТЕЇЗМ

ГЕРИЛЮК-КУПЧИНСЬКИЙ, О. Мітрат Петро

Вірю в Ісуса Христа: Проповіді, складені на основі повчань Єпископа м. Будапешт, ректора Католиц. ун-ту д-ра

Тігамера Тота. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003, 239 с.(о)

ПАВЮК Петр

Практическое душепопечение: (Учеб. пособие). — О.: Христиан. гуманит.-экон. открытый ун-т, 2003, 310 с., 300 экз.(о)

СЕЛЕЖАН Йосип

Теоретичне релігієзнавство: Навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2003, 144 с., 100 пр.(о)

ФАТЬЯНОВА Елеонора

Сучасна енциклопедія воєнної релігії. — Донецьк: БАО, 2004, 397 с., 15000 пр.(п)

ФЕРБЕРН Д.М.

Іншими очима.: Взгляд евангел. христианства на Восточное Православие. — Ровно: Форум-А, 2003, 281 с., 1500 экз.(п)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Археологічні пам'ятки Тилігуло-Дністровського межиріччя / О.М.Дзиговський, Т.Л.Самойлова, С.П.Смолярнінова, В.П.Ванчугів; Ін-т археології НАНУ. Упр. охорони об'єктів культ. спадщини Одес. обл. держ. адм. — О.: Астропринт, 2003, 218 с., 300 пр.(о)

БИТКИН Владимир

Сводный каталог монет России. — К.: ЮНОНА-МОНЕТА, 2003 (п)
Ч.1. (1699—1740). — 543 с.
Ч.2. (1740—1917). — 517 с.

БОМБА В'ячеслав,

ПІДДУБНИЙ Сергій

Липовеньке: Історія в іменах. — Кіровоград: Кіровоград, район. друк., 2003, 89 с., 300 пр.(о)

БОРОВИК Анатолій

Українізація загальноосвітньої школи: перші кроки (1917—1920 рр.) / Чернів. держ. пед. ун-т ім. Т.Г.Шевченка. — Чернівці: Чернів. обереги, 2003, 270 с., 350 пр.(о)

БУШИН М.І.,

ЧУБИНА Т.Д.

Українці в світі: Навч. посіб. / Черкас. ін-т пожеж. безпеки ім. героїв Чорнобиля, Черкас. держ. технол. ун-т. — Черкаси: ЦНТЕІ, 2003, 173 с., 300 пр.(п)

ВАГМАН Илья,

МАЦ Валентина,

ЗІОЛКОВСКАЯ Алина

100 знаменитых полководцев

/Авт. и руководитель проекта Д.Таболкин; Худож.-оформитель Л.Д.Киркач. Сер. «100 знаменитых». — Х.: Фолио, 2004, 511 с., 4000 экз.(п)

ВОРОНОВ В.І.

Джерелознавство історії України: Курс лекцій / Дніпропетр. нац. ун-т. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2003, 334 с., 300 пр.(о)

ГЕЛЬ Іван

Історія сіл Клічка та Якимчиць: Корот. нарис / Фонд духов. відродження ім. митрополита Андрея Шептицького. — Л.: Каменяр, 2003, 157 с.; 28 арк. іл.(о)

ГОДЬМАШ Петр, ГОДЬМАШ Сергей

Подкарпатская Русь и Украина. — Ужгород: Патент, 2003, 389 с., 500 пр.(п)

Голод 1932—1933 років в Україні: причини та наслідки / Ін-т історії України НАНУ; Редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін.; Відп. ред. В.М.Литвин. — К.: Наук. думка, 2003, 887 с., 1000 пр.(п)

Греки в Ніжині. Вип. 3 / ред. і упоряд. протоієрей О.Морозов. Сер. «Ніжин. старовина». — Ніжин: Аспект-Поліграф, 2003, 287 с., 200 пр.(о)

ДЕРЖАВИН Николай

Происхождение русского народа. Б-ка образованного человека. — К.: Оріяни, 2003, 131 с., 500 экз.(о)

ДОВЖУК Ігор

Промисловий розвиток Донбасу в системі економіки Наддніпрянської України (кінець XIX — початок XX ст.): Монографія / Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. — Луганськ, 2003, 116 с., 300 пр.(п)

ДУЖИЙ Петро

Українська справа (вчора і сьогодні): Зб. ст., спогадів. Т.2 / Вступ. сл. В.Косик; Літ. ред. Є.Божик; Упорядкув. І.Васюта. — Л.: Афіша, 2003, 636 с., 1000 пр.(п)

ЗАВАЛЬНЮК Анатолій

Село Юрківці на Черленківщині. 400 років: Іст.-докум. нарис. — Вінниця: Континент-ПРИМ, 2003, 92 с.(о)

ЗАРУБА Віктор

Українське козацьке військо в російсько-турецьких війнах останньої чверті XVII століття / Юрид. акад. МВС України. —

Дніпропетровськ: Ліра Лтд, 2003, 463 с., 500 пр.(п)

ЗЛАТОВА Вета, ЗЛАТОВ Ілья

Камчик (с.Заря, Саратського району). — Заря; Измаил: Измаил. гор. тип., 2003, 539 с., 1000 экз.(п)

Історія Теофіопольщини: Іст. нарис та зб. док. Центр держ. іст. архіву України, м. Київ. т.1. Давні акти. — Хмельницький: Поділля, 2003, 574 с., 300 пр.(п)

Історія України: Навч.-метод. посіб. /М.М.Столбуненко, В.М.Красовський, Т.В.Житкова та ін.; Одес. юрид. ін-т НУВС. — О.: Астропринт, 2003, 622 с., 300 пр.(п)

КВАСНОВСЬКИЙ Василь

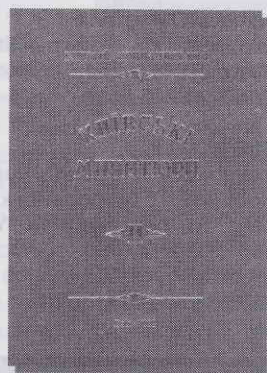
Кремлівські Мойри: Повість-трилогія. Ч.1. Весільна подорож у товарному вагоні. — Тернопіль: Джура, 2003, 131 с., 500 пр.(о)

КІНДРАТОВИЧ Петро,

**КУП'ЯК Ярослав,
ФОЛИС Григорій**
Історія села Бунова в легендах і спогадах від найдавніших часів до 1939 року. — Л.: Каменяр, 2003, 110 с.(о)

Книга Пам'яті України. Запорізька область. Т.14 / Голов. редкол.: І.О.Герасимов (голова) та ін. — Запоріжжя: Дике Поле, 2003, 505 с., 1000 пр.(п)

Книга Скорботи України. Чернігівська область. Т.1 / Голов. редкол.: І.О.Герасимов (голова) та ін. — Чернігів: РВК «Деснян. правда», 2003, 479 с., 3000 пр.(п)

КОВАЛИНСЬКИЙ Віталій

Київські мініатюри. Кн.2. — К.: Київ. кн. ф-ка, 2003, 413 с., 2000 пр.(п) (Рецензія дхв.: Кр чч.20'03, 2'04)

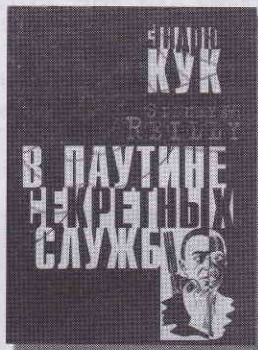
КОЛЕСНИК Александр

Памятники среднего палеоли-

та Донбасса / Ин-т археологии НАНУ; Донец. обл. Краеведч. музей и др. — Донецк: Лебедь, 2003, 293 с., 700 экз.(о)

КОПИТЧАК Олександр

Федір Корятювич. Видатний діяч історії Закарпаття доби середньовіччя. — Ужгород: Трахда, 2003, 92 с.: іл., 250 пр.(о)

КУК Эндрю

Сидней Рейли ST1. В паутине секретных служб: Пер. с англ. — К.: Нора-друк, 2003, 351 с.; 77 ил., 3000 экз.(п) (Рецензія дхв.: Кр чч.22'03)

КУРИННА Т.М.

Історія села Млієва (регіональний компонент з історії краєзнавства Черкащини з давнини до XX ст.) / Ін-т історії України НАНУ. — К., 2003, 275 с., 300 пр.(о)

Маріямпіль — місто Марії / З.Федунків, В.Борючко, В.Рубан, В.Тихонь. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003, 143 с., пр.(о)

Матеріали та документи служби безпеки ОУН(Б) у 1940-х рр. / НАНУ. Ін-т історії України НАНУ, Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка.; Зібрали і упоряд.: О.Є.Лисенко та І.К.Патріляк. — К., 2003, 254 с., 150 пр.(о)

МЕЛЬНИК Александр

Кто мы?... Криворожье до Кривого Рога (по материалам археол. раскопок). — Кривий Ріг: Видавн. дім, 2003, 115 с., 200 пр.(о)

МИРОШНИЧЕНКО Иван

Шла война гражданская. — Луганск: ЛОД, 2003, 97 с.(о)
Про події та людей Старабильського повіту періоду 1919—1921 рр.

На скрижалях історії: З історії взаємозв'язків уряд. структур і громад. кіл України з укр.-канад. громадою в другій поло-

вині 1940-1980-ті рр. Сер. «Україна-Канада: історія та сучасність»; Кн.1 / Ін-т історії України НАНУ. — К., 2003, 862 с., 300 пр.(п)

ОРЕХОВ Владимир

Французская армия у стен Севастополя, 1854—1856 гг. Сер. «Памятники и поля сражений Крым. войны». — Симф.: Таврия-Плюс, 2003, 279 с., 300 экз.(п)

Особистості в історії та культурі України: Слов.-довід. для студ. ден. та заоч. форм навчання / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва; Уклад.: З.І.Гриценко, О.М.Голікова. — Х., 2003, 111 с., 500 пр.(о)

ПАНЧУК Володимир

Мар'янівка: Село, люди, долі. — К.: Інформ.-видавн. центр «Інтеллект», 2003, 422 с., 3000 пр.(п)

ПЕТРОВ Микола

Скрижалі пам'яті / Упорядкув. В.Ульяновського, І.Карсим. Сер. «Пам'ятки іст. думки України». — К.: Либідь, 2003, 331 с.(п)

Почетные граждане Артемовска: (Биогр. очерки и воспоминания) / Артемов. гос. краеведч. музей; Отв. ред. А.В.Шаталин. — Артемовск: Гор. тип., 2003, 125 с., 300 экз.(о)

СЕРГІЙЧУК І.М.

Новітня історія країн Азії та Африки (1918 — кінець XX ст.): Навч. посіб. / 2-ге вид. — Суми: Унів. кн., 2003, 287 с., 1000 пр.(п)

Стежками Бойківського краю: Іст.-літ. зб. / Наук.-культурол. т-во «Бойківщина». — Л.: Львів. обл. кн. друк, 2003, 211 с., 500 пр.(о)

ТЕМІРОВА Надія

Поміщики України в 1861—1917 рр.: соціально-економічна еволюція. — Донецьк: Дон-НУ, 2003, 319 с., 300 пр.(о)

Українське козацтво в історичному просторі: Зб. наук. пр. / За ред. П.П.Панченка. — К.: Просвіта, 2003, 166 с., 300 пр.(о)

Український визвольний рух: Збірник 1 / Центр дослідж. визвол. руху; Редкол.: Я.Дашкевич та ін.; Відп. ред. В.В'ятрович. — Л.: Мс, 207 с.(о)

УСЕНКО Павло

Чи був Михайло Грушевський президентом України?: (Від історії національних катастроф до катастрофи національної теорії. — К.: Нора-друк, 2003, 100 с., 1000 пр.(о)

ЧЕРНЫХ Александр
Древний мир сквозь призму звуко-смысла: Науч.-попул. трилогия. Ч.2. — Донецк: Донбасс, 2003, 432 с., 800 экз.(п)

ЧОПОВСЬКИЙ Микола, ЧОПОВСЬКИЙ Василь
Скарби Карпатського краю: Іст.-краєзнав. нариси. — Льв.: Львів. обл. кн. друк, 2003, 284 с., 1000 пр.(о)

ЮРЧЕНКО Сергей
Гриф секретности снят: Охрана Ялтинской конференции 1945 года. — Севастополь: Мир, 2003, 179 с., 300 экз.(о)

КУЛЬТУРА

БОРДУЛЯК Тимофій
Наша турбота — світова українська спільнота: До 10-річчя Дрогобицької філії Т-ва «Україна-Світ». — Дрогобич: Коло, 2003, 103 с.(о)

Культурологія: Навч. посіб. / Б.О.Парахонський, О.І.Погорілий, О.М.Йосипенко та ін.; Упоряд.: О.І.Погорілий, М.А.Собуцький; Нац. ун-т «Кієво-Могилянська акад». — К.: КМ Академія, 2003, 315 с.(о)

Невичерпне джерело духовності: (Нариси про діяльність музеїв історії вищ. навч. закладів м. Харкова) / Харк. гуманіт. ун-т «Нар. укр. акад.»; За заг. ред. В.І.Астахової. — Х., 2003, 139 с., 300 пр.(о)

Нове покоління про нові реалії міжкультурного українсько-російського діалогу: Зб. наук. студент. робіт / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова, Москов. держ. ун-т ім. М.В.Ломоносова, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — О.: Астропринт, 2003, 175 с., 300 пр.(о)

Політика коренізації в радянській Україні (1920—1930 рр.): Наук. допоміж. бібліогр. покажч. / Ін-т історії України НАНУ; Упоряд. та авт. вступ. ст.: П.Бондарчук та ін.; Відп. ред. В.Даниленко. — К., 2003, 219 с., 150 пр.(о)

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ. КНИЖКОВА СПРАВА

ГНАТЕНКО Людмила
Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст.: З фондів Нац. б-ки України ім. В.І.Вернадського

го: Каталог / Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського; Редкол.: О.С.Онищенко (голова) та ін. — К., 2003, 383 с., 500 пр.(о)

Кієво-Печерські патерики: 3 колекції Музею книги і друкарства України: Каталог / Музей книги і друкарства України; Авт. тексту та упоряд. В.Гончарук. — К.: УкрНДІСВД, 2003, 183 с., 500 пр.(п)

СТАСЕНКО Володимир
Христос і Богородиця у дереворізах Кирилических книг Галичини XVII століття: особливості розробки та інтерпретації образів / Укр. акад. друкарства, Львів. акад. мистецтв. — К.: Поліграфкнига, 2003, 334 с., 500 пр.(п)

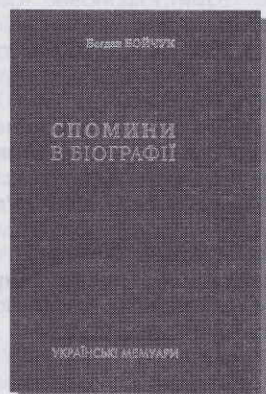
ТИХОМИРОВА Євгенія
PR-формування відкритого суспільства. — К.: Наук. видавн. центр «Наша культура і наука», 2003, 196 с., 300 пр.(о)

ФРИС Віра
Історія кирилическої рукописної книги в Україні X—XVIII ст. / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Льв., 2003, 187 с., 1000 пр.(о)

ФУРМАН Всеволод
Общегосударственные стандартные почтовые марки Украины. — К.: Марка Украины, 2003, 223 с., 1000 экз.(о)

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

БАКАЛЕНКО И.Н.
Методика преподавания русского языка: Учеб. пособие: В 2 ч. / Запорож. гос. ун-т. — Запорожье, 2003, 50 экз.(о)
Ч.1: **Теоретические основы методики преподавания русского языка.** — 89 с.
Ч.2: **Технологии проведения уроков русского языка.** — 90 с.

БОЙЧУК Богдан
Спомини в біографії. Сер. «Ук-

раїнські мемуари». — К.: Факт, 2003, 198 с., 2000 пр.(п)
Член Нью-Йоркської групи Богдан Бойчук розповідає про життя й зустрічі на довгому шляху. У мемуарах Бойчука читач знайде спогади про зустрічі з Юрієм Лавриненком і Юрієм Шевельовим, Григорієм Костюком і Василем Баркою, Юрієм Косачем і Йосипом Гриняком, Стенлі Кюніцом і Григорієм Кончуром.

БОТВИНА Н.В.
Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: Навч. посіб. / 2-ге вид., доповн. та переробл. — К.: АртЕк, 2002, 205 с., 1500 пр.(о)

БРОДСЬКА Ростислава
Лексико-стилістичний аналіз тексту методом статистичної лексикографії: Навч. посіб. / Чернівці: нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2003, 200 с., 200 пр.(о)

Відлуння самотності: Кнут Гамсун та контекст українського модернізму / Упоряд. Ю.Ємець-Доброносова. *Літ. проект «Текст + Контекст». Знакові літ. доробки та навколо них.* — К.: Факт, 2003, 470 с., 2000 пр.(п) (*Рецензії див. також: Кр. ч. 23'03, 3'04*)

ВОЛКОВА О.Ю.
171 найсучасніша розмовна тема з англійської мови: Для учнів, абітурієнтів, студентів. — Х.: Торсінг, 2003, 368 с., 8000 пр.(о)

Дискурс іноземномовної комунікації / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; Під заг. наук. ред. і керівництвом К.Кусько. — Льв.: ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2002, 494 с., 500 пр.(о)

Життя — не просто існування: Листування Олексія Горбача (1946—1996) / Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ; Редкол.: А.-Г.Горбач та ін. — Льв.: Вид-во «Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2003, 938 с., 300 пр.(п)

Збірник завдань з української мови для розвитку самостійно-творчої діяльності учнів 5—11 класів у системі самоконтролю і самооцінки: Моніторинг якості освіти: (Навч.-метод. посіб.) / Авт.-уклад.: Т.О.Харахоріна, В.С.Адаменко. — Донецьк: БАО, 2004, 285 с., 15000 экз.(о)

Легенди дома Турбиных: (продолжение) / Собрал А.Кончаковский. — К.: Київ, 2003, 399 с.(п)

МАМРАК А.В.
Имена деятеля в словообразо-

вательной системе современного русского и украинского языков: типология функционирования / Нац. горн. ун-т. — Днепропетровск, 2003, 163 с., 300 экз.(о)

МАТЕУШ Віталій
Герої поезії Шевченка та на етикетках (роздуми). — Хмельницький: Евріка, 2003, 59 с., 100 пр.(о)

МАТЕУШ Віталій
Тарас Шевченко і вчителі (роздуми). — Хмельницький: Евріка, 2003, 51 с., 100 пр.(о)

МЕТЕТОВ А., МУСАЕВ К.
Крымскотатарский язык. Ч.1. Общие сведения о языке. Ч.2. Морфология: Учеб. пособие. — Симф.: Крым. учеб.-пед. гос. изд-во, 2003, 288 с., 1000 экз.(п)

НЯМЦУ Анатолий, ТАРАНГУЛ Ирина
Традиция в славянских литературах XIX — XX вв.: Учеб. пособие / Черновиц. нац. ун-т им. Ю.Федьковича. — Черновцы: Рута, 2003(о)
Ч.1. — 80 с.
Ч.2. — 76 с.

ОВЧИННИКОВ М.А.
Нравоописательный роман Ф.В.Буларина. — Х.: ФОРТ, 2003, 119 с., 320 экз.(о)

Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: Посіб. для студентів пед. ун-тів та ін-тів / За ред. М.І.Пентиліук. — К.: Ленвіт, 2003, 302 с.(о)

Прикладне термінознавство: Навч. посіб. Ч.1 / Л.А.Васенко, В.В.Дубічинська, О.М.Кривець та ін.; За ред. В.В.Дубічинського та Л.А.Васенко. — Х.: ХПІ, 2003, 144 с., 100 пр.(о)

Речник української культури Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах / Передм., упорядкув. та прим. І.Лисенка. — К.: Рада, 2003, 206 с.(о)

Риторика: Учеб. пособие из 2 ч. / Почаев. духов. семинария. — Почаев: Мелиса; Ровно: Ровен. тип., 2003, 1000 экз.(о)

СТЕПАНЕНКО Микола
Українське рідне слово: Ст., вис-тупи, розмисли, відповіді. — Полтава: АСМІ, 2003, 182 с., 800 пр.(о)

ТОКАРСЬКА А.С., КОЧАН І.М.
Культура фахового мовлення

правника: Навч. посіб. — Л.: Світ, 2003, 310 с., 4000 пр.(п)

ТРОФИМОВИЧ Костянтин
Верхньолужицька мова: історія та сучасність / Наук. ред.: А.Івченко та Д.Шольце. — Л.: Укр. техно-логії, 2003, 220 с., 300 пр.(о)

ЧИБИСОВА Н.Г., ТАРАСОВА О.І.
Риторика: Учеб. пособие / Нар. укр. акад. — Х.: Изд-во НУА, 2003, 302 с., 300 экз.(п)

ЯЦЮК Володимир
Малярство і графіка Тараса Шевченка: спостереження, інтерпретації / Ред. В.Козицький. — К.: Рада, 2003, 367 с.(п)

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА. ФОЛЬКЛОР

АНТОНІЧ Богдан-Ігор
Велика гармонія: (Модерністична поезія XX століття) / Упорядкув., передм., приміт. Д.Павличка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Сер. «Шк. б-ка». — К.: Веселка, 2003, 350 с., 100000 пр.(п)

БОРОВЕНСКИЙ Василий
Замок привидений: Рассказы. Поэзия. — Алчевск: ДГМИ, 2003, 343 с., 110 экз.(о)

БРОДЯГА-БРОДЕЦЬКИЙ Олесь
Загнуданий віками степ: Поезії. — Запоріжжя: Поліграф, 2003, 91 с., 250 пр.(о)

БУЗИННИЙ Яків
Християнська ліра. Слово життя. Т.1. — К.: Бузинний Я.В. (Біла Церква: БАТ «Білоцерків. кн. ф-ка»), 2003, 431 с.(п)

ВАЙНЕР Георгій
Райський сад дьвола: Роман. — Х.: Фолио; М.: АСТ, 2003, 446 с.(п)

ГНІДЕНКО Віктор
Нескорена горянка: Поема. — Ужгород: Патент, 2003, 107 с., 400 пр.(о)

ГОЦУЛЕНКО Владимир
Снег цвета боли: Стихи. — К.: Академия, 2003, 335 с., 1000 экз.(п)

ГУМЕНЮК Людмила
Верой и любовью: Духов. лирика. — Хмельницький: Евріка, 2003, 75 с., 1000 пр.(о)

ЖАДЬКО Віктор
А степ як море: Нариси, інтерв'ю. — К.: Видавець СПД

Жадько В.О.; П.П. «Павлушка» (ВД «Ін Юре»), 2003, 355 с., 1000 пр.(п)

ЖАДЬКО Віктор
Грек із душею українця: Роман-пошук. — К.: Видавець СПД Жадько (ВД «Ін Юре»), 2003, 348 с.: іл., 1000 пр.(п)

ЗАБРОВСЬКИЙ Микола
Ріка життя не має берегів: Вибране. — Чернівці: Деснян. правда, 2003, 119 с., 400 пр.(о)

КАРАСЬ Петро
Небозводи: Поезії. — Хмельницький: Евріка, 2003, 67 с., 100 пр.(о)

КАФКА Франц
Избранное: Пер. с нем. / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. — Х.: Фолио, 2003, 319 с., 1000 экз.(п)

КОРЫТНЫЙ Юрий
Исповеди. — Донецк: Навигатор-Букс, 2003, 287 с., 500 экз.(п)

КУН Николай
Легенды и мифы Древней Греции. — Х.: Олант: Энергосурс, 2003, 480 с., 5000 экз.(п)

КУРКОВ Андрей
География одиночного выстрела: Роман / Ил. Е.В.Вдовиченко; Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. — Х.: Фолио, 2003, 797 с., 1000 экз.(с)

ЛАЗОР Лидия
Свеча судьбы: Роман; Рассказы. — Луганск: Янтарь, 2003, 398 с., 5000 экз.(п)

ЛЕРМОНТОВ Михаил
Избранные произведения. — Запорожье: Премьер, 2003, 255 с., 5000 экз.(п)

ЛУПУЛ Омелян
Байки: Вибране. — Чернівці: Рута, 2003, 423 с., 300 пр.(п)

ЛЯСКОВЕЦ Владимир
В поте лица своего: Наука, публицистика и худож. слово в романе. — К.: Логос, 2003, 439 с., 200 экз.(п)

МЕЛЬНИЧУК Богдан
Крапельин плин: Поезії / Авт. проект «Перелуння» Б.Мельничука і Г.Ткачик. — Тернопіль: Джура, 2003, 44 с., 350 пр.(о)

МИРОШНИЧЕНКО Анатолий
Метафорические небеса: Стихотворения. — Х.: Слобожанщина, 2003, 103 с., 300 экз.(о)

НЕСТЕРЕНКО Петро
Слід на землі: Худож.-докум. нариси. — Суми: Джерело, 2003, 309 с., 1000 пр.(п)

ОРОС Наталія
Мої найкращі сіті в світі: Поезія / Передм. П.Скунця, Ужгород: Тражда, 2003, 103 с., 500 пр.(о)

ПУШКИН Александр
Избранные произведения. — Запорожье: Премьер, 2003, 255 с., 5000 экз.(п)

Самотний пілігрим: Сучас. кримськотатар. проза / Упорядкув. В.Даниленка. — К.: Видавець Даниленко, 2003, 417 с.(п)

СЕЛИН Луи-Фердинанд
Феерия для другого раза I; Феерия для другого раза II (Норманс); Бойня: Романы: Пер. с фр. / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. Сер. «Вершины. Коллекция». — Х.: Фолио, 2003, 606 с., 1000 экз.(с)

СУВОРОВ Рэм
Легенды казачьего гая: Худож.-докум. повесть. — Днепрпетровск: Пороги, 2003, 162 с., 250 экз.(п)

СЭЛИНДЖЕР Джером Дейвид
Избранное: Пер. с англ. / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. — Х.: Фолио, 2003, 319 с., 1000 экз.(п)

ТВЕН Марк
Пригоди Тома Сойера; Пригоди Гекльберрі Фінна / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з англ. В.Митрофанова. Сер. «Бібліотека світ. літ-ри». — Х.: Фолио, 2003, 462 с., 2500 пр.(п)

ТКАЧУК Михайло
Гра з тінню або нічний партнер: Роман. Сер. «Коронація слова». — Л.: Кальварія, 2003, 191 с.(п) (Рецензія див. Кр ч.9'02, 22'03)

ЧАПАЛА Юрий
Сочинение на несвободную тему: Роман. — Х.: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2003, 446 с., 1000 экз.(п)

ЧЕЙЗ Джеймс Хедли
Мэллори; А ведь жизнь так коротка / Пер. с англ. Б.Колодина, П.Рубцова. — Х.: Клуб Се-

мейн. Досуга, 2003, 479 с., 12000 экз.(п)

ЧЕЙЗ Джеймс Хедли
Осторожный убийца; Миссия в Венецию. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2003, 479 с., 12000 экз.(п)

ШЕВЧЕНКО Тарас
Повести. — Дніпропетровськ: Січ, 2003, 690 с., 3000 пр.(п)

ЮДИН Борис
Убить ботаника. — К.: Нора-друк, 2003, 320 с., 500 экз.(п)

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

ВЛАДИМИРСКАЯ Анна, ВЛАДИМИРСКИЙ Петр
Энциклопедия юного капиталиста. — К.: Нора-друк, 2003, 144 с., 500 пр.(о)

Історія України в казках та легендах. Історія України в іменах та подіях: Для мол. та серед. шк. віку / Ред.-уклад. О.А.Волосевич. Сер. «Скарбничка школяра». — Л.: Аверс, 2004, 287 с., 3000 пр.(п)

Казки народів Європи. — Х.: Торнадо, 2003, 112 с.: іл., 3000 пр.(п)

КИРПА Галина
Ну й гарно все придумав Бог: Вірші для двох (а двоє ті: дитина й Бог) / Худож. В.В.Ковальчук. — К.: Лелека, 2003, 39 с., 3000 пр.(п)

МАЛИК Галина
Злочинці з паралельного світу-2: Фантаст. повість для дітей серед. та шк. віку / Худож. С.Храпов. Сер. Молодий «Світ» України. — Л.: Світ, 2003, 95 с.: іл., 5000 пр.(п)

Це — продовження захоплюючої пригодницької книжки, за яку торік авторка була премійована.

ПОТПЕР Гарри
Всемирный волшебный лексикон / Худож.-оформитель І.В.Осіпов. — Х.: Фолио, 2003, 415 с., 10000 экз.(п)

ПОТПЕР Гарри
Энциклопедия начинающего

мага / Худож.-оформитель
И.В.Осипов. — Х.: Фолио, 2003,
334 с., 10000 экз.(п)

Природа України в казках та легендах: Для мол. та серед. шк. віку / Ред.-уклад. О.А.Волошевич. Сер. «Скарбничка школяра». — Л.: Аверс, 2004, 295 с., 5000 пр.(п)

Світ моєї України: Попул. дитяча енцикл. / Укр. фонд міжнар. молодіж. співробітництва. Сер. «Що? Як? Чому?». — Х.: Сінтекс, 2003, 160 с., 7000 пр.(п)

МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

**АНУЧИНА Л.В.,
ПИВОВАРОВ В.М.,
ТАРКОВА С.О.**

Соціальне призначення мистецтва в різні культурні епохи: Навч. посіб. — Х.: Регіон-інформ, 2003, 100 с., 300 пр.(о)

ГЛУВКО Ростислав

Memorabilia: Спомини / Пер. з англ. М.Яців; Вступ. ст. М.Єнкаль, Р.Яців; Післяслово С.Глувко. — Л.: Афіша, 2003, 167 с., 500 пр.(п)

ГОРДОН Дмитрий

Звезды театра и кино. — Х.: Фолио, 2004, 397 с., 10000 экз.(п)

ГОРДОН Дмитрий

Звезды эстрады. — Х.: Фолио, 2003, 399 с., 10000 экз.(п)

ДАШАК Анна

Божественна природа звуку: Навч. посіб. — Л.: Світ, 2003, 105 с.(о)

ЄВТУШЕНКО Олександр,

ЗЕЛЕНИЙ Юрко
100 альбомів з України. Б-чка літ.-мистец. часопису «Молода Україна». — К.: Остання барикада-Центр, 2003, 81 с.(о)

ЗАВОРОТНИЙ Олексій

Мистецтво живого слова: Навч. посіб. / Рівнен. гуманіт. ун-т. Ін-т мистецтв. — Рівне, 2003, 251 с., 300 пр.(о)

КАРПИНЕЦЬ

Ірина-Ізяслава Іванівна
Кептарі українських Карпат. — Л.: Панорама, 2003, 55 с., 1000 пр.(п)

КОЛЯДА М.Г.

Увлекательная энциклопедия фокусов. — Донецк: БАО, 2004, 301 с., 15000 экз.(п)

**КРВАВИЧ Д.П.,
ОВСІЙЧУК В.А.,**

ЧЕРЕПАНОВА С.О.

Українське мистецтво: Навч. посіб. Ч.1. — Л.: Світ, 2003, 255 с.; 16 вкл. іл.(п)

**ОНИСЬКІВ Михайло,
ХАВАРИВСЬКИЙ Богдан**

Українець Михайло Парашук: Ровесник болгарської волі, страдник нашої долі / Держ. архів Терноп. обл. — Тернопіль: Збруч, 2003, 175 с., 500 пр.(о)

ПАЦУНОВ Валерій

Театральна вертикаль: крок до образу. — К.: Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2003, 116 с., 500 пр.(с)

УМАНЕЦЬ О.В.

Музична культура України другої половини XX століття: Навч. посіб. — Х.: Регіон-інформ, 2003, 187 с., 300 пр.(о)

ЯКУБЯК Ярема

Микола Лисенко і Станіслав Людкевич / Львів. держ. муз. акад. ім. М.В.Лисенка; Наук. т-во ім. Шевченка. — Л., 2003, 263 с.(о)

ЛІТЕРАТУРА УНІВЕРСАЛЬНОГО ЗМІСТУ

Золота Україна 2003: Інформ. довід. — К.: Золота Україна, 2003, 227 с., 4000 пр.(п)

Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. — Х.: ХПІ, 2003, 132 с.(о)

Книга Пам'яті України. Запорізька область. Т.14 / Голов. редкол.: І.О.Герасимов (голова) та ін. — Запоріжжя: Дике Поле, 2003, 505 с., 1000 пр.(п)

Книга в Україні 1861—1917: Матеріали до репертуару укр. книги. Вип.5. «Д» / Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського; Уклад.: С.Й.Петров, С.С.Петров; Наук. ред. В.Ю.Омельчук. — К., 2003, 530 с., 400 пр.(о)

Олексій Семенович Онищенко: Матеріали до біобібліографії / Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського; Уклад.: Т.В.Добко, А.А.Панова; Вступ. ст. П.І.Тронецька; Редкол.: А.Г.Бровкін та ін. — К., 2003, 111 с., 300 пр.(о)

СТУС Василь Семенович: Біобібліогр. показж. / Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад. Т.М.Дрьомова; Авт. вступ. ст. В.В.Оліфіренко. — Донецьк:

Схід. видавн. дім, 2003, 84 с., 150 пр.(о)

Харків XX століття: Бібліогр. показж. у 2 вип. Вип.1. Історія міста Харкова (1900—2000) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. — Х., 2003, 799 с., 330 пр.(п)

Хто є хто в будівництві та архітектурі. Вип.1 / Авт. ідеї та авт.-упоряд. В.Болгов; Відп. за вип. І.Болгов. — К.: Київ. правда, 2003, 270 с., 2000 пр.(п)

Хто є хто на Івано-Франківщині: Видатні земляки: Довідк.-біогр. вид. Вип.2 / Авт.-упоряд. В.Болгов; Відп. за вип. І.Болгов. — К.: Укр. акад. геральдики, товар. знаку та логотипу (БАТ «Поліграфкнига»), 2003, 302 с.(п)

Хто є хто на Хмельниччині: Довідк.-біогр. вид. / Авт. ідеї та авт.-упоряд. В.Болгов; Відп. за вип. І.Болгов. — К.: Укр. акад. геральдики, товар. знаку та логотипу, 2003, 206 с., 5000 пр.(п)

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

АРТЕМЕНКО О.,

**МАРУЩАК В.,
МАРУЩАК О.**

Бюджетування / Одес. регіон. ін-т держ. упр. — О.: Вид-во ОРІДУ УАДУ, 2003, 107 с., 300 пр.(о)

БАЖИН І.И.

Логистика: Компакт-учебник. — Х.: Консум, 2003, 239 с., 500 пр.(о)

БАЗИЛЕВИЧ В.Д.,

БАЗИЛЕВИЧ К.С.

Страхова справа / 3-тє вид., переробл. і доповн. — К.: Знання України, 2003, 250 с., 1500 пр.(о)

Бізнес-освіта як бізнес: Якість послуг і соціальна відповідальність: Матеріали 5-ої щоріч. міжнар. конф. «Розбудова менеджмент-освіти в Україні» (м. Харків, 13—15 листоп. 2003 р.). — К.: Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні, 2003, 327 с.(о)

БОРИСОВА Вікторія

Відтворення природного ресурсного потенціалу АПК: економічні аспекти. — Суми: Довкілля, 2003, 372 с., 1000 пр.(о)

Бюджетна система України: Навч. посіб. / С.О.Булгакова, Л.І.Василенко, Л.В.Єрмошенко та ін.; За ред. С.О.Булгакової; Київ. нац. торг.-еко. ун-т. — К., 2003, 287 с., 750 пр.(о)

**ВАРДА Яцек,
КЛОСОВСЬКІ Фойцех**

Острови надії: Розробка стратегій локал. розвитку. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003, 311 с., 1000 пр.(п)

ВАСИЛЬКОВ В.Г.

Організація виробництва: Навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 522 с., 3000 пр.(о)

ВАСИЛЬЧЕНКО В.С.

Державне регулювання зайнятості: Навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 252 с., 290 пр.(о)

ВАСИЛЬЧЕНКО З.М.

Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: Монографія. — К.: Кондор, 2003, 526 с., 3000 пр.(п)

ГОРБАТЮК М.І.,

БЕЛАН С.О.

Довідник з охорони праці та пожежної безпеки для працівників електрозв'язку. — К.: Основа, 2003, 703 с., 5000 пр.(п)

Гроші та кредит: Опор. конспект лекцій / Київ. нац. торг.-еко. ун-т; Уклад. Н.М.Сушко. — К., 2003, 211 с., 450 пр.(о)

ДАНИЛОВ О.Д.,

ФЛІССАК Н.П.

Податки в Україні: Учебовий посіб. — К., 2003, 348 с., 1000 пр.(о)

ДОБЖАНСЬКИЙ Р.В.

Роль держави у підтримці та розвитку малого та середнього бізнесу європейських країн та перспективи України. — К.: Ред. загальнопед. газет, 2003, 115 с.(о)

ДУДКО Ірина

Національні інтереси США у постбіполярному світі: Монографія / Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2003, 207 с., 300 пр.(о)

ЄВДОКИМОВА Н.М.,

КІРІЄНКО А.В.

Економічна діагностика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 110 с.(о)

ЖОРНИК В.Н.,

МАКЕЕВА Е.А.

Перспективи привлечення іностранных инвестиций в Украину: (теория и практика) / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. — О.: Астропринт, 2002, 517 с., 300 экз.(о)

ЗАДОЯ А.О.

Мікроекономіка: Курс лекцій

та вправ: Навч. посіб. / 3-те вид, переробл. і доповн. — К.: Знання України, 2003, 211 с., 2000 пр.(о)

Зміни та доповнення до чинних Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів: Станом на 1 січ. 2003 р. / Аудит. палата України; Пер. з англ. мови О.А.Ольховікова, Л.Я.Довгорука. — К.: Парітет-інформ, 2003, 241 с., 1000 пр.(о)

ІЛІЯШЕНКО С.М.

Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, метод. Навч. посіб. — Суми: Унів. кн., 2003, 278 с., 1000 пр.(п)

КАЛЕНЮК І.С.

Економіка освіти: Навч. посіб. — К.: Знання України, 2003, 315 с., 2000 пр.(о)

КЛАПКІВ М.С.,

КЛАПКІВ Ю.М.

Витоки національного страхового ринку України / Терноп. акад. нар. госп-ва. — Тернопіль: Карт-бланш, 2003, 275 с., 1000 пр.(п)

КЛИМЕНКО Вікторія

Фондовий ринок України у контексті фінансової безпеки держави. — К.: КНУД, 2003, 187 с., 500 пр.(о)

КОЗАЧЕНКО А.В.,

ВОРОНKOVA А.Э.

Корпоративное управление: Учебник. — К.: Либра, 2004, 367 с., 1000 экз.(п)

КОНДРАШИХІН Андрій

Організаційно-економічний механізм управління регіональними ринками цінних паперів. — Севастополь: СТ «Просвіта» ім. Т.Шевченка, 2003, 247 с., 1000 пр.(п)

КОСТЮК Дмитрій,

КАВТОРЕВА Яна

Налоговые проверки: что нужно знать бухгалтеру. — Х.: Фактор, 2003, 344 с., 5000 экз.(о)

КОЧЕТКОВ В.М.

Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах: Монографія / Європ. ун-т. — К., 2003, 298 с., 1000 пр.(о)

КРАСНОКУТСЬКА Н.В.

Інноваційний менеджмент: Навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 502 с., 2000 пр.(о)

КУЗЬМЕНКО С.М., ШПИГ Ф.І.,

ВОЛОШКО І.В.

Стратегічний менеджмент банку: Навч. посіб. — Суми: Унів. кн., 2003, 734 с., 1000 пр.(п)

КУКУРУДЗА І.І.

Методологія соціально-економічного пізнання: Матеріали до лекцій та семінарів. — Черкаси: Від. відд. Черкас. нац. ун-ту ім. Б.Хмельницького, 2003, 159 с., 100 пр.(о)

ЛАВОЧКІН Сергій

Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання. — К.: Наук. видавн. центр «Наша культура і наука», 2003, 431 с., 500 пр.(п)

МАЛЯРЕВСКИЙ Ю.Д.,

ТЮТЮННИК П.С.

Финансовый учет: Конспект лекций / Харьк. гос. экон. ун-т. — Х, 2003, 103 с., 500 экз.(п)

МЕДЕЛЯЕВ В.Н.

Основы экономики: Учеб. пособие / 2-е изд., доп. и перераб. — Х.: Скорпион, 2003, 154 с.(о)

МЕЛЬНИК Л.Г.

Екологічна економіка: Підручник / 2-ге вид., випр. і доповн. Б-ка «Екон. освіта». Сер. «Сталій розвиток». — Суми: Унів. кн., 2003, 346 с., 1000 пр.(п)

Моніторинг ринку автомобілів:

фірма, споживач, ресурси / О.О.Шубін, О.М.Азарян, Н.О.Криковцева, М.В.Жаболенко; За ред. О.О.Шубіна; Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. — Донецьк, 2003, 236 с., 500 пр.(о)

МОШЕК Г.Є.,

ГОМБА Л.А.

Сучасний менеджмент у питаннях і відповідях: Навч. посіб. Ч.2 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т; За заг. ред. Г.Є.Мошека. — К., 2003, 212 с., 1000 пр.(о)

Основы внешнеэкономической

діяльності: Опор. конспект лекцій / Київ. нац. торг.-екон. ун-т; Уклад. О.П.Гребельник та ін.; За заг. ред. О.П.Гребельника. — К., 2003, 300 с., 500 пр.(о)

Охорона праці в галузі телеко-

мунікацій: Навч. посіб. / В.А.Батлук, Г.Г.Гогіташвілі, Р.В.Уваров, Т.А.Смердова. — Л.: Афіша, 2003, 318 с., 1000 пр.(о)

ПАПАЙКА Александр,

САЕНКО Владимир,

САЕНКО Григорий

Развитие экономических отношений в среде преобразования промышленного региона / Донец. гос. ун-т економіки і

торговлі ім. М.Туган-Барановського. — Донецьк, 2003, 717 с., 500 экз.(п)

ПАРХОМЕНКО В.М.,

БАРАНЦЕВ П.П.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні. Ч.4. — Луганськ: МПП «Футура» ДСД «Лугань», 2003, 638 с., 5000 пр.(п)

ПЕТРЕНКО С.Н.

Контролинг: Учеб. пособие. — К.: Ельга: Ника-Центр, 2003, 327 с., 2000 экз.(о)

ПИЛЮШЕНКО В.Л.,

ЛЯШКО И.И.

Маркетинг вторичных ресурсов: Учеб. пособие / Донец. гос. акад. упр. — Донецьк: Вік, 2003, 227 с., 300 экз.(о)

ПІНЧУК Н.С.,

ГАЛУЗИНСКИЙ Г.П.,

ОРЛЕНКО Н.С.

Інформаційні системи і технології в маркетингу: Навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 351 с., 210 пр.(о)

Практикум з державного регу-

лювання економіки / А.Ф.Мельник, А.Ю.Васіна, О.П.Дудкіна та ін.; За ред. А.Ф.Мельника. 2-ге вид. — Тернопіль: Екон. думка, 2003, 334 с., 2000 пр.(о)

ПРИМАКОВА Елена,

МЯКОТА Виктория

Ликвидация (реорганизация) предприятия / 3-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2003, 185 с., 7000 экз.(о)

Розвиток підприємництва в Ук-

раїні / Голов. упр. з питань екон. політики Адм. Президента України; Керівник авт. колективу П.Гайдуцький. — К.: Нора-друк, 2003, 249 с., 1000 пр.(п)

Розвиток ринкової економіки

на Поділлі: здобутки, проблеми, перспективи: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., прив. 10-річчю Хмельн. ін-ту економіки і підприємництва 1993—2003 рр.). Хмельницький-Володимир, 23 жовт. 2003 р. / Хмельн. ін-т економіки і підприємництва та ін.; Редкол.: О.М.Капітанець (голова) та ін. — Хмельницький, 2003, 389 с., 300 пр.(п)

Розміщення продуктивних сил і

регіональна економіка: Підручник / За ред. В.В.Ковалевського, О.А.Михайлюк, В.Ф.Семенова. 6-те вид, випр. Сер. «Вища освіта XXI століття». — К.: Т-во «Знання», 2004, 350 с. (о)

САВЕНКО І.А.

Міжнародна економіка: Навч.

посіб. / Львів. банк. ін-т Нац. банку України. — Л., 2003, 197 с., 1000 пр.(о)

САДЧЕНКО Е.В.

Принципы и концепции экологического маркетинга / Ин-т пробл. рынка и экон.-экол. иссл. — О.: Астропринт, 2002, 395 с., 500 экз.(п)

САХАРЦЕВА І.І.

Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2003, 613 с.(п)

СВІРКО С.В.

Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 380 с., 500 пр.(о)

СОХТАЕВ М.К.,

ОСМАНОВ И.Х.,

БЕКІРОВ Д.Э.

Основы международного бизнеса: Учеб. пособие / Крым. гос. инж.-пед. ун-т. — Симф.: Крым. навч.-пед. держ. вид-во, 2003, 441 с., 300 пр.(п)

Становлення інтегрованих

корпоративних мікроекономічних систем в економіках перехідного типу / Г.І.Башнянин, О.І.Ковтун, П.Ю.Лазур та ін. — Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2003, 180 с., 1000 пр.(п)

ТАРАСЕНКО Н.В.

Економічний аналіз: Навч. посіб. / 2-ге вид., переробл. і доповн. — Л.: Новий Світ-2000, 2003, 318 с.(п)

ТАРАСЮК Г.М.,

ШВАБ Л.І.

Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. Ч.1 / Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2003, 579 с., 400 пр.(п)

ТАРАСЮК Г.М.,

ШВАБ Л.І.

Практикум з курсу «Планування діяльності підприємства»: Навч. посіб. Ч.2 / Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2003, 203 с., 400 пр.(п)

Творча спадщина Йозефа

А.Шумпетера та трансформація сучасної економіки України: Матеріали XIV міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці, 23 квіт. 2003 р. / Чернівців. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; Редкол.: І.Ф.Комарницький (наук. ред.) та ін. — Чернівці: Рута, 2003, 367 с., 300 пр.(о)

ТКАЧЕНКО Андрій

Теоретична економіка: Мікро- і макроекон. пробл. — Запоріжжя: Дике Поле, 2003, 444 с., 1000 пр.(п)

ТОЛБАТОВ Ю.А.

Економетрика: Підручник / Київ. нац. торг.-екоп. ун-т. — К.: ТП Пресс, 2003, 319 с.(п)

Управління інноваціями: Навч. посіб. / А.І.Сухоруков, О.Д.Данилов, М.М.Недашківський, О.А.Сухорукова; За заг. ред. О.А.Сухорукова; Акад. ДПС України. — К.: Комп'ютерпрес, 2003, 205 с., 500 пр.(о)

ФИЛАТОВ Сергей, СОЛОШЕНКО Людмила, КАВТОРЕВА Яна

Внешнеэкономическая деятельность: организация и документальное оформление / 4-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2003, 191 с., 5000 экз.(о)

ХАРІВ П.С., СОБКО О.М.

Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону / Терноп. акад. нар. госп-ва. — Тернопіль: Екон. думка, 2003, 180 с., 300 пр.(о)

ШКАНОВА О.М.

Маркетинг послуг: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2003, 302 с.(п)

ШВАЙКА Л.А.

Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. — Л.: Новий Світ-2000, 2003, 264 с.(п)

ШЕВЧУК Петро

Соціальна політика: Навч. посіб. — Л.: Світ, 2003, 399 с., 5000 пр.(п)

ПОЛІТИКА**ГОЦІ Сандро**

Урядування в об'єднаній Європі / Пер. з іт. К.Тищенко. — К.: К.І.С., 2003, 285 с., 1000 пр.(о)

МИРОШНИКОВА Валентина, МИРОШНИКОВА Дарья

100 знаменитых политиков / Авт. и руководитель проекта Д.Таболкин; Худож.-оформитель Л.Д.Киркач. Сер. «100 знаменитых». — Х.: Фолио, 2004, 510 с., 4000 экз.(п)

СУХОНОС В.В.

Динаміка сучасного державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ, Укр. акад. банків.

справи. — Суми: Унів. кн, 2003, 335 с., 1000 пр.(п)

XIII Всеукраїнські збори Народного Руху України, 3 травня 2003 року: Матеріали. Документи. — К.: МАУП, 2003, 71 с., 1000 пр.(о)

РЕЙНОЛДС Ендрю, РЕЙЛЛІ Бен

Посібник з розробки виборчих систем / Міжнар. ін-т демократії та сприяння виборам. — К.: Нора-друк, 2003, 167 с., 700 пр.(п)

ФОМИН Анатолій

Языковой вопрос в Украине: идеология, право, политика / Восточнукр. нац. ун-т ім. В.Даля. — Луганск, 2003, 207 с., 300 экз.(п)

ХОЛОД В.В.

Політологія: Навч. посіб. / 2-ге вид., стер. Сер. «Б-ка гуманіт. наук». — Суми: Унів. кн, 2003, 407 с., 1000 пр.(п)

ЦИМБАЛИСТИЙ В.Ф.

Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. Ч.1. — Хмельницький: ТУП, 2003, 116 с., 300 пр.(о)

ДЕРЖАВА І ПРАВО. БРИДИЧНІ НАУКИ

Адвокати й адвокатські об'єднання в Україні: Довідник / Спілка адвокатів України, Акад. адвокатури України. Сер. «Адвокатура України»; ч.2. — К.: Ред. журн. «Адвокат», 2003, 459 с., 1000 пр.(п)

БАНДУРКА О.М., ДЗЮБА Н.В.

Первісне нагромадження капіталу в економіці України: Монографія / Нац. ун-т внутр. справ. — Х.: Вид. НУВС, 2003, 195 с., 300 пр.(п)

Вибори і референдуми в Україні: законодавче забезпечення, проблеми реалізації та шляхи вдосконалення: Доп., виступи, рекомендації: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 13-15 листоп. 2002 р. / Редкол.: М.М.Рябець (голова) та ін. — К.: Нора-друк, 2003, 503 с.; 4 арк. іл., 2000 пр.(о)

ВИННИКОВ Олександр, ЧОРНИЙ Любомир

Прозорі вибори на ЗМІ в Україні: правове регулювання / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К., 2003, 167 с., 700 пр.(о)

ГАРАСИМОВ Тарас

Словник термінів до навчальних

курсів «Трудове право» та «Право соціального забезпечення України». — Дрогобич: Відродження, 2003, 174 с., 200 пр.(о)

Гражданский кодекс Украины / Сост. О.Руденко. Сер. «Б-ка законодательства». — Х.: Фактор, 2003, 470 с., 7000 экз.(о)

ДЕНИСОВА О.О.

Інформаційні системи і технології в юридичній діяльності: Навч. посіб. / Київ. нац. екоп. ун-т. — К., 2003, 315 с., 600 пр.(о)

КИБЕНКО Елена

Корпоративное право Великобритании: Законодательство. Прецеденты. Комментарии. — К.: Юстиниан, 2003, 363 с., 1000 экз.(о)

ЛІПКАН Володимир

Національна безпека України: Нормативно-правові аспекти забезпечення. — К.: Текст, 2003, 179 с., 1000 пр.(о)

Конституційне право України: Навч. посіб. / В.І.Орленко, М.І.Зубок, В.В.Ладиченко та ін.; За ред. Ю.І.Крегула; Київ. нац. торг.-екоп. ун-т. — К., 2003, 416 с., 400 пр.(о)

КРЕГУЛ Ю.І.

Правові основи державного управління економікою: Навч. посіб. / Київ. нац. екоп. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 431 с., 550 пр.(о)

Кримінальний кодекс України: Наук.-практ. комент. / Ю.В.Баулін, В.І.Борисов, С.Б.Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В.Сташиса, В.Я.Тация; АПН України, Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — К.: Ін Юре, 2003, 1193 с.(п)

КУЙБІДА В.С.

Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування / Укр. Акад. держ. упр. при Президенті України; За ред. Ю.П.Лебединського. — К.: МАУП, 2003, 567 с., 500 пр.(о)

ЛОГВИНОВА Марія, КАФАРСЬКИЙ Віталій

Основи правознавства: Навч. посіб. / Прикарпат. ун-т ім. В.Стефаника; За заг. ред. В.П.Нагребельного. — Івано-Франківськ: ПЛАЙ, 2003, 279 с., 500 пр.(о)

МЕЙТУС Владимир

Коррупция. Экономический и информационный анализ. — К.: Нора-принт, 2003, 257 с., 300 экз.(о)

МИХАЙЛОВ О.Є.

Кримінальне право України.

Загальна частина: Навч. посіб. / Київ. нац. екоп. ун-т. — К.: КНЕУ, 2003, 284 с., 620 пр.(о)

МУЧНИК А.Г.

Комментарий к Конституции Украины. Кн.1 / Ин-т муниципал. демократии и парв человека. 2-е изд., испр. и доп. — К.: Парламент. изд-во, 2003, 399 с., 5000 экз.(п)

НАДЕН Олена

Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів / Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. — Х.: Право, 2003, 223 с., 1000 пр.(п)

ОПРИШКО В.Ф.

Міжнародне економічне право: Підручник / Київ. нац. екоп. ун-т, К.: КНЕУ, 2003, 311 с., 3500 пр.(о)

Організаційно-правові засади професійної підготовки персоналу органів внутр. справ України: Наук.-практ. посіб. / Нац. ун-т внутр. справ; За заг. ред. В.С.Венедиктова. — Х.: Вид. НУВС, 2003, 211 с., 300 пр.(о)

Основи держави і права України: Навч. посіб. / Укр. акад. банк. справи; За ред. В.В.Сухоноса. — Суми: Унів. кн., 2003, 388 с., 1000 пр.(п)

Податкове право: Навч. посіб. / Г.В.Бех, О.О.Дмитрик, Д.А.Кобильнік та ін.; За ред. М.П.Кучерявенка. — К.: Юрінком Інтер, 2003, 399 с., 15000 пр.(о)

ПОЛЯКОВ Борис

Закон Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признания его банкротом»: Науч.-практ. комент. / Под общ. ред. Д.Н.Притыки. — К.: Ін Юре, 2003, 270 с.(п)

Порівняльне правознавство: Підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого; За ред. В.Д.Ткаченка. — Х.: Право, 2003, 270 с., 10000 пр.(п)

Право зовнішніх зносин: Зб. документів / Упоряд.: Ю.В.Анданов та ін. — К.: Промінь, 2003, 782 с., (Міжнар. право в документах). — 1000 пр.(о)

Правова держава очима молодих дослідників: Матеріали 5-ї звіт. щоріч. студент. наук. конф. (Одеса, 25 квіт. 2002 р.). — О.: Юрид. а-ра, 2002. — 391 с., 300 пр.(о)

Правове забезпечення державного управління і державної служби: Навч. посіб. — Чернівці: Прут, 2003, 108 с., 200 пр.(о)

ПРИШВА Надія

Правові проблеми регулювання обов'язкових платежів: Монографія, К.: ЕксОБ, 2003, 279 с. — 500 пр.(о)

Регіональні проблеми боротьби з економічною злочинністю: Матеріали наук.-практ. конф., 16 трав. 2003 р. /Донець, ін-т внутр. справ; Редкол.: В.П.Філонов (голова оргкомітету) та ін. — Донецьк, 2003, 221 с., 100 пр.(о)

Розвиток партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг: Монографія /О.В.Бердана, В.М.Вакуленко, М.Д.Василенко та ін.; За ред. Ю.П.Лебединського: Укр. Акад. держ. упр. при Президенті України. — Ужгород: Патент, 2003, 189 с., 500 пр.(о)

Роль громадських організацій та інших неурядових структур у становленні та розвитку місцевого самоврядування в Україні: (Наук.-практ. посіб.) /М.М.Клепацький, Р.В.Кобець, В.В.Комов та ін.; За ред. В.В.Кравченка. — К.: Атіка, 2003, 287 с., 750 экз.(о)

РУБЦОВ В.П.

Засоби громадської участі: Наук.-практ. зб. модел. місц. нормат. актів /Ін-т місц. демократії, Акад. муніципал. упр. — К.: Еко-софія, 2003, 100 с., 1500 пр.(о)

САВЧУК Костянтин

Міжнародно-правові погляди академіка В.Е.Грабаря /Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ. — К., 2003, 127 с., 300 пр.(о)

СЕЛЮК Микола

Кому служить військова Фе-міда?: Практика судочинства військових судів України. — К.: Геопринт, 2003, 345 с., 250 пр.(о)

СИРОТА І.М.

Все о пенсиях, пособиях, социальной защите граждан Украины: (Науч.-практ. comment. и сб. нормат. актов). — 4-е изд., перераб. и доп. — Х.: Одиссей, 2003, 687 с., 1500 экз.(п)

Сімейний кодекс України: Офіц. вид.: Текст із змін і доповн. станом на 1 лип. 2003 р. /М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2003, 174 с.(о)

СТЕФАНОВ С.О.

Виконання покарань, альтернативних позбавленню волі: Навч.-метод. посіб. /Одес. нац. юрид. акад. — О.: Юрид. л-ра, 2002, 109 с., 300 пр.(о)

ТИХОНОВ Виктор

Идеи П.Д.Юркевича о государстве и праве в контексте современности /Луган. акад. внутр. дел МВД Украины. Сер. «История полит. правовых учений». — Луганск, 2003, 303 с., 1000 экз.(п)

ХАРИТОНОВ Є.О., САНІАХМЕТОВА Н.О.

Цивільне право України: Підручник. — К.: Істина, 2003, 773 с. 10000 пр.(п)

Цивільне право України: Підручник. У 2 кн. Кн.1 /О.В.Дзера, керівник, Д.В.Боброва, А.С.Довгерт та ін.; За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. — 2-ге вид., доповн. і переробл. — К.: Юрінком Інтер, 2004, 735 с., 5000 пр.(п)

ШЕМАЄВА Л.Г.

Конспект лекцій з модулю «Система органів державного управління України» для слухачів магістратури державної служби /Харк. держ. екон. ун-т. — Х., 2003, 79 с., 150 пр.(о)

ШОСТАК М.Ф.

Митне право: Навч. посіб. — К.: ТП Пресс, 2003, 222 с.(п)

ОСВІТА.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

БАВОВАЛ Т.І., ЯНУСЬ С.В.

Уроки трудового навчання: 2 клас: Посіб. для вчителя. — Тернопіль: Навч. кн. «Богдан», 2003, 127 с.(о)

БАРАБАШ Ю.Г., ПОЗІНКЕВИЧ Р.О.

Психолого-педагогічні основи вибору професій: Навч. посіб. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2003, 200 с., 500 пр.(о)

БОГДАНОВИЧ М.В.

Уроки математики в 3 класі: Посіб. для вчителя. Сер. «Вчителю початк. кл.». — К.: Освіта, 2003, 158 с., 7000 пр.(о)

ВАСИЛЬЄВА М.П.

Теорія педагогічної деонтології /Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. — Х.: ППВ «Новое слово», 2003, 216 с., 300 пр.(о)

ВАСІЛЬЧУК В.Г.

Кожен урок — незвичайний:

Посіб. для вчителя, Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003, 195 с., 500 пр.(о)

Виховання в контексті соціальної адаптації студентства: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.-семінару керівників ВНЗ та вчених-дослідників із проблем виховання студентства в сучасних умовах, Харків, 7 листоп. 2003 р. /Нар. укр. акад. та ін.; Редкол.: В.І.Астахова (відп. ред.) та ін. — Х.: Вид-во НУА, 2003, 300 пр.(о)
Ч.1. — 219 с.
Ч.2. — 175 с.

Все сочинения (для школьника и абитуриента): Энциклопедия: 5—11 классы: Развитие речи. Литература / Авт.-сост. С.Ш.Отличник. — Х.: Торсинг, 2003, 495 с., 10000 экз.(п)

ДЕВДЕРА Михайло

Таємниці словесної творчості: Кн. для вчителів і усіх охочих. — Вінниця: Тезис, 2003, 120 с.(о)

ЗАБРОДСЬКА Л.М.

Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект. — Х.: Основа, 2003, 239 с., 5000 пр.(п)

Здобутки, проблеми та перспективи безперервної мовної підготовки студентів у вищих технічних навчальних закладах України: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 жовт. 2003 р. /Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т; Відп. ред. В.І.Ковальов. — Х., 2003, 297 с., 100 пр.(о)

ЗЕЛЕНЬКА О.Г.

Хімія. 8—11 класи: Довідник школяра і студента. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004, 558 с., 15000 экз.(п)

Кієво-Могилянська академія в документах і рідкісних виданнях з фондів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського: Каталог. Вип. 2. Документи з історії Кієво-Могилянської академії за матеріалами фондів Інституту рукопису (1615—1817) /НАНУ. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису; Редкол.: Л.А.Дубровіна (відп. ред.) та ін. — К., 2003, 479 с., 500 пр.(о)

ЛЕЩИНСЬКИЙ Олександр

Фізика як навчальний предмет у середніх школах Великобританії, Німеччини та США /Черкас. держ. ун-т. — Черкаси, 2003, 255 с., 350 пр.(о)

Методичний кабінет — творча лабораторія /Хмельн. обл. ін-т

післядиплом. пед. освіти; За ред. Л.А.Грицюк, М.І.Каратаєвої. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003, 257 с., 800 пр.(о)

Мистецтво бути викладачем:

Практ. посіб. /А.Брінклі, Б.Десантс, М.Флемм та ін.; За ред. О.І.Сидоренка. — К.: НМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні» (Друк. СП «Інтертехнодрук»), 2003, 142 с.(о)

НИКОЛАЄНКО С.М.

Освіта і наука: людський потенціал: Навч. посіб. — К.: Освіта, 2003, 159 с., 1000 пр.(о)

ОЛІЙНИК В.В.

Наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти. — К.: Міленіум, 2003, 593 с., 500 пр.(о)

Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: 36. наук. пр. /Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України; За ред. І.А.Зязюна та ін. — К., 2003, 679 с., 300 пр.(п)

Педагогічні науки: 36. наук. пр. /Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка. — Суми, 2003, 658 с., 120 пр.(п)

Почти все для юных джентльменов /Сост. Ю.Тыра. — Х.: ООО ПНФ «Энергоресурс», 2003, 384 с., 3000 экз.(п)

Почти все для юных леди /Сост. Ю.Тыра. — Х.: ООО ПНФ «Энергоресурс», 2003, 479 с., 8000 экз.(п)

Професіоналізм педагога: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. присвяч. 60-річчю Крим. держ. гуманіт. ін-ту 23-25 верес. 2003 р., Ялта, Крим: 36. ст. — К.: Пед. преса, 2003, 202 с., 500 пр.(о)

Професори Дніпропетр. нац. ун-ту /Редкол.: М.В.Поляков (голова) та ін. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2003, 318 с., 1000 пр.(п)

СКРИПНИК Тетяна

Математика для 9—11 класів: Довідник школяра і студента. — Донецьк: БАО, 2004, 317 с., 15000 пр.(п)

Підготувала головний бібліограф науково-бібліографічного відділу Національної парламентської бібліотеки України
Галина ВОЛЯНСЬКА

ЗОРЕПАД

ВАСИЛЬ СЛАПЧУК:
перші враження після фінішу

Моє ставлення до нагород сформувалося ще в юнацькі роки: я знав хоробрих бійців, які, без усякого сумніву, були варті, аби їх відзначили нагородами, але цього не трапилось... мені відомі приклади, коли з якихось причин нагороджували людей, недостойних відзнаки.. Таке життя й такі традиції, із цього не варто робити трагедії, треба тільки визначитися, що для тебе головніше: бути чи видаватися? Для мене більш прийнятний перший варіант, тому моя справа — заслужувати на нагороду, цебто, чим би я не займався, мушу викладатися максимально. Проте не забуваймо, що існує й третій варіант: коли нагорода знаходить героя. Подібна іділія не така вже й рідкість.

Шарль Бодлер в одному зі своїх щоденників — «Моє оголене серце» — пише: «Погодитися прийняти нагороду — означає визнати за державою чи володарем право судити вас, прославляти тощо». Із усього видно, що Бодлер не має наміру визнавати за будь-ким подібне право, він вищий від цієї вовтузії, його тон іронічний, а мислення зумисне парадоксальне: «Якщо людина має заслуги, з якого дива її нагороджувати? Якщо ж не має, тоді можна й нагородити, це надасть їй лиску». Здавалося б, позиція чітка й однозначна, однак не треба забувати, що Бодлер — поет, а поетам до вподоби жонглювання словами. Навряд Бодлерові бракувало лиску, проте в якомусь із листів до матері він виявляє бажання отримати орден Почесного легіону. Воістину, поети, як діти.

Митець може прагнути нагород, може їх ігнорувати, у будь-якому випадку головне завдання митця — творити, і якщо він заради якихось відзнак не поступається принципами, якщо слава не потворить естетику його творів, якщо йому вдається залишитися незалежним від нагород і тих, хто нагороджує, це недоречно й безглуздо дорікати митцеві тим, що він приймає премії чи які інші відзнаки, так само, як ганити робітника за те, що він бере плату за виконану роботу. Чому митець мусить трудитися лише з якихось ідейних міркувань і не повинен прагнути бодай невеликої компенсації за свій труд? Чому всі хочуть бачити митця бідним і зневаженим? Чи не тому, що це б підтверджувало непотрібність мистецтва й виправдовувало той факт, що воно знаходиться не в центрі, а на периферії уваги та зацікавленості суспільства.

Коли рахувати з тими преміями, які я отримав в області, то Шевченківська — десята. Сподіваюся, якщо мене не зіпсували дев'ять маленьких, то не зіпсує й одна велика. Як виявилось, чимало людей цим занепокоєні.

Хочеться їх заспокоїти. Я продовжую працювати, зумисне дбаючи про те, щоб шквал вітань не вибив мене з душевної рівноваги й не відволік від головного заняття (зараз працюю над прозою, а проза потребує часу, зосередження, організованості), у мене й без цього чимало проблем, які заважають працювати, ставлячи в умови, в яких будь-які результати досягаються не завдяки, а наперекір обставинам. У самурайському кодексі «Бусідо» написано: «У цьому мінливому світі наш шлях — це шлях дисципліни».

Я написав кільканадцять книг, але жодна не викликала такої бурхливої реакції, як звітка про присудження мені Шевченківської премії. І це скоріше прикро, бо виявляє істинні пріоритети: людей не цікавить поезія, їх цікавить розмір премії.

Найчастіше мене запитують, що я відчув, дізнавшись, яке щастя на мене впало. І якось важко пояснити, що радість моя була такою ж спокійною, як минулорічна реакція на звістку, що премія мені не дісталася. Не зважаючи на всі премії та присутнє мені нахабство, я ніколи з певністю не знатиму, чи наділений талантом, але безперечно Бог наділив мене даром душевної рівноваги, яка виявлялася у критичні моменти життя. Під час поранення я довго не втрачав свідомості, шомиті переживаючи свою смерть, я поклався тоді на волю Господню і це додало мені терпіння і спокою. Коли я дізнався, що не буду ходити, ця звістка не потрясла мене, я абсолютно не лукавлю, бо це не моя заслуга. Просто я намагався ставитися до того, що існує, як до того, що є, а до того, що не існує, як до того, чого нема і приймати речі такими, якими вони є. Я керувався цією формулою ще не знаючи, що пізніше знайду її у тому ж кодексі «Бусідо». Тому зрозуміло, що приємна звістка про лавреатство не потрясла до глибини душі. Я тільки й сказав: «Богу дякувати». Ясна річ, що й людям. Микола Жулинському, Іванові Дзюбі, Володимирові Базилевському і всім, хто за мене голосував. Вони зробили мене лауреатом. Я ж робив і роблю справу, яку повинен робити за будь-яких умов.

У іншому щоденнику, який має назву «Феерверки», Бодлер занотував: «Якщо поет попросить у держави права тримати в себе в конюшні кількох буржуа, всі дуже здивуються, а от якщо буржуа попросить собі на обід засмаженого поета, усі сприймуть це як належне».

Не скажеш, що ставлення до поетів із тих пір надто змінилося. Хіба що у Франції.

А премії... Премії — лише реп'яшки на святковому костюмі письменника.

ХРОНІКА

... Серед лавреатів Національної Шевченківської премії — літерат **Василь СЛАПЧУК** (за поетичну творчість), книжковий ілюстратор **Сергій ЯКУТОВИЧ** та літературознавець **Юрій БАРАБАШ** (за книгу *Коли забуду тебе, Єрусалиме. Гоголь і Шевченко: порівняльно-типологічні студії*. — Х.: Акта).

... Уп'яте визначено лавреатів премії імені Дмитра Нитченка: письменники **Ніна ГНАТЮК**, **Микола КАГАРЛИЦЬКИЙ**, **Василь КЛІЧАК**, **Марія ЛЮДКЕВИЧ**, видавці **Іван МАЛКОВИЧ** («А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»), **Леонід ФІНКЕЛЬШТЕЙН** («Факт»), **Олесь ШЕВЧЕНКО** («Школа»), журналіст **Борис ГРИВАЧЕВСЬКИЙ**, науковці **Анатолій ПОДОЛІННИЙ** та **Оксана ДУМАНСЬКА**.

... У Кривому Розі припинено вихід телевізійної програми «Книжкова полиця», яка регулярно виходила на місцевому телеканалі впродовж восьми років. Приводом стало інтерв'ю письменниці **Лесі Степовички**, де вона оцінила чеченську війну не так, як того б хотіла директор криворізької ТРК «Рудана».

... Із нагоди 120-річчя від народження в Одесі відкрито меморіальну дошку легендарному **Михайлові ЖУКУ** — художникові, літераторові, педагогові, одному із засновників Української академії наук у 1917 році.

... Вітаємо з днем народження літературів: **Юрія БУРЯКА**, **Ігоря КРУЧИКА**, **Данила КУЛИНЯКА**, **Юрія МУШКЕТИКА**, **Василя ПОРЯКА**, **Миколу СЛАВИНСЬКОГО**, **Бориса СПИ-САРЕНКА**, **Любомира СТРИНАГЛЮКА**, експерта рейтингу «Книжка року» **Діану КЛОЧКО**, перекладача **Олександра ЛОГВИНЕНКА**, директорів видавництва ім. Олени Теліги **Інну БіЛОЛИПЕЦЬКУ** та «АСТ-Прес-Ді-Ксі» **Василя ГУСАКА**, а також літературного редактора журналу «Книжник-review» **Наталку ЛИСЕНКО!**

... Співзасновник журналу «Книжник-review» — **Фонд сприяння розвитку мистецтв** (Почесний президент **Анатолій ТОЛСТОУХОВ**) — став лавреатом VIII загальнонаціональної програми «Людина року» в номінації «Благодійна програма року». Вітаємо!

КОМУ ПОТРІБНА НАУКА ПРО ПОЛІТИКУ?

НОМІНАЦІЯ «ПОЛІТІКЕНЕП»

Є в Україні інтелектуали, котрі, як то кажуть, пруть на собі плуга без зайвої помпезности й потрібного, але недоречного паблісіті. Одним із них є львівський політолог **Борис КУХТА**. За останні п'ятнадцять років вийшло друком кілька книг, написаних ним особисто чи то за його редакцією й активної участі. І серед них — те, що дуже потрібне студентам, викладачам, політологам, журналістам і навіть практичним політикам.

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ

Ідеться про малі й великі словники та довідники, присвячені різним вимірам політичної науки, персоналіям українських та закордонних політиків і вчених, найго-

ловнішим концепціям, що пояснюють сучасний світ. Останнє за часом видання такого гатунку, що є певним підсумком зробленого раніше, — словник **Політична наука**.

Цей чималенький словник містить понад 800 наукових термінів та понять, а та-

кож описання близько 100 визначних явищ і подій європейського політичного життя останніх двох тисяч років. Автори включають до сфери теоретичного розмислу найновіші з'яви, пов'язані з елітами та лідерами, виборчими технологіями, європейською інтеграцією та глобалізацією світу. І при цьому намагаються поєднати україноцентричний погляд на речі та процеси з науковою об'єктивністю й відсутністю квазіпатріотичної риторики.

Назагал цей підхід автори словника витримують, хоча інколи вони збиваються на скоромовку — як, скажімо, у статті «Вічний мир», де випущено надзвичайно важливе положення Іммануїла Канта щодо можливості досягнення стану вічного миру в Європі тільки в разі перетворення континенту на співтовариство демократичних національних держав. А от у статті про т.зв. Велику вітчизняну війну автори чомусь використовують офіційну совєцьку

СТРІЛА В ГОРЛЯНКУ

НОМІНАЦІЯ «МИНУВШИНА»

Минуле здатне вбивати викривлену уяву про себе гарматними пострілами. Так, будуть подвійні стандарти (а як же без них?), будуть політкоректні зітхання й обов'язкові в таких випадках мантри про «неоднозначність». Проте ніхто не зможе переконати тверезомислячого співвітчизника, що якийсь там Мойсей Урицький, на честь якого в столиці чомусь названу цілу вулицю, є «однозначним». На відміну від Князя Святослава, Івана Виговського чи Романа Шухевича. Вивчаючи минуле, розуміємо природу олігофренічної патології сьогодення.

Володимир АЛМАШИН

Своєю працею **Руїна Гетьманщини: Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659—1667 рр.)** влучно долучилася до справи ексгумації навмисно замовчуваних сторінок українського середньовіччя старший викладач Санкт-Петербурзького державного університету **Тетяна ЯКОВЛЕВА**. Суцільні інтриги, заколоти,

убивства, змови, війни й локальні побоїща — наша історія епохи Козаччини, трилер, що буває енергетичними шаблевими викидами бритоголових вусанів із пекельними оселедцями. Яка до біса мрійливість, яка там «дохла чайка при битій дорозі»...

Здавалося б, навколо Руїни. Здавалося б, із точки зору сучасної м'якої інтелігенції, слід опустити руки й плакати, плакати. Але все було навпаки.

Для прикладу — Чуднівська кампанія 1660 року. Бойові дії ведуть полки Гетьмана Юрія Хмельницького (40.000), польсько-татарська союзна армія (80.000), московське військо Шереметьєва (40.000) та полки Тимофія Цюцюри (30.000). Степами пролітає кіннота, ярами переховуються мобільні терористичні загони, у чагарниках зачаїлися снайпери. Темрява панічно заганає міщан до фортець, а селян змушує прокидатися від зловісного вовчого завивання. У цій динамічній атмосфері вайлуватість каралася стрілою в горлянку чи буденним зашморгом на шії. Україні жила війною, що її й досі оспівують фольклорні самодіяльні колективи від Стрипа до Конотопа.

Захоплює ефектно поданий авторкою матеріал про таємну змову праворадикальних державників у 1663—1664 роках. Патріоти виступали трьома колонами: першу очолював наказний Гетьман Правобережно-

НОВА ДОБА — НОВИЙ БІЛЬ

НОМІНАЦІЯ «ОБРІЙ»

Нарешті в новому сторіччі маємо монументальний плід діяльності авторського колективу з академічного Інституту мовознавства. Він прийде на зміну тим куценьким виданням, які виконували роль тимчасових заміників саме такої ґрунтовної праці. Нарешті шановний інститут — хоча й довелося для цього почекати на зміну епох — змінив своє ставлення до різних архаїзмів, діалектизмів і націоналізмів і поставив на перше місце українські відповідники.

Лесь ГЕРАСИМЧУК

Тисяч 160 статей — це вже майже той обсяг, що потребує перекладача на щодень для роботи з текстами загального змісту. Оскільки на щодень я також працюю перекладачем і наразі опрацьовую чимало мистецьких текстів, то й вирішив перевірити переклад і написання кількох мистецьких і навколумистецьких виразів —

і давніх, і сьогочасних. Отже, *готика*... Нема? Ніби й не рідкісне слово. Я розумію, що нема «неоготики», бо то для найвужчих у світі фахівців. Але *готика*... Постмодернізму теж нема. Постсталінський є, а постмодернізму нема. *Гепенінг*, дяка Богові є, але в російському написанні та з позначкою «театр». Здавалося, що цей термін передусім стосується образотвор-

чих мистецтв. Постіндустріальний є, а постінформаційний — нема.

Ну, то мистецтво. А як із інформаційними технологіями, із рідним Інтернетом? *Файл* і *файл-сервер* є, а *гост* і *гостинг* нема.

Інтернет-послуга є, Інтернет-конференції або Інтернет-телефонії нема? Чому ксерокс пишеться з маленької, а Інтернет з великої літери? Де бравзер? А ровмінг де? Чи це вузькоспеціальна лексика?

А як із рештою галузей? Чому жете є, а *гранд-жете* нема? Чому падебаск є, а падебуре нема?

Куди подівся шофар і клокички? Чому рос. *книготорговец* — продавець книжок, книгопродавець, але не книгар?

Хрущовка є, а популярних у народі кравчучки й кучмовоза нема. Хоч і з позначкою *розм.* Як нема й горбачовщини та прихвизаторів.

статистику, хоча сучасні російські дослідники дають точніші обрахунки втрат сторін у цій війні, та й описання самого перебігу війни має, як не дивно, відчутний присмак совєцьких ідеологем. При цьому, що також дивно, у словнику відсутні статті, присвячені Першій і Другій світовим війнам — подіям, які засадничо змінили історію XX століття. Тим часом різні значно менш масштабні війни в словнику відображено.

Але, з іншого боку, автори словника досить успішно уникають теоретичної та політичної кон'юнктури. Скажімо, присвячена Українській народній республіці стаття словника змістовно заперечує новомодні теорії про «нелегітимність» цієї держави, про існування «двох УНР», наче нічим не пов'язаних між собою, та про ніби «націонал-соціалістичний» характер ідеології

лідерів цієї держави. Так само автори словника не звертають уваги на маячня деяких депутатів Верховної Ради та їхньої інтелектуальної обслуги про начебто істотні відмінності між парламентсько-президентською й президентсько-парламентською республіками; насправді, згідно приписів політичної науки, ці слова починають одну й ту ж форму правління — змішану.

А загалом словник добрий, і, безперечно, стане в нагоді тим, хто прагне самостійно кваліфіковано оцінювати поточні політичні події в Україні й світі. А ще його читачі матимуть теоретичні підстави для гомеричного реготу з приводу деяких новітніх вітчизняних політиків.

Кр

Борис КУТА та ін. *Політична думка*. Словник: категорії, поняття і терміни. — Л.: Кальварія, 500 с. (п)

го війська Іван Богун, другу — Іван Сірко на чолі Війська Запорізького й повсталих на Правобережжі козаків, третю — Юрій Хмельницький у союзі з митрополитом Київським Тукальським. На чолі перебував легендарний Іван Виговський. Мета — об'єднання звільненої України. Протидіяли киевоцентристам прихильники орієнтації на Захід (на Польщу, лідер — Павло Тетеря), та Схід (на Московію, лідер — Іван Брюховецький). Тоді Київ програв. А кажуть, в одну й ту саму ріку не можна увійти двічі.

Нарешті Андрусівський договір 20 січня 1667 року — як логічний наслідок Переяславської ради (хтозна, можливо за 13 років чинівницький леґіон відзначатиме і його роковини, принагідно набиваючи кишені пам'ятними монетами «Національного» банку).

Хитросплетіння тодішніх стосунків між

українцями, поляками, росіянами, литовцями, татарами, турками творило критичну масу вождів та бійців, героїв народних казок і переказів. За що маємо завдячувати предкам, так це за активність — відмежовуватися та не піддаватися на провокації вважалося ознакою пришепелюватості. Рефлекс гнобив злагоду. Інстинкт викорінював траводійність.

Яким би не було драматичним минуле, нація в цій боротьбі вистояла. І кожного наступного сторіччя підтверджувала своє право бути. На старті третього тисячоліття доцільно торувати шлях вектором перемог.

Прості істини аксіоматичні.

Кр

36.00 грн

Тетяна ЯКОВЛІВА. *Річчя Гетьманщини: Від Переяславської Ради-2 до Андрусівської угоди (1659-1667 рр.)*. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 644 с. (о) (Рецензія див. також Кр ч. I'04)

Чому є кратка для тканин, а гратки нема, як подавав Сабалдир? Чому нема сажу для свиней? Чому коець вважається діалектизмом, коли Сабалдир уже подавав це слово як клітку для птахів? Порівняйте, що дає новий словник до рос. *клюка*, а ось у Сабалдира: 1) костур, ключка (загострена); ковінька; дрючок; 2) кочерга, коцюба.

Чомусь із російського реєстру випав *клинок*, а в Сабалдира: 1) клинець; клинчик; заплішка; 2) про зброю — лізко; залізко. Нема російського *клинообразный*, — по-нашому клинуватий, клинцюватий.

Можна взяти ще з десяток українських словників для порівняння, але й без того зрозуміло, що колективу мовознавців ще орати й орати ті перелогі. І розширити варто використовувану лексичну й словникову базу.

Однак поступ — очевидний. І відко, які кардинальні в шанованому інституті відбулися зміни. Ще зовсім трохи — мабуть, із

наступним виданням — ми будемо мати те, що нам для доброї роботи треба.

Варто значно збільшити обсяг перекладуваної розмовної лексики, молодіжного сленгу та лайок. А якщо ці слова, на думку мовознавців, категорично треба заборонити, то треба подати до Верховної Ради проєкт закону, за яким парламентарів і ЗМІ, передусім виробників вітчизняної бульварної продукції та демонстраторів кіномотлоху, штрафуватимуть за кожне ненормативне слово. Якщо вже суспільство пригускає вживання таких слів, то їх треба перекладати, а тому вони й мають бути в словнику.

Попри критичні завваги, хотілося б подякувати творчому колективу за бажання оперативно відгукнутися на жорсткі виклики доби.

Кр

Російсько-український словник. За ред. В.В.Жайворонка. — К.: Абрис, 1424 с. (п) (Рецензія див. також Кр ч. I'04)

ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ

ЕКСПРЕСІЯ Й БІЛЬШ НІЧОГО

ДАЙДЕСТ

Олександр БОЙЧЕНКО про книжку серії «Інший формат», присвячену Оксані ЗАБУЖКО: «Пані Оксана не розмовляє з Тарасом Прохаськом: вона дає інтерв'ю, розраховане на широку публіку. Сприймаючи текст, читач легко чує знамениті інтонації, впадає у гіпнотичний транс від стеження за перманентним похитуванням кульчиків... Але й такий — приголомшений і очманілий — той читач здатен помітити, як Оксана Забужко весь час спростовує сама себе... А з іншого боку, хіба не за цю експресію без берегів ми й любимо Оксану Забужко? За цю». Власне, за експресію без берегів ми любимо й Сашка Бойченка...

Новини з України

ПРИВИД ЦЕНЗУРИ ХОДИТЬ УКРАЇНОЮ

Юрій АНДРУХОВИЧ заявив про повернення практики цензури щодо письменницьких текстів. Ув одному з київських видавництв у передмові Андруховича до українських перекладів віршів беларуського поета редактор зробив певні цензорські правки, а саме — вилучив згадки про президентів Білорусії й України. Це, на думку Андруховича, може бути свідченням того, що «у деяких видавців вклучилася функція автоцензури». Що, своєю чергою, «не віщує нічого доброго для української літератури».

Щоправда, Патріарх забув зазначити, що інцидент стався зо два роки тому...

АН (ТОН / ДРУХОВ) ИЧ

Василь КУЗАН із ретельним дослідженням *Дванадцяти обручів Юрія АНДРУХОВИЧА*: «Головним героєм роману є Атмосфер, якого автор магічно розкинув у атмосфері, просторі, часі, словах. Андрухович поселив часточки душі роздвоєного Богдана-Ігоря чи часточки його роздвоєної душі в тіла діючих осіб. Але головною, так би мовити, домівкою для цієї неприкритої душі Юрій обрав тіло Карла-Йозефа Цумбруннена, австрійця-фотографа, який «часто бачив Львів у снах». «Я знаю, — писала Коломея Воронич, звертаючись чи то до Антонича, чи то до Цумбруннена, — що Ти роздвоєний, але тому й вічний». І далі: «Ти існуєш у двох версіях. Молодій — це коли Тобі вічно двадцять сім. Здається, саме стільки було Тому Поетові в ніч його смерті. І старій — коли Тобі стільки, як Тому Поетові було б нині». Іншу, значно меншу частину душі Антонича, Андрухович поселив в Артура Пепу, натуру тонку, вразливу, поетичну. До речі, ця частка душі теж прагне покинути тіло».

Кр

НАГОДА ДЛЯ СВЯТА

Я не шукав цієї книжки, вона сама «впіймала» мене... І не загубилась у стосах моєї байдужості, чимось близьким засвітилася в бібліотеці моїх вражень...

Василь НЕВОЛОВ

Серед небагатьох театрознавчих есеїв про діяльність провідних майстрів сучасної української сцени зустрічаємо ще менше — про видатні явища й діячів регіонів, які становлять загальнодержавне надбання своїм внеском у розвиток духовної культури нації, у вироблення власного стилю, внеском, що зостається назавжди в сценічній історії, режисурі, виконавстві.

До таких непересічних явищ, без сумніву, тяжіє й герой останньої книги **Ростислава КОЛОМІЙЦЯ** — художній керівник і генеральний директор Кримського академічного російського драматичного театру імені М.Горького, народний артист України, лавреат Державної премії СРСР, член-кореспондент Академії мистецтв України — ецетера, ецетера, ецетера... — **Анатолій Григорович Новиков**.

З-поміж характеристик Анатолія Новикова, які чув неодноразово, була й така: «Кримський платан, що височіє над краєм». Налітають на нього вітри, шарпають зусбіч, прагнуть скинути з вершини, але він, прорісши корінням у кам'янистий кримський ґрунт, будь-що тримається. Не

хоче проміняти своєї кримськонагірної долі на долю лугової трави, не бажає спокою в літеплевій долині...

Понад чверть віку він біля керма «неспокійного (академічного, завдяки його невтомності) господарства», і при цьому — майже сотня вілених вистав, із яких близько двадцяти першовтілень, півсотні різноманітних майстерно зіграних образів, але понад усе — чудовий рукотворний витвір високого мистецтва — споруда унікального театального комплексу, який автор не без підстав називає Імперією, де героєм його театального роману (чи-то б пак «Прогулянок зі спогадами») — Командор.

Ростислав Коломієць — автор досвідчений. Він розумний, хитруватий одночасно, а експресія його авторської думки — непередбачувана. Колега А.Новикова по АМУ, професор і знаний театральний критик. І те, з якою вишуканою легкістю й аристократичним шармом Ростислав Григорович всотує «вулканічну духовну енергію свого» героя, при цьому по-брехтівськи відсторонюючись, а ще з більшим задоволенням він поринає у суперечку й влучно її коментує.

При цьому Коломієць іде до свого візаві, до свого героя з відкритим забралом. Він широко цитує колеґ по критичному цеху, в якому майже Начальник (бо є президентом українського центру Міжнародної Асоціації театральних критиків), і намагається зрозуміти й знайти в біографії свого командора жаринки Вічного, мудрі розсипи діамантів життєвого й творчого досвіду, таємничих складових його Величності Успіху...

Змінюються ракурси його театрознавчих світлин, які більше тяжіють у Коломієця до «красного письменства», а самі **Прогулянки**

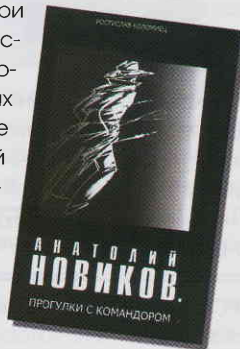
з командором — до твору, яким він заповзався довести можливі підпорядкування божественного дару — натхнення — вимогам розуму, переконуючи, що ті, котрі ним наділені (а автор і сам, чого гріха таїти, до них належить), можуть запалювати себе на працю щодня, систематично, а не бездіяти в очікуванні якоїсь іскри чи спалаху.

В ім'я чого й для кого відріфнована творчість, коли народ і культура перебувають під загрозою щезнення? Риторичне запитання...

Щасливо уникаючи таких властивих багатьом критикам фанфарних епітетів, апотезного крещендо, Ростислав Коломієць виявляє себе в цій розповіді філософом і поетом, блискучим журналістом і тонким дипломатом, а отже — автором дивної фрески про Час і про Майстра в його вирі.

Кт

Ростислав КОЛОМІЄЦЬ. Анатолій Новиков. Прогулянки з Командором. — Симферополь: Кардинал, 224 с. (п)

У БОРотьБИ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ СВОЇХ ПРАВ

Цього року виповнюється сумна дата в історії кримськотатарського народу: 60 років від початку тотальної депортації. Центр інформації та документації кримських татар укотре нагадав про національну трагедію, наразі — виданням збірника статей та досліджень із історії кримськотатарського народу та його боротьби за повернення на історичну Батьківщину.

Наталка ЛИСЕНКО

До збірника **...Вибрати не можна тільки Батьківщину** ввійшли розвідки з історії кримських татар — як відомих діячів минулого (А.Кримського, А.Озенбашли), так і сучасних авторів (М.Джемілева, Р.Чубарова, Г.Бекірової, О.Пискуна, Б.Парахонського, В.Кулика Н.Беліцер та багатьох інших). Сучасні експерти, політологи, журналісти розмірковують над проблемами інтеграції кримськотатарського народу в українське суспільство, обговорюють зовнішнє втручання у внутрішні етнополітичні конфлікти, ісламський чинник у Криму тощо.

Збірка насичена аналітичними та

офіційними документами, серед яких — унікальні свідчення про початок депортації в 1944 році, статистика про «спецпереселенців», їх житлові умови, продовольче забезпечення, адміністративний нагляд. Окремо представлено документи становлення кримськотатарського національного руху 1950—1960-х років та документи Комуністичної партії України щодо кримських татар; дані про кількість і склад населення АР Крим за результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 року та документи II національного з'їзду кримськотатарського народу — Куртаю в червні 1991-го.

Оскільки довгі роки тема депортації (не

лише кримських татар, а й радянських німців, фінів, чеченців, калмиків та інших народів) залишилася закритою для радянської історіографії, документи,

безумовно, стануть цінним джерелом для подальших досліджень у цьому напрямі, відкриють невідомі сторінки історії боротьби.

Завдання збірника чітко окреслив у передмові Р.Чубаров, висловивши надію на те, що книга «служуватиме більш глибокому розумінню українським суспільством причин і наслідків трагедії кримськотатарського народу і сприятиме скорішому прийняттю відповідних законів щодо повного відновлення його прав».

Кт

«Вибрати не можна тільки Батьківщину»: Збірник статей і досліджень з історії кримськотатарського народу та його боротьби за повернення на історичну Батьківщину / Центр інформації та документації крим. татар; Укладач Р.Чубаров. — К., 336 с. (о)

ВІДЕНСЬКИЙ ВАЛЬС MACABRE

РЕФЛЕКСІЇ

СІ
СТОЛИЧНЫЕ
НОВОСТИ
ЕЖЕНЕДЕЛЬНИК

ПОВІЯ=АНГЕЛ+ПСИХОЛОГ

ДАЦЕЖЕСТ

Сергій ВАСИЛЬЄВ-молодший

про головну героїню оповідання **Пауло КОЕЛЬО** **Одинадцять хвилин**: «Она, скоре, ангел, спустившийся с небес, чтобы даровать людям тепло, не столько торгуя своим телом, сколько врачую их своей душой... Марию можно было бы рекомендовать как образец вождельного еще основоположниками соцреализма позитивного героя. Она как прилежная ученица штудирует справочники по психологии; читает книги об управлении сельским хозяйством, мечтая на заработанные в постели деньги купить ферму в Бразилии, а также ведет дневник, который своим стилем и содержанием вполне может потягаться с колонками сексолога в женских журналах. Сексуальный опыт Марии автор описывает подробно и смачно (в процессе создания романа он консультировался с представительницами древнейшей профессии), да и фобии ее клиентов раскладывает по полочкам мастерски».

КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ

ВИБІРА ДОРОГА ТИСЯЧОЛІТЬ

Рецензенти «КС» не лишають літери на літері від тексту книжки **Крим: Дорога тисячоліть**, виданої позаторік сімферопольською «Таврією»: «Доводиться майже продиратися, немов крізь джунглі, через «млекоїдів», «пятибор'є», «біля Сімферополю» та ін. Хто здогадається, що таке «скіфське товариство», «скронева каблучка»? Який історик розтлумачить «змушену еміграцію у формі періодичної підстави колоній» і що одна з її причин — «хиба землі»... Допитливі читачі, напевне, зацікавляться такими людьми, як «судовласники» боспорських міст — чи не запозичити нам їхній досвід і запровадити приватні суди, щоб ніколи не програвати справ? Читачі, які знаються на будівництві, можуть заперечити, що вирубану кам'яну цистерну можна «облицювати цеглою» — тільки цеглою. Лише зі знанням російських штампів марксизму можна здогадатися, як це «поколювати в очах населення довіру до церкви». Середньовічні хлібороби у Байдарській долині жили скупчено, бо були «надані самим собі»... І вже зовсім боляче, коли читаєш, як «частина фонтанів у місті дотепер харчується середньовічними водопроводами».

Kr

найбільш помітному «образі» міста Відень (до дев'яностих років основними політичними силами були ліберали та аристократи). Разом з тим, до 1900-го року єдність усієї еліти була досить міцною: «Салон і кав'ярні зберігали свою значущість як заклади, де інтелектуали різного ґатунку ділилися ідеями й вартостями одні з одними і ще й спілкувалися з підприємницькою і професійною елітою». Власне, своє

дослідження Шорске й починає з пошуку символу — спільного для «політики і душі» довоєнного Відня. Таким символом стає La valse Моріса Равеля, що з традиційно безжурного танцю був перетворений композитором на несамовитий danse macabre. І всі ці суспільно-мистецькі події віденського життя дослідник віртуозно переплітає між собою, ніби зумисне стилізуючи текст власного дослідження під епоху fin-de-siecle.

Розповіді Шорске про картини Г.Клімта чи споруди міського центру не лише інформують, але й учать мислити про мистецтво. Варто відзначити авторське відчуття міри насамперед щодо малярських праць художників-новаторів. Заслуговує на увагу аналіз праці З.Фройда «Тлумачення сновидінь», де Шорске розглядає три замасковані «пласти» самої особи З.Фройда: професійний, політичний, особистий. Водночас викликає застереження факт, що «батькові» психоаналізу присвячено окремий есей. Справді, 1902 року Фройд нарешті отримав довгоочікувану професорську посаду... Але чи впливав і чи вплинув Фройд на віденських інтелектуалів періоду fin-de-siecle? Очевидно, що ні, бо сам Шорске зазначає: «Тоді як Фройд, досягнувши переломного віку, ще нікому не був відомий і працював практично на самоті, Клімт очолював групу однодумців, митців-еретиків, які швидко здобули міцну соціальну та фінансову підтримку». Словом, ідеї А.Шопен'євра і Ф.Ніцше, художні знахідки французьких імпресіоністів та бельгійських натуралістів набагато рельєфніше позначалися на модерній Австрії, а увага віденських митців до людської «приватності» проходила поза участі тепер відомого психоаналітика. Таки-так: Фройд ніде й ніколи не є забагато.

Kr

Карл В.ШОРСКЕ. Віденський fin-de-siecle. Політика і культура. — Л.: Класика, 312 с. (о)
За сприяння МФ «Відродження»

Олеся ОМЕЛЬЧУК

Є думка, що перехідні епохи завжди позначені вітрами світоглядних перемін. Той, хто чотири роки тому прокинувся вже в іншому тисячолітті, знає, що зблизка все виглядає зовсім не так, як із вершини історичних надбудов. Однак прихильники першої тези мають незаперечний доказ: — Відень кінця XIX — початку XX століття, «маленький світ, — у якому великий світ здійснює експерименти». Місто, що воб'єднує єдність провінціалізму й космополітизму, модернізму й традиціоналізму. Батьківщина Густава Клімта, Оскара Кокошки, Гуго фон Гофманншталя, Артура Шнітцлера, Зигмунда Фройда. Зрештою, нагадає дослідник, вулицями Відня захоплено тинявся молодий Адольф Гітлер...

У книзі американського історика **Карла В.ШОРСКЕ**, що вперше вийшла друком 1961 року, досліджуються початки тієї політичної й культурної трансформації, яка сьогодні означається як період fin-de-siecle, але передусім отожднюється з мистецьким рухом Сецесії. Саме завдяки тому, що «всі визначні творці-новатори... порвали з типовим для ліберальної культури XIX століття історичним світоглядом», і став можливим поворот тогочасної культури до модерного стилю. На зміну ліберальним цінностям (віра в мораль, розум та цілість світу) приходять експериментальне мистецтво, що пропонує нове бачення прекрасного, а головне — відстоює потребу сучасного погляду на сучасну людину. Цікаво, що автор монографії сам відбув подібну зміну: у своїй студії він відмовився від «історизму», усвідомивши, що кожну сферу людської життєдіяльності слід осмислювати в її власних межах (а не через призму історичних процесів). Тож дослідник запропонував міждисциплінарний погляд: усі сім есеїв його книги можна читати автономно, присвячені вони музиці, архітектурі, літературі, малюванню, науці та політиці Відня. Спільним контекстом усіх частин дослідження є соціально-політичний. Протистояння основних політичних рухів, що виникають у цей час — християнський, соціалістичний, націоналістичний, сіоністський, — так само позначалося на реалізації архітектурних проєктів, тобто на

РЕФЛЕКСІЇ ЗАМІСТЬ МІЗКІВ У ПОСУДИНІ

Уявіть собі мізки в посудині, до яких під'єднано наднаукового компа, що навіть ілюзію, ніби все в нормі. Таких мізків багато, і автоматизовану машинерію запрограмовано навіювати колективний глюк. І це — не варіант Матриці. Мова про звичний для філософів образ-приклад. У праці «Розум, істина й історія» Гіларі Патнем ставить запитання: «Чи могли б ми, будучи такими мізками в посудині, сказати чи подумати, що ми — мізки у посудині?» і здійснює спробу довести, що таке твердження є самоспростовним.

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА

Патнема традиційно зараховують до представників аналітичної філософії. Сам він називає себе філософом науки. Проте коло його наукових зацікавлень значно ширше. Праця «Розум, істина й історія» (написана 1981 року) може слугувати непоганим тому підтвердженням. Починаючи з царини логіки й семантики, він поступово виходить на ширшу проблематику пізнання, а далі — навіть на осмислення неможливості існування етики як науки. Дослідники Патнема часто вказують, що його ідеї діють у рамках лінгвістичного повороту філософії ХХ століття. Але якщо це й можна визнати, то зі значними корективами. Якщо раніше аналітична філософія відкидала метафізичну проблематику, то в особі Патнема стикаємося з прагненням мати з нею справу, але первинно у сфері семантики.

Тези Патнема видаються простими, на-

томість обґрунтування розгортаються нібито тільки «для посвячених» — у хащах логіки.

Звісно, не можна підходити до читання книги Патнема як до лайтової філософської оповіданки. Однак помітно, що ці доведення часом не відповідають висновкам, а останні заміняють гасла. Їх «краса» полягає передусім у тому, що Патнем хоче бути сам по собі — ні з ким. Ув основі всієї його праці — спроба обґрунтувати власну альтернативу панівним дихотоміям об'єктивного-суб'єктивного, факту-цінності. Патнем прагне довести самоспростовність різних філософських позицій, тобто здатність їх істин самих себе заперечувати. Сам він дуже спритний у униканні крайнощів. Єдине, чого не вдається уникнути, — це гасел.

На думку Патнема, дух не «копіює» світ, але й не вигадує його. Отже, якщо шукати метафору, це скоріше матиме таку форму: дух і

світ спільно творять і дух, і світ. Він виділяє дві філософські перспективи, називаючи їх навіть філософськими темпераментами. Перша з них — метафізичний реалізм — відповідає позиції «мізків у посудині» або, іншими словами, прийняттю Ока Божого. Друга, протилежна, перспектива більш приваблива для Патнема, але за умов надмірного застосування вона може спричинити релятивізм, який філософ теж не приймає. Найцікавіше починається

саме тоді, коли Патнем критикує релятивізм. Принаймні його критика Фуко, Куна, Фаетрабенда має фундамент, а не залегає на одних лише твердженнях про неприйнятність та «шкідливість» їх ідей. Зрештою філософ доходить висновку, що потрібно створювати філософію без основ, але аж ніяк не філософію без розуму. І наше поняття раціональності — просто частина концепції людського проєктування.

Водночас у праці помітне нерозрізнення окремих понять царини логіки, причини чого можна пошукати й у самого Патнема, проте частіше трапляються суто перекладацькі недогляди. Гіларі Патнем красиво критикує релятивізм, намагаючись уникати звернення до перспективи «мізко-посудинців» та Ока Божого. Його праця, переважно звернена до фахівців, зачіпає, бодай на рівні гасел, характерні для ширшого культурного прос-

17.00 грн

РЕФЛЕКСІЇ ПІД СТІХОЮ ДАНТЕ

Розвідка М.СТІХИ, «найновішого в часі українського перекладача «Божественної Комедії», продовжує низку його дантознавчих студій (2000 року вийшов друком бібліографічний покажчик «Данте й Україна», збірка «Здолавши півшляху життя земного...»: «Божественна Комедія» та її українське відлуння» видана 2001-го). І хоч автор називає свій останній твір лише «спостереженнями перекладача», у науковості йому не відмовиш. Глибока й небайдужа книга п.Стіхи буде доречною як у шкільній бібліотеці, так і в книжковій колекції поважного університету чи дослідного інституту гуманітарного спрямування.

Тетяна РЯЗАНЦЕВА

Легкий, невимушений і досить емоційний стиль викладу роблять цю працю приступною навіть для мінімально підготованого читача, а ґрунтовний аналіз і надзвичайна ретельність в опрацюванні джерел викликають повагу до філологічної ерудиції автора (хоч свою неналежність «дипломованим філологам» він дещо кокетливо підкреслює у вступі).

Картина сприйняття творчості Данте українською культурою в діакронічному зрізі виходить під пером М.Стіхи не лише детальною, але панорамною й навіть, сказати б, багатовимірною. Він аналізує

різноманітні аспекти рецепції особистості та поезії Данте вітчизняними культурними діячами різних епох: від науковця ХV ст. Юрія з Дрогобича (1481—1482 рр. ректора Болонського університету, отже, імовірно, досить обізнаного з творами великого італійця) аж до наших сучасників. Автор підкреслює властиві тому чи іншому митцю (прямо залежні від проблем його доби та «вічних» питань нашої культури) особливості засвоєння Дантового доробку. Відтак, кожен із чотирнадцяти розділів, що є розвідкою про відповідні мотиви в творчості Шевчен-

ка, Франка, Куліша, Лесі Українки, Рильського, Тичини, Осьмачки, Юрія Клена та ін., становить органічну частину цілого дослідження.

Разом зі студіями впливу Данте на оригінальну творчість українських письменників, п.Стіха детально знайомить читача з історією українських перекладів «Божественної Комедії». Тут

знаходять своє відображення як перші спроби В.Самійленка й І.Франка, так і перекладацькі змагання пізніших часів, зокрема радянських, із відповідним ідеологічним «оздобленням». Не забуто й цікаві моменти історії перекладів Данте російською та іншими мовами, наприклад, грузинською. Особливостям побутування «радянського» й «антирадянського» Данте,

автор присвячує два надзвичайно повчальні розділи. Докладно говорить він також і про сприйняття творів італійського поета українськими шістдесятниками, дисидентами (В.Стус) і митцями діаспори

17.00 грн

тору проблеми. Однак часом він стає заручником власних засад у сфері семантики.

А читач стає заручником перекладача й редактора. Плутаність Патнемового тексту «доповнюється» огріхами його українського варіанту. Хоча треба віддати належне — перекладач намагався зберегти «фірмову» особливість викладу матеріалу. Ідеться про його здатність полегшувати текст завдяки введенню дотепних, почасти і попсових, прикладів, часто сповнених тонкого гумору та залюбленості у фантастичні ситуації. Але український варіант тексту це не врятувало. У ньому трапляються різночитання окремих понять, плутанина в узгодженні слів у реченнях. Одне й те ж поняття подається в кількох варіантах перекладу, повнісінько «мудрованих» слів, які мають звичніші українські відповідники, логічна термінологія — окрема, надто сумна історія. Відчувається, що наукове редагування до тексту не застосовували, із фахівцями логіки, філософії науки, семантики навіть не радилися, а в показчику терміни та персоналії взагалі змішали.

Наукове видання — то все-таки певні рами. Отже, попри частку скепсису, із якою варто підходити до висловленого Патнемом, він-таки слушно стверджує, що ми не «виживемо», якщо багато наших переконань не будуть істинними. Не доконечною істинністю, а раціональною прийнятністю. Зрештою, такій прийнятності мусила б відповідати й робота з підготовки наукового тексту до видання.

Гіларі ПАТНЕМ. Розум, істина й історія. — К.: Альтернативи, 2003, 232 с. (о)
За сприяння МФ «Відродження»

(І.Костецький, В.Барка, Ю.Клен). У цьому розділі згадано й здобутки українських ілюстраторів «Божественної Комедії» (О.Петрова). Не забув автор і «Данте доби постмодернізму» — в останньому розділі, повному влучних і часом невітшних спостережень.

Згадавши ретельність п.Стріхи в опрацюванні матеріалу, хотілося б особливо наголосити симпатичну манеру його наукової полеміки. Він цілком слушно не дарує фактичних помилок і поверховості, але його зауваження позбавлені менторства. І хоч часом вони присмачені легкою іронією, проте доречно, винятково точні й аргументовані.

Працю доповнюють ілюстрації та деталізована бібліографія — своєрідний трамплін і дороговказ для особливо допитливих чи фахово зацікавлених читачів. Поліграфічне оформлення книги, виважене й ошатне, вочевидь розраховане на активну «співпрацю» з нею. Одне слово, до цього видання вираз самого Данте «поглянь і проминай!», слава Богу, НЕ придатний.

Максим СТРИХА. Данте й українська література: досвід рецепції на тлі запізненого націєтворення. Сер. «Критичні студії». — К.: Критика, 162 с. (о)
(Рецензії див. також: Кр ч.17'03)

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «СОФІЯ»

ДИСКУРС ПРАВА

Побутує думка, що новітня історія — епоха зростання попиту на правове внаормування життя, особливо в його соціальній, економічній і трудовій складових. Насправді ж цивільним і кримінальним законам, викарбуваним Хамурапі на чорній діюритовій стелі, уже більше трьох із половиною тисячоліть. Мало того — у цих галузях права немає нічого суто національного, натомість є багато наскрізних тем, притаманних практично всім культурам: не вбивай, не замахуйся на власність, не ображай гідність, не гвалтуй, не підпалюй, не обважуй, не обмірюй тощо. Життя й власність потребували захисту завжди й повсюдно.

Костянтин ДИКАНЬ

Право є наріжним каменем соціальних відносин, за втілення права в життя відповідає публічна влада, критерієм же істинності права є права людини й демократія. Факт повсюдної організації людьми свого суспільного життя у формі права, демократичної правової держави є втіленням практичного або соціального розуму. Осмислює гуманний образ політичного життя й можливість прийняття справедливих рішень філософія, а саме — практична філософія, спрямована на розв'язання актуальних проблем суспільного буття.

Не моральні повчання, не фальшивий патос чи безпосереднє втручання в життя, не виправдані обіцянки та конкретні рецепти, а по-нїтїйне аргументоване осмислення різноманітних аспектів права, прав людини, соціальної справедливості, комунітаризму, субсидіарності тощо знайде допитливий читач у книзі **Отфріда ГЬОФЕ Розум і право.**

Гьофе аналізує протилежні підходи лібералізму й комунітаризму, наслідком чого є різні розв'язки проблем свободи й справедливості, універсалізму й партикуляризму, індивідуальності та спільноти. Автор наголошує, що «справедливість — це та соціальна обов'язковість, на яку люди не лише сподіваються, а й вимагають, саме її вони винні одне одному». У теорії права він радить опиратися не на партикулярні елементи європейсько-американської правової традиції, а на ті її елементи, які випливають із правового дискурсу.

Дискурсом Гьофе називає такі аргументативні процеси, які, після відмежування від примусових дій, випробовують відповідно висунуті домагання істинності та значущості: «Наскільки значним є внесок права до соціального розуму, настільки ж неприпустимим є

перебільшення розумного характеру права. Неможливо бути впевненим ані у тому, що правова форма завжди підвищує соціальний розум, ані у тому, що не існує альтернативи соціальному розуму у вигляді права».

Вершиною розумної організації суспільства є демократична легітимація, що слугує інтересам усіх громадян. Відтак суспільство тоді розумно організується, коли «воно не вирішує свої проблеми силою, а по-перше, застосовує регулювання, які, по-друге, здійснюються у вигляді санкцій, а по-третє, посилюються на авторизоване насильство». Отже право на примус є правоспроможним застосуванням розуму, який полягає в захисті свободи дії шляхом заборони насильства.

Раціональним є політичний лад, що визнає правові норми, які базуються на правах людини. Для їх реалізації необхідне існування публічної влади з горизонтальним і вертикальним підолом, до того ж уся влада йде від народу. Відтак критична теорія не визначає наперед справедливе суспільство, але діагностує, що є поганого в суспільстві.

Якщо західна культура базується на правах людини й демократії, то чи може вона нав'язувати ці ідеали іншим культурам і народам? Чи демократична конституційна держава іманентно притаманна людству? Чи існують права, незалежні від особливих культурних умов і тому чинні для різних культур? Такі запитання ставить Отфрід Гьофе й шукає відповіді на них. Українцям, звиклим до хитрувато-зверхнього осмислення проблем держави й суспільства, права й моралі, варто над ними задуматися разом із німецьким філософом.

Отфрід ГЬОФЕ. Розум і право. Складові інтеркультурного правового дискурсу. Сер. «Сучасна гуманітарна бібліотека». — К.: Альтерпрес, 264 с. (о)
За сприяння МФ «Відродження»

Кр

Кр

СЛІПІЙ ДОЩ У СВІТІ ЦЬОМУ

Сліпий дощ — це дощ, що раптом починає падати ні з цього ні з того з ясного неба. І ще так називається новий роман Василя СЛАПЧУКА. Очевидно, що тут не йтиметься про метеорологічні загадки природи, а радше, про загадки людських долі, але також на рівні незбагненному (містичному), тому мабуть і обрано таку незвичну назву.

Якщо в повісті Валерія Шевчука «Декоративна жінка» є тільки натяки та здогадки, що головна героїня знається з якоюсь нечистою силою, то в «Сліпому дощі» вродлива, пишногогруда Оксана апіорі — відьма.

Микола
ГОРБАЛЬ

Вдаватися до тем зі сфери містики в українській літературі не є новим. «Конотопська відьма» Квітки-Основ'яненка з'явилася далеко не на порожньому місці. Європа вже шість століть до того офіційно боролася з нечистою силою (чаклунами, чародіями, ворожками, відьмами, еретиками). Офіційна совєцька статистика стверджувала, що інквізицією було знищено п'ять мільйонів людей, запідозрених у таких діяннях. Цю цифру можна поставити під сумнів, але що люди в той час таки дійсно жили в атмосфері усвідомлення, що світ навколо них виповнений таємничою для них силою, духами (і не завжди святими), що можуть зашкодити їхньому господарству, їхньому здоров'ю (і вони цього таки боялися) під сумнів важко поставити через масу публікацій на цю тему й не лише художніх, як от «Вечори на хуторі біля Диканьки» М.Гоголя, «Тіні забутих предків» М.Коцюбинського чи «Майстер і Маргарита» М.Булгакова, але й дослідницьких праць — «Колдовство в юго-западної Руси» Селецького (1886), «Суд над відьмами» Єфименка (1883), «Українська відьма» В.Милорадовича (1885), «Колдовство» Антоновича (1872) та ін.

Природно, що така присутність потойбічного світу в цьому не могла пройти повз увагу майстрів пера. Але з приходом до влади більшовиків ця тема в літературі раптом начисто щезла на цілому великому континенті. Чому? Влада, що відкинула існування Бога — «Бога нет!» — чомусь ані словечком не обмовилася, що його антиподу (нечистої сили) також «нет». Очевидно знали, бісові діти, що вони такі є.

Напевно, мав рацію Євген Сверстюк, аналізуючи якось «Мертві душі» Гоголя, коли сказав, що всі ті (мертві) душі, ті бісові личини, що оточували письменника, несли тавро бісівської пошлости, а Хлестаков — найскраповіший образ лукавого. Але 1917-го хлестакови та йому подібні таки очолили департаменти в Зимовому палаці, а вони-бо вже знали, кого можна опльовувати, а хто — свої.

І те, що в сьогоднішнє українське крас-

не письменство плеснула ціла хвиля творів з елементами містики не лише свідчить, що москва нам уже не указ (лиш за останніх два роки — Юрій Винничук «Книга бестій», Василь Шкляр «Кров кажана», Юрій Андрухович «Дванадцять обручів», Тарас Прохасько «НепрОсті» і, нарешті, Василь Слпчук «Сліпий дощ»), але й потверджує, що хлестакови ростуть і на нашому городі. Час змінився. Але чи пощезли з нашого часу духи зла, усі ті нечестивці з минулого? І чи має суспільство імунітет проти цього, чи здатне розпізнати їх серед суєтних буднів?

У чудово композиційно побудованому романі В.Слпчука питання так наче б і не ставиться, усі ці питання винесено за дужки, але від того гострота їхньої нерозгаданості не полишає, оскільки відьми й вовкулаки з його твору поруч, серед нас.

Простий містечковий лікар, у силу незбагнених життєвих обставин, стає вбивцею-маніяком. (Виріс не в багатій сім'ї — виховувався здебільшого в бабусі, де «для Тихона баба, хоч і була селянкою, уособлювала диктатуру пролетаріату з притаманними йому експропріаціями та класовою ненавистю. Вона примушувала хлопчину завчати вірші про вождів Леніна й Сталіна (інших баба не визнавала), а вечорами декламувати ті вірші перед їхніми портретами»).

По селах міліція порозклеювала листівки з портретом Тихона. Загнаний у безвихідь, він погоджується на пропозицію відьми стати вовком (доля приводить його, що скоїв смертні гріхи й став інструментом зла, чомусь саме до неї).

«Ніколи раніше не почувався так чудово, шалена радість охопила новонародженого вовкулаку, він вибрикував, підскакував, перекидався через голову... А коли вгомонився, відчув, що голодний».

Події в «Сліпому дощі» розвиваються в наш час, десь на Поліссі. «Представник Президента у Криничанському районі, недавній голова Ради того ж таки району і останній перший секретар райкому партії Пет-

ро Володимирович Кулик» ходить потому ж самому кабінету, лиш на цей раз кабінет з порожньою книжковою шафою — «колиш на її полицях красувалося повне зібрання творів В.І.Леніна, нині ж, поки не знайдено належної заміни, порожні полиці припадали порохом. Був Ленін, тепер заступить його Бандера чи хто інший, це ролі не грає. Бо з Леніним чи без нього, а вони були й далі будуть, стояли і стоятимуть. Петро Володимирович не помітив, як почав думати про себе у множині, і не дивно, бо ж не один він у полі, їх багато...» Він уже й завчив нову риторику на кшталт: «Тоді, як усі свідомі громадяни суверенної, ага, незалежної нині України працюють відстоюють здобуту волю, наш район підігрує всякого роду політикам» тощо.

Сьогодні Петро Володимирович зібрав увесь актив району (Чепелі): у районі появилася вовк, убиває худобу, загризає людей, «район паралізувала паніка», і з діловитістю колишнього партійного секретаря Кулик формує загони мисливців, призначає старших, відповідальних — «Це ж нонсенс! ... Щоб через якогось вовка ми не зібрали урожай!». А по району вже повзуть чутки, що ніякий це не вовк, а перевертень, вовкулака. Цікава розмова мисливців з цього приводу: «Я десь читав недавно, — вступив у розмову зовсім ще юний парубішко, — що вовкулаками стають ті, хто не молившись Богу, не ходить до церкви, із людьми не вітається, цурається народних звичаїв... Мисливці переглянулися. Як-що молодик каже правду, то кожен із них — потенційний вовкулака».

Серед персонажів роману мисливці проскочить і образ місцевого негасимого борця з минулим: «Свідомий і переконаний руховець Степан Криця запропонував скористатися тим, що зібралася така численна громада, й провести несанкціонований мітинг, висловивши повну недовіру урядові». Упродовж роману цю постать більше ніде не буде згадано, але його присутність залишиться відчутною, як знак доби. Він завжди десь у гушці людей. Ось вони скандують «Слава! Слава», в іншому випадку «Ганьба! Ганьба!», а на якійсь заставі громадське й злагожене — «Будьмо! Будьмо! Гей-гей-гей!» — оце і все, і не більше... бо ті «стояли і будуть стояти». Кулик і Криця на різних полюсах, і це також константа нашого часу.

«Сліпий дощ» пересичений колоритними персонажами й у цьому письменник Слпчук показав себе не яким-будь майстром. От по містечку ходить чудернацький чоловік, пе-

реконаний, що є таким собі народним інквізором: «Вибачте, не відрекомендувався, — Ананій. Винищувач відьом другої категорії». Захоплений ідеєю очищення суспільства від злої сили, цей дивакуватий чоловік раптом гине під колесами автомобіля, здається, так і не здійснивши жодного зі своїх задумів. Виявляється, що нечиста сила краще поінформована за її опозицію. Але Ананій таки зумів навіяти місцевому інтелігенту Анатолію, що він повинен знищити відьму. І Анатолій знаходить її, але потрапляє у полон таких зваб, що лише великим зусиллям волі вивільняється. Він нездатен нейтралізувати енергію зла в подобі надто гарної, по-своєму нещасної жінки.

Наскрізним світлим образом твору є школярка Ніна, що й справді світиться «святою чистотою і непорочністю», але «святість завжди гнітить людей ущербних», і вона таки стає жертвою слабодухости та нищоти одних і злої жорстокости інших. Ставши покриткою від вовкулаки, вона піде з дитятком на руках по світу гною й приниженою, піде уже з іменем Катерина. Саме так називатиме її чоловік, що з'являтиметься: в хвилини, коли їй найважче. Його появи завжди передують дощик, навіть якщо це — безхмарний день. Він, цей незнайомець, завжди якийсь інший, завжди з'являється негадано. Вона деколи вступає з ним до розмови: «— Я уже звикла до імені, яким ти мене назвав. — Я, Катерино, не

даю імен, я їх тільки вимовляю. І на декотрі відгукуюся... — Хто ти? — Ангел. — Ангел охоронець? — Як для кого».

І ще він переконує, щоб молилася за тих, хто зневажає її. «Тобі це вдається. І це тебе рятує. Це єдине, що тебе рятує».

Напевно, її добре серце і є тим резонатором, що спонукає (притягує, настроює) цю дивну постать з'являтися біля неї у важку годину в цьому підступному й злому світі.

І ще десь там в селі баба Ксеня молиться «за тих, хто мертвим народився і мертвим живе. Це ті, що живуть для себе. Бо за тих, які живуть для Бога, Бог сам подбає».

...Боюся, що таким вибірково цитуванням значно спрощую колізію твору. Невдачною справою є переповідати майстерно створений художній твір. Його треба читати й смакувати самому. Але навмисне тут викремив два протилежні полюси напруги. Від суспільного — до особистого. Часом дуже важко вгадати їхнє розташування, тим паче — передбачити їхнє зіткнення й вибух.

Під кінець твору ці полюси автор зводить критично близько — дитятко на руках і любляча мама. Потворне дитятко від батька-вовкулаки й світла постать його матері, яка безмежно любить свою дитину, бо це ж таки і її плоть. Ким воно буде для світу? Невже й справді буде так, як вигукнула наздогін роз'ятрена тітка Оксана: «Його будуть ненавидіти й боятися, як боялися вовкулаку. Ніяка жінка не схоче йому віддатися. ... Та

він усе одно буде їх душити, як це робив його батько. І ти не зможеш зарадити... Ось що тебе чекає!».

Який жах — виколисувати це на своїх руках. Така розпачлива нерозгаданість не може не викликати в читача запитань: невже нема на це ради, невже це не підлягає апеляції? Що переможе — любов матері чи прокляття відьми? Невже й справді зачатий від демонічної сили має виконати на землі свою злу місію? А де ж той омивальний дощ, невже й справді він сліпий? Інтуїтивно витворюється світ заперечень...

Автор у фіналі не витворює happy end, але й не позбавляє надії, що він таки впаде, цей омивальний дощ і, як завжди — неждано, у потрібний час. А після «сліпого» дощу мусить прийти ангел. Ця постать справедливості акумулюється й матеріалізується там, де б'ється людське серце, виповнене ласкою й добром. Бо за логікою роману саме таким видається читачеві подальший хід подій.

Василь Слупчук не ділить персонажів на «світлі сили», «темні сили». Вони просто є в цьому світі, у світі, де лише за бажання залишатись чистим треба платити велику ціну. У світі, де «кожен із них потенційний вовкулака», бо такими витворив їх бездуховний вік тих, що стояли і...

Kr

Василь СЛУПЧУК. Сліпий дощ.
Сер. «Excerptis excipienda». —
К.: Факт, 336 с. (п)

(Рецензії див. також: Kr чч.24'03, 1,4'04)

КНИГА ПРО КНИГУ

Ми звикли до того, що підручник — це доволі нудний текст, перенасичений зарозумілими фразами, сухий, наче мумія фараона. Однак у випадку з «Історією видавничої справи» маємо приємний виняток: книжка, затверджена Міністерством освіти як підручник для студентів, що навчаються за спеціальностями «Журналістика» й «Видавнича справа та редагування», насправді здатна зацікавити не лише їх.

Володимир ПУЗІЙ

Це не дивно, адже автор книжки — доктор філологічних наук, професор, автор кількох книжок, авторських програм на Національному радіо тощо. Тож, окрім високого професійного рівня й володіння матеріалом, маємо приклад ще й вдалого викладу. Читати книжку цікаво — тим більше, що вона містить багато маловідомих фактів. Власне, нам пропонують не лише працю про історію книговидавництва, але й про історію української книги взагалі: починаючи від рукописів дохристиянської доби, із детальним описом особливостей книгописання в давньоукраїнській державі, із аналізом проблематики щодо коріння вітчизняного друкарства, із описом перших братських друкарень — і далі, через історію видавничої справи за умов цензурних обмежень, через радянський період — до сучасної книговидавничої справи

в Україні. Розглянуто також історію українського діаспорного книговидавництва у Франції, Німеччині, Канаді.

Прагнучи до всебічного висвітлення того чи іншого питання, **М.ТИМОШІК** пропонує кілька поглядів на кожну з розглянутих ним проблем, скажімо, щодо позиції «спільної колиски трьох народів», концепції витоків вітчизняного друкарства та ін. Водночас учений не намагається догодити всім, він чітко й послідовно викладає власний погляд на проблемні питання. Наприклад, серед інших версій пристає до тієї, згідно якої друкарство в Україні існувало ще до І.Федорова, — і аргументує твердження, посилаючись на наукові факти.

Підручник ілюстровано чорно-білими фото, малюнками зі старих видань, гравюрами, портретами політичних і культурних діячів, які тим чи іншим чином прислужилися справі вітчизняного книговидавництва. Він містить також багато цитат маловідомих документів, які теж стають своєрідними ілюстраціями до тексту.

Узагалі, видання, як то кажуть, «приємно взяти до рук», а читаючи його, мимоволі згадуєш модні нині мистецтвознавчі детективи (звичайно ж, із урахуванням того, що підручник має низку рис, притаманних саме навчальним виданням).

На жаль, не обійшлося без децимі дьогтю: інколи в загалом чудово написаному тексті зустрічаються «перлини» на кшталт «Тоді Анета (майбутня дружина Гутенберга. — В.П.) вирішила бути рішучою...», іноді не звірено написання прізвищ у «Покажчику імен» — і Тимофій Милетський, автор давньогрецької поеми «Перси», стає Мелетським.

Однак ці дрібниці навряд зіпсують загальне враження від книги, яка є першим в Україні цілісним викладом історії видавничої справи.

Kr

Микола ТИМОШУК. Історія видавничої справи:
Підручник. — К.: Наша культура і наука,
496 с. (п) (Рецензії див. також: Kr ч.15'03)

МАНДРІВКИ ПРОЗОВИМИ СТОРІНКАМИ

УКРАЇНСЬКИХ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ

ПЕРІОДИЧНЕ ЖИТТЯ

Не є таємницею, що помремо ми таки не в Парижі. Навіть хоча б раз у ньому побувати вдається далеко не кожному. Тому мандри наші обмежуються Києвом, Львовом чи ще, можливо, Кримом. Отже лишається мандрувати сторінками художніх творів, бо саме там Адрухович зможе розповісти тобі про прекрасну Венецію, Винничук — про дивний Щурорад, а Жадан — про обкурену й п'яну Європу.

Юрій СИЧУК

Мандрівку розпочнемо з **Сучасності**. Ув арифметично-досконало вибудованому романі Віталія Левуна «Розваги водяника у місяцеву повню», рясно замішеному на спогадах, візіях і мудруваннях та щедро розмішаному з приказками, сентенціями й афоризмами. Ідеться про невдалого інженера-водяника Сергія, який після чергової п'ятики марно намагається вилізти з похмілля буттєвого болота, куди його впхнула люба дружина-лахудра Людмила та остогидла пика швагра Володьки, закінчений алкоголік і водночас найкращий друг Олег. Сергія не здатні врятувати ні улюблениця, донька Марійка, ані мудрі поради матері Насті, бо таке вже це життєве багвиння, що не кожному до снаги вибратися з нього неушкодженим і, тим більше, залишитися самим собою. Ось так, чи приблизно так розповідає автор про своїх невдалих героїв, і, якщо ви не заплутаєтеся в діалектних словесах і просторіччях і в надто розширених синтетичних конструкціях роману (вже й не знаю, хто так вплинув на прозаїка: чи то Валерій Шевчук, чи В'ячеслав Медвідь, чи ще хтось, а, можливо, всі заразом), то ви таки зможете вибратися на берег цікавого й мудрого твору Віталія Левуна.

І не можу змовчати про численні недогляди коректора, що таки не пасують цьому, безперечно, цікавому і багатогранному часопису.

* * *

Приємно здивував вигляд харківського **Березоля** — і не лише новим оформленням і дизайном, а й, що головніше, змістом і періодичністю, бо це число не є здвоєним, як було дотепер.

Перше число журналу пропонує третю повість львівського прозаїка Романа Іваничука «Замок». Як і в попередніх повістях, «Гражда» і «Море», головним героєм постає письменник Майстер Северин. Усвідомлення власної історії визначає вирішальну роль у формуванні та становленні нації. І чи не найголовніша місія в її осмисленні та донесенні до народу лягає на плечі красного письменства. Автор разом зі своїм героєм пропонує читачам сягнути природу поразок у становленні української нації та відшукати шляхи до її розвитку. «Тільки постійне самовдосконалення душі й свідомості може привести до благословених змін у суспільстві — вся потуга людства має бути спрямована на творення миру й злагоді», — вкладає автор в уста мудрого Будди своє бачення майбутнього.

Небанальний підхід до драматургії пропонує молодий автор Олена Савчук. Три її феміністичні п'єси не схожі між собою, проте кожна по-своєму яскрава, захоплююча, динамічна. У драматичному епізоді «Присмерк» прозаїк пропонує свій погляд на стосунки людини та смерті. У трагікомічній мініатюрі «Адам, Єва і хтось третій, або Самотній» чи не вперше в українській літературі показано стосунки транссексуалів, однак авторка робить це надзвичайно дотепно та весело. У феміністичній п'єсі «Згубна звичка» вона розкриває життя й творчість модної письменниці, суперсучасні стосунки жінки та чоловіка, які не лише впливають на творчість, а й на життя героїв.

Ще одному автору цього числа часопису Григору Мацєруку цьогогоріч виповнилося б п'ятдесят, але вже двадцять три

роки його немає на цьому світі. Залишилися новели: теплі, щемкі, правдиві, з синівською любов'ю до матері, до рідної поліської землі та її щирих і не дуже людей.

* * *

У січневому числі журналу **Кур'єр Кривбасу** вміщено початок роману: робітні Володимира Кашки «Житло». Це своєрідний щоденник, у якому зафіксовано сторінки життя самого автора, погляд прозаїка на оточуючих його людей, їхні непрості стосунки з цим світом. Веселе й трагічне, мудре й незрозуміле вписане в крихітні картки, у яких кожен може віднайти щось близьке для себе: «1187. Дякувати долі за те, що вона сьогодні дає нам, і про всяк випадок брати не більше половини. Це для того, щоб не стратитися на власній гідності».

Щедро представлена есеїстика: Андрій Содомора, Олесь Ульяненко, Степан Процюк, Владімір Арлов пропонують власні думки, спостереження, рефлексії.

* * *

Прозову частину львівського часопису **Дзвін** у січні розпочинає Ігор Калинець повістю про кілька незабутніх травневих днів «Данка і Крак». Твір адресовано здебільшого молодому читачу, хоча й дорослий зможе почерпнути для себе багато цікавого. Старий і мудрий крук оповідає про історію рідного краю, про звичай та традиції українського народу, пригадає приказки та пісні. Водночас автор торкається багатьох проблем сьогодення: збереження історичного коду нації, роль митців у формуванні суспільства та їх незахищеність у власній державі.

Ми одинокі на стежині життя. Десь поряд іде ще хтось, щоб деколи подати тобі руку, проте він також самотній. Позаду залишаються наші батьки, вперед простують діти. Намагаємось не помічати своєї самотності, шукаємо поряд чийось руку і водночас розуміємо: людина самотна на цій планеті, на небі, у Всесвіті. Про це говорять у своїх творах Софія Кохмат і Оксана МIRONЮК. І не можемо ми нічого протиставити Божому промыслові.

КОРОЛЬ ВСЕСВІТІВ

Спочатку заувага/пояснення ч.1: здається, від 20-х років ХХ ст. не було покоління, яке б не назвали «втраченим». Моє покоління, сьогоднішніх тінейджерів, також звали так називати. Легше маркувати всіх, аніж придивлятися до чогось окремого.

Олександр МИХЕД

Так, ми не знаємо й не поважаємо класиків, ми розмовляємо суржилом, змішаним із російським матюком, починаємо смалити в десять років, пити «орілку» в 12 і курити план у 14. А ще — більшість із нас копає у відповідь, замість того, щоб підставляти іншу сідницю, вживає алкоголь під час занять у школі/бурсі/ПТУ й виражає свої почуття не словами, а діями. Але ж існує і меншість, такі собі «неформали», які читають не тільки Перумова і «безкінечні завершення» Володаря Кілець, які дивляться не тільки «Бедную Насцю» і не слухають Serdutchk'у (хіба тільки напідпитку).

Кажуть, «молоді люди сьогодення» не читають, «їм усе замінив Інтернет». Із обома твердженнями важко погодитись. Тому що в нас, у провінції, комп'ютер, а Інтернет тим пак — рідкісні явища. Проте я знаю людей, які читають! Найчастіше — це «російская», «абсолютно унікальная» фентезі. Особисто мені прикро, що читають загалом літературу 3-ї «вищо-нижчої» категорії, «найкраще з найгіршого»...

І тут варто згадати український переклад Стівена Кінга (далі просто С.К.) (мало того — спроба українізації авторського тексту) у «Всесвіті» (2003, ч.11-12).

Вибачте, але знову — заувага/пояснення, ч.2: особисто я зростаю не на казках, не на «Гаррі Поттерах» і «Танях Гроттерах», не літаю на мітлі, не краду бджіл мед, не шукаю островів, нащент набитих золотом/авторською недалекою фантазією й не розгадував загадок «загадочно — загадкових» контрабасів. Це все замінив мені С.К., коли в 11 років я прочитав збірку його оповідань «Нічні кошмари й фантастичні візії» (Nightmares and Dreamscapes, 1993). Юного читача звабили сюжети, а не характери і друге/наступне/інше дно роздумів, які помічаєш тільки зараз.

Ще раз прошу вибачити, але є заувага/пояснення ч.3 (остання): реабілітація української літератури в моїх очах, що вже давно на все дивляться не крізь фіолетові окуляри, відбулась лише минулого року. Першою приємною новиною був «Куль» Дереша. Потім — Андрухович і «Любіть!» Ірванця. Остан-

ньою — приголомшливий «Сліпий дощ» Слалчука.

Феномен С.К. заслуговує на увагу хоч би тому, що він повернувшись до Америки, відірвав від «скляної цицьки» ТБ і змусив прочитати десятки тисяч захоплюючих сторінок. Письменник продукує діаметрально різні романи й експериментує в усіх напрямках. Наклад його романів сягнув 300 (!) млн. і їх видали 34 мовами світу. Майже всі його книги, видані російською, оформлені бездарними обкладинками — мальовками, що з самого початку підштовхують читача до одностороннього сприйняття як читача, так і автора.

Те ж зневажливе ставлення до С.К. виявив і «Всесвіт», «78-й рік видання», — наголошують червоні літери на обкладинці журналу, а це вже передбачає певну відповідальність перед читачами...

Сумніви з'явилися вже з першої сторінки, де поряд із назвою «Обід у кав'ярні «Готем» (Lunch at the Gotham Намальована якась жіноча нога, взута в туфлі на підборах, які впилися прямо в сідницю якогось гермафродита, що попивав, певно — майже комфортно, мартіні/томатний сік/вино/пиво під амбрелою, і якийсь сліпий дощ, чи то грошей, чи то просто папірців хлюскав не його, бо біг десь наскісі і нижче від нього. Ф-у-у-у-х.

Окремо варто сказати про анотацію/довідку/біографію С.К. — просто ексклюзив від «Всесвіту». Заслужують на особливу «повагу» переклади назв романів: «У гонитві за мрією» (як сказав би, наш не брат гоп — тіпа «Dreamcatcher»), «Серця в Атлантиці» (таж наче вони ще раніше пішли на дно разом із Атлантидою), «Чорний будинок із Пітером Стробом» (тобто редакція, певно, мала на увазі «Чорний дім», написаний С.К. разом із Пітером Стробом). Погодьтеся, схоже на «Поради редакторам» **Kr**.

Далі більше. Те, що перекладач (І.Яндола) зробив із текстом, нагадує історію, описану свого часу А.Сапковським у статті «Варенік, або ж Нема золота у Сірих горах». Він згадує ситуацію в Польщі, коли почали з'являтися власні молоді автори, які ліпили фентезі все на тому ж ґрунті й усе з тієї ж глини слов'янської традиції. У результаті

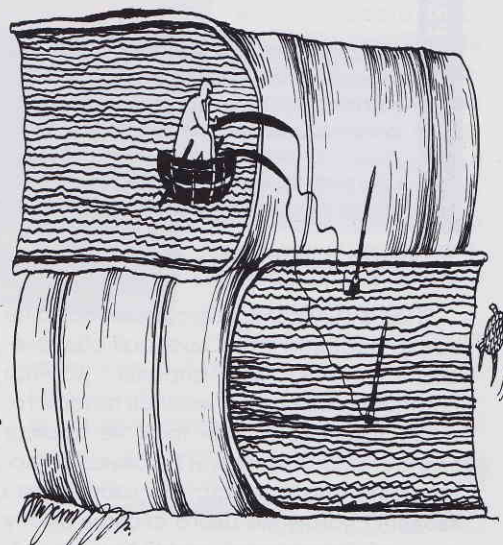
польський читач отримав рідних героїв і звали ж їх так само, по-нашому: Варенік, Перог, Котей, Потей, Заграй, Сиграй, Прибей і Заметай.

Зараз у нас будь-що, схоже на кальку «велікого» й «общепонятного», винищується. Отож і маємо «цидулку» (a note), «бюрко» (a desk), «капосника» (a mother-fucker), «пошкуркотіти» (going over there), «заключні результати наших дій» (the final outcomes of our actions), «удари живчика» (pulse tapping away), «розтин збоку» (це про сукню), «кульшу» (a hip), «прямували до осередку міста» (heading downtown), «шерпа суттєвих питань» (a number of pertinent arrangements), «те шкільне лайнопицання» (that schoolyard (...) shit), «давало» (trulls) і це все «вищирилось» (tipped) на нас, як «чиряк на гузн» (a pain in the butt).

При цьому ще не згадуємо друкарські помилки, мінімалізм складних речень без підметів і, звичайно, такого розкішного пасажу: «... ви збираєтесь скопити на мого огира і чвалом ринути на того хлопця і без списа, без хоч поганенької кольчуги, без будь-якого забрала, ба, мабуть і без черезсідельника?» — кінець цитати (you're going to hop on my nag and go galloping at other guy with no lance, no armor, no faceplate, probably not even a jockstrap).

Отож, насамкінець своєї досить сумбурної репліки висловлюю надію, таку ж нездійсненну, якби це було побажання/мрія, що наші Вареніки письменницького ремесла й перекладачі не «торохнуть» (to punch your lights out) нас у майбутньому, «що аж каганці засвітаються...»

Kr

Малюнок Олексія Кустовського

КОЛИ ВСІ ЗНАЮТЬ, ЩО СЛІД РОБИТИ

Чому скрізь такий безлад? На це питання сьогодні вже відповідають не лірики, не фізики, не хіміки, не інженери, а політики, політологи та всі, хто хоче докинути своє до казана глобалізації.

Лесь ГЕРАСИМЧУК

Діапазон обговорення величезний: від публікацій «для свого кола» — до популярних «жуйок» для тих, хто гадає, що йому добрі люди справді розтлумачать, як воно реально робиться. Тобто з урахуванням дозволеності автори пропонують із тим чи іншим ступенем достовірності механізми осмислення сьогоденного життя в державі або пропонують у найзагальніших рисах методику одурення електорату для досягнення певної мети. Ці методи одурення й зомбування людей по-науковому називаються *піаром* і *електоральними технологіями*.

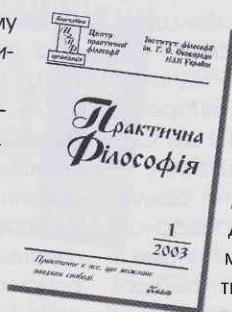
До першого розряду слід зарахувати такий кварталник для своїх, як **ЄвроАтлантика**. У першому числі (щоправда, тепер кажуть не «перше», а «пілотне», не «відповідальний секретар», а «організатор творчого процесу», не «планування» кварталника, а «режисура», — так і написано «режисура пілотного номера») виокремлюється стаття Голови парламентського комітету з євроінтеграції Бориса Тарасюка, котрий справді обстоював цей напрям у МЗС. У «ЄвроАтлантиці» пан Тарасюк подає свою чітку концепцію позиціонування України на тлі євроатлантичних процесів. Щоправда, як усе в нашій політиці,

схоже, що прогнози другої половини статті не справджуються спочатку через тузлінську авантюру, а потім і через перипетії у Верховній Раді. Сьогодні євроатлантичні перспективи України радше схожі на комуністичні обрії, що добре нам відомі з історії.

Сповнена драматизму стаття Леоніда Пилунського — інженера-судномеханіка та журналіста — «історія однієї зради». У ній йдеться про те, як Росія та Україна ділили

ЧФ таким чином, щоб перша взяла те, що бажала, залишивши другий те, що їй не треба.

Ну, і звичайно ж, впадає в око напередодні чергової драми з виборами виступ Дмитра Корчинського з автоматом на світліні, котрому кортить у черговий слушний час пограти м'язами перед читачами, хоч насправді м'язами краще грати в спортивних залах або фітнес-центрах. Тим більше, що теоретик спецоперацій у натовпі знову згадує про силові пріоритети, не пояснюючи, що ж буде потім. Яка доля спіткає мільйони співвітчизників, які воліли б прислухатися до ставного вусатого автора. Щось

подібне чинив колись Ленін, хоча він був і меншим на зріст, і не мав за собою трипільсько-козацьких традицій.

Поруч із «ЄвроАтлантикою», розрахованою на обраного читача, працює широко закrojений проєкт Українського центру політичного менеджменту, котрий, на спілку з іншими організаціями, видає часописи **Людина і політика**,

Політичний менеджмент і **Соціальна психологія**. Вони мають на меті заповнити відповідні ніші в гуманітаріці, надаючи трибуну для виступу науковців, котрих досі сильно заглушує так звана четверта влада, та для вчених, котрим потрібні публікації для ВАКУ.

Цими завданнями визначається й вартість матеріалів: для ВАКУ і для науки. Так, серед інших своєю концептуальністю вирізняються статті Олега Горенка «Українець під тиском свободи» («Соціальна психологія», 2003, ч. 1), Миколи Михальченка «Українська регіональна цивілізація» і Ганни Палій «Формування української політичної нації» (обидві — «Політичний менеджмент», 2003, ч. 1), Надії Дудар «Детермінанти сучасного стану релігійності» («Людина і політика», 2003, ч. 3) та свіжа й гостра стаття Віктора Гадяцького «Конференції-читання як форма псевдонаукової комунікації в неототалітарних корпораціях» (там само, ч. 4).

Зустрічаються, звичайно, і апологетичні матеріали, як от «Відносини держави

РЕКЛАМНІ АНЕКДОТИ ВІД ОДЕСИТА

Для короткого пояснення, за яким саме принципом написав свої твори не відомий мені одеський письменник (прізвище якого, без сумніву, є псевдонімом), варто лише нагадати довгобродий анекдот про неухажливих студентів та хитрого професора. Щоб вони не галасували під час лекції й із належною увагою слухали, як він ділиться з ними багажем знань, учений починав фразою: «Аби не було дітей, треба...» Молодий стурбований люд замовкав і весь відведений час уважно слухав яку-небудь політекономію затамувавши подих, аби не пропустити тієї самої потрібної поради.

Андрій КОКОТЮХА

Подальшу долю цього професора не важко передбачити. Один раз обдуривши студентів, він справді домогся потрібного ефекту на якихось півтори години. Зате вдруге цей трюк не пройде взагалі ні з ким. Майстри художнього слова давно взяли анекдот на озброєння і вводять споживачів цього слова в оману регулярніше, ніж той самий студент займається сексом. Наприклад, достатньо

шанувальнику філософського роману прочитати в анотації на черговий твір, що йому пропонують саме філософський роман, він неодмінно зверне на такий твір увагу. Навіть якщо при прочитанні зміст не відповідатиме анотації. І купиться на подібну принаду наступного разу. Так само шанувальник трилерів раз-по-раз звертатиме увагу на напис «трилер». Або шанувальник «полунички» — на винесене на обкладинку слово «секс». Чи небайдужий до алкоголю — на пропозицію

прочитати щось на тематику, котра безмежно його турбує.

Ви вже встигли зрозуміти, що назва **Как бросить пить?** у даному разі не дасть практичних рекомендацій для алкозалежних, а в книжці **Любовь, секс и все такое...** секса нет. Автор пропонує усього-на-всього низку власних оповідань та фрагментів. Одні подаються, відповідно, як «алкогольні», інші — як «сексуально-еротичні». Принаймні **Анатолій КАРПЕНКО-РУСИЙ** такими їх вважає й має на це авторське право.

Але писати про алкоголь після Ремарка, Гемінґвея, Буковські та Довлатова нібито вже немає чого. Тим більше сумно все інше читати. Бо насправді навіть алкоголь на тематика в збірнику «Как бросить пить?» надто умовна. Налити чарку та ви-

і церкви в контексті побудови громадянського суспільства» Віталія Переверзія («Політичний менеджмент», 2003, ч.1) про взаємодію УПЦ МП з владою в Україні. Ось як автор бачить завдання московської церкви: «Українська Православна Церква, розуміючи, що ефективність її соціального служіння значною мірою залежить від соціально-політичних умов, прагне сама впливати на обставини, змінюючи їх таким чином, щоб вони стали якомога сприятливішими для виконання земної місії». Практично це означає співпрацю з окремими депутатами, депутатськими групами, чиновниками до найвищого рівня включно для протидії українським православним церквам, які не мають закордонного зверхництва, та іншим християнським церквам, течіям і рухам. Зокрема, ідеться про організацію опору греко-католикам, католикам, протестантам тощо. Простою мовою це означає втручання в політику української держави в царині конфесійного життя народу.

До речі, у низці публікацій із релігійних питань у цій серії часописів науковці виявляють цілковите незнання справжньої історії. Церковні діячі можуть писати у своїх виступах все, що їм заманеться, бо в нас проголошена свобода слова й відокремлення церкви від держави й держави від церкви. Але науковець зобов'язаний знати, що не може бути 2000-го року двотисячоліття Різдва Христового, бо Єшуа народився за кілька років до нової ери, а церковники просто «проспали» ту дату. Як не може бути 2000-го двотисячоліття християнства, бо дві тисячі років тому не було

ніякого християнства. Науковці мусять пам'ятати й про ідеологічну боротьбу в християнстві, і про державні втручання в розвій християнської цивілізації, і про те, що церкви не тільки сприяли культурі, а від самого початку й нищили її, були серйозним гальмом в історії мистецтв, науки. Повторюю: ідеться про церкви, а не про вчення Нового заповіту. Бо церкви часом із Новим заповітом, з Євангелієм нічого спільного не мають. А нинішня ритуалістика, яка включає в себе багато елементів зятятого поганства, і поготів.

Окремо позиціонується російсько-українське видання **Практична філософія** Центру практичної філософії та Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України. Часопис прагне дати більш-менш цілісну інтерпретацію реальності з так званих позицій синергетики. Ось зразок мислення цієї групи вчених (Л.Д.Бевзенко «Самоорганизационный образ социального мира», 2003, ч.1): «Современная социология — как теоретическая, так и эмпирическая — с особой силой обнаруживает значимость и потенциальность концепта «образ мира» равно как и близких ему концептов как-то «картины мира», «представление о мире» в святы с усиливающимся пониманием того, что мотивация человеческого поведения детерминируется отнюдь не знанием, понимаемым как рациональ-

ное, логичное, понятийно выстроенное отражение мира, а скорее образами, переживаниями мира, задающими модели реальности, включающие в себя как когнитивную, так и эмоциональную составляющие». Такий рівень наукового мислення подибуємо й ув інших статтях. А сама засада синергетики лише доволі розпливчатою, плутаною. Хіба що це лише перші кроки великої теорії, а тому не будьмо занадто критичні.

Цій групі часописів, а також багатьом іншим виданням, як от **Політична думка**, **Політика і час** та ін., властиві замкненість на внутрішніх українських ідеях та запозичення з російських оригінальних видань і перекладів, виданих кілька десятиріч тому. Абсолютно ігноруються здобутки гуманітарної думки у світі. А публікації з питань, що нас цікавлять, з теренів ЦСЄ навіть ніде й не згадуються.

Цікаво, що гуманітарний сектор у християнізуючій державі не запитує себе, як співвідноситься політика свічконосців із етикою, мораллю, потребою підтримати населення й не дати йому передчасно зійти до могили, із ученням месії Єшуа або — по-грецькому — Ісуса. Тим часом навіть побіжний погляд на елементи деструкції в красному письменстві й мистецтві дає до зрозуміння, що в суспільстві назрівають поважні катаклізми.

Чи були в українській історії вдалі спроби думати про свій народ з поглядом філософії, політології тощо? Були. От хоча б «Літературно-науковий вістник», котрий ніяк ніхто не хоче перевидати. Але давно те було. Нам своє робить.

Кр

пити властиво українцеві, але практично ніхто з тих, хто вводив у творчість сцени розпиття спиртного, не підводив під це філософію за прикладом згаданих вище літератів. Та й випивають персонажі оповідань не так вже часто й багато. Не більше й не менше за нас із вами.

Про другу книжку, заявлену як сексуальну, можна сказати ще менше. Пригадуєте, років десять тому в електричках продавали газети на зразок «Містер Ікс»? Та й тепер у кіосках пропонують різноманітні «Нічні фантазії». Отам, шановні читачі, і шукайте сексу. Чи еротики — кому що до душі. А в Карпенка-Русого найеротичніша фраза на весь цикл оповідань звучить так: «Ее тонкая нежная кожа была слегка покрыта тропической влагой и мелкими ров-

ными пупырышками. Маленькие соски, выглядывающие из-под открытой майки, были немногим более».

Подібні оцінки зовсім не означають, що оповідання, зібрані в цих двох книжках, аж такі погані. Вони просто не відповідають рекламному заголовкові й цілком можуть друкуватися на шпальтах, скажімо, жіночих та чоловічих «товстих» журналів. Коли говорити про збірку «Как бросить пить?», більш доцільною виглядає додаток до творів самого автора, складений із дійсно повноцінних текстів, навіяних алкогольними випарами. Псують гарний додаток, щоправда, бородаті анекдоти в самому фіналі.

До речі, саме вони як ніщо видають походження Анатолія Карпенка-Русого. Є дві категорії людей: професійні кавеєники й ті, хто народився в прекрасній

Одесі. Як одні, так і інші вважають: почуття гумору — у їхніх генах. Тому вони навіть у звичайному побутовому спілкуванні просто зобов'язані «хохміть». Не кажучи вже про літературний твір, де просто не можна без іронії: «Хозяйка жеманным жестом поднесла к губам свой стакан легкого загрязнения...и грациозно опрокинула сотку в фортепианную пасть».

Після цього мені краще своєчасно визнати брак почуття гумору. Інакше, вибачте, засміють. Краще відкласати обидві чесно прочитані книжки й перечитати улюбленого Довлатова...

Кр

Анатолій **КАРПЕНКО-РУСКИЙ**. Как бросить пить? — Одесса: Друж, 222 с. (о)

Анатолій **КАРПЕНКО-РУСКИЙ**. Любовь, секс и все такое... — Одесса: Друж, 164 с. (о)

ОЛЕКСАНДР ДУБОВИК:
ЖОВЧ — ЦЕ КРОВ МИСТЕЦТВА

Уявляєте, він здолав усього «Уліса» Джойса! Розважається над сторінками Плутарха.... А коли йому спало на думку прочитати «Петербург» Андрея Белого, він майже наступного дня на розі Хрещатика й Прорізної на розкладці побачив потрібне видання, до того ж — прижиттєве. Олександр ДУБОВИК — син поета, репресованого 1940 року. Народився в Києві, 1957 року закінчив Художній інститут і займався не тільки живописом, а й книжковою графікою, вітражним мистецтвом. Дивовижний талант від реалізму до властивого тільки йому «герметичного абстракціонізму». Він шляхетно балансує в поєднанні фігуративного й нефігуративного живопису, створюючи свої «палімпсести» — так назвав Дубовик одну зі своїх книжок. У його творчій біографії були роки заборони на виставки, часи випробування «модою» на нього. Зараз він «представницький художник». Шойно повернувся з Норвегії, а його уже чекають у Штатах. Наприкінці минулого року десять його картин було обрано для виставки в галереї «Філіпс» на острові Санні Бел, що у Флориді.

Кр: — Отож, у поетів народжуються не тільки вірші, а й сини...

О.Д.: — Поезії батька майже не залишилися. Три маленьких збірничка. Увесь архів мама знищила 1941 року. Ми не змогли його вивезти з Києва. Але гени батька запрацювали. Я й зараз пишу вірші... Для мене книжки — дуже важлива річ, я їх завжди обожаю. Перед читанням треба створити певний настрій, відповідну обстановку: освітлення, затишок... Важливо відчувати пахощі книжки, її щільність, вагу, колір. Тоді шелест сторінок, як музика... Як професіонал вивчаю макет, внутрішню аритмію книжки. Були важкі часи, коли до того, що мене цікавило з філософії та мистецтва, не мав доступу. Скажімо, Ортега-і-Гассет, у якого подобається іронічний погляд. Він стверджує, що філософія — це дуже просто, а потім починає писати зовсім непросто. Я ставлюся до книжок з філософії, як то кажуть, примруживши око. Не розумію — як можна вивчати філософію?.. Це спосіб мислення й засіб сприйняття світу конкретною людиною.

Кр: — Чи кожен оригінальний філософ створює певний напрямок у мистецтві?

О.Д.: — Філософія завжди нерозривна з живописом. Живопис — інтуїтивний. Філософія неначе тло для творчості. Зокрема Ортега-і-Гассет підтримував абстракцію й дегуманізацію мистецтва...

Кр: — Яка література впливала на вас? Наприклад, детективи...

О.Д.: — Детективи я читав, коли вивчав

польську мову. Що таке читання? За Ортега-і-Гассетом — це розтин рівня очевидностей певного часу, тобто про що автор не говорить — це настільки очевидно для того часу, що зрозуміло без пояснень. І наскільки читач відчує це, настільки зрозуміє епоху, цього письменника. І це найцікавіше. У ті часи мене цікавив звичайний набір: російська література, зокрема Достоевський, західні поети: Рембо, Еліот, Рільке. Свого часу вражав Набоков, зокрема його «Дар», «Защита Лукина», «Аоліта». Чи твір Гайдеггера «Буття й час»... Можна відкрити на будь-якій сторінці й вразитися тонкощам аналізу, несподіваному повороту думки. Відчуваєш, що людина може задурити тобі голову, як заманеться.

Кр: — Як Ви самі почали писати? Ваша іронічна проза, зокрема — «Нобелівська промова», «Апологія лінощів», природна для Вас, чи — захист від прикрощів життя?

О.Д.: — Останнє, що написав, це «Повний словник інтелектуальних художників» — тобто «ПСІХ», друкований у журналі «Галерея». Я вважаю, що жовч — це кров мистецтва, спасіння від солодощів та банальності. Справжній поет — супроти всіх. Уже старий Гете говорив: якби міг написати таку книгу, за яку б проклали всі німці сто років, був би щасливим. І це сказав апостол німецького духу, який любив німців, але вважав за потрібне не сюсюкатися зі своїм народом, а злити, щоб народ не застоювався. Гейрецький філософ Амос, сучасник Фалеса (VII століття до нашої ери) говорив, що Бог дав йому дар пророцтва, щоб провіщати проти свого народу.

Кр: — Хіба література не повинна заспокоювати розпечений мозок, дарувати надію?

О.Д.: — Це незначна функція. За нею я відчуваю дидактику. Мені до смаку така література, яка говорить не навпростець, а пропонує варіанти, до яких ще треба дістатися.

Кр: — Захоплення літературою не робить людину слабкішою? Люди бояться співчувати, бояться тонкості натури. Можливо, тому зараз мало читають?

О.Д.: — Не читають тому, що домінує телебачення. Живопис зручний тим, що подивився на картину і, якщо вона не захопи-

ла, проходиш повз. Витрачаєш секунди. А книжка вимагає час.

Кр: — Пабло Неруда хизувався краденими книжками, вважав, що це нормально для інтелігентної людини.

О.Д.: — Є люди, для яких поціпити книжку — нормально. А я страждаю: жадібний на книжки, проте не вкрад жодної.

Кр: — Ви — відомий ілюстратор. Як народжувалися ваші прикладні малюнки?

О.Д.: — Ілюстрацією займаюся давно. Остання праця — тритомовик Тарнавського, мого друга, чудового поета. Як зробити щось відповідне цій складній, жорсткій, модерновій поезії? Зробив агресивний шрифт, шукав відповідності. Це був поверховий пласт. Навіщо його ілюструвати? Потрібно передавати дух, зміст, настрій...

Кр: — Зараз щось ілюструєте?

О.Д.: — Зробив свою монографію, залишилися тільки надрукувати. Наші «меценати» не доросли до розуміння, що видана на їх кошт книга — це пам'ятник для них самих. Папу Юлія II пам'ятають не за його завоювання, а тому, що він жив у часи Мікеланджело, а Філіп II жив у часи Веласкеса...

Кр: — Джон Кеннеді привчав політиків до думки, що рідко хто з них стане прізвищем часу. Це прерогатива митців...

О.Д.: — ...Ближчий приклад: Помпиду — рядовий політик, який залишив по собі Центр Помпиду в Парижі. В Україні — безнадійно. Мене в минулому й цьому році висунули на Шевченківську премію. Я пішов на це з єдиною метою: отримати гроші й закінчити монографію. Коли наші чудові художники Кричевський, Бойчук не мають монографії — це ганьба для країни. Маленька Угорщина надрукувала всіх своїх художників.

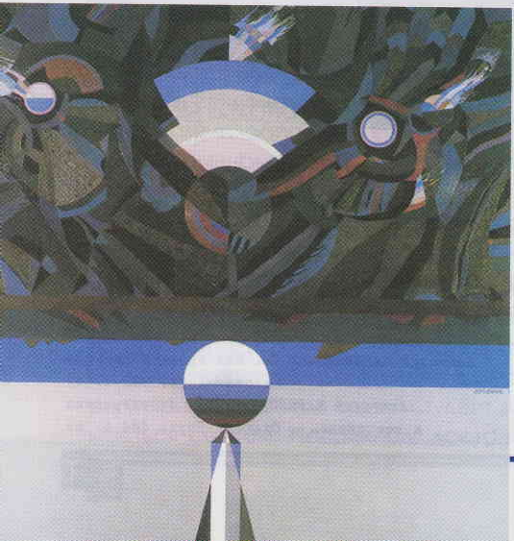
Кр: — Вас задовольняє книжковий ринок країни?

О.Д.: — Переважно це російські книжки. Українською виділив би Ганса-Георга Гадамера «Герменевтика й поезія».

Кр: — З такими високочоломи уподобаннями чи вбиває час із книжкою?

О.Д.: — Ну звичайно, коли їдеш у потязі й треба звільнити голову від усіх думок і тривоги, то читаю різну дурницю: детективи, журнали, газети...

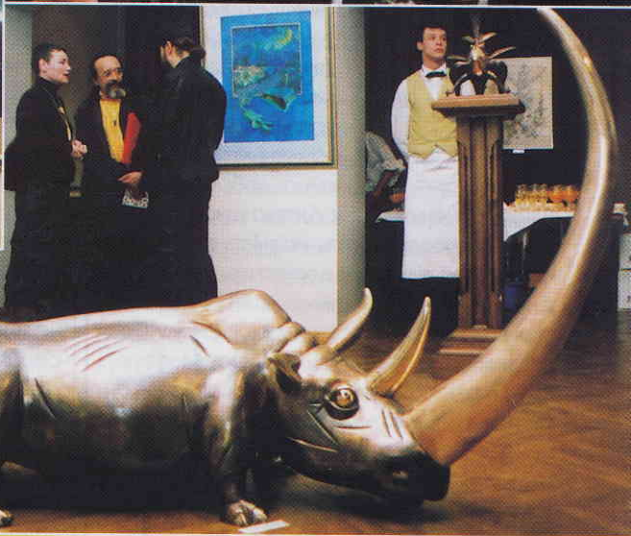
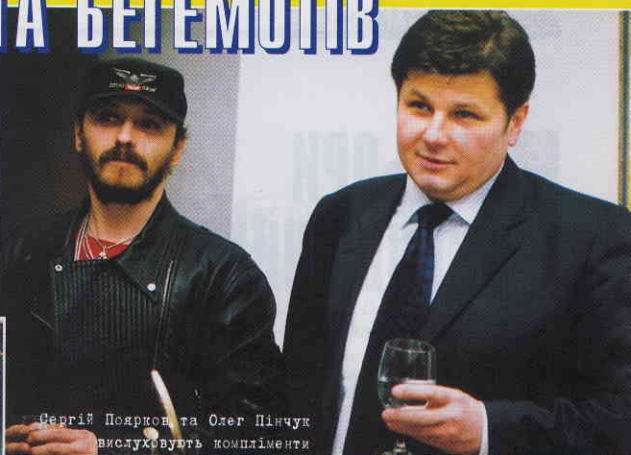
Розмовляв Георгій-Григорій ПИЛИПЕНКО **Кр**

СЕРЕД НОСОРОГІВ ТА БЕГЕМОТІВ

ХРОНІКА

В «українському Ермітажі» — Музеї східного й західного мистецтва імені Ханенків — відкрито виставку малюнку **Сергія ПОЯРКОВА** та скульптури **Олега ПІНЧУКА**. Обидва до цієї події видали по новому альбому-каталогу.

ВИВЕРЖЕННЯ ПОЯРКОВА

«Усі люди, — проголошував **ПОЯРКОВ** у коментарі до картини 1984 року «Sancho Panzas, Who Have Crucified Don Quixote», — поділяються на Дон Кіхотів і Санчо Панс. Перші — мрійники й візіонери, а другі — втілення хатньої мудрости й, часом, простоти, котра гірша за злодіювання. А все разом творить збалансовану систему. Наприклад, революції розпочиналися Дон Кіхотами й завершувалися Санчо Пансами, які, зрештою, вбили донкіхотство. Санчо Панси розіпнули Дон Кіхота й робили з нього дурня». Тобто, український гебрей Троїцький був Дон Кіхотом, а член міжнародних більшовицьких банд убивць і терористів та митець Сікейрос — Санчо Пансою? Ленін, Сталін і Дзержинський — Дон Кіхоти?

Лесь ГЕРАСИМЧУК

Через двадцять років після тієї картини пан Поярков — успішний митець, твори якого виставляються в різних країнах і чудово продаються. Його люблять критики, шанують елітні клуби Інтернет-провайдерів, вважають за свого габардисти (члени тотальної секти послідовників Габарда). Він навчився віртуозно поєднувати елементи кількох стилів, котрі, здавалося б, мають мало спільного між собою: надреалізм, ріперреалізм, візуалізм, постмодернізм. І все це — у смачній маскультурній упаковці.

Наш автор — прихильник *продаваності* як критерію мистецькості, художності. Звичайно, не в естетичному, а в ринковому розумінні. Бо текст книжки-каталогу важко розглядати як художній дискурс. Ми маємо до діла не з критичним досліджен-

ням, не з філософсько-естетичним есе, не з памфлетом, а з «контентом», який заживає популярності з розвитком віртуального простору. Ідеться не про звичайний текст із якоюсь логікою аргументів, визначень, стилістикою, якимись точками мистецьких координат. У пана Пояркова кост-

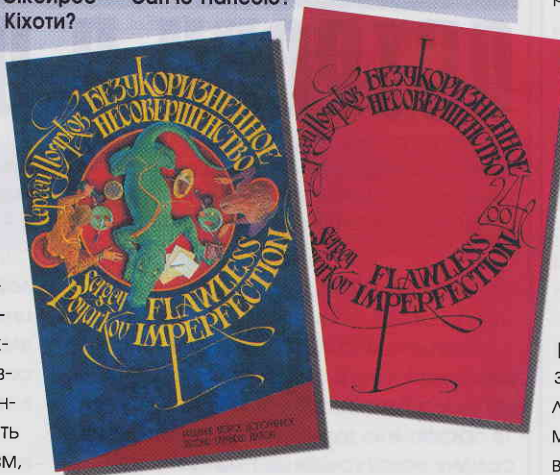
рубатий російський/англійський виклад з багатьма стилістичними, орфографічними, термінологічними помилками, але це можна трактувати не як недоуцтво, а як характерні ознаки трансформаційної доби, бо ж бачимо таке в ЗМІ, поважних наукових виданнях.

Таке ж враження справляє й яскраве мистецтво пана Пояркова, презентабельність якого не відпускає споживача. Тому поява такої епатуючої пошти на українському або американському виднокрузі — явище знаменне й непересічне. Уже бодай тому, що творчість пана Пояркова відрубує українську традицію ХХ ст. та ступає у світ фантазійної космополітичної віртуальності. Ринкова гра з мистецтвом заступає конвенційне трактування *штуки*, і в образотворчості настає час *контенту*, що *продається*. Цього не треба жартатися. Наприклад, Бабушкін зруйнував фрагмент вітчизняної історії, порушив ідеологію історичного міста, а доробок пана Пояркова — річ у собі, котра зваблює грошовитих мішуків своєю безоглядною пристрастю й дивовижністю. У чомусь пан Поярков відповідає їхнім снам, не вимагаючи багато навізамін. Бо в споживачів — теж не з їхньої провини — залишився в голові лише контент замість осмислення того, що з ними відбувається.

Я прецінь не іронізую, бо нам з цим справді жити.

Кр

Сергій ПОЯРКОВ. Безукоризненое несовершенство.
К.: Внівест Принт, 174 с. (с.)
(Рецензія див. також: Кр ч.20'03)

ПЕРІОДИЧНЕ ЖИТТЯ

КОЛЬОРИ «СОНЯШНИКА»

Усі діти люблять казки. При чому дехто — слухати їх із вуст матусі, дехто — читати сам, а дехто — писати... Буйна дитяча фантазія часом вибудовує досить оригінальні та незвичні сюжетні лінії, з надзвичайно добрим та лагідним баченням світу. Дитяча щирість, прямота, безпосередність, наївність вирізняють казки дітей від казок дорослих. «Літшедерики» юних українських казкарів наразі можна почитати на шпальтах журналу **Соняшник**, який проводить конкурс «Моя казка». Окрім того, цей дитячий часопис використовує творчість малюків і в іншій площині — населяє свої сторінки дитячими аплікаціями та малюнками замість ілюстрацій.

Взагалі **«Соняшник»** дуже нагадує яскравий калейдоскоп, який щосторінки викладається новим візерунком, що цілком відображає еkleктичне сприйняття дитиною світу. Вірші, оповідання, казки, історії, нариси, українознавчі розвідки, анекдоти, комікси, конкурси, задачки, кросворди, книжкова полиця, безліч веселих, кумедних, смішних, лагідних, добрих та пухнастих ілюстрацій. Яскраві шпальти **«Соняшника»**, заповнені творчістю **Юрія БЕДРИКА**, **Євгена ГУЦАЛА**, **Лесі ВЕРБИЦЬКОЇ**, **Віри ВОВК**, **Лесі ВОРОНИНОЇ**, чимось нагадують двері в дивовижний світ, де дерева, квіти, травичка, тварини вміють говорити, мають характер і своє життя.

Допитливий дитячий розум не зможе оминати розповіді про життя пташок, жаб, черепах, білок, лінивців, драконів; матеріали про походження українських звичаїв, слів та фраз; нотатки мандрівника, який побував у різних країнах світу. А для кмітливців у пригоді стануть усілякі заховані картинки, англійські слова та шаради. Одним словом, це казка, де весело, де багато барв та відтінків, де можна пізнавати нове й водночас розважатись, причому — не лише дитині, а й дорослому.

Кі

ЕКРАНІЗАЦІЇ

СЕКРЕТ НЕВІДОМИЙ

Французький культурний центр в Україні та журнал «KINO-КОЛО» влаштували для киян та одеситів свято. Завдячувати, окрім, власне, організаторів, маємо французькому продюсеру, режисеру, «паризькому видавцеві та розповсюджувачу фільмів», як він сам себе рекомендує, Марену Кармітцу. До програми ретроспективи фільмів увійшло сім картин, знятих за безпосередньої участі його компанії МК 2.

Вадим
ДУШКАНТ

«Код невідомий» (2000) австрійського режисера Михаеля Ганеке, навіть попри те, що не був відзначений на конкурсі в Каннах, має всі шанси потрапити до целулоїдних «нетліннок». Аби втлумачити глядачеві, що попри шалений розвиток нових, надшвидких засобів комунікацій, код до серця навіть найближчих, найрідніших нам людей залишається невідомим, Ганеке відмовляється від сюжету. Замість однієї, послідовно й зрозуміло викладеної історії, режисер пропонує кілька паралельних сюжетних ліній, які обриваються на найцікавішому — аби їх зв'язати до купи, треба знати код, завдяки якому можемо збагнути таїну єдності світу.

Ув ізольованій кімнаті маніяк зачинає героїню й погрожує напустити туди газу,

аби побачити її справжнє обличчя. Злочинець, як бачимо, теж аж надто охоплений бажанням (що переросло у хворобу) знайти код до потаємної сутності тих, хто його оточує. Але в ту мить, коли жінка збагнула, що потрапила до смертельної пастки й починає молити маніяка про помилування, кадр обривається й ми опиняємося в іншому сюжеті, який, своєю чергою, теж буде перервано ще однією, третьою історією, логіку якої, як і попередніх двох, ми намагаємося вибудувати у своїй свідомості: «Неповна оповідка про різноманітні подорожі» — таку під назву має картина Ганеке.

Постановник свідомо дратує глядача, аби той не заколисався цікавою, завершеною оповідкою про чуже життя, аби збагнув, що чужого життя не існує, що все тут переплетено в незбагненних для нас зв'язках (долі героїв, що, здається, живуть у паралельних світах, так чи інакше перети-

ОСТРОВИ В ОКЕАНИ

Дирекція Міжнародного кінофестивалю анімаційних фільмів «Крок» та редакція журналу «KINO-КОЛО» влаштували невеличке свято. Упродовж кількох днів кіномани мали змогу подивитися не лише кращі конкурсні картини «Кроку», а й фільми майстрів анімації.

Олелько ВОЛИНСЬКИЙ

Картини Філа Маллоя привабили до глядацької зали й еротоманів. На його фільми, як у горезвісні радянські часи, дітей до 16 років не пускали. Маллой, попри солідну освіту (окрім арт-коледжу, де осягав фахові таємниці образотворчого мистецтва, навчався кінематографії в Королівському коледжі мистецтв у Лондоні), пересічному глядачеві може видатися дилетантом, який просто вирішив похуліганити. Після диснеевських мультів глядачеві незвично сприймати жорсткі лінії примітивних графічних малюнків. Гурманів же Мал-

лой саме цією зумисною примітивністю, цим дитячим почерком і приваблює. Із властивим підліткам чорним гумором він осягає таємниці світу, до якого проти їхньої волі їх втягують дорослі.

«Історія світу», «Виникнення письменності», «Відкриття мови», «Десять заповідей» — ось назви його коротеньких фільмів, персонажі яких, здається, зішли з обмальованого сексуально занепокоєними юнаками паркану чи підмоченої стіни шкільного туалету. Як це й властиво підліткам, Маллой у своїх «сороміських картинках» рано чи пізно зводить все до статевих актів. Його ковбої злягаються не

наються і впливають одна на одну), що «сліпий випадок» є виявом закономірності, послідовність тонких причин та наслідків, якої ми не в змозі збагнути. Бо код, якщо вірити Ганеке, нам невідомий. Створюючи ефект спонтанного спостереження за непідробним життям (режисер навіть відмовляється від переваг монтажу, знімаючи довгі епізоди одним планом), він реабілітує право кіна бути саме кіном — мистецтвом підглядання за життям, яке може обходитися й без сюжету.

Серед показаних під час Фестивалю фільмів чи не найшляхетнішого в історії кінопродюсера були й екранізації. «Жіноча справа» Клода Шаброля (1988), який усі свої картини знімає за посередництва МК 2, є екранізацією роману Франсіса Шпінера. Героїня Ізабелль Юппер — ця роль принесла актрисі приз за кращу жіночу роль на Фестивалі у Венеції, — рятується від злиднів по Другій світовій війні, заробляє на сите життя тим, що робить підпільні аборти й здає кімнати повіям. Французькі чоловіки, що зазнали у війні з Німеччиною поразки, через правосуддя гільйотинують матір двох дітей, аби хоч у такий спосіб продемонструвати всім нестраченим жінкам великої Франції свою зганьблену маскулинність.

Картина Алена Рене «Мелодрама» (1986) є екранізацією п'єси Анрі Бернштейна, що йшла на сценах паризьких театрів наприкінці двадцятих — початку трид-

цятих років. Режисеру вдалося уникнути всіх вад примітивної мелодрами: сльозливості, бажання розчулити глядача, розподілу героїв на лиходіїв та жертв. «Мелодрама», ставши викликом примітивним мелодрамам, укотре довела, що мистецтво має шукати гідність не в бажанні всім сподобатись, а в несуетній спробі показати споконвічний трагізм наших ігор у кохання та ненависть, у господарів та служок, завоювників та завойованих.

Якщо йдеться про літературні першоджерела представлених на ретроспективі продюсера Марена Кармітца фільмів, то не можна не назвати «Нехай віднесе нас вітер» (1999) Аббаса Кьяростамі. Назву, настрій, інтонацію фільмові дав рядок відомо іранської поетеси Форуг Фаррохзад, що на вершині слави загинула в автокатастрофі. «Нехай віднесе нас вітер» — поема про життя невеличкого іранського селища. Фільм цей — своєрідний автентичний спів, у який вриваються чужі йому сучасні інструменти, виявляючи свою технократичну недолугість.

Окремої розмови потребують фільм самого Кармітца «Сім днів від дому», у якому режисер відмовився не лише від захоплюючого сюжету, а й від професійних акторів, а також кінотрилогія Кшиштофа Кесльовського «Три кольори».

Тридцятирічний секрет успіху Марена Кармітца нашим кіномитцям, на жаль, і досі невідомий. Kr

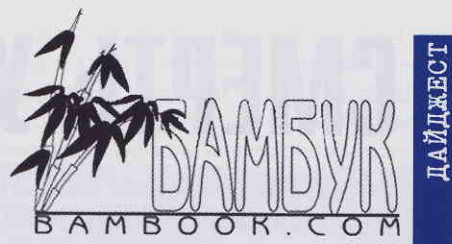
лише з жінками, а й навіть із кобилами. Робиться це з безпосередністю й посипішністю охопленого нестримним бажанням пубертата, у якого от-от закипить у штанах. Режисер навіть не акцентує уваги на геніталіях — досить намалювати паличку, що стирчить з-поміж ніг ковбоя й примусити його здійснювати фрикції. У цьому Содомі й Гоморі злягаються не лише люди й тварини, а й навіть меблі. «Сексуальне життя стільця» — так називається один із показаних на Фестивалі фільмів режисера.

Ті, кому не смакує ця парканна естетика прищавих підлітків, мали можливість засолодитися фільмами угорського режисера Ференца Цако, який працює з найрізноманітнішими матеріалами, у тому числі з пластиліном та піском, завдяки яким автор коротеньких притч передає примарність нашого світу. Його форми, які нас так приваблюють, у фільмах Цако, зазнають постійних метаморфоз. Спостерігаючи за тим, як руйнуються пластилінові чоловічки чи розсипається пісочний велет,

вислів «ми будуюмо на піску» перестав сприймати як красиву фразу.

Юрій Норштейн провів майстер-клас і окрім класичних уже картин (серед яких «Іжачок у тумані», «Казка казок» та незавершена «Шинель») показав фрагменти документального кіна про своїх соратників — художницю, дружину Франческу Ярбусову та кінооператора Олександра Жуковського.

Чи не найбільше враження справили «Двадцять хвилин Шинелі», як називає геній анімації свій незакінчений фільм. Здається, Норштейн здатен зняти багатогодинний серіал за відомим гоголівським твором. Коротенький епізод у режисера виростає в повноцінний фільм. Незаангажованість Норштейна, який не продається в рабство жодному з продюсерів, не дозволяє поки що завершити роботу над фільмом. Хто знає, можливо, має Юрій Норштейн і правий у цьому своєму впертому бажанні зберегти свободу від влади грошей. Завдяки цій свободі він залишився одним з небагатьох островів мистецтва в морі всепоглинаючого бізнесу. Kr

ДАЙДЖЕСТ

САЛМАН — ЦАР ПИСЬМЕННИКІВ

Новим президентом міжнародної організації письменників — ПЕН-центру — обраний **Салман РУШДІ**. Шістдесятирічний англомовний виходець із мусульманської громади Індії, який кільканадцять років тому був заочно засуджений Іранським духовним лідером Хомейні до страти за нешанобливі натяки на Аллаха та його дружин у романі «Сатанинські вірші», буде обіймати посаду ПЕН-президента протягом двох років. Рушді, котрий останнім часом проживає в Нью Йорку, повідомив, що на Заході після подій 11 вересня 2001 року простежується тенденція до обмеження свободи слова, і що він має намір боротися з цим. Натомість ультраправа іранська організація «Революційна гвардія» оголосила, що смертний вирок письменникові залишається чинним.

КНИЖКА — СТРАТЕГІЧНА ЗБРОЯ РОСІЇ

За даними Міндруку Росії торік було зареєстровано понад 80 тис. випущених назв книжок загальним накладом 720 млн. примірників, і загальною друкованою масою близько 10 млрд. друкованих аркушів. Обіг роздрібної торгівлі книжками становив у Росії минулого півтора мільярда доларів. Порівняно з 2002 роком загальний наклад збільшився на 22%, число назв книжок зросло на 15%. За даними міжнародних спостерігачів, за кількістю книжок, що випускаються, Росія не тільки продовжує посідати п'яте місце у світі й третє в Європі, але й упевнено наближується до найвищих меж — мільярд примірників та сто тисяч назв книжок на рік. Наразі обидві ці межі долають лише три країни — США, Великобританія й Китай.

2003 року в Росії значно збільшився випуск книжок для дітей, а також художньої літератури. Зростає кількість великих видавничих структур — торік уже більше 80 видавництв випустили видання накладом понад один мільйон примірників кожне. Продовжує зростати частка недержавного сектора — торік недержавні видавництва Росії випустили майже 90% сумарного накладу (у 2002 році — 87,5%). Але найдивовижнішим здобутком російської книгосфери є істотне збільшення кількості перекладних видань — порівняно з 2002-м — майже у 1,5 рази. Kr

СМЕРТЬ У КИЄВІ

Якщо ви будете обурені, читаючи цю книжку, якщо Ви будете знервовані, згаду-ючи раптом її звороти, абзаци, а то й сторінки, якщо Ви будете заскочені, роздив-ляючись її візуальну частину, — це буде найкращим подарунком тому поколінню, яке вступає в сучасну українську літературу.

3 анотації до книжки

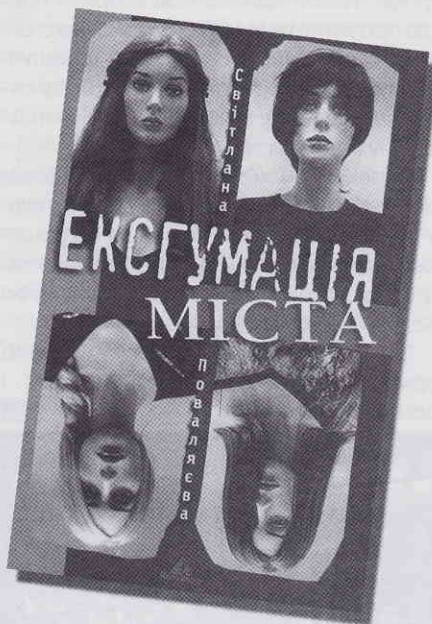
Богдана МАТІЯШ

Отже, іще одна розмова про місто. А ще — про смерть і про секс, про нарко-тики й алкоголь, думання та його відсутність. Потоки говоріння (саме го-воріння, а не свідомості!), творення ціка-вих образів, а часто — цілком невдалі стилістичні ходи, клішовані метафори, котрих, якщо хочемо говорити про книж-ку більш-менш правдиво, таки не можна не помітити.

Найліпшим вступом до розмови про **Ексгумацію міста** мені видалась навіть не назва, а анотація до книжки, із котрої стає очевидним, що авторка не просто сміливо доносить читачеві свій текст, але й цілком природно чекає на нього реакції. Але чи насправді вона хоче чи-тацького обурення? Чи не криється за цими словами потреба особливого виз-нання й бажання просто бути почутою, не дати загубитися своєму текстові поміж інших текстів? Адже розмова про те, що читач може бути обуреним чимось письмом, передбачає подаль-ше розгортання дискурсу з фіксацією усіх його «але» та «а пророс», а вона, здається, уривається, так і не розгор-нувшись у щось вагоме.

«Ексгумація міста», отже, — це особ-ливі авторські рефлексії на світ-у-якому-ми-є, виговорювання себе й пропису-вання себе в місті, яке щодня бачиться по-різному і в якому переплітається на-прочуд багато площин, про які по-спра-вжньому цікаво говорити: про те, що лю-биш і чого не сприймаєш, фіксувати зміни, які відбуваються зі знайомими та друзями, їхні пиятики та похмільні син-дроми, подорожі автостопом і нудне сидіння вдома, коли після випитого/ви-куреного настільки кепсько, що далі власного туалету не те, що «не хочеть-ся», а «не можеється» виходити. Чи не це, за **ПОВАЛЯЄВОЮ**, мало б шокувати або ж дратувати «довірливого» читача? Але все-таки не шокує, а лишень розгор-тається як специфічний життєвий досвід (почасти знайомий потенційному чита-чеві книжки) і сприймається як фрагмен-ти сюжетів, що висвічуються на тлі вели-кого міста, котре в якісь миті піддається привласненню через творення своєї історії в ньому.

У цьому тексті відверто дивує екле-тизм письма, дивні стилістичні перехо-ди: від тексту, котрий претендує на пев-ну «густину», до надмірної «сплоще-ности» та затертості написаного (маю на увазі фрази на кшталт: «мої друзі пропливають в гондолі крізь морок Ве-неції підсвідомості», «мій дім ... ретельно

оперлинює собою параною») або ж відверті стилістичні «ляпи»: «Чоловік при-кипів до стіни з відваленою черепою» тощо. Стилістично не рятує тексту, хоча, можливо, й додає йому певної пікант-ности й заявлена відвертість мови: деякі сленгові конструкції здаються відверто штучними (може, тому, що надто явно проступає їхня неавтентичність — ав-торка подекуди пропонує український варіант російського сленгу), а часом дивує недоречність мовних ігор (ска-жімо, коли прізвище Расторгуєв транс-формується на Расторхуєв). Усі ці сти-лістичні ходи, здається, мусили б «пра-цювати» на епатування читача, вражан-ня його або цинізмом, або, щонаймен-ше, сміливістю-говорити-те-що-думаєш, проте викликають радше знудженість текстом (ці слова можна сприймати двозначно: і щодо стану психологічно-го, і щодо фізичного).

Звісно, можна сприйняти такий спосіб письма як свідомий експери-

мент із формою тексту, своєрідне епа-тування читача його якістю, але якщо перші 30 сторінок іще більш-менш стерпно читаються в такому форматі, то далі стає все тяжче балансувати поміж цікавими знахідками авторки та відвер-то непривабливими уривками тексту, і тому, врешті, це читання просто набри-дає. По ньому не залишається нічого. Просто прочитані сторінки слів, якісь події, що нас не стосуються, а отже, не варті того, аби про них пам'ятати.

Дуже приблизно запам'ятовуються фотографії: обличчя, обриси тіл, демон-стрування оголеності — вони чомусь здаються найневдалішими сюжетами, можливими в цьому місті. Знімки ані тво-рять свого особливого тексту, ані допов-нюють того, що пишеться авторкою, — виглядають натомість також затертими й клішованими і, зрештою, — просто по-рожніми. Здається, це той випадок, коли те, що могло би говорити, мовчить, і не то-му, що знає забагато, а тому, що йому немає чого *насправді* сказати. Деякі по-токи говоріння, особливо ті, що стосують-ся смерті, теж якимось чином дотичні до сфери мовчання; щоправда, тут процес зворотній: мовчання народжується з надмірної багатослівності, яка в собі нічого не несе. Урешті, аби писати про досвід смерті без штучності, не досить просто набратись сміливості й вибудо-вувати дискурс смерті навколо рапто-вих телефонних дзвінків, цитат померлих знайомих та миті переходу туди. Мусить бути ще щось, можливо, — цілком відмінне. А деколи потрібен саме такий дискурс, тільки тоді він проговорюється інакшими словами.

Текст Світлани Повалєєвої читаєш так, ніби йдеш містом: на чомусь ми-мохідь зупиняєш погляд, щось, можли-во, вражає, але коли врешті виходиш за його межі, не виникає бажання сюди ще раз повернутися. І не кортить зали-шити на згадку бодай кілька фотокар-ток, хай навіть із найпікантнішими кад-рами: секс у спорожнілому вагоні мет-ро, забиті лайном унітази, обкурені дівчатка в кабінці туалету. Усе це прос-то проминає, проходить повз і вписуєть-ся в площину неважливого та неспра-вжнього. Місто, яке — так уже історично склалося — мало би сприйматися як рідне (неможливо не впізнати Київ), стає нецікавим і «неживим».

Тому не певна, що ексгумація міста вдалася. Воно таки залишилося мерт-вим, а будь-які подальші копірвання в ньому можуть видатись невдалим досвідом некрофільї. Хоча... Може, са-ме так зараз пізнаються справжні міста?

Кр

Світлана ПОВАЛЯЄВА. Ексгумація міста. — Л.: Кальварія, 160 с. (п)

РЕФЛЕКСІЇ

СІЛЬСЬКИЙ ДЕТЕКТИВ

Книжку про те, як у невеличкому селі за нез'ясованих обставин загинув нетверезий письменник, цікаво буде читати передовсім його реальним братам по перу. **Олександр ВІЛЬЧИНСЬКИЙ** своїм другим (як неодноразово зазначається в тексті) романом спритно вбив одразу двох зайців. Начебто, віддаючи належне моді, звернувся до популярного детективного жанру. І водночас не спробував бодай трошки розширити коло потенційних читачів сучасної української літератури. Отже, стороннім вхід до тексту не те щоб заборонено — непричетним до літературного життя буде банально нецікаво читати психологічний детектив «Суто літературне вбивство».

Андрій КОКОТЮХА

Між тим, роман цілком відповідає вимогам обраного жанру. Ну, хіба від сюжетних поворотів подих не перехоплює й від очікування розв'язки не тремтиш нетерпляче. Але для того читача, якому книжка призначена, цих запозичених із аналогічної західної та навіть російської белетристики штук, розрахованих на зовнішній ефект, не дуже й треба. Роман про письменників і для письменників вийшов на диво самодостатнім. Коли зрозумієш для себе його адресне спрямування, помітні вади цього негостросюжетного детективу перетворюються на чесноти.

Оповідь повільна настільки, настільки повільна та одноманітна життя українського села, де відбуваються основні події роману. З огляду на це, дуже вдалим, дещо пародійним, навіть у чомусь — знаковим, можна вважати початок. Сусідський хлопчина прибіг до колишнього журналіста Андрія Грабовського, що кинув суєтну та невдячну професію й із віком усе більше тяжіє до сільського побуту, із повідомленням про нещасний випадок. Думає, журналюга кинув усе й погнав з'ясовувати, що ж сталося з його давнім другом-письменником? Зовсім ні. «Посидь тут, поки чайник закипить... А я тим часом щось кину поросяті, випущу курку й квоку, і підемо...», — говорить Грабовський віснику смерті й іде поратися. Або інший, не менш показовий фрагмент. Андрія, що вже мимоволі виконує роль приватного детекти-

ва, зупиняє пізно вночі невідомий традиційним вигуком на зразок: «Стой, стріляти-му!». Журналіст упізнає в ньому свого односельця, і починаються неквапні спогади: «А як там Ганна Григорівна? — запитує він про мою маму. — Вона була в мене класною керівницею. А ти що, в гості приїхав?». Автор постійно дає зрозуміти: тут вам не стрімкий мегаполіс, це — типове українське село, тут нічого не може трапитися такого, що вимагає від людини негайних дій та миттєвої реакції. Завжди можна спочатку неквапом перекурити, а вже потім розбиратися. Супермені тут не ходять.

Тим більше, що ситуація — класично-детективна: загадкова смерть під час нічної бурі, дороги завалено, виїхати неможливо навіть джипом, стільниковий зв'язок не працює. Повна ізоляція від зовнішнього цивілізованого світу. І всі підозрювані — тут, нема куди подітися. Один із них — імовірний убивця. Тут і починається те головне, заради чого, як мені видається, Олександр Вільчинський написав роман. Якщо випадково «Суто літературне вбивство» прочитає невідомий читач, вона зробить для себе розюче відкриття: письменники, совість нації, інженери людських душ, насправді готові змішати один одного з лайном. Кожен із них окремо й усі разом — графомани, хами та алкоголіки.

Для самих письменників взаємна гризота — аж ніяк не новина, тим більше — не відкриття. Кожен із них охоче описував і при нагоді ще раз опише, не конче у формі детективного роману, нещирість, заздрісність та латентний алкоголізм колеґ по літературному цеху. Тому найбільш щирим персонажем виглядає Наталка, стороння особа, молоденька дівчина досить вільної поведінки, котру один із письменників узяв із собою в село на вікенд і яку відверто втомлює та бентежить незнайома атмосфера. Саме її очима ми дивимося на «класиків» і бачимо зграйку нещирих, пихатих, самозакоханих і навіть брутальних людей, котрі чомусь вважаються літературними корифеями. Справді, цілком логічно, якщо один із них виявиться вбивцею.

Дотримуючись чистоти жанру, ім'я вбивці не назву. Власне, це не так уже й важливо. Сучасний детектив, особливо створений за певними європейськими канонами (наразі яскраво проглядається французький психологічний детектив зразку першої половини минулого століття) не обов'язково мусить приголомшити розв'язкою. Головне — причина, яка штовхає найдорожчу, здається, людину на вбивство

ближнього. І коли ви дочитаєте роман до останньої сторінки, зрозумієте: попри певні вади та прояви типових хвороб і комплексів сучасного українського художнього тексту фінал виглядає справді несподіваним і не таким уже й банальним, як зловтішно сподівалися противники новонародженого вітчизняного «читва». Хоча б через те, що, нема де правди діти: подібне «суто літературне вбивство» хоча б один раз мимоволі хотів чи поривався вчинити кожен із нас. Добре, що не всі наважуються заподіяти іншому смерть під тиском емоцій та ображеної гідності.

Кр

Олександр ВІЛЬЧИНСЬКИЙ. Суто літературне вбивство. Сер. «Лауреати конкурсу «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 232 с. (п) (Рецензії див. також: Кр чч.20,21'03)

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

ДОН КІХОТ ПОЕЗІЇ

Пішов із життя **Ріталій ЗАСЛАВСЬКИЙ** — відданий лицар, Дон Кіхот поезії.

Від юних літ він писав талановиті вірші, майстерно перекладав інших поетів. Видано понад 100 його книжок, вражаючим

накладом — 18 мільйонів примірників.

А в останні роки — украй несприятливі для поезії й поетів — яскраво виявився ще один його хист. Коли здібним літератам і їх творам так легко назавжди загубитися у вирі нашого шаленого життя, Ріталій Заславський почав робити все можливе й неможливе, щоб врятувати й захистити їх. За його редакцією одна за одною стали виходити чудові поетичні книжки: «Сто по-

тов об Александре Пушкіне», «Сто руских поетов о Кіеве», «Сто поетов о любви», «Пятнадцать поетов — пятнадцать судеб» і багато інших. І гроші на їх видання нерідко знаходив він сам. Чимало майстрів поетичного жанру він згуртував навколо журналу «Радуга», де працював. Коли ж дехто йому нарікав, що за всіма стараннями допомогти іншим майже не має часу на власну творчість, він посміхався й казав: «Головне — спровжня література, якою все одно займаюся, а не я сам».

Пішов із життя Ріталій Заславський, але залишилася Поезія, і він — її складова.

«НАЧАЛА» ВЕЛИКОГО КІНЦЯ

Сучасний футбольний клуб європейського рівня повинен мати одного-двох фантазистів. Ідеально, якщо це Зідан і Фігу. Кожна європейська нація теж має певну кількість патріотів-мітологів — гуманітаріїв, які занурюють витоки свого народу в сиву давнину тисячоліть. Є такі й в Україні. Біда лише, що нашим літератам-фантазістам до рівня Європи так, як півзахисникам київського «Динамо» до візаві з «Реалу».

Костянтин ДИКАНЬ

Перша поправка до Конституції США внеможливіє будь-які обмеження свободи слова. На практиці ми маємо дещо подібне — доктор біологічних наук видає власні роздуми на теми історії. Так само, як губернатори, депутати й міністри захищають кандидатські й докторські дисертації. Небезпека тут лише в магії звань і посади: не може ж доктор наук чи державець писати дурню.

Виявляється, може. Сумнівається? Тоді почитайте історико-літературний есей **Зоя СОРОКІНОЇ-МАРИНОЇ** з претензійною назвою **Начала**, якому до краснописемства так само далеко, як парламентській стенограмі до романів Дюма-батька.

Звісно, біологія й література — речі різні. Звідки ж узятися літературним чеснотам? Жонглювання назвами й фактами, зібрання до купи будь-чого, аби ли-

шень одне слово з речення чи думки були спільними, не створять ані роману, ані фентезі — тільки важкотравний наукоподібний опус. Уявляєте: головний інженер ЖКК у якості гобі компілює механізм створення йонної асиметрії в м'язових і нервових клітинах чи хоча б розумує над проблемами калій-натрієвого обміну в цитоплазмі клітин?

Чи можна серйозно розглядати історичні ідеї доктора від біології, котрий не знає значення одного з ключових термінів рідної галузі — ареал — і вживає такі дилетантські тавтології, як «ареал поширення... розселення... існування»; застосовує до становлення групи народів термін «онтогенез», що стосується індивідуального розвитку; до міту про походження благодатного дощу застосовує недоречне означення «етіологічний»; а на додачу ще й серйозно аналізує романи?

Як наслідок, авторка переконує читача, що наші предки змогли визначити 1/300 мільйонну долю секунди, хоча й не розуміє «*як це встановили й для чого вона примінялась*»; що будівники мегалітів-обсерваторій, укр. примітивно витлумачуючи світобудову, зробили математично точні астрономічні виміри й почали спостерігати за небом 630 тисяч років тому, хоча відводить на становлення «протоєвропейської мікроеволюційної гілки» підвиду *Homo sapiens* усього 60 тисяч років. А затуркати читача допомагають «*побічні представники Ното*».

Підтвердження умовиводам авторки шукає в палеогеографії, не розрізняючи

доконані факти й гіпотези диваків. Як можна повірити в те, що зменшення рівню океану на 120 метрів знищить Чорне й Середземне моря, глибина яких перевищує п'ять тисяч метрів? Якщо об'єднаний чорноморсько-азово-каспійський басейн був прісним, то чому нині Каспійське море солоне? Яким уявляє вона льодовик, стверджуючи, що висота його «*городоподібного краю*... сягала від 2 до 3–4 км»? Якщо на кожні 100 тисяч років припадає одне зледеніння, то за останні 80 млн. років їх буде не 170, а 800. **Невже важко скласти порцію?** До речі, зміна магнітних полюсів Землі не позначається на кліматі. Географічні ж полюси не змінюються: південний завжди залишається південним так само, як і північний.

«Унікальна сіра (українська) порода корів є яскравим прикладом коєволюції людини і тварини», — як вам такий шедевр? А є ще Лубни Чернігівської області; чисельні пересмикування літер у географічних назвах, невизначеність термінів індоарійці, слов'яни, руси, руські, українці тощо; побутове «*на Україн*», але «*в Молдові*». **Книга без карт і переліку літератури, але й не роман.**

При цьому Зоя Олександрівна слушно зауважує, що «*етнічна самосвідомість виражається передовсім у тому, що народ набуває ім'я і це ім'я стає прапором, під яким іде його об'єднання*»; критикує методологію офіційної історіографії; наголошує на важливості для процесів етногенезу спільної ідеології, культури й релігії — «*свої боги закликали до єднання і єднали людей*», тоді як візантійське духовництво швидко стало провідником впливу імперії на Русі.

Дійсно, українці-руси, на відміну від сучасних беларусів і росіян, мають багату древнішу історію. Проте дати її науковий аналіз можна лише на основі комплексного поєднання методів різних галузей знання — історії, археології, антропології, молекулярної генетики, лінгвістики, фізики... Її переконливим наслідком став би атлас карт ареалів хоча б найвідоміших народів для кожного століття. Така робота потребує серйозного фінансування й державної підтримки. Україні це не загрожує. Тому можемо констатувати: полку пропагандистів давности українців прибуло. Шкода, що, як і раніше, обґрунтовані ці теорії дуже слабко, — Бекгем теж обрав «Реал». Не романтично, зате реально.

Кр

Зоя СОРОКІНОЇ-МАРИНА. **Начала**. — К.: ФАДА, 447 с. (п)

САММИТ
КНИГА

01001, м. Київ, а/с В-452; 04053, м. Київ, вул. Артема, 52-Д
Тел./факс: (044) 537-22-25, 537-22-15
Ріп 26008026441641 в Печерському від-ні КМФ АКБ "УСБ" м. Києва, МФО 322612, ЗКПО 31750452
E-mail: books@sambook.com.ua

АОЗТ "САММИТ"

Издательский дом "Саммит-Книга"

объявляет конкурс на должность:

**РУКОВОДИТЕЛЬ ИЗДАТЕЛЬСТВА
(ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР)**

ТРЕБОВАНИЯ К КАНДИДАТАМ:

- Опыт работы на издательском и книготорговом рынке Украины
- Знание автурсь, учебных программ, библиотечного рынка, рынка типографских услуг
- Высшее образование, коммуникабельность, лидерские способности

ПРЕДЛАГАЕМ:

- отличные условия работы в хорошем коллективе
- постоянную заработную плату в размере 2000 грн. + участие в прибылях

ЗАПИСЬ НА СОБЕСЕДОВАНИЕ И РЕЗЮМЕ:

по тел./факсу +38 (044) 537-22-15, 537-22-25
e-mail: books@sambook.com.ua
Адрес: г.Київ, ул.Артема, 52-Д
(Академия педагогических наук), 1-й этаж

Видавництво "Центр навчальної літератури"

презентує нові книги для освіти та підвищення кваліфікації

Всі книги рекомендовані або затверджені Міністерством освіти та науки України як навчальні посібники або підручники та відповідають навчальним програмам

Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами/М.Я. Матвій: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. — Київ: ЦНЛ, 2004 — 272 с. (палітурка тверда).

У навчальному посібнику викладено особливості ведення бухгалтерського обліку діяльності і складання звітності малих підприємств промисловості, сільського господарства, будівництва, торгівлі, транспорту за різними формами: простою, спрощеною та журнально-ордерною. Методику фінансового й управлінського обліку основних засобів, виробничих запасів, витрат виробництва, розрахунків (в тому числі за податками та іншими платежами), реалізації, доходів, капіталу висвітлено на конкретних прикладах з урахуванням скороченого Плану рахунків та облікових реєстрів, затвердженого для підприємств малого бізнесу. Навчальний посібник призначений для студентів, які навчаються за спеціальністю "Облік і аудит". Він може бути корисним для бухгалтерів малих підприємств, працівників податкової служби, інших контрольних органів.

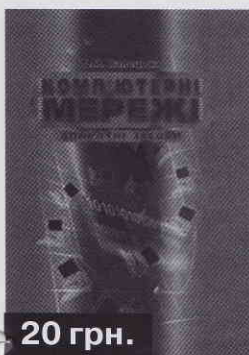
24 грн.

Мікроекономіка/О.Я. Базелінська: Навчальний посібник. — Київ: ЦНЛ, 2004. — 350 с. (обкладинка м'яка).

Навчальний посібник написаний відповідно до програми курсу "Мікроекономіка". У центрі уваги посібника — передусім процеси сучасної ринкової економіки: аналіз попиту та пропозиції, застосування теорії еластичності, наслідки державного регулювання цін, дослідження поведінки споживача, дії фірм в умовах різних видів ринкової конкуренції та при монополії. Широко використовується графічний та табличний аналіз, математичне моделювання. Теоретичний матеріал супроводжується питаннями для обговорення, тестами та задачами. В кінці книги дається розв'язок наведених тестів та задач. Для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, аспірантів, викладачів, усіх, хто цікавиться проблемами мікроекономіки.

20 грн.

Комп'ютерні мережі: апаратні засоби/Т.М. Валецька: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. — Київ: ЦНЛ, 2004. — 208 с. (палітурка тверда).

У посібнику подано необхідні для вивчення дисципліни матеріали з комп'ютерних мереж, які є невід'ємною частиною підприємств торгівлі. Блок навчально-методичного забезпечення включає програму курсу та матеріали за її темами, комплекс контрольних та тестових питань для контролю засвоєння знань, методичні вказівки і завдання для лабораторних робіт, основну та допоміжну літературу, глосарій. Для студентів економічних спеціальностей, аспірантів та викладачів економічних вузів.

20 грн.

Економіка й організація інноваційної діяльності/І.І. Цигилик: Посібник. — Київ: ЦНЛ, 2004. — 128 с. (обкладинка м'яка).

У навчальному посібнику на базі чинного законодавства, економічної теорії і практики розкрито суть економіки й організації інноваційної діяльності в умовах ринкових економічних відносин. Розглянуто суть інноваційних процесів і принципи вибору інноваційної стратегії. Висвітлено питання інноваційної політики, системи фінансування, експертизи та ефективності використання інновацій у підприємницькій діяльності. Посібник складений відповідно до навчальної програми і призначений для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

10 грн.

Економічні ризики/І. Ю. Івченко: Мультимедійний підручник + CD: рекомендовано МОН України. — Київ: ЦНЛ, 2004. — 304 с. (палітурка тверда).

До вашої уваги пропонується потужний навчальний комплекс з курсу "Економічні ризики", який складається з друкованого і мультимедійного компонентів. Запропонований матеріал відпрацьований у навчальному процесі серед студентів стаціонарної і заочної форм навчання на економічних спеціальностях і добре зарекомендував себе як у засвоєнні теоретичного матеріалу, так і в розв'язанні практичних задач. Система вправ і тренажерів дає тому, хто навчається, можливість самостійної об'єктивної оцінки отриманих знань і навичок. Вміння вчасно оцінювати виникаючі ризики в ситуації невизначеності сучасного економічного середовища дозволяє швидко й ефективно приймати адекватні управлінські рішення у сфері економіки, бізнесу і фінансової діяльності. Підручник призначений для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, слухачів шкіл бізнесу, підприємств, керівників підприємств (організацій), менеджерів, фахівців страхових і кредитних організацій.

44 грн.

Автоматизація учета персонала/С.Э. Зелинский: Практическое пособие. — Киев: ЦНЛ, 2003. — 650 с. (твердый переплет + CD).

В книге рассмотрены различные аспекты применения программного обеспечения для автоматизации управления персоналом украинских предприятий, представлены западные, российские и украинские разработки, описаны проблемы выбора таких программ. На примере конкретного программного продукта от украинского разработчика рассматриваются возможности решения кадровых задач на основе современных компьютерных технологий. Книга также охватывает темы, посвященные изучению персонального компьютера, локальных и глобальных сетей, систем управления базами данных, офисных программ, используемых сотрудниками отделов кадров и кадровых служб в повседневной работе. На сопроводжающем к книге компакт-диске находятся демоверсия программы PersonPro 2.0 Базовая, более 70 примеров должностных инструкций, типовые формы приказов и отчетов, нормативно-правовые акты для управления персоналом предприятий и многое другое. Эта книга будет полезна работникам кадровых служб и отделов кадров, руководителям и топ-менеджерам, а также студентам соответствующих специальностей.

42 грн.

Промисловий маркетинг/М.В. Ваневський: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. — Київ: ЦНЛ, 2004. — 256 с. (палітурка тверда, збільшений формат).

У книзі викладаються теоретичні і практичні основи промислового маркетингу в обсязі, передбаченому навчальною програмою відповідного курсу аудиторних занять студентів, які оволодівають професією менеджера, маркетолога, економіста інтелектуальної власності. Видання викладає суть промислового маркетингу, його принципи, форми, товарну політику, маркетингові дослідження промислового підприємства в сучасних економічних умовах, ціноутворення в промисловому маркетингу. У посібнику наведено структуру фінансового маркетингу, маркетинг рекреаційної індустрії в Карпатському регіоні, розкрито феномен маркетингової культури та вплив маркетингу на формування місцевих бюджетів. У додатках наведено приклади типових уроків, що стосуються вивчення маркетингу в навчальних закладах, та інші приклади даної проблеми. Підручник розрахований на студентів вищих навчальних закладів економічних, правничих та інженерних факультетів. Буде корисним науковцям і новаторам, усім тим, хто має стосунок до економіки, виробництва або підприємництва.

24 грн.

Логіка/А.Є. Конверський: Підручник затверджено МОН України. — Київ: цнл, 2004. — 312 с. (палітурка тверда).

У систематизованому, дидактично витриманому вигляді підручник розкриває метод логіки, основні форми і закони мислення. При викладенні програми курсу логіки враховується специфіка юридичної спеціальності. Значний фактичний матеріал ілюструє особливості судового пізнання, показує, як виявляється та чи інша логічна форма у правовому дослідженні та юридичній практиці. Підручник розрахований на студентів юридичних факультетів.

26 грн.

Видавництво "Центр навчальної літератури" 04176, м. Київ, вул. Електриків, 23, оф. 8.
Відділ збуту: (044) 451-65-95, ф. 416-01-34 (для прийому замовлень), 416-20-63, 416-40-71, 416-04-47
E-mail: oleg@cul.com.ua, office@uabook.com
Офіційний сайт: www.cul.com.ua

ЖИВ ШПИГУНЯРА ОДИН...

РЕФЛЕКСІЇ

Шпигунська документалістика — те, заради чого мужчина відкладає «в далеку шухляду» філософський трактат, зшиток віршів знайомого автора й навіть Стівена Залмановича Кінга. Пояснюється це, певно, менш за все перипетіями химерного сюжету. Бо життя, браття, така штука, вона пошиє в дурні будь-кого...

Олег СИДОР-БЕЛИНДА

Чи знаєте ви, що «змова послів» 1918 року передбачала не фізичне усунення Леніна з Троцьким, а тільки їх прилюдну дефіляду... без штанів? А двома роками раніше пітерські поліцаї загубили одну вельми важливу особу, бо остання взяла таксі, а їм на те забракло грошей? Ув обох випадках ідеться про одну й ту ж людину, котру легковажні газетарі та поквапливі історики називають «асом шпигунства» та порівнюють із Джеймсом Бондом. **Ендрю КУК** — не такий: 20 років витратив на копісування в архівах кількох країн, на консультування з фахівцями (серед яких — і наш співвітчизник), на скрупульозне, як маніпуляції з золотим піском на спецтерезах, співставлення версій, різних та сумнівних.

Уявляю мудрагельство та патріотичну риторіку, коли б за діло узявся (пост-) радянський історик. Як би він розпатякував із будь-якого приводу про особливості соціально-економічного становища певного періоду. Але іноземному авторові вистачає нерозлогого абзацу, аби повідомити про результати двох революцій у Росії, і це при тім, що розраховує він передусім на англословну публіку, не втаємничену в деталі Квітневих тез, не знайому з топографією

ленінського Розливу (куди під час екскурсій до Ленінграду в радянські часи водили примусово всіх екскурсантів... Рембрандта могли забути, та лише не Розливи!). Письменника цікавлять факти, а ними він вважає ментальні вершки сухих, припалених порохом документів. Тому навіть розвіяні міти він сором'язливо лишає в додатку до основного тексту.

Становлення «нового біографізму» в літературі випадає на 1920-ті. Першопрохідцем був француз (Андре Моруа), а першими його «жертвами» — англійські романтики (Байрон, Шеллі), що й дозволило зоілам ставити питання руба: чи ж можна виміряти безмір непересічної поетичної особистості банальною квитанцією з пральні? Стосовно бійців невидимого фронту питання це відпадає саме собою. Реконструкцію їхньої діяльності ліпше за все й починати, опираючись на такі-от квитанції, бо шпигуни, знаємо, віршів не пишуть. Борис Савінков був винятком, тому й попався.

Але попався, та майже одразу, і його високий покровитель Сідней Рейлі, який, як нам відомо з книги, народився в Одесі й звався Соломон Розенблум. (Ще в радянських енциклопедичних довідниках початку 80-х він витрактовується як «англ. шпигун», без розшифрування псевдоніму та зі знаком питання замість дати народження).

Наразі це вже не сенсація, бо ледве у світ вийшла книга **В паутине секретных служб**, як про неї розтрубили на шпальтах кількох періодичних видань. Вини автора в тім ніякої, а книга тільки виграла, дозволивши нам зосередитися на своєму, кривному.

Звісно — на «українському сліді», а він зовсім не вичерпується місцем народження героя. Аж серце радіє, коли читаєш про значну кількість енергійних співвітчизників, від Федора Возняка, причетного до вибуху на нь юоркському заводі набоїв у січні 1917 р., до авантюриста Мойсея Гінзбурга, народженого в Радзивиліві, та Марії Захарченко-Шульц, агентки ОГПУ, якій випала честь обшарпати самого Рейлі-Розенблума... Додамо волинянку Фанні Каплан (во-

19.00 грн

на згадується побіжно) і полтавчанку Надію Массіно, одну з дружин славетного шпигуна (який, як виявилось, не викрадав німецького шифру, у «змові послів» повівся як йолоп та й із Бондом 007 і Овodom Ліліан Войнич мав лише номінальну схожість).

Навіть хороше дослідження рідко буває вільним від прикрих ляпів. Віддаючи належне шерлок-гольмсівській аналітиці Ендрю Кука та моїй чительницькій насолоді, природно нею зумовленою, мушу заважити, що кінофільм 1955 року «Овід» поставив не Шостакович, а Олександр Файнцimmer (Шостакович, звісно, є тільки автором музики), і в Каннах він не був ніяким «переможцем», бо не брав участі в знаменитому фестивалі. (До речі, окремі епізоди фільму знімалися у Львові). Хоча це, власне, з розділу «Додатків»...

Кр

Ендрю КУК. Сідней Рейлі STI. В паутине секретных служб. — К.: Бора-Друк, 352 с. (с) (Рецензії див. також: Кр ч.12'03)

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ОБРІЇ»

43 РОКИ «СУЧАСНОСТІ»

«Так у світі поведлося...», співається в одній СУЧАСНІЙ та популярній свого часу пісеньці, що земля промаркована, як Україна, обов'язково має бути пошматованою хоча й не територіально, але, принаймні, інформаційно й просторово. Когось вивозили, хтось сам тікав «із раю», комусь забороняли отримувати інформацію з того чи іншого боку. Над кордонами ширяв вітер, а українська думка — літературна, політологічна, культурологічна, філософська етс. розвивалася щільниковими окремішніми комірчинами. Це не зле й не добре, просто так було і, схоже, так для багатьох залишається й нині.

Сучасність, може, як жодне інше українське видання, робило спроби існування над кордонами. Від 1961-го до 1991-го часопис видавався там, по америках себто, далі — тут, в Україні-неньці. Проте марно вважати, що це вирішувало проблему. Адже на початках числа журналу були майже недоступними в Україні, а тепер із кожним роком зменшується кількість його

читачів по закордонах. Відтак зібраний Миколою Чубуком **Бібліографічний довідник** заповнює ще одну лакуну, скріплюючи пов'язаннями-ниточками думки Івана Плюща з Богданом Певним, Валентином Мороза з Леонідом Кравчуком, Богдана Бойчука з Ігорем Бондарем-Терещенком.

І хто після цього скаже, що не можна поєднати не поєднуване?

Особливо варто відзначити скрупульоз-

ну працю впорядника над бібліографією «Сучасності» 1960—1970-х років: зважаючи на те, що в Україні маємо лічені повні комплекти журналу, історикам, політологам і літературознавцям цікаво буде бодай довідатися, що, скажімо 1962-го в журналі публікувалися вірші М.Рильського й огляди «Преси УРСР за минуле десятиліття», проза Качуровського й Костецького, «Один день Івана Денисовича» А.Солженіцина й політологічні огляди Лисяка-Рудницького.

Отож поспішайте, адже унікальну збавку для бібліоманів випущено обмеженим накладом.

Кр

Бібліографічний довідник журналу «Сучасність»: 1961—2003 / Редактор-упорядник М.Чубук. — Л.: Кальварія, 480 с. (п)

У МЕЖАХ КОНЦЕПЦІЇ

Це число художньо-публіцистичного альманаху Інституту Юдаїки (К.: ДІА) витримано в межах продуманої концепції: гебрійські сторінки української, беларуської, російської та радянської історії та літератури. Стала рубрикація на «прозу-поезію-публіцистику-мемуари-епістолярій-мистецтво» чітко визначає розмаїття мов, стилів, жанрів та тем, цілісні контури яких складають, власне, ідею альманаху.

Богдана КОЗАЧЕНКО

Отже, розділ «Проза». Поряд зі спокійною, реалістичною, «класичною» за стилем повістю Г.Кановича «Віра Іллінічна» задержувати нестримною живістю оповідання беларуського письменника Уладзіміра Арлова в перекладі О.Ірванця, присвячені його гебрійським сусідам у радянському Полоцьку. Тут же — перекладені з івриту О.Гільбо та Х.Дубінською твори «постмодерного абсурдизму» ювелірно довершених мініатюр ізраїльтянина Етгара Керета, письменника, який справляє враження гатунку творів майстра Зінгера.

Розділ «Поезія» складається з публікацій класики ідишистської літератури: поезій «Останнє чекання» уродженого Волині Гаїма Бялика, та поеми «Купа»

П.Маркіша в чудовому перекладі з ідиш Валерії Богуславської. Приємне враження справляють задумливі та щирі, позбавлені зайвої драматизації вірші репатріантки Вероніки Батхен.

Проблема антисемітизму на Близькому Сході у викладі Д.Харріса та «Єврейські формування Західної України часів Громадянської війни» Я.Тинченко складають розділ «Критика та публіцистика», де прямо поєднано минуле та сучасне гебрійської історії.

Епіграми, дружні послання та інший письменницький побут із надбань Леоніда Первомайського, як і листування К.І.Чуковського та С.Я.Маршака, змушують замислитися над подвійністю існування

письменства за часів СРСР, особливостями творчості та вмінням цінувати найпростіші вияви життя поколінням літератів, яке спізнало Другу Світову.

Блок «Мистецтво» складається з публікацій, присвячених історії гебрійського кінематографу (біографія О.Дранкова Р.Янгірова), образотворчого мистецтва та скульптури («Штетл в творчості гебрійських художників між двома світовими війнами» провідного дослідника гебрійського мистецтва Г.Казовського та

«Народження скульптури в Ізраїлі» Е.Гельмана). Тут метод визначення дискусійних питань щодо особливостей гебрійського мистецтва та формування його теорії спирається на історичний огляд пам'яток давніх та сучасних творів гебрійського мистецтва.

Публікації коректно тримаються заданих рубрик, чергуючись за принципом «гебрійська культура України ХХ століття: початок ХХ ст. — воєнний та повоєнний час — сучасність». Як на мене, це число альманаху впорядковано краще за попередні.

ПЕРІОДИЧНЕ ЖИТТЯ

НЕСКІНЧЕННА ВІЙНА

Однією з найхарактерніших ознак модерного суспільства є стереотипне мислення. Читаючи газети, переглядаючи телепрограми, абсорбуючи численні чутки, ми «збагачуємо» себе скельцем того чи іншого кольору, крізь яке дивимось на світ. Це дозволяє пересічній людині, обтяженій браком часу та буденними проблемами, мати «своє» розуміння навколишньої реальності. Інколи спрощене й поверхове, воно допомагає нам за філіжанкою кави та цигаркою в умовах пострадянських кухонь провадити жваві дискусії на безліч тем — від порівняння останніх моделей стільникових телефонів до впливу глобалізації на країни «третього світу». Щоправда, існує й зворотній бік медалі. Адже надмірно узагальнюючи та спрощуючи, ми опиняємось заручниками всевидних ЗМІ та їхніх інтерпретацій, що часто-густо страждають на брак об'єктивності.

Максим АРТЕМЕНКО

Темою, яка протягом останніх п'ятдесяти років незмінно перебуває в епіцентрі світової уваги, є ізраїльсько-арабські конфлікти. Завдяки телебаченню та періодиці це протистояння вкрилося безліччю мітів та псевдонаукових спекуляцій. За радянських часів близькосхідне протистояння висвітлювалося крізь призму партійної ідеології та політичних інтересів. Але сьогодні, коли минуло вже понад десять років після колапсу системи, ми й досі не маємо неупередженого та аналітичного читва про ізраїльські війни. Натомість про стан справ дізнаємося з оповідок знайомих, що від'їхали до обітованого краю; з голівудських комедій та бойовиків, які збиткуються з недовлугості арабських функціонерів; із теленовин. На цьому тлі нова книжка **Алека Епштейна**

Войны и дипломатия. Арабо-израильский конфликт в 20-м веке виглядає просто-таки олімпійським проривом. У передмові автор, професор суспільних наук Єрусалимського університету, обіцяє бути неупередженим. І, як не дивно, дотримується слова.

Щоправда, він вважає рішення 1947 року Генеральної Асамблеї ООН про розподіл Палестини, у якій на той час частка гебрів становила 31%, аксіоматично правильним. На цьому ґрунті пан Епштейн вибудовує свою конспективну, але від того не менш цікаву оповідь про війни та мир, пошуки та розчарування, ініціативи й агресії.

Автор починає з опису зародження політичного сіонізму, ідеологи якого перетворили утопічну ідею про створення держави гебрів на політичну платформу, із якою

не могли не рахуватись. Далі ми в хронологічній послідовності переживаємо події війни за незалежність, сінайської та шестиденної воєн, кампанії 73-го року та облоги Лівану. Автор послідовно гортає сторінки арабо-ізраїльських стосунків, не мінаючи брудних та ганебних (не лише для арабів) моментів. Різанина в Дір-Ясині, вчинена ізраїльськими військовими, жорстокість

християн-фалангістів у Західному Бейруті, спровокована гебрійською владою, брутальність військової адміністрації стосовно арабів — ці й багато інших фактів, не оминаються і позбавляють нас приводу звинувачувати автора в упередженості.

Зміст книжки цілком відповідає назві. По-перше, опис конфліктів сягає початку нового сторіччя й містить аналіз останніх зіткнень і терактів. По-друге, окрім кривавих подробиць збройного протистояння, твір рясніє деталями залаштуноків дипломатичних інтриг. Особливо приємно, що пан Епштейн знайшов і місце для висвітлення культурних та конфесійних відмінностей Близького Сходу. Абстрактний аналіз підтримується даними соціологічних опитувань, а авторські розумування вкрай коректні та обережні. Усі ці речі роблять книжку надзвичайно цікавою та інтелектуально поживною.

РЕФЛЕКСІЇ

Алек Э. ЭПШТЕЙН. Войны и дипломатия. Арабо-израильский конфликт в 20-м веке. — К.: Дух і Літера, 216 с. (о)

РЕФЛЕКСІЇ БАБУСЯ ДЛЯ БАБУЇНЕНЯТИ

Серед дитячої книжкової продукції останнього часу споглядаємо величезну кількість дивних створінь. Уже й не книжки наче, — сумки, подушечки, цератові іграшки для купання, пуделка, в які можна зазирати. Причому зроблені вони так, щоби книжку досить тяжко було зіпсувати. Кохане дитя й так її мотлошиться, і сьак термосить, і шарпає, і тіпає. І — отакої! Книжуля — як новенька.

Олена ЧЕКАН

Усе б і нічого; проте забувається, сказати б, старомодне й несучасне табу: книжок **не можна псувати**. Ет, минули ті часи, коли бабуся забороня-

ла мені лишати книжку, тим більше розкрити, на дивані — то було неподобство, бо на диван сідали дупцею. Нині на книжку хоч сідай, хоч топни її, а вона міцна й добре зшита, миється, відтирається — але наче вже й не книжка, а так — симулятор. Чи симулятор.

Натомість книжка **Мар'яни САВКИ** **Чи є в бабуйна бабуся?** — таки книжка. Хоч і не така пізнавальна, як, можливо, годилося б для пропедевтичної літератури. Ось дітки в татуса так і не дізналися відповідей на свої вічні «чому?» Бо в татка цих «чому» виявилось не менше.

Малюнки художника Олега Петренка-Заневського, які, власне, роблять книжку безпрограшною й достойною найвищих оцінок, я дуже полюбила. Але «странною любов'ю» — для своєї маленької донечки, якби в неї був фартушок, щоб їсти кашку в дитсадку, я б зробила аплікацію з того бабуйничка. Обшила б чорненьким стійком силует, тоді зі шматочків у горошок і клітинку — штаненята й метелика, а головне — зачіску зробила б із клаптика дитячої рожевої шубки — була в нас така... Узагалі, для своїх бабуйненьок мама (а краще бабуся, бо мамі здебільшого ніколи) знайде безліч цікавих ідей для прикрашання одягу.

Що ж до віршів Мар'яни Савки, то вони цілком читабельні. Звичайно, багато з написаного «десь чули»: ось і мультяшна «Мама для мамонтеняти» прозирає, і маршаківське мишеня вередливе, якого колисали всі поспіль, доки не з'їла киця. А вже «Ослики в тумані» — ну, майже цитата. Зрештою, цілком постмодерні, кому не звучить оригінал, той не зрозуміє натяк. Та Бог з ним, із натяком. **КР**

Мар'яна САВКА. Чи є в бабуйна бабуся? — Л.: Вид-во Старого Лева, 32 с. (п) (Див. також: **КР** ч.20'03)

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ОБЕРІЇ»

ЩЕ ОДИН ШЛЯГЕР

Харківський «Клуб Сімейного Дозвілля» видав для російськомовного читача в Україні ще один примітивенький довідничок під вельми гучною назвою «Релігії світу». Насправді йдеться далеко не про всі релігії, а лише про найважливіші з англійського погляду. Ні видавництво, ані, звичайно, Майкл КІН не думали про те, що ці «замітки з приводу» читатимуть не якісь острівні тубільці чи знедолені племена в Африці, а в космічній країні з багатьма старими університетами та академіями, де християнство почало поширюватися набагато раніше, ніж у новорозколотій англійській церкві.

Лесь ГЕРАСИМЧУК

У книжці багато недостовірних відомостей, зокрема про Біблію. Адже в Європі, зокрема в Україні, текстові відмінності в перекладі та інтерпретації Святого писання не зводяться до наявності апокрифів або псевдоепіграфів. Справа в тому, які саме тексти бралися за основу (гебрійські, латинські, грецькі), які варіанти цих текстів обиралися і як інтерпретувалися.

Про ідеологію архітектури храмів у християнстві написано просто нісенітниця, бо у нас навіть школярі знають, що тип християнського храму (у тих конфесіях, де визнають храми) складався з багатьох архітектурних моделей нехристиянського або й антихристиянського стилю, — наприклад героїони або храми на пошану Мітри. Ритуали з бігом часу також формувалися з запозиченням багатьох обрядів нехристиянського кола, зокрема з

культів вогню абоощо. Власне, пан Кін не розрізняє віру та релігію як адміністративне утворення. Він не називає справжнього імені Месії — Єшуа, а не грецький умовний переклад Ісус. Єшуа як гебрей за походженням боровся не з гебреями, а з партією гебрейських ортодоксів.

На жаль, укотре доводиться нагадувати, що в нас за свободи слова кожний має право писати, що йому заманеться, в рамках закону, тим більше церковники, бо й церква, на щастя, відокремлена від держави. А якщо видається **науковий довідник**, то там мусять бути лише достовірна інформація. І в цьому разі видавництво повинно зазначати, що пропонуються роздуми такого собі Майкла Кіна, а не наукові відомості. Аби не вийшло так, ніби «Клуб Сімейного Дозвілля» хоче ввести прихильників клубу в оману. **КР**

Майкл КІН. Релігії світу. — Х.: Клуб Семейного Досуга, 240 с. (с)

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

ПІРАМІДИ ГАННИ СТЕЦІВ

В основі книжки **Ганни СТЕЦІВ** — нариси з життя простих українських людей, які повсякчас несуть у своїх душах часточки історії усього народу. Книга є збіркою есе й має дві частини — оповідки про людей із села обабіч Ріки й три розповіді про долі людей, на перший погляд таких звичайних, та все-таки дуже-дуже особливих.

Дарина КОСОЛАПОВА

Піраміди, як відомо, є втіленням чогось вічного, величного й високого. Піраміди видно здалеку. Ці споруди, наче грандіозні кам'яні сторожі, споглядають перебіг життя маленьких людей. Саме останню «рису» пірамід використовує в книжці авторка — тут піраміди символізують незнищенність душі народу, але їх не видно простим оком, треба бути частинкою того народу, аби збагнути їхню надзвичайність.

Книжка приваблює мелодійністю ритму, легким і струнким викладом. Кожного персонажа авторка вимальовує яскраво, виразно, подекуди із великою симпатією. Відтворює різнобарвні душі, внутрішню палітру почуттів. Головний персонаж твору — Ріка. Здавна життя людей будь-якого селища чи містечка зосереджувалося навколо водоймища — джерела життя.

Сторінки книжки проймають ніжною любов'ю авторки до людей Ріки, маленьких людей на тлі великої Природи. Людей, чії піраміди є густком незабутнього й незбагненого — їхньої душі. У книзі описано різні сторони життя села — від ролі церкви, проблем пияцтва, заробітчанства та руйнування селянських начал до інтимних проблем маленької дівчинки (мрії про новенькі рукавички й перше кохання).

Описи минулого спонукають до роздумів, надають дивної наснаги, неначе кличуть до майбутнього. Із захопленням читаєш неначе оповіті серпанком річкового туману сторінки... Перегорнувши ж останню сторінку, пересвідчуєшся, що і для тебе, народженої у великому місті, ті люди, чії лінії життя викарбувані в «невидимих пірамідах», є дуже рідними. **КР**

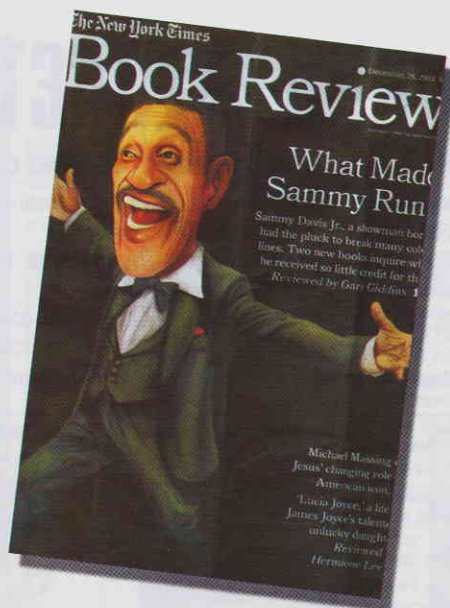
Ганна СТЕЦІВ. Піраміди невидимі. — Л.: АЗ-АРТ, 144 с. (с)

ЛЮСІЯ Й ДЖОЙС

Джеймс Джойс був «одержимий донькою, мов той король Лір. Вони спілкувалися не втіленою в слова мовою, що лежала поза межами свідомості». Люсія народилася 1907 року в палаті для жебраків. Унаслідок постійних мандрів у пошуках достатку Люсія з дитинства знала кілька мов, була музично обдарованою й фахово займалася модерним танцем. Серед її вчителів і партнерів — відданий діонісійським ритмам апологети Ізидори Данкін. Газети 1928 року писали, що з часом Джойс має всі шанси бути такою ж знаною, як і батько.

Проте життя Люсії не відзначилося стабільністю. Вона дізнається, що є позашлюбною донькою: «Хто ж насправді є моїм батьком?» — кидає вона матері в розпалі сварки. Довідавшись, що батько має іншу родину, вона безнадійно закохується в Семюеля Беккета, який каже, що Джойс цікавить його набагато більше, аніж Люсія. Поведінка молодої жінки стає нестабільною — провокативні вчинки, бійки, спроби самогубства й пожежі. Діагноз лікарів — шизофренія. І хоча Джойс заборонив віддавати доньку до психлікарні, родичі зробили це відразу ж по його смерті.

У книзі Керол Лоеб

ШЛЬОС Люсія Джойс його дочка постає співавторкою всіх книг батька. На думку критиків, це цілковита вигадка. Як на біографію, видання перенасичене пристрасною риторикою й виразами на кшталт «уявімо собі», «припустімо», «я гадаю». Найкращою рисою книги є жвавий, інформативно насичений опис експериментальних танцювальних груп Європи 20-х років XX століття.

ІСУС ДЛЯ КОЖНОГО

20 січня 1804 року президент Америки Томас Джефферсон розпочав ретельну працю над Новим Заповітом. Цей непохитний раціоналіст шанував Христа, проте заперечував містичні прояви його біографії. За допомогою леза Джефферсон вирізав із Біблії всі пасажі, що стосувалися непорочного зачаття, воскресіння, зішестя Святого Духу тощо, і видав спотворену Євангелію під назвою «Філософія Ісуса з Назарету».

Вчинок Джефферсона став першим поштовхом до витворення «американського Ісуса», пише **Стефан ПРОТЕРО**, — «тнучкого образу, чия історія протягом наступних двох століть буде постійно змінюватись і набувати нових форм, підпадаючи під потреби покоління і часу». Автор книги **Американський Ісус. Як Син Божий став національною іконою** є професором релігії Бостонського університету. Окрім проповідей і теологічних праць, у його дослідження включено літературні твори, пісні, фільми, засоби мас-медіа й візуального мистецтва. Калейдоскопічне полотно фактів та припущень викладено розважливо й аргументовано. Перед читачем постає строката палітра американської культури, де «кожен рід чи професія творять свого Ісуса».

сучасний український детектив

СЕРІЯ
«ЦЕНТЮРІОН»

Валентин
Барзинський

слідкуйте за випуском книг!

Гуртовим покупцям звертатися:

тел. 464-99-06, 464-99-12

e-mail: barzin@mail.ru Контактна особа – Наталія Пастернак

ВИ ШУКАЄТЕ КНИГУ?

Скористайтесь допомогою служби «Книга — поштою».

Будь-яку книжку з розміщених на наших сторінках з позначкою ✉ Ви можете замовити в нас та отримати на пошті післяплатою.

Для цього треба **надіслати нам замовлення**, в якому обов'язково **вказати**: автора книги, назву книги, назву видавництва.

Адреса для замовлення: ТОВ «Редакція газети «Книжник-review», а/с 135, Київ-70, 04070.

Повний прайс наших книжок Ви також **можете замовити** за адресою:

olga@elitprofi.com.ua або ознайомитися з ним на сайті www.review.kiev.ua

✉ 9.50 грн

✉ 14.00 грн

✉ 9.50 грн

✉ 9.50 грн

✉ 15.50 грн

1. Ольга КОМПАНИЕЦЬ. Обличчя янгола. Сер. «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 140 с.(о)

Будь-яка мандрівка може виявитися фатальною. Особливо, коли доводиться зустрічатися з закоханою жінкою. Саме так сталося з героїнею роману Марго, яка зіткнулася з Аліною під час автокатастрофи, що виявилася для останньої смертельною. Душа останньої просить новознайдену подругу допомогти поєднатися з коханим чоловіком, але для цього Марго мусить щиро покохати й стати щасливою...

2. Наталя ОЧКУР. Містичний вальс. Сер. «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 276 с.(о)

Карколомна розповідь про пригоди молодої самотньої жінки, яка вирішила відсвяткувати Різдво у Львові. Містичне місто Лева відкриває шлях до якоїсь напівреальної країни, де діють дивні закони й кодекси честі, що позбавляють героїню цойно віднайденного кохання. Читач стане свідком двоюмо між тим, чого бути не може, й тим, чого не повинно.

3. Тоні РОНБЕРГ. Я не вмію писати... правду. Сер. «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 104 с.(о)

Мріяти може кожен, але боротися за її здійснення здатна лише людина честі, бо лише честь може примусити вирватися з лаштунків спокійної сірости буднів, аби бодай раз вдихнути на

повні груди обікаюче повітря свободи. На цій дорозі ти можеш зустріти янгола, який примусить зазирнути в глибину самого себе, аби пізнати і гнітючість падіння, і радість підйому. Але на все свій час... А він так швидко спливає...

4. Олександр ШЕВЧЕНКО. Глибинка. Сер. «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 132 с.(о)

Пошуки втраченого натхнення примушують письменника Стефана Хошкевича змінити гамір міста на самотність села. Проте позірна розрідженість часу обертається граничним напруженням нервів, а як інакше, коли саме там доля підкидає зустріч із таємничими прадавніми істотами — вампірами.

5. Ігор КОЗЛОВСЬКИЙ. Теорія тероризму. Сер. «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 228 с.(п) (Рецензії див. також: Кт чч. 20, 23, 24 '03)

Роман Ігоря Козловського — для читача, який досі шукав і не знаходив у сучасній українській літературі творів подібного рівня осмислення відповідальної політичної теми про права нації й причини тероризму. Головний герой роману — колишній вояк повстанської армії, який волею долі потрапив до Західної Європи і включився до боротьби поневолених народів за свою незаможність. Читач мусить сам вирішити, чи варто боротьбу нації за своє право на існування називати «тероризмом».

НОВИНКИ «КНИГИ — ПОШТОЮ»

№ п/п	Назва книжки	Ціна
✉	Ю.ВИНИЧУК. Легенди Львова. - Л.: Піраміда	15,50
✉	Ю.ВИНИЧУК. Кнайпи Львова. - Л.: Піраміда	20,00
✉	Ю.ВИНИЧУК. Таємниці львівської кави. - Л.: Піраміда	14,00
✉	Ю.ВИНИЧУК. Життя гаремное. - Л.: Піраміда	5,50
✉	Ю.ВИНИЧУК. Місце для Дракона. - Л.: Піраміда	14,50
✉	Ю.ВИНИЧУК. Мальва Ланда. - Л.: Піраміда	28,00
✉	Ю.ВИНИЧУК. Книга бестій. - Л.: Піраміда	39,50
✉	С.ЛЕМ. Високий замок. - Л.: Піраміда	17,00
✉	І.ЛЕМКО. Львів понад усе. - Л.: Піраміда	17,00
✉	М.МАПОС. Бульварний роман. - Л.: Піраміда	9,00
✉	Ю.АНДРУХОВИЧ. Рекреації. - Л.: Піраміда	14,50
✉	Г.ПАГУТЯК. Писар Східних Воріт Притулку. - Л.: Піраміда	14,50
✉	Т.КАЛЯНДУК. Таємниці бойових мистецтв України. - Л.: Піраміда	31,00
✉	А.ХОМА. Провина. - Л.: Піраміда	15,50
✉	О.ВІЛЬЧИНСЬКИЙ. Суто літературне вбивство. - Л.: Піраміда	15,50

КНИГИ ЦЬОГО ЧИСЛА

№ п/п	Назва книжки	Ціна
✉	М.САВЧИН. Тисяча доріг. - К.: Смолоскип	17,00
✉	І.АЙЗЕНШТОК. Автобіографія. Вибрані листи. - К.: Критика	19,50
✉	Ю.АНДРУХОВИЧ. Дванадцять обручів. - К.: Критика	23,00
✉	М.РЯБЧУК. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. - К.: Критика	20,00
✉	М.РЯБЧУК. Дилеми українського Фауста. - К.: Критика	14,00
✉	Сорочинський ярмарок на Невському проспекті. Українська рецепція Гоголя. - К.: Факт	19,00
✉	Три долі. Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі. - К.: Факт	23,00
✉	Відлуння самотності: Кнут Гамсун та контекст українського модернізму. - К.: Факт	30,00
✉	Мандрівник і риболов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського. - К.: Факт	19,00
✉	Капрійські сюжети: Італійська проза Михайла Коцюбинського та Володимира Винниченка. - К.: Факт	23,00
✉	Досвід кохання і критика чистого розуму. Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій. - К.: Факт	27,00
✉	Ж.М.БЕНЬЕ. Роздуми про мудрість. - К.: Ніка-центр	28,00
✉	З.КУК. Сидней Рейли ST1. В паутині секретних спецслужб. - К.: Нора-друк	19,00

23 березня

«Give me liberty or give me death» —
«Свобода або смерть»
(Патрик Генрі, 23 березня 1775 р.)

43 до Хр. Народився римський ліричний поет, автор «Героїди», «Метаморфоз» та «Жалів» Публій Овідій Назон. Помер Овідій 17-го року до Хр. на березі Дунаю, на вигнанні.

1743 У Лондоні відбулася прем'єра монументальної ораторії Генделя «Мессія».

1765 Британським парламентом ухвалено закон про введення нового податку на всі оголошення та офіційні документи, що з'являтимуться в Америці.

1801 Група заколотників на чолі з Александром Аргамаким зайшла до кабінету імператора Павла I й убила його. На трон зійшов Александр I.

1824 Народився польський письменник, автор історичних повістей і досліджень про Україну Зигмунд Мілковський.

1904 Народилася українська письменниця Докія Гуменна, яка особливо цікавилася праісторією України та трипільською культурою. Найбільш відомі твори — роман «Діти чумацького шляху» та есе «Благослови, мати!».

1910 Народився японський кінорежисер Акіра Куросава.

1919 Беніто Муссоліні заснував фашистську партію Італії.

1930 Володимир Свідзінський того дня написав:

Вино зорі — і лід вікна.
Бринить у червені стіна,
А киима загаслий дим
Зробився плавко-золотим.

І широчіє літній степ.
Там тиша голубиних крил.
Високо соняшник росте,
Стає над м'ясний небосхил.

Але похмурий дід іде
І в древно пасіку веде.
А сам мовчить. Вечірня тінь
І запах воску. Сон і тлінь.

1932 Рівно через два роки Богдан-Ігор Антонич написав:

Запали на небі смолоскип блілого місяця,
зорями темноту ночі просвіти,
хай серця, що хворі є із самоти, потішається,
як побачать тисячні твої світи.

1935 Підписано японсько-радянську угоду про продаж Китайської східної залізниці.

1945 Помер французький письменник Стендаль. Здається, що його «Червоне і чорне» й сьогодні залишається найвеличнішим зразком художнього відтворення настроїв і звичок, падіння і злетів людини в складному механізмі суспільних ієрархій.

«КНИЖНИК-КАЛЕНДАР»

ТОП — лютий 2004

літературно-книжкова проблематика в періодиці загального спрямування

Рейтинг укладений за сукупністю експертних оцінок регулярності появи матеріалів літературно-книжкової проблематики та резонансності окремих публікацій. Моніторинг здійснювався за 56-ма виданнями.

Краї матеріали

1 (3) *		Олександр БОЙЧЕНКО. (По)минаючи Джойса (04.02.2004); Іван ЛУЧУК. Фоліант з рисами гробсбуха (06.02); Інна КОРНЕЛЮК. Жриця іншої ери для геніального шизофреніка; Олександр БОЙЧЕНКО. Ціна поступу (11.02.2004); Іван ЛУЧУК. Марні пошуки примари (13.02.2004); Олександр БОЙЧЕНКО. Як тебе не любити (18.02.2004); Олександр БОЙЧЕНКО. Невизначний доміант (25.02.2004); Іван ЛУЧУК. Поетична географія (27.02.2004)
2 (1)		Ксенія ХАРЧЕНКО. Правописний fin de siecle: галушення як діагноз; Тарас АНТИПОВИЧ. У череві вулкана (07.02.2004); Андрій БОНДАР. Останній метод боротьби; Ігор КРУЧИК. Вдалий досвід сумбуру; Михайло БРИНИХ. Зіпсувати культурі кров (21.02.2004)
3 (—)		Віктор МЕЛЬНИК. Невловимий оксиморон свободи (03.02.2004); Людмила ОЛТАРЖЕВСЬКА. У цьому Є щось таки є (04.02.2004); Михайло БРИНИХ. Про бляху, муху і торжество деградації (17.02.2004); Олена КВАСНИЙ. Суперутопія Ігоря Козловського (25.02.2004); Валентина КЛИМЕНКО. Книжковий «Оскар» на тлі «абортизації» українського книговидавання (28.02.2004)
4 (4)		Сторінка Политиздат (02.02.2004); Марина МОСКАЛЕНКО. Йорик в тумані; Николай ЧЕРВЯКОВ. Трудности перевода; Насон ГРЯДУЩИЙ. Тело недели (23.03.2004)
5 (7)		Наталя ДУДКО. Поет і молодість (05.02.2004); Наталя ДУДКО. Огірки як літературний вектор (19.02.2004); Наталя ДУДКО. «Лав сторі» від Забужко (22.02.2004)
6 (2)		Саша ДЕНИСОВА. Властелин шприцев (10.02.2004); Сергей ВАСИЛЬЕВ-младший. Сказка для взрослых (17.02.2004); Сергей ВАСИЛЬЕВ-младший. Работа над ошибками (24.02.2004)
7 (—)		Станислав БОНДАРЕНКО. Укрепляется киевоцентризм (07.02.2004); Станислав БОНДАРЕНКО. Меньше бы грызлись, а больше творили... (09.02.2004); Станислав БОНДАРЕНКО. Писатели подались в продавцы (27.02.2004) 29.01.2004

9 (13) «ПІК»; 10 (8) «Високий замок»; 11 (9) «Киевский телеграф»; 12 (—) «Деловая неделя»; 13 (—) «Корреспондент»; 14 (6) «Вечірній Київ»; 15 (—) «День».

* у дужках — місце в попередньому рейтингу

ХРОНІКА

СПАДОК УЧЕНОГО

В Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН відбулася презентація доробку члена-кореспондента НАН України **Олексі МИШАНИЧА**, який відійшов у вічність на переломі років. Академік М.Г.Жулинський відзначив, що вітчизняна наука втратила одного з найкращих своїх працівників, який лише протягом останнього року редагував і готував до друку низку книжок — «Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. 1926—2001. Сторінки історії», «Слово о полку Ігоревім та його поетичні переклади й переспіви в українській літературі», «Походження Русі» **Омеяна Прицака** та ін.

Дмитро Затонський

Микола Жулинський, Микола Судима,
Віталій Дончик, Ніла Зборовська.

КНИЖНИКОВА МЕДІА-ПАНЕЛЬ

yt-64

ПЕРЕДПЛАТА
2003/2004

приватні передплатні агенції

де можна купити "Кг"

Дніпропетровськ
вул. Столярова, 10, оф.8
778-00-93
"Бібліотека прес-інформ"

Дніпропетровськ
вул. Набережна Леніна, 15а
744-16-61, 744-14-35
ТОВ "Фірма "Меркурій"

Донецьк
вул. Артема, 84
381-09-32
"Ідея"

Запоріжжя
вул. Леніна, 152а, 405
61-10-71, 49-00-44
ПП "Випорхонук"

Київ
вул. Генерала Шутова, 9
456-76-79
ТОВ "Бізнес Преса"

Київ
вул. Мала Житомирська, 11, к.2
228-00-24, 228-61-65
ТОВ "Фірма "Періодика"

Київ
вул. Набережно-Лугова, 7
290-77-45, 573-96-49
АТЗТ "Самміт"

Львів
вул. Генерала Чупринки, 71, 117а
97-15-15, 97-02-18
РА "Львівські оголошення"

Миколаїв
вул. Дунаєва, 36
47-35-03, 47-25-47
ТОВ "Ной-Хай"

КИЇВЩИНА

книгарня "БУКВА"
(вул. Льва Толстого, 11/61)
книгарня "ЗНАННЯ"
(вул. Хрещатик, 44)
книгарня "КАЗКА"
(вул. Райдушна, 15)
книгарня "НАУКОВА ДУМКА"
(вул. Грушевського, 4)
книгарня "ОБЕРЕГИ"
(вул. Саксаганського, 40/85)
книгарня "ОРФЕЙ"
(пр. Червоних козаків, 6)
книгарня "СЯЙВО"
(вул. Велика Васильківська, 6)
книгарня КМ Академії
(вул. Сковороди, 2)
книгарня "МИСТЕЦТВО"
(вул. Хрещатик, 24)
кав'ярня-книгарня "БАБУЇН"
(вул. Б. Хмельницького, 39)
Ятка Костянтина РОДИКА
(Андріївський узвіз, 2в)
інтернет-магазин "БАМБУК"
(www.bambook.com)
торговельний центр "КВАДРАТ"
(пл. Слави, ятка "Українська книга")
книжковий базар "ПЕТРІВКА"
(ряд 51, місце 5, 6)
мережа кіосків "ФАСТИВПРЕСА"

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА

книгарня "КРЕДО"
(м. Калущ, пр. Лесі Українки, 14)
книгарня "АЗБУКА КЛАСИКИ"
(м. Коломия, ТЦ "Водолай")
книгарня "БЕРЕГІННЯ"
(вул. Січових стрільців, 15)
мережа кіосків "ЗПС"
поштові відділення УКРПОШТИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

книгарня "КНИЖКОВИЙ СВІТ"
(вул. Леніна, 11)
книгарня "ТЕХНІЧНА КНИГА"
(вул. Карла Маркса, 40)
книгарня "ПРИДНІПРОВСЬКА"
(вул. 60-річчя Жовтня, 2)
книгарня "КНИГИ" №6
(вул. Воронцова, 9)
книгарня "КНИГИ" №85
(вул. Косіора, 36-а)
книгарня "КНИГИ" №116
(вул. Калінова, 53)
поштові відділення УКРПОШТИ

ЛЬВІВЩИНА

книгарня "ГЛОБУС"
(вул. Галицька, 12)
книгарня "КНИГАРНЯ НТШ"
(пр. Шевченка, 8)
книгарня "УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ"
(пр. Шевченка, 8)
книгарня "ЕНЕЙ"
(вул. Тургенєва, 52/7)
книгарня "ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ"
(вул. В. Великого, 34)
книгарня "СКАРБНИЦЯ"
(вул. Фурманська, 5/28)
мережа кіосків "ТОВ ПРЕСА"

ЧЕРКАСИ

мережа кіосків ТОВ "ПРЕСА"

ЧЕРНІВЦІ

книгарня "ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ"
(вул. Центральна, 10)
книгарня "НАУКА"
(вул. Заньковецької, 4)

ЛУЦЬК

мережа кіосків "ІНТЕРПРЕС-ЛУЦЬК"

УЖГОРОД

книгарня "КОБЗАР"
(пл. Корятівича, 1)

ЧЕРНІГІВ

поштові відділення УКРПОШТИ

ВІННИЧИНА

мережа кіосків ТОВ "ПРЕСА"

ОДЕСА

книгарня "ЕПОС"
(вул. Троїцька, 28)

РІВНЕ

книгарня "ДРУЖБА"
(Майдан незалежності, 5)
книгарня "ЗНАННЯ"
(Майдан незалежності, 5)
книгарня "СЛОВО"
(вул. Соборна, 57)
поштові відділення УКРПОШТИ

ДОНЕЦЬК

передплатне агенство "НВП "ІДЕЯ"
(вул. Артема, 84)

ціни на передплату

3 місяці 15,15
6 місяців 30,30
12 місяців 60,60*

* всі ціни вказано у гривнях

НАШ INDEX

21644

